

Fauna endèmica de les illes Balears

Guillem X. Pons i Miquel Palmer

GOVERN BALEAR
Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Obres Públiques,
Ordenació del Territori
i Medi Ambient
Direcció General de Medi Ambient

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS
EDICIÓN GENERAL LEB, LIA

Guillem X. Pons Buades

Va néixer al 1964, és zoòleg, llicenciat en ciències biològiques. Una vegada acabada la llicenciatura es decantà per l'estudi de la fauna de la Mediterrània occidental, centrant la major

part dels seus estudis en les Balears sense oblidar les investigacions sobre l'origen i evolució de les faunes d'altres indrets de la Mediterrània que les envolten. Per això, juntament amb altres investigadors de l'Institut d'Estudis Avançats de les Illes Balears (CSIC), ha realitzat campanyes de recol·lecció faunística per altres illes de la Mediterrània, especialment Còrsega i Sardenya, pel Llevant de la península Ibèrica i algunes de les illes Canàries així com en distintes campanyes d'excavació paleontològica a Eivissa (es Pouàs), projecte finançat, en part, per la National Geographic Society. Actualment és membre de la Junta Directiva i Editor del *Bolletí de la Societat d'Història Natural de les Balears*, revista científica de la Societat. Per a ell, l'estudi de la zoologia, més que una professió o una afició, s'ha convertit en una passió.

Miquel Palmer Vidal

Es considera un naturalista en el sentit més genuí de la paraula. El seu "medi ambient natural" són els boscos, les muntanyes, les albuferes o els illots costaners. Aquest estar i

observar al camp guanyà en estructuració gràcies als estudis de Biologia a la Universitat de les Illes Balears, però no perdé res de l'esperit estusiasta dels aficionats. La seva formació com a investigador es continuà a l'IMEDEA. El seu doctorat se centrà en la importància del fet insular, en la biodiversitat. Actualment treballa al Muséum National d'Histoire Naturelle, a París, i els seus treballs són publicats a diverses revistes científiques de reconegut prestigi nacional i internacional.

Fauna endèmica de les illes Balears

Guillem X. Pons i Miquel Palmer

GOVERN BALEAR
Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Obres Públiques,
Ordenació del Territori
i Medi Ambient

SOCIETAT
D'HISTÒRIA NATURAL
DE LES BALEARS

Palma, 1996

Pons, Guillem X.

Fauna endèmica de les illes Balears / Guillem X. Pons i Miquel Palmer -- [Palma] : Institut d'Estudis Baleàrics : Conselleria d'Obres Públiques, Ordenació del Territori i Medi Ambient, Direcció General de Medi Ambient : Societat d'Història Natural de les Balears, 1996. -- 307 p.; 25 cm
Bibliografia p. 270 - 292. Índex

ISBN 84-87026-56-7

DL. PM 440/1996

I. Fauna - Balears, les   I. Palmer, Miquel
ars, les. Direcció General de Medi Ambient
V. Títol

II. Institut d'Estudis Baleàrics   III. Bale-
IV. Societat d'Història Natural de les Balears

591.9 (460.32)

Aquesta publicació s'inclou a les col·leccions següents:

- Monografia núm. 56 de l'Institut d'Estudis Baleàrics.
- Quadern núm. 1 de Medi Ambient de la Conselleria d'Obres Públiques, Ordenació del Territori i Medi Ambient.
- Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, 5 (Mon. Soc. His. Nat. Balears 5).

© de l'edició: Institut d'Estudis Baleàrics, Conselleria d'Obres Públiques,
Societat d'Història Natural de les Balears, 1996

© del text: Els autors, 1996

Disseny i maquetació de la coberta: Clave

Fotografia de la coberta: G. Alomar. El Ferreret (*Alytes muletensis*).

Impressió: Gràfiques Miramar

ISBN: 84-87026-56-7

DL. PM 440/1996

Proemi

Deien els filòsofs grecs que per estimar, primer hi ha que conèixer.

Per als naturalistes, la importància del grup faunístic o florístic al que dediquen el seu esforç queda fora de tota dubte, tant que es pot dir que estimar i estudiar són quasi sinònims.

Però hi ha un divorci evident entre l'interès general i el tipus de coneixements que subministren els naturalistes. La responsabilitat la tenen, la tenim, els naturalistes, que sovint només deim noms llatins entremeliats, i no sabem contagiar el veritable esperit naturalista.

Per contra, s'ens exigeixen respostes a problemes concrets, i una de les qüestions més bàsiques per a la societat de les Balears al final del segon mileni és la del desenvolupament sostingut, amb una opinió pública cada vegada més sensibilitzada pels temes de conservació.

Conservar, d'acord. Però, què ?, i com ?. Aquest és un punt de possibles conflictes però hi ha prioritats evidents i consensuades. Una d'elles és la de conservar el que només es troba a les Balears: els endemismes.

En aquest treball es presenta el catàleg actualitzat de la fauna endèmica de les Balears, per tant, té una clara vocació d'utilitat pràctica: vol ésser un pont entre els naturalistes i els tècnics que dissenyen les normes de conducta i els criteris per a la gestió del territori.

Aquest treball també ha de servir per posar en evidència les llacunes de coneixement que encara hi ha per a molts de grups faunístics. Esperam que aquesta evidència esperonetgi a taxònoms i zoòlegs d'arreu del món.

El temps dirà si s'han assolit aquests objectius.

Guillem X. Pons i Miquel Palmer
Palma de Mallorca, desembre 1995

Introducció

La fauna en general ha acusat de manera marcadíssima les transformacions experimentades pel territori. Es un fet que l'augment global de la productivitat biològica, aconseguit en substituir boscos per pastures. Tot plegat ha conduït a l'expansió d'algunes espècies animals en detriment d'algunes espècies pròpies i exclusives de les Balears, les espècies endèmiques. La rarefacció d'ambients prístins, la competència per l'ocupació del territori i la rarefacció de moltes fonts alimentàries naturals són els responsables de l'enrairiment o desaparició de moltes d'aquestes espècies.

Les espècies més vistes, els animals emblemàtics, escassegen cada dia més. No sempre es tracta de peces capitals en el funcionament d'ecosistemes, normalment capaços de reconvertir moltes funcions, però sí d'elements d'un patrimoni genètic i històric de les nostres illes, i d'arreu del món, impagables.

Per a l'estudi i avaluació de l'element endèmic de les nostres illes no cal adduir preteses raons de funcionalitat ecològica a l'hora de protegir segons quines espècies: basta respectar criteris ètics i estètics. Probablement no hi ha cap espècie ecològicament imprescindible, però moltes són patrimonialment irrenunciables. El coneixement i conservació del patrimoni faunístic és només possible en el marc d'un territori ecològicament ben gestionat. En un paisatge degradat, el manteniment d'una fauna merament "ornamental" no tendria cap sentit i resultaria (a més a més de car) difícilíssim.

Les espècies endèmiques són les millors indicadores sobre l'estat dels nostres ecosistemes. Ecosistemes primigenis comptaran amb percentatges d'espècies endèmiques molt superiors que espais degradats. Un primer pas, imprescindible per a la tipificació i avaluació de les comunitats és el conèixer quines espècies són les més valuoses. I aquestes són sens dubte, les espècies endèmiques.

Major biodiversitat no du implícit un millor estat de conservació. Els índex de biodiversitat funcionen bé en espais poc alterats, com poden ésser les selves de l'Amazònia. Allà totes les espècies són autòctones, i malauradament s'estan extingint totes a l'hora. Els barems de biodiversitat usats a les selves de l'Amazònia no són vàlids per a les nostres illes.

Un exemple d'això ho podríem tenir amb la subsistència del ferreret (*Alytes muletensis*) en els torrents de muntanya com a únic poblador entre els vertebrats terrestres (biodiversitat de vertebrats 1). Si volem augmentar aquesta biodiversitat (mal entesa) amb altres vertebrats que poden tenir el seu nínxol en aquests mateix torrents com, per exemple, altres amfibis com el granot (*Rana perezi*), el calàpet (*Bufo viridis*) o un rèptil com la serp d'aigua (*Natrix maura*) amb una biodiversitat "4" el que feim és desplaçar a l'espècie autòctona en front de les altres, ja sigui per competència per un mateix recurs o per depredació. Àdhuc, si descomparagués el ferreret seria absurd adduir que encara la biodiversitat hauria augmentat d'"1" a biodiversitat "3". D'aquí la necessitat de conèixer per poder valorar quines són les espècies tipificadores d'una comunitat poc alterada.

Per altra banda, és ben conegut que la biodiversitat insular és menor que la que es troba en àrees continentals equivalents. Per tant la protecció de les illes no té la funció de preservar un màxim de biodiversitat, sinó que ha de preservar la que li és pròpia d'aquests ambients.

La prioritat de conservació ha d'ésser acordada a les espècies i comunitats endèmiques, ja que resulta evident que aquestes no es poden observar *in situ* més que als seus propis ambients. Així les illes i els ecosistemes de tipus mediterrani figuren entre les primeres prioritats del Programa Global per protegir les zones riques en recursos genètics (UICN-PNUMA-WWF 1980, "Estratègia mundial per a la Conservació" publicat pel Parlament de les Illes Balears). Sobre la valoració de les espècies i l'endemicitat s'imposa un criteri obvi, les espècies endèmiques han d'ésser prioritàries sobre les espècies no endèmiques. I d'entre aquelles, els tàxons de nivell superior, genèric, per exemple han d'ésser més tenguets en compte que altres endemismes específics, subspecífics o racials.

Els ambients més rics en endemismes

Entre els ambients més amenaçat i fràgils es troben les coves i avencs, la franja litoral de les Balears, els petits illots que l'envolten i les zones de muntanya.

Les cavitats de les Balears tenen el seu origen en la dissolució química de les roques carbonatades (calcàries o dolomies). La carstificació és, doncs, el procés d'excavació i esponjament de la massa calcària per dissolució. És un paisatge d'invaginació terra endins. La manca de llum a la balma, caverna o avenc fa que la vida sigui més difícil. Només algunes algues poden arribar a revestir les parets. Així a l'interior més profund de cavernes i avencs, la matèria orgànica escasseja i la vida es fa molt difícil. Només les partícules orgàniques traginades per les aigües infiltrades permetran d'alimentar els éssers vius que puguin arribar a establir-se en aquestes cavitats. Éssers pertanyents al món animal capaços de suportar, a més, aquesta fosca total i aquesta indigència alimentària. Organismes de petites proporcions, sovint apigmentats i cecs, i proveïts de grans apèndixs sensorials. Aquests organismes estan adaptats a un ambient sense oscil·lacions tèrmiques, amb saturació d'humitat, fosc i silenciós.

Però les coves i cavitats donen també refugi a altres animals més convencionals, a animals que no hi viuen permanentment. Animals com les rates pinyades, que hi troben protecció de la claror durant el dia o del fred durant l'hivern. Les rates pinyades tenen un paper destacat en el transport de matèria orgànica que circula en les cavitats.

Hom sol distingir tres grups diferents d'animals cavernícoles: els *trogloxens*, que són hostes només accidentals de les coves, on es limiten a refugiar-se, normalment a les parts més immediates a l'exterior; els *troglobíls*, animals fonamentalment cavernícoles, però capaços de poblar també altres medis; i els *troglobis*, els cavernícoles pròpiament dits, infeudats exclusivament al medi subterrani de les cavitats. Aquests termes tenen el seu equivalent per designar la fauna de llacs i gours de les coves: *estigoxè*, *estigòfil* i *estigobi*, respectivament. Tots són objecte d'estudi per part de la biospeleologia, activitat científica que exigeix una bona capacitat i donimi de tècniques d'escalada per als que la practiquen.

En el nostre territori, els biospeleòlegs han descobert fins ara més de 250 espècies invertebrades associades a les cavitats subterrànies (Pons, 1991; Pons *et al.*, 1995), així com 10 espècies de rates pinyades que es poden trobar en aquests ambients (Alcover i Muntaner, 1986). D'aquestes 250 espècies unes poques són considerades troglòbies. Per donar una xifra sobre la importància de les espècies troglòbies, es calcula que el 56 % d'aquestes espècies són endèmiques, algunes conegudes tan sols d'una única cavitat. L'estudi d'aquestes comunitats permet accedir a informacions molt importants, tant sobre els mecanismes d'especiació i evolució biològica en ambients molt aïllats, com sobre antigues condicions climàtiques. Alguns d'aquests organismes poden ésser considerats veritables fòssils vivents que han sobreviscut a canvis climàtics en refugiar-se en aquests ambients. Es tracta de petits organismes però alhora joies zoològiques clau de la nostra història natural.

Un altre ecosistema particular el constitueixen els illots que envolten a les Balears. Els canvis del nivell de la mar que succeïren durant les glaciacions quaternàries deixaren tota una sèrie de petits territoris envoltant a les illes majors de les Balears i Pitiüses amb un component faunístic semblant. Però, a partir d'aquest moment els processos ecològics que succeeixen a les illes majors (colonització per part d'altres vertebrats, depredadors, l'home...) no ocorre d'igual forma en els illots. És més, el fet que la població dels illots sigui reduïda potencia la fixació d'alguns canvis genètics en la població que es reflexen en la coloració, talla, etc. Diferenciació que ens permet distingir subespècies de distintes poblacions. Pensem, per exemple, que als distints illots s'han descrit unes 42 subespècies de sargantanes de les Pitiüses (*Podarcis pityusensis*) i 29 subespècies de la sargantana de les Balears (*Podarcis lilfordi*), en general es corresponen a les poblacions de cada illot. No obstant, aquest elevat nombre de subespècies, hom tendeix a reduir-ne o discutir sobre la validesa d'algunes d'elles, però, en tot cas, és evident que hi ha un polimorfisme extraordinari. Aquest polimorfisme no n'és exclusiu de les sargantanes, tenim altres bons exemples amb el que ocorre amb els coleòpters i els caragols terrestres.

Però la cosa no queda aquí, actualment s'estan desenvolupant processos ecològics totalment desconeguts, processos que no s'han avaluat. Un exemple d'això són els estudis sobre la interacció entre plantes i animals, interacció entre les rates i altres grups d'animals i vegetals. Els processos sobre el funcionament de plantes endèmiques és ben desconegut, l'avaluació sobre l'efecte d'alguns vertebrats (*Rattus rattus* -rata-, *Larus cachinans* -gavina de potes grogues-,...) sobre petits territoris és, més que res, intuïtiu, i no s'ha estudiat amb profunditat.

En els torrents de la Serra de Tramuntana s'ha centrat tot l'esforç sobre la conservació d'una espècie: el Ferreret (*Alytes muletensis*). Aquesta espècie, juntament amb les sargantanes, és l'única supervivent d'entre les espècies vertebrades avoladores que resten a les nostres illes des de l'arribada de l'home. No disertarem aquí sobre la cabdal importància de la conservació del Ferreret. Els estudis sobre la seva protecció han de tenir una visió globalitzadora. Analitzant les deficiències que afecten l'ecosistema en el que viu que fa que l'espècie estigui en regressió. Es coneixen tota una sèrie de problemes que estan insuficientment avaluats com per exemple la capacitat de càrrega de l'ecosistema, el dèficit hídric en la conca, nivells de contaminació, abocaments incontrolats, recursos disponibles, depredació, competència, introducció d'espècies al·lòctones, activitats esportives...

Els ecosistemes aquàtics compten amb altres espècies que també sofreixen els canvis que afecten a les nostres conques hidríques. Per citar alguns d'aquests grups faunístics entre els que hi trobam elements singulars o endèmics podríem assenyalar els crustacis o els mol·luscs d'aigua dolça, etc. Altres grups estan íntimament lligats a l'aigua com els espiadimonis (libèl·lules, Odonata). I d'altres com els ditiscids, hidrofilids i altres escarabats, entre els qui hi ha espècies depredadores aquàtiques, que poden alimentar-se de larves de petits peixos i d'amfibis.

Els cims més elevats de Mallorca es caracteritzen per esser, actualment, zones poc antropomorfitzades. La flora dels cims de la Serra de Tramuntana centralitza la quasi totalitat dels endemismes atribuïts a la totalitat de la Serra. És a dir, en molt poc espai es pot contemplar la majoria de les espècies endèmiques. Aquest fet va lligat a processos essencialment climàtics. La inhospitalitat de la Serra per a la seva colonització també n'és un aspecte important. No obstant, la fisionomia de la Serra ha estat molt distinta en els darrers 150 anys. L'Arxiduc Lluís Salvador descriu una Serra amb boscos de boixos (*Buxus balearica*), avui aquest boscos de boixos de l'Arxiduc són taques puntuals. Els cims també han actuat com elements potenciadors de l'especiació en molts de grups faunístics: crustacis, coleòpters, mol·luscs, aràcnids... són alguns grups en els que es troben espècies endèmiques.

El significat d'espècie

El sistema binomial per denominar els éssers vius fou establert per Linneo allà pels mitjans del segle XVIII. Amb aquesta norma s'intentava fogir de les ambigüitats de descripcions d'éssers vius i donar una única assignació universal per a aquest ésser. El sistema es basa en la creació d'una denominació binomial en llatí per a cada espècie: el primer nom de la denominació corresponent al nom genèric i el segon a l'específic. Així la nostra denominació, la denominació de l'espècie humana és: *Homo sapiens*. Una altra de les deficiències d'aquest sistema de nomenclatura és que tan sols és entenable entre els iniciats (és un registre usat entre tècnics, científics i naturalistes). Però la cosa es complica una mica més, s'ha de tenir en compte que totes les espècies, passades o presents, es relacionen amb unes altres en un arbre genealògic, l'anomenat arbre filogenètic. Aquest arbre és la representació gràfica de l'evolució d'aquesta forma de vida.

A l'igual que qualsevol arbre, l'arbre de les espècies creix, té una estructura vertical i tridimensional, avança en el temps, de forma que els animals fòssils o animals més primitius se troben en un nivell inferior i el joves serien els brots tendres d'aquest hipotètic arbre. Hi ha branques mortes que són espècies extintes sense deixar cap descendent. Mentre que les puntes d'aquest arbre són les espècies que viuen en l'actualitat, d'origen antic o descendents

d'altres espècies que ja són extintes. La superfície externa de la copa de l'arbre estaria conformada per totes les espècies vives en l'actualitat.

El concepte clàssic d'espècie està relacionat en la reproducció. Els membres d'una espècie són aquells que tenen capacitat de procrear entre si i desenvolupar una nova generació viable. Però aquest concepte no sempre és vàlid. No cal dir que aquest concepte d'espècie no és aplicable per a les espècies fòssils. En la naturalesa no sempre es troben mascles i femelles juntes. El conductisme de cada espècie determina que pugui haver ramats amb femelles i joves o ramats de mascles, o una relació entre mascles i femelles no paritària, espècies adultes efímeres en el cas d'alguns invertebrats. Això fa que hi hagi moltes d'espècies que únicament es coneixi un dels dos sexes, el mascle o la femella. Àdhuc, de vegades han estat descrits mascle i femella, i de vegades immadurs, com a espècies diferents.

L'espècie que es descriu per primera vegada, es dona a conèixer per un exemplar model, que els científics anomenen espècie tipus, o simplement *tipus* d'aquesta espècie. Els exemplars tipus, donada la seva importància, es depositen als distint Museus de Ciències Naturals del món. De forma que podem classificar un animal com a pertanyent a la mateixa espècie d'un tipus ja existent, si és realment semblant, o bé a una altra espècie si troban que hi ha diferències de forma, mida o altres característiques. També és possible descobrir una nova espècie que tenguí característiques de dues espècies, però que a la vegada es troba clarament separada d'aquestes. Aquesta nova espècie ens pot donar valuoses pistes per reordenar una branca (un grup d'espècies) que en un determinat moment es creia que era més propera a un altre grup d'espècies. D'aquí que en el catàleg d'endemismes s'ha inclòs un apartat destinat a aclarir dubtes sistemàtics/taxonòmics, tant de l'espècie en qüestió (transpassa d'un gènere o d'una espècie a un altre), com la seva posició relativa en l'arbre filogenètic, indicant en cada cas, si es coneixen, els parents més propers. De fet alguns tàxons han anat canviant a la vegada que s'aprofondia en el coneixement de la sistemàtica del grup. Un exemple il·lustratiu ho tenim amb una sèrie de caragols endèmics que inicialment estaven situats en el gènere *Helix*. Però quasi tots els caragols terrestres estaven inclosos dintre d'aquest gènere i un grup amb característiques semblants s'agrupà entorn del gènere *Helicella*. Actualment aquest gènere s'ha dividit i alguns dels nostres caragols endèmics, avui, pertanyen al gènere *Trochoidea*.

Els endemismes en el temps, els endemismes fòssils

El concepte d'endemisme no és una concepte estàtic. Els processos d'aïllament geogràfics potencien enormement l'aïllament genètic i, per tant, la diferenciació d'aquesta nova espècie en front de l'espècie continental. Aquest procés es donà a les Balears des de fa ja molt de temps. Les espècies endèmiques també estan sotmeses a determinats processos ecològics que condicionen la seva supervivència com a espècie. Les extincions d'espècies no són una cosa novedosa. Tal volta l'exemple més conegut i popular sigui la història sobre l'extinció dels dinosaures. Actualment, la destrucció d'ambients com són les selves, fan desaparèixer anualment i per sempre milers d'espècies, algunes d'elles descrites i d'altres encara totalment i irremissible desconegudes. Però, retornant a les nostres illes, un dels grans esdeveniments faunístics, relativament recents, fou la desaparició de tota una fauna, de mamífers insulars, endèmica. Durant el Plio-Quaternari (fa 4 o 5 milions d'anys) es desenvolupà una fauna composta essencialment per mamífers endèmics dels gèneres: *Myotragus* (espècie amb aparença de cabra, encara que filogenèticament està molt distant d'ella), *Hypnomys* (un rosegador) i *Nesiotites* (un insectívor). Aquests són els tres gèneres de mamífers més abundants que colonitzaven les Illes, alguns d'ells són coneguts de després de l'arribada de l'home. En distints poblats talaiòtics han estat trobades restes de *Myotragus* això indica que aquesta espècie només fa uns pocs milers d'anys que s'extingí definitivament d'aquest món. Aquesta lliçó, la lliçó que ens donen els nostres avantpassats l'hem d'aprendre. Aprendre per poder apreciar el que ens és propi, el que només es troba a les nostres illes. Aprendre a valorar, estudiar i conservar tot aquest patrimoni, el nostre patrimoni, el patrimoni de la humanitat.

Disseny del treball

D'acord amb la voluntat de presentar unes dades fàcilment utilitzables, la informació disponible de cada espècie ha estat inclosa dins un fitxa estandaritzada. El conjunt de fitxes ha estat inicialment presentat en una base de dades en format DbaseIII plus. Cada registre es correspon amb un endemisme (o espècie descrita de les Balears). A més a més, la informació es presenta també amb el format que teniu ara en les mans. En aquest cas, a cada fitxa se li ha associat tota una sèrie de dades addicionals, complementàries, de manera que la informació global que es subministra és molt completa. No cal dir que la informació existent no és la mateixa per a cada tàxon. Els vertebrats, com és natural, són els més ben estudiats. Pel que fa als invertebrats hi ha grups sencers dels que es té poquíssima o una informació deficient. No seria d'estranyar que algun, d'aquests més de tres-cents tàxons, invertebrat ens hagi passat desaperçut. L'accés a la bibliografia antiga, del segle passat o de principis de segle, no és sempre fàcil, i com veureu moltes d'espècies no han estat retrobades o tornades a citar des de la seva descripció.

El criteri d'ordenació es basa en el que presenten les obres de zoologia general, que responen d'una manera aproximada a la progressiva complexitat estructural dels organismes. Així s'inicia amb helmints (cucs microscòpics paràsits de mamífers) fins arribar als mamífers. Cada tàxon ve identificat pel seu nom genèric, nom específic i subs específic, si cal, així com l'any i el nom del seu descriptor. Seguint el codi internacional de nomenclatura zoològica, si es dona un traspàs genèric després de la descripció original, el nom del descriptor, el que baptia per primera vegada l'espècie tendria que anar entre parèntesi. Emperò, aquest treball, està inclòs dins una base de dades i agefir un parèntesi podria dificultar recerques o indexacions posteriors. És per això que s'ha optat, per raons de funcionalitat, indicar únicament el nom de l'autor i en tot cas en el camp **consideracions sistemàtiques/taxonòmiques**, es dona més informació sobre aquests canvis. En la línia inferior es donen més dades supragenèriques (Classe, Ordre i Família).

Moltes d'espècies es coneixen tan sols d'una localitat, de la localitat d'on foren descrites. També s'indica la localització del material típic, és a dir, a quin Museu, col·lecció o Institució estan depositats els exemplars que serviren per a la descripció del gènere, de l'espècie o de la subespècie. A més a més, es dona, si es coneix, la localitat de procedència del material que s'utilitzà per a la descripció original. Aquestes dues dades no són trivials ja que faciliten els estudis especialitzats envers la fiabilitat de les descripcions originals.

Malgrat cap espècie endèmica invertebrada de les Balears està protegida per llei hem cregut convenient indicar, com a suggerència, el codi estandaritzat sobre l'estatus de conservació segons la UICN -Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa- (vegeu l'apèndix A per a la definició acurada de cadascuna de les categories). Segons aquests criteris moltes de les espècies descrites a principis del segle passat o durant la primera meitat del segle XX que no s'han retrobar tendrien que considerar-se extintes. No obstant, han estat catalogades com espècies insuficientment conegudes. Malgrat el gran esforç realitzat, en certs casos no ha estat possible localitzar la descripció original de certes espècies (algunes d'elles descrites a mitjans del segle passat). Pel que fa als vertebrats, s'ha indicat quin és el seu estatus legal, fent referència a la legislació vigent. S'ha seguit el criteri recollit a Blanco i González (1992). El Reial Decret 439/90 regula el catàleg nacional d'espècies amenaçades. Això és, el Reial Decret 1095/89 pel que es declaren espècies objecte de caça i pesca, i en el Reial Decret 1118/89 pel que es determinen les espècies de caça i pesca comercialitzables. La directiva 79/409/CE o directiva Aves, que fa referència a la conservació d'aus silvestres, ampliada per la directiva 91/294/CE. La directiva Hàbitat, aprovada per la CE el 21 de maig de 1992, que fa referència als tàxons inlosos en l'annex II, que necessiten mesures especials de conservació del seu hàbitat. El conveni de Berna que fa referència a la conservació de la vida silvestre i del medi natural d'Europa. El conveni de Bonn que tracta sobre la conservació de les espècies migratòries d'animals silvestres. I per últim, el reglament CITES (3626/82/CE), ampliat pel reglament 3626/83/CE, pel que es regula el comerç d'espècies amenaçades de la fauna i flora silvestres, i que és d'obligat compliment per a tots els seus estats membres.

En l'apartat altres referències es resumeixen les dades bibliogràfiques més rellevants de treballs d'altres autors sobre aquella espècie. Aquest treballs poden centrar-se en aspectes que van des de la taxonomia fins a l'ecologia. S'ha tractat de reunir el màxim de referències dintre d'aquest apartat per facilitar els possibles estudis envers tàxons concrets.

La taxonomia és una ciència viva, i com a tal presenta punts de controvèrsia. Les dubtes envers l'endemicitat d'una espècie poden ser taxonòmics o corològics. En el primer cas, una anàlisi més acurada pot trobar que les diferències entre les poblacions balears i d'altres indrets no són prou grosses per justificar la diferenciació específica. De manera similar, una espècie considerada endèmica en el moment de la seva descripció pot ser trobada amb posterioritat fora de les Balears, per la qual cosa ha de deixar de considerar-se un endemisme balear. En la base de dades s'indica la possible existència de dubtes en la taxonomia o en la corologia (distribució). Per a alguns tàxons, les dades disponibles (tant taxonòmiques com corològiques) es remonten al segle passat, per la qual cosa s'ha optat per incloure'ls en la base de dades i qualificar-los com *espècies amb dubtes taxonòmics*. Aquestes dubtes intenten esser resoltes, o almanco exposades, en un apartat posterior. L'avanç en el coneixement de la fauna de les Balears farà que moltes d'aquestes dubtes seran resoltes amb el temps. Aquest avanç fa que cada any es descriguin distintes espècies de les Balears. Espècies que, igual que l'aclariment de les dubtes taxonòmics o corològics, tendrien que actualitzar periòdicament el catàleg de fauna endèmica de les Balears. Afortunadament, a les Balears s'ha format un grup de treball, a l'Institut d'Estudis Avançats de les Illes Balears (IEAIB-CSIC), que està reactivant la investigació faunística de les nostres illes. Durant aquests darrers anys s'ha potenciat l'estudi de molts de grups faunístics d'invertebrats (mol·luscs, crustacis, coleòpters, aràcnids,...) i continuant la tasca sobre vertebrats, tant els fòssils com vertebrats vivents.

Per a una major agilitat a l'hora d'establir índexs d'endemicitat es presenta la distribució per illes (Mallorca, Menorca, Eivissa, Formentera, Cabrera i sa Dragonera) de cada espècie o subespècie. D'aquesta forma resulta més senzill consultar o realitzar llistats d'espècies endèmiques agrupades illa a illa o per grups d'illes.

Tal com ja s'ha dit, aquesta informació es complementada amb un apèndix per a cada una de les espècies i subespècies tractades en el que es fa un revisió molt àmplia i actualitzada de tres aspectes fonamentals. En primer lloc es fa un resum de la posició sistemàtica de cada espècie, comentant les aportacions taxonòmiques fetes pels especialistes del grup. En els casos en que s'han realitzat els estudis pertinents, es comenten les relacions filogenètiques i les possibles implicacions biogeogràfiques. En segon lloc, es donen dades concretes sobre la seva distribució. S'ha d'assenyalar que aquest no és un treball merament bibliogràfic, sinó que s'han prospectat els ambients més rics amb endemismes per avaluar *in situ* l'estatus de les poblacions i ampliar amb noves localitats la distribució de les espècies endèmiques. Finalment, es summaritza tant el tipus d'hàbitat on viu l'espècie, com totes les dades disponibles de la seva fenologia, posició dintre de la cadena tròfica i, en general, de la seva Història Natural.

És intenció dels autors que el lector disposi d'una informació exhaustiva, però a la vegada depurada i organitzada de forma que sigui immediat accedir a aspectes concrets per a cada espècie consultada.

Agraïments

La idea de realitzar un treball tan ambiciós, com és l'estudi de tota la fauna endèmica de les Balears, sorgí un poc com un repte. Un repte de descobriments, poques persones sabien contestar amb seguretat a la pregunta, quans d'endemismes es troben a les Balears? Ni nosaltres mateixos ho sabien amb certesa, únicament aventuràvem una xifra. A quasi tots els grups faunístics hi ha qualque endemisme. L'esforç de recopilació de dades disperses ha estat considerable i l'èxit obtingut és degut a la col·laboració d'una infinitat d'especialistes que han sabut comprendre la importància d'un catàleg d'endemismes. Els errors o possibles descuits de tàxons no inclosos són exclusius dels autors.

Volem fer explícit el nostre agraïment a les següents persones i institucions:

- Albert Sendra (Diplura), Fundació Entomològica Torres Sala (València).
 Antonio Cobos (Coleoptera) CSIC.
 Carles Feliu (Nematoda, Trematoda), Universitat de València.
 Carlos Pérez-Iñigo (Acari), Museo Nacional de Ciencias Naturales (CSIC, Madrid).
 Carmen Rey del Castillo (Hymenoptera), Museo Nacional de Ciencias Naturales (CSIC, Madrid).
 Catalina Massutí (documentació i legislació), Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori (Palma de Mallorca).
 Damià Jaume (Crustacea), British Museum Natural History, Londres, Regne Unit.
 Eduard Petitpierre (Coleoptera), Universitat de les Illes Balears (Palma de Mallorca).
 Eduard Vives (Coleoptera), Museu de Zoologia de Barcelona.
 Francisca Torres (traductora d'alemany), Palma de Mallorca.
 Hans Malicky (Trichoptera), Estació Biològica de Lunz, Àustria.
 Herbert Hohmann (Hymenoptera), Überseemuseum, Bremen, Alemanya.
 Isabel Pardo (Plecoptera), Universidad de Santiago de Compostela.
 Jaume Damians (Coleoptera), Societat d'Història Natural de les Balears (Palma de Mallorca).
 Jesús Selfa (Hymenoptera), Universitat de València.
 Joan Mayol (Aves), Conselleria d'Agricultura i Pesca (Palma de Mallorca).
 Joan Vives (Coleoptera), Museu de Zoologia de Barcelona.
 Jordi Comas (Coleoptera), Museu de Zoologia de Barcelona.
 Jordi De Manuel (Rotifera), Universitat de Barcelona.
 Jordi Ribes (Hemiptera), Museu de Zoologia de Barcelona.
 José Luis Nieves (Hymenoptera), Museo Nacional de Ciencias Naturales (CSIC, Madrid).
 José Guillermo Esteban (Nematoda, Trematoda), Universitat de València.
 Josep Antoni Alcover (Mammalia), Institut d'Estudis Avançats de les Illes Balears (CSIC, Palma de Mallorca).
 Josep Cuello (Lepidoptera), Barcelona.
 Josep Miquel Pons (traductor d'alemany), Palma de Mallorca.
 Juan de Ferrer (Coleoptera).
 Juli Pujade (Hymenoptera), Universitat de Barcelona.
 Leopoldo Castro (Hymenoptera), Terol.
 Lluc Garcia (Crustacea i Documentació), Museu Balear de Ciències Naturals de Sóller.
 Luis Felipe Valladares (Coleoptera), Universidad de Valladolid.
 Maria Infama Assalino (Collembola), Universidade de Coimbra (Portugal).
 Maria Manuela da Gama (Collembola), Universidade de Coimbra (Portugal).
 Maria Rambla (Opiliones) Universitat de Barcelona.
 Marta Macias (Centre de Documentació), Universitat de les Illes Balears (Palma de Mallorca).
 Martín Llobera (Acari), Societat d'Història Natural de les Balears (Palma de Mallorca).
 Miguel Alonso Zarazaga (Coleoptera), Museo Nacional de Ciencias Naturales (CSIC, Madrid).
 Miguel Carles-Tolrà (Diptera), Barcelona.
 Raimundo Outerelo (Coleoptera), Universidad Complutense (Madrid).
 Tomás Yélamos (Coleoptera), Universitat de Barcelona.
 Vicente Roca (Helmintha), Universitat de València.
 Xavier Bellés (Coleoptera), Centre d'Investigació i Desenvolupament (CSIC, Barcelona).

I a l'Institut d'Estudis Avançats de les Illes Balears (IEAIB-CSIC) que ens ha donat suport durant tot el temps en que s'ha realitzat aquest treball.

FAUNA ENDÈMICA DE LES ILLES BALEARS

Brachylaima ruminae MAS-COMA i MONTOLIU 1986

Classe: TREMATODA Ordre: BRACHYLAIMIDA Fam.: BRACHYLAIMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-Coma i Montoliu (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Únicament es coneix una altra espècie, *Brachylaima recurva*, que parasita rosegadors de la zona del sud d'Europa i nord d'Àfrica.

Corologia. Espècie coneguda de Formentera, la major part recol·lectada a la zona de Can Campanic i Can Carles. D'aquesta espècie únicament s'ha comprovat el tancament del seu cicle biològic a Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit duodenal de rosegadors. Espècie de cicle triheteroxè. La primera fase infestant (esporocist) es dona sobre el caragol *Rumina decollata*. La metacercària es desenvolupa dintre de gastròpodes, en aquest mateix caragol o *Ferussacia folliculus* o d'altres caragols de la família Helicidae. L'hoste definitiu són rosegadors dels gèneres *Mus* i *Rattus* o *Eliomys*.

Brachylaima simoni FELIU, MAS-COMA, MONTOLIU i GÁLLEGO 1986

Classe: TREMATODA Ordre: BRACHYLAIMIDA Fam.: BRACHYLAIMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Fac. Farmàc. València

Localitat típica: Sa Quintana (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Feliu et al. (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie paràsita de sorícids. Únicament es coneixen quatre espècies de *Brachylaima* a la regió neàrtica (de Nordamèrica) que parasitin sorícids.

Corologia. Espècie coneguda d'Eivissa, sa Quintana (prop de Sant Rafel).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit localitzat en el budell de *Crocidura russula* d'Eivissa. Els altres *Brachylaima* coneguts de la zona paleàrtica són paràsits de rosegadors i aucells.

***Scaphiostomum palaearticum* MAS-COMA, ESTEBAN i VALERO 1986**
Classe: TREMATODA Ordre: BRACHYLAIMIDA Fam.: BRACHYLAIMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Endemisme sense dubtes corològics i taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Porreres

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-Coma *et al.* (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. L'espècie està estretament relacionada amb *Scaphiostomum pancreaticum*, *S. illatabile* i *S. microti* (Mas-Coma *et al.*, 1986).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca (Porreres, Son Gual i Capocorb a Llucmajor) i Menorca (Biniadris).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit localitzat en el fetge i pàncreas de *Mus spretus* i *Apodemus sylvaticus*.

***Postorchigenes gymnesicus* MAS-COMA, BARGUES i ESTEBAN 1981**
Classe: TREMATODA Ordre: LECITHOEPITHELIATA Fam.: LECITHODENDRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Espècie no endèmica de les Balears
Sèrie típica

Localització actual: Univ. València

Localitat típica: S'Albufera des Grau

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-Coma *et al.* (1981; 1982a; 1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El gènere *Postorchigenes* està compost per un grup paràsit de rèptils (distribuïts pel sud-est asiàtic) i per un grup paràsit de mamífers. Aquests comprèn exclusivament quiròpters. Mas-Coma *et al.* (1981) suggereixen que aquesta seria una espècie paràsita trànsfuga, és a dir, d'un paràsit que pot evolucionar en un hospedador diferent de l'hospedador normal, però conservant les característiques morfològiques del primer.

Corologia. Inicialment fou una espècie descrita sobre material capturat a s'Albufera des Grau (Menorca) (Mas-Coma *et al.*, 1982a; 1983). No obstant, ha estat capturada a la zona del Delta de l'Ebre i del Llobregat (J.G. Esteban *in lit.*) pel que perd el seu estatus d'espècie endèmica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit del budell prim d'*Eliomys quercinus gymnesicus* (rata cellarda de Menorca).

***Gallegostongylus ibicensis* MAS-COMA 1977**

Classe: NEMATODA Ordre: STRONGYLIDA Fam.: METASTRONGYLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Univ. Barcelona

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-Coma (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Mas-Coma (1977) descriu aquest nou gènere. *Gallegostongylus* estaria situat vora el gènere *Morerastrongylus* (segons Mas-Coma, 1977).

Corologia. Espècie descrita d'Eivissa. Al continent ha estat trobada una espècie, capturada sobre *Pitymys*, de característiques morfològiques semblants a *Gallegostongylus ibicensis* (Feliu i Esteban *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie paràsita de *Mus musculus* i *M. spretus*, localitzada en els pulmons d'aquests petits rosegadors. Espècie paràsita de petits mamífers.

***Strongyloides ophiensis* ROCA i HORNERO 1992**

Classe: NEMATODA Ordre: STRONGYLIDA Fam.: MOLINEIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Inst. Paras. Acad. Cièn. Txecoslovàquia

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Roca i Hornero (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie paràsita de la sargantana pitiusca. Aquesta és la primera espècie coneguda del gènere *Strongyloides* que parasita sargantanes. Altres espècies d'aquest gènere han estat localitzades a la península Ibèrica com a paràsits de serps (Roca *com. pers.*).

Corologia. Espècie coneguda de sargantanes de Formentera, s'Espardell i es Penjats (Roca i Hornero, 1992).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit localitzat en el budell de *Podarcis pityusensis*.

***Gongylonema pityusensis* MAS-COMA 1977**

Classe: NEMATODA Ordre: SPIRURIDA Fam.: SPIRURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Univ. Barcelona

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-Coma *et al.* (1982b; 1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. L'espècie més propera, des del punt de vista morfològic, és *Gongylonema soricis* paràsit de sorícids (dels gèneres *Sylvisorex* i *Crocidura*). No obstant, aquesta espècie és coneguda de la zona del Congo Belga, Ruanda, Burundi... (Mas-Coma, 1977). La relació filogenètica d'aquesta espècie dista molt d'esser ben coneguda.

Corologia. Espècie localitzada a l'illa de Formentera i Menorca (Mas-Coma *et al.*, 1982b; 1983).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Localitzat a la mucosa esofàgica d'*Eliomys quercinus ophiusae* i d'*Eliomys quercinus gymnesicus*. Espècie paràsita de la rata cellarda de Formentera i Menorca.

Pseudophysaloptera kahmanni MAS-COMA i GÁLLEGO 1977

Classe: NEMATODA Ordre: SPIRURIDA Fam.: PHYSALOPTERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Fac. Farmàcia Barcelona

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-Coma i Gállego (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. S'han descrit vuit espècies d'aquest gènere. Sis són paràsits de sorícids, *P. alii* a estat trobada en una rata-pinyada i *P. vincenti* en un lemur. La distribució geogràfica de les espècies és majoritàriament asiàtica (sis espècies), *P. kotlani* és coneguda de l'Europa oriental; *P. vincenti* d'Àfrica central i *P. soricina* d'Àfrica, Turquia i Amèrica del nord (Mas-Coma i Gállego, 1977). La distribució d'aquestes espècies està molt lluny d'esser ben coneguda.

Corologia. Espècie descrita de l'illa de Formentera i recol·lectada amb posterioritat en Menorca (Mas-Coma *et al.* 1982b; 1983).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit estomacal d'*Eliomys quercinus ophiusae*. En cas d'infestació, la paret estomacal compta a l'exterior de taques ovals, de color groguenc, que corresponen en la zona de fixació del nematode. En aquests punts, el nombre de nematodes pot esser variable (1-3 individus). *Eliomys quercinus ophiusae* és el seu hoste definitiu.

Kahmannia eliomydis MAS-COMA i ESTEBAN 1981

Classe: NEMATODA Ordre: OXYURIDA Fam.: HETEROXYNEMATIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Univ. València

Localitat típica: Biniadris (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mas-coma i Esteban (1981).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Kahmannia eliomydis* és el primer Nematode Oxyuroidea conegut, no únicament paràsit d'*Eliomys quercinus*, sinó entre els rosegadors Gliriformes (Mas-Coma i Esteban, 1982). *Kahmannia* es té considerar com un dels més primitius gèneres, per l'estructura del seu esòfag allargat provist d'un bulb esfèric i profundament valvulat, proper a *Heteroxynema* i *Dermatopallarya*, dos gèneres que no es troben més que com a paràsits d'Sciuridae paleàrtics (Mas-Coma i Esteban, 1982).

Corologia. Gènere endèmic de Mallorca, Menorca i Formentera. Gènere i espècie descrit de Biniadris (Menorca) (Mas-Coma et al., 1982b; 1983).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Localitzada inicialment en el budell d'*Eliomys quercinus gymnesicus*. Espècie paràsita de la rata cellarda de Menorca.

Spauligodon cabreræ CASTAÑO, ZAPATERO i SOLERA 1988
Classe: NEMATODA Ordre: OXYURIDA Fam.: PHARYNGODONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Eivissa Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hornero i Roca (1992), Roca i Hornero (1991; 1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie paràsita de les sargantanes endèmiques de les Balears.

Corologia. Espècie més representativa de la fauna d'helminths de les Balears. Tal com passa als illots de Menorca, Eivissa i Cabrera és l'espècie amb més àmplia distribució i una de les millor representades amb prevalències elevades (Hornero, 1991; Roca, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit localitzat en la cloaca de *Podarcis lilfordi* i *P. pityusensis*.

Tenoranema alcoveri MAS-COMA i ESTEBAN 1985
Classe: NEMATODA Ordre: ENOPLIDA Fam.: TRICHURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie amb dubtes taxonòmics i corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Dep. Parasit. Fac. Farmàc. València

Localitat típica: Son Gual

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Justine *et al.* (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere i espècie descrites de Mallorca. Gènere proper a *Aonchotheca*. Justine *et al.* (1987) consideren aquesta espècie inclosa dins del gènere *Capillaria*.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca (Son Gual). Justine *et al.* (1987) capturen material de Lagny (Seine-et-Marne, França) que assignen a *Capillaria alcoveri*. No obstant la descripció que donen d'aquesta espècie no concorda amb claretat amb *Tenaronema alcoveri* pel que es continua considerant el gènere i espècie vàlids i endèmics de Mallorca (Feliu i Esteban, com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Paràsit localitzat en el budell de la rata cellarda (*Eliomys quercinus*).

***Lecane margalefi* DE MANUEL 1994**

Classe: MONOGONONTA Ordre: PLOIMA Fam.: LECANIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: MNCN Madrid

Localitat típica: Ca's Freres (Llucmajor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume (1989), De Manuel (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els rotífers han estat considerats successivament com a ciliats, anèl·lids i fins i tot mol·luscs molt modificats, per la semblança amb algunes larves d'aquets grup. Emperò es tracta d'un grup amb característiques pròpies dels pseudocelomats. Tàxon clarament diferenciable de les altres espècies de la família Lecanidae per la seva mida i morfologia. De Manuel (1994) relaciona aquesta nova espècie amb *L. luna*, principalment pel que fa a les espines basals i amb *L. boorali* pel que fa a la mida i forma.

Corologia. Espècie coneguda de les basses de Santanyi, Ca's Freres (marina de Llucmajor) i Sa Torre (marina de Llucmajor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada a basses temporals de la marina de Llucmajor, basses d'una superfície de 20-500 m² i de 30-60 cm de profunditat. Basses formades sobre sòls impermeables (De Manuel, 1994).

***Allolobophora fraissei* OERLEY 1881**

Classe: OLIGOCHAETA Ordre: HAPLOTAXIDA Fam.: LUMBRICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Díaz-Cosín *et al.* (1980).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Oerley (1881) descriu aquesta espècie, no obstant Díaz-Cosín *et al.* (1980) no la relacionen en el seu inventari, pel que és considerada espècie no vàlida.

Corologia. Espècie citada de les Balears sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquests cucs de terra són relativament comuns en el medi epigeu o endogeu. En general, es localitzen en zones on abunda la matèria orgànica, especialment amb detritus vegetals en descomposició.

Allolobophora mediterranea OERLEY 1881

Classe: OLIGOCHAETA Ordre: HAPLOTAXIDA Fam.: LUMBRICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Trigo *et al.* (1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb el clitel i tubercles pubertaris característics. El gènere *Allolobophora* compta amb distints representants a la península Ibèrica. A les Balears també es coneixen *A. georgii* i *A. caliginosa*.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de les Gimnèsies.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquests cucs de terra són relativament comuns en el medi epigeu o endogeu. En general, es localitzen en zones on abunda la matèria orgànica, especialment amb detritus vegetals en descomposició.

Melanopsis doufourii BOFILL i AGUILAR-AMAT 1924

Classe: GASTROPODA Ordre: CERITHIOIDEA Fam.: MELANOPSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Azpeitia (1929), Altaba (1991a; 1991b).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Malgrat l'espècie és considerada no endèmica, dintre d'aquesta espècie s'ha assignat a tota una sèrie d'àrees genèticament aïllades i distribuïdes pel lllevant ibèric una morfologia diferenciable. Els melanòpsids compten amb un grau d'endemisme extrem, de manera que la majoria de les espècies tenen àrees de distribució molt restringides (Altaba, 1991a; 1991b). Espècie molt interessant des del punt de vista paleobiogeogràfic.

Corologia. Espècie circumscripita a unes poques zones humides d'Eivissa (N. Torres, com. pers.). Hi ha una citació (dubtosa) d'Azpeitia (1929) de Formentera, en qualsevol cas extinta d'aquesta illa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de torrents i de punts d'aigua en moviment. Espècie en greu regressió donada la sobreexplotació d'aqüífers que suporta l'illa amb la conseqüent salinització, així com la contaminació dels torrents d'Eivissa. Viuen sobre fons durs, en aigües netes de poc corrent i molt poca fondària (Altaba, 1991b).

***Oxychilus lentiformis* KOBELT 1882**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: ZONITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera Sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hidalgo (1878), Aguilar-Amat (1933), Jaeckel (1952), Jaeckel i Plate (1964), Gasull (1964), Riedel (1969) i Altimira (1970).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Kobelt (1882) amb la denominació genèrica *Hyalina lentiformis*. Moragues (1886) transcriu la descripció original. Les citacions d'*Oxychilus balmei* per a totes les Gimnèsies corresponen a aquesta espècie. *Oxychilus kobelti*, citada per Altaba (1993a) com endèmica de les Gimnèsies, correspondria a aquesta espècie.

Corologia. Espècie endèmica de les Gimnèsies. Molt abundant a jaciments quaternaris (Gasull, 1969). Si bé en la descripció original figura Menorca, Moragues (1886) quan transcriu la descripció, indica Mallorca. Més dades sobre la seva corologia són donades per: Hidalgo (1878), Aguilar-Amat (1933), Jaeckel (1952), Jaeckel i Plate (1964), Gasull (1964), Riedel (1969) i Altimira (1970).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Abundant en els ambients humits, als boscos, i sota grans pedres. Espècie bona colonitzadora de les entrades de les cavitats de Mallorca (Bellés, 1987; Pons i Damians, 1992). En aquest darrer treball es donen nombroses localitats cavernícoles on ha estat recol·lectada aquesta espècie. Troglòfil, espècie adaptada a nivell fisiològic i enzimàtic (quitinases) que els permet tenir un règim omnívor.

***Oxychilus ptyusanus* RIEDEL 1969**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: ZONITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: ZI Acad. Varsòvia

Localitat típica: Sant Antoni (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Sacchi (1954), Gasull (1964; 1966; 1970; 1979; 1984), Riedel (1969), Altimira (1970), Schröder (1978), Paul (1982a; 1982b; 1984), Altonaga (1988), Pons i Damians (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tant *Oxychilus cellarius* identificat per (Jaeckel 1952) com *O. lentiformis* citat de les Pitiüses per Gasull (1963a; 1966), Altimira (1970) i Ginés (1982) es tracta en realitat d'*O. ptyusanus*.

Corologia. Espècie endèmica de les illes Pitiüses i d'alguns illots que l'envolten. Jaeckel (1952), Sacchi (1954), Gasull (1964; 1966; 1970; 1979; 1984), Riedel (1969), Altimira (1970), Schröder (1978), Paul (1982a; 1982b; 1984), Altonaga (1988) i Pons i Damians (1992) donen més informació sobre la seva corologia. Ha estat localitzat a algunes cavitats d'Eivissa, com són: l'Avenc den Cosmi (Eivissa), Es Pouàs (Sant Antoni, Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Són típics habitants de cavitats, o sota pedres protegits del Sol. Troglòfil, compta amb adaptacions semblants a l'espècie anterior.

***Vitreia gasulli* RIEDEL i PAUL 1977**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: ZONITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme amb dubtes corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: ZI Acad. Varsòvia

Localitat típica: Santa Eulària

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Sacchi (1954), Gasull (1965; 1979; 1984), Riedel i Paul (1978), Paul (1982a), Norris et al. (1988), Altonaga (1988; 1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les citacions d'*Hyalinia* (*Vitreia*) *crystallina* indicades per Bofill i Aguilar-Amat (1924) es tractarien d'aquesta espècie (Riedel i Paul, 1978). Així les citacions posteriors de *Vitreia crystallina* correspodrien a *V. gasulli*. *V. subrimata* citada per Pinter (1972) de Santa Eulària és també *V. gasulli*. Segons Riedel i Paul (1978) està emparentada amb *V. djurdjurica* d'Algèria.

Corologia. Espècie coneguda, fins a hores d'ara, d'Eivissa. No obstant, Forés (1984) cita *V. gasulli* de Son Bencis (els Arous) en el municipi de Sóller; de confirmar-se aquesta citació es tractaria d'un endemisme Balear. Més dades sobre la seva corologia es poden trobar a Jaeckel (1952), Sacchi (1954), Gasull (1965; 1979; 1984), Paul (1982a), Norris et al. (1988), Altonaga (1988; 1989).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums humícoles, viu entre la fullaraca, entre moltes i sota pedres. Espècie detritòfaga.

***Vitreia striata* NORRIS, PAUL i RIEDEL 1988**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: ZONITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cala Sant Vicenç (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Norris et al. (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de *V. gasulli* en la glàndula perivaginal que en aquesta espècie està situada en el terç proximal de la vagina, *V. striata* la presenta en posició mitja, amb una espermateca més prima i a l'interior del penis presenta un nombre inferior de pues. Conquiològicament *V. gasulli* presenta una closca quasi

llisa, sense espira esglaonada i amb voltes que tenen la perifèria molt més redona (Norris *et al.*, 1988).

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa coneguda únicament, fins aleshores, de Cala Sant Vicenç. Aquesta distribució és interessant donat que *Pomatias elegans* està també restringida a aquesta Cala i dona la impressió d'esser una espècie recentment introduïda (Norris *et al.*, 1988). D'esser certa aquesta hipòtesi cal aclarir el seu origen. Altonaga (1988; 1989) recull informació sobre aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums humícoles.

***Rupestrella moraguesi* KOBELT 1882**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: PUPILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kobelt (1882), Moragues (1886), Sacchi (1958), Gasull (1965).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Kobelt (1882) descriu aquesta espècie sota el gènere *Pupa*. Moragues (1886) transcriu la descripció original. Sacchi (1958) considera aquesta espècie com a representant tirrènic antic, molt interessant, per la seva latitud tan septentrional en la distribució actual del gènere *Rupestrella*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca. Espècie d'alt interès biogeogràfic, doncs la seva extensa distribució al llarg de tota l'illa revela una distribució antiga (Gasull, 1965). El gènere no està representat ni a la península Ibèrica ni a França. Està distribuïda per la serralada de l'Atlas del Marroc, Sardenya i llevant de la península Itàlica. Malgrat indicar Palma com a localitat típica, de ben segur que es deu tractar d'un error d'etiquetació.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums saxícoles, Gasull (1965) indica la seva distribució entre els 200 i 600 metres. No obstant, hem observat aquesta espècie a cotes inferiors i superiors a l'interval indicat per aquell autor (Cifre, com. pers.). Es localitza sota pedres o entre les encletxes de les roques. Es difícil de localitzar per estar, les seves closques, recobertes d'incrustacions terroses de color marronosa-gris de la mateixa tonalitat que les roques en que viu. Ha estat localitzada dins cavitats, com l'Avenc del Far (Pollença) (Pons i Damians, dades inèdites).

***Trochoidea caroli alegriae* SCHRÖDER 1984**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Senck. Mus. Frankfurt

Localitat típica: Illa des Porroig (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schröder (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les distintes subspècies d'aquest gènere estan incloses en el subgènere *Xerocrassa*.

Corologia. Subspècie localitzada a l'illa de Porroig, a pocs metres de l'illa major de les Pitiüses.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta subspècie es troba amagada entre la fullaraca de les plantes sota pedres i davall les poques savines que cobreixen aquest illot (Schröder, 1984).

***Trochoidea caroli caroli* DOHRN i HEYNEMANN 1862**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Dohrn i Heynemann (1862), Hidalgo (1878), Bofill i Aguilar-Amat (1924), Ortiz de Zárate (1943), Jaeckel (1952), Gasull (1964), Schröder (1984), Jaume (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*. *Helicella vedranellensis* i *H. vedranensis* descrit per Jaeckel (1952) s'adscriuen a aquest tàxon.

Corologia. Espècie distribuïda per les dues illes majors de les Pitiüses així com a alguns dels illots i esculls que les circumden.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie colonitzadora d'ambients lapidícoles. També es pot localitzar entre fullaraca, i sota arbusts.

***Trochoidea caroli espartariensis* SCHRÖDER 1984**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Senck. Mus. Frankfurt

Localitat típica: S'Espartar

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schröder (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les distintes subspècies d'aquest gènere estan incloses en el subgènere *Xerocrassa*.

Corologia. Subspècie distribuïda per dos illots del ponent de les Pitiüses: s'Espartar i s'Espardell de s'Espartar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie colonitzadora de les enclotxes de les roques calcàries. Es troba també sota pedres i amagada entre la vegetació. Les comunitats vegetals característiques d'aquests illots estan descrites per (Schröder, 1984).

Trochoidea caroli formenterensis SCHRÖDER 1984

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Senck. Mus. Frankfurt

Localitat típica: Arenals del sud de Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schröder (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les distintes subspècies d'aquest gènere estan incloses en el subgènere *Xerocrassa*.

Corologia. Subspècie coneguda únicament de la localitat típica, un bosc de pi blanc (*Pinus halepensis*) prop d'un Arenal al sud de l'illa de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. *Trochoidea caroli formenterensis* viu, curiosament, en una zona relativament humida, el que és totalment atípic per a *Trochoidea caroli*. Se troba en una zona amb moltes i líquens amb un elevat grau d'humitat.

Trochoidea claudinae GASULL 1963

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1963a; 1964), Pons i Palmer (1990), Pons i Damians (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca circumscrita a la meitat nord de la Serra de Tramuntana. La citació més meridional de l'espècie coneguda coincideix amb la sortida del torrent del Guix (Binibona) (dades pròpies dels autors).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'ambients càrstics poc alterats. Encara que Gasull (1963a) indica l'existència de biozones separades d'aquesta espècie i *T. frater*, hem detectat un solapament continu.

Trochoidea ebusitana calasaladae JAECKEL 1952

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de Cala Salada (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Gasull (1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subespècie circumscrita a s'Illeta, just davant de Cala Salada (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subespècie que es refugia sota pedres i entre la vegetació.

***Trochoidea ebusitana calderensis* GASULL 1963**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa den Calders (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1963a; 1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subespècie circumscrita a l'illa den Calders (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Viu preferentment davall lloses protegides del Sol; normalment en grups nombrosos, àdhuc una sobre l'altra protegint-se de les inclemències meteorològiques.

***Trochoidea ebusitana canae* JAECKEL 1952**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa des Canar (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*. Gasull (1964) la indica amb el nom subspecífic *canaensis*, quan l'original és *canae* (Jaeckel, 1952) (segons Schröder, 1978).

Corologia. Subespècie circumscrita a l'illa des Canar, just en front de la platja del mateix nom al terme de Santa Eulària.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Viu preferentment entre les encletxes càrstiques i sota pedres. La comunitat vegetal en la que es localitza està dominada per *Phyllirea angustifolia*, *Urginea maritima*, *Thymelea hirsuta* i *Daucus carota* (Schröder, 1978).

***Trochoidea ebositana cisternasi* HIDALGO 1875**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Musée nat. Hist. Nat., París

Localitat típica: Illa Grossa de Sta Eulària (Eivissa)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hidalgo (1875), Jaeckel (1952), Gasull (1964), Ortiz de Zárate (1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*. Aquesta subspècie es caracteritza per la manca de color, el seu pigment és d'una tonalitat rogenca, molt dèbil, àdhuc algunes closques són lleugerament translúcides. Templado *et al.* (1993) consideren com a vàlida l'espècie descrita per Hidalgo (*Trochoidea cisternasi*).

Corologia. Subspècie confinada a l'illa Grossa de Santa Eulària (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie que viu preferentment entre les encletxes càrstiques i sota les masses arbustives. Localitzada preferentment sota *Pistacia lentiscus*.

***Trochoidea ebositana conjugens* JAECKEL 1952**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Escull Vermell, ses Bledes

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Gasull (1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*. Gasull (1964) l'adscriu a la subspècie *scopulicola*.

Corologia. Subspècie distribuïda per l'Escull Vermell (ses Bledes), illot de ponent d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie localitzada sempre sota pedres i entre les encletxes calcàries. L'Escull Vermell és extraordinàriament petit i esquerp.

***Trochoidea ebositana ebositana* HIDALGO 1869**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hidalgo (1869; 1878), Bofill i Aguilar-Amat (1924), Gasull (1964), Schröder (1978), Jaume (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*. La subespècie *formenterae* citada de Formentera per Jaekel (1952) correspon en realitat a la subespècie típica.

Corologia. Espècie endèmica distribuïda per Eivissa per sota de la línia Sant Antoni-Sant Rafel-Santa Eulària. També ha estat citada de illes properes a Formentera com són: s'Espalmador i s'Espardell.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subespècie de costums lapidícoles distribuïda en els distints biòtops que es troben a les Pitiüses.

***Trochoidea ebusitana hortae* SCHRÖDER 1978**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Übersee Mus. Bremen

Localitat típica: Illot de s'Hort (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les distintes subespècies d'aquest gènere estan incloses en el subgènere *Xerocrassa*.

Corologia. Subespècie localitzada a l'illot de s'Hort, al nord d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subespècie de costums lapidícoles. Sobreviu en una superfície molt reduïda que conté molt poques espècies vegetals. Les espècies vegetals més predominants són: *Limonium inarimense ebusitana* i *Dactylis glomerata hispanica* (Schröder, 1978).

***Trochoidea ebusitana margaritae* JAECKEL 1952**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Ses Margalides (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaekel (1952), Gasull (1964) i Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie distribuïda a ses Margalides, illot situat davant de la costa de Santa Agnès (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie de costums lapidícoles. Ses Margalides és un illot amb una vegetació pobra, però d'un interès excepcional degut a la presència d'una lletrera endèmica exclusiva d'aquest illot: *Euphorbia marginaliana*.

Trochoidea ebositana mesquidiae SCHRÖDER 1978

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Übersee Mus. Bremen

Localitat típica: Illot de sa Mesquida (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les distintes subspècies d'aquest gènere estan incloses en el subgènere *Xerocrassa*.

Corologia. Subspècie localitzada a les Pitiüses, a l'illot de sa Mesquida.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie de costums lapidícoles, de vegades es troba entre la fullaraca.

Trochoidea ebositana muradae JAECKEL 1952

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa Murada (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaekel (1952), Gasull (1964) i Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa Murada, davant de la costa de Sant Miquel (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie de costums lapidícoles (s'amaga sota pedres).

Trochoidea ebositana ortizi GASULL 1963

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Nord d'Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1963a; 1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie distribuïda pel nord de l'illa d'Eivissa, sense trobar-se acompanyada ni de la subspècie típica ni de *T. caroli*, tot coincidint amb la línia de la depressió tectònica del riu Santa Eulària. Gasull (1963a; 1964) i Schröder (1978) aporten més dades sobre aquesta subspècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie de costums lapidícoles.

***Trochoidea ebositana redonae* JAECKEL 1952**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa Redona (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Gasull (1964), Ortiz de Zárate (1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*. Gasull (1964) indica aquesta subspècie amb el nom *redonensis*, quan l'original és *redonae* (Jaeckel, 1952).

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa Redona de Santa Eulària (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie que viu preferentment entre la fullaraca i sota pedres. L'espècie vegetal que ofereix més àrea de refugi en aquest illot és la mata (*Pistacia lentiscus*).

***Trochoidea ebositana scopulicola* BOFILL i AGUILAR-AMAT 1924**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Na Plana, ses Bledes

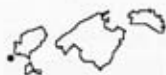
Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bofill i Aguilar-Amat (1924), Jaeckel (1952), Gasull (1964), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie confinada a les Bledes (Bleda Plana, Escull Vermell, Bleda Na Gorra i Bleda na Bosc), illots del ponent d'Eivissa (Bofill i Aguilar-Amat, 1924; Jaeckel, 1952; Gasull, 1964; Schröder, 1978).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie de costums lapidícoles. Se troba sota pedres i entre les encletxes calcàries d'aquest illots.

Trochoidea ebusitana vedrae JAECKEL 1952

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Es Vedrà (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie confinada a n'es Vedrà (Jaeckel, 1952; Schröder, 1978).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Viu, preferentment, sota pedres i en les encletxes d'aquest esquerp illot.

Trochoidea ebusitana vedranellensis JAECKEL 1952

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Es Vedranell (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Schröder (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie endèmica de les Pitiüses, confinada a n'es Vedranell (Jaeckel, 1952; Schröder, 1978).

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'igual que les altres subspècies es localitza sota pedres i entre les encletxes calcàries.

Trochoidea frater ferrerii JAECKEL 1952

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaeckel (1952), Gasull (1964), Altaba (1993a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*. Forma geogràfica de *T. frater* recol·lectada per primera vegada pel Comandant Mariano Ferrer Bravo i que J.B. de Aguilar-Amat descriu sense arribar a publicar-ho. Jaeckel (1952) descriu aquesta subespècie amb el material cedit pel Museu de Zoologia de Barcelona amb els mateixos exemplars recol·lectats per Ferrer Bravo. De vegades ha estat confosa amb *T. caroli*. Segons Altaba (1993a) les poblacions de la majoria dels illots de Cabrera són distingibles morfològicament i mereixerien la qualificació de subespècie.

Corologia. Subespècie endèmica del sud de Mallorca i de l'arxipèlag de Cabrera. No obstant, al sud de Mallorca són conegudes molt poques localitats (Gasull, 1964).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subespècie de costums essencialment lapidícoles, encara que no rebutja colonitzar les zones boscoses.

Trochoidea frater frater DOHRN i HEYNEMANN 1862

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Dohrn i Heynemann (1862), Hidalgo (1890), Pons i Palmer (1990), Pons i Damians (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helicella*. Espècie confosa per alguns autors antics amb *Helicella boissyi* i altres nordafricanes amb les que sembla no tenir cap tipus de relació (Gasull, 1964). Localitzades en la zona nord de la Serra de Tramuntana Hidalgo (1878) i Jaeckel (1952), citen *Helicella pollenzensis*, forma amb la quilla més pronunciada que és sinònima d'aquesta espècie (Gasull, 1964). No obstant, Altaba (1991a), en la cartografia de les *Trochoidea* endèmiques de les Balears, indica la presència d'aquesta espècie (*Trochoidea pollenzensis*) a la zona de Pollença.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca i d'alguns dels seus illots.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora dels més diversos ambients, preferentment poc degradats.

Trochoidea frater muntaneri GASULL 1963

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pla de Cúber (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1963a; 1964), Pons i Palmer (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*. Subspècie amb importants diferències morfològiques. Els exemplars menors es troben a l'Illeta de Sòller augmentant progressivament fins a les zones més elevades de la Serra.

Corologia. Subspècie confinada a més de la meitat de la Serra de Tramuntana. Nombroses dades són aportades per Gasull (1963a; 1964), Pons i Palmer (1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'ambients poc degradats. Se localitza sempre a zones boscoses, de garriga o zones dunars. Mai a camps de conreu, ni pradells. A més a més, es pot trobar, de forma relictual, als *boscoss illa* del pla de Mallorca.

***Trochoidea frater newka* DOHRN i HEYNEMANN 1862**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dohrn i Heynemann (1862), Hidalgo (1875), Gasull (1964).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. Espècie que es caracteritza per tenir una espira globulosa fins arribar a tenir una forma turriculada, i és corrent que hi hagi pèrdua de la coloració. Les formes entre 6 i 7 mm d'altura d'espira han estat designades com a *majoricensis* (Hidalgo, 1875). Altaba (1991a) li dona el tractament d'espècie (*Trochoidea majoricensis*). Gasull (1964) troba tota la sèrie biogeogràfica, totes les formes que van des de *T. frater sensu stricto* fins a les formes més turriculades. Ha estat trobada en jaciments quaternaris de Peguera (Gasull, 1964).

Corologia. Subspècie distribuïda pel sector nord-oest de la Badia de Palma: na Burguesa, Establiments, Illetes, Bendinat, illa de sa Torre, entre d'altres localitats.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie colonitzadora tant de zones boscoses com de zones perilitorals. Subspècie de costums lapidícoles.

***Trochoidea frater pobrensis* GASULL 1963**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Na Pobra (Cabrera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1963a; 1964).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*.

Corologia. Subspècie confinada a na Pobra, petit illot de l'arxipèlag de Cabrera. És la subspècie més petita de *T. frater*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie de costums lapidícoles.

***Trochoidea nyeli nyeli* MITTRE 1844**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mitre (1844), Dohrn i Heynemann (1862), Hidalgo (1878), Aguilar-Amat (1933), Jaeckel (1952), Gasull (1964).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. Dohrn i Heynemann (1862) indiquen *Helix homeyeri* sinònima d'aquesta espècie. La forma descrita per Kobelt (1883) com *Helix (Jacosta) moraguesi* és sense dubte aquesta espècie. Hidalgo (1867) descriu *Helix cardonae* essent en realitat aquesta espècie (Gasull, 1964). Altaba (1991a) també recull, erròniament, aquesta espècie com a pobladora de Menorca. També ha estat tractada sota la denominació genèrica d'*Helicella*.

Corologia. Espècie distribuïda per tota Menorca (i molts del seus illots) i el llevant i sud de Mallorca, però no a Cabrera on és substituïda per la subspècie *Trochoidea nyeli ponsi*. Ha estat trobada fòssil en el quaternari de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie colonitzadora d'ambients poc degradats, tant de zones perillorals com de zones boscoses.

***Trochoidea nyeli ponsi* HIDALGO 1878**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1964).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*. Els exemplars de l'illa des Conills són molt distints dels de l'illa major. Són molt més plans i llisos, sense escultura, quilla sense serra, a més a més estan molt pigmentats (Gasull, 1964).

Corologia. Subspècie distribuïda per l'arxipèlag de Cabrera; localitzada únicament a l'illa de Cabrera i a l'illa des Conills.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles. Els exemplars de l'illa des Conills són molt més escassos que els de l'illa de Cabrera. Un factor important de pertorbació i que afecti a aquesta espècie és la presència d'una colònia abundant de *Rattus rattus* (Palmer i Pons, dades inèdites).

***Trochoidea pietroi* HIDALGO 1878**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hidalgo (1878), Jaeckel (1952), Gasull (1964).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota el gènere *Helix*. També ha estat inclosa en el gènere *Helicella*.

Corologia. Espècie distribuïda per la meitat més meridional de la Serra de Tramuntana, on és més abundant, debilitant-se la seva presència cap a l'est de Mallorca. Absent de Felanitx, Manacor, Artà, Pollença, Alcúdia i de tot el sud-est de Mallorca. Ha estat trobada fòssil en el quaternari de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de diversos biòtops, essencialment de zones boscoses.

***Allognathus graellsianus* PFEIFFER 1848**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hesse (1931), Hidalgo (1878), Altaba (1991a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere endèmic de Mallorca.

Corologia. Gènere distribuït pel sector nord de la Serra de Tramuntana. Gasull (1963b; 1969) i Pons i Palmer (1990) llisten tota una sèrie de localitats de la Serra.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Colonitza les zones menys degradades de la meitat nord de la Serra de Tramuntana, arribant fins al nivell de la mar, sempre entre enclotxes de les roques, únicament sortint durant períodes plujosos. Puntualment abundant.

***Iberellus balearicus* ZIEGLER 1853**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Dohrn i Heynemann (1862), Hidalgo (1878), Hesse (1920), Aguilar-Amat (1933), Jaeckel (1952).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. A l'igual que altres espècies de mol·luscs compten amb una gran variació de talla. Els exemplars majors es troben a les zones més elevades de la Serra de Tramuntana.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, distribuïda per tota la serra de Tramuntana (Gasull, 1963b; 1969; Pons i Palmer, 1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie comuna entre les encletxes calcàries, en zones poc degradades. L'augment de talla pot venir determinat per factors ambientals (ecofenotípics). Popularment és anomenat *caragol de serp*. Aquest nom li ve donat per la falsa creença que és una espècie tòxica (F. Comas, J. A. Alcóver i M. Llabrés, com. pers.).

***Iberellus companyonii* ALERON 1837**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mitre (1842), Dohrn i Heynemann (1862), Hidalgo (1878), Kobelt (1882), Aguilar-Amat (1914; 1933), Hesse (1920), Bofill i Aguilar-Amat (1924), Jaeckel (1952), Sacchi (1958), Gasull (1963b; 1969; 1984), Mateo (1978), Altaba (1991a; 1993a) i Pons i Damians (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie ha estat tractada en múltiples publicacions com a *I. minoricensis*. No obstant, Forés i Vilella (1993) realitzen una aclaridora reflexió sobre la nomenclatura a seguir per a designar aquest tàxon. Descrita inicialment sota la denominació genèrica d'*Helix companyonii* (Aleron, 1837) d'individus balears introduïts en temps històric a alguns ports de Catalunya. Posteriorment es descriví *I. minoricensis* (Mittre, 1842) de Menorca. Han estat descrites distintes subespècies: ssp. *horadadae*, de na Foradada (Cabrera), ssp. *oberndorferi*, de la badia de Palma, ssp. *minoricensis* de Menorca i ssp. *balearicus* de les Serres de Llevant, totes elles de discutit valor taxonòmic.

Corologia. Espècie endèmica de les Balears. Colonitza Mallorca, Menorca, Eivissa, Formentera i Cabrera, àdhuc alguns dels seus illots. Introduïda accidentalment a alguns punts de la costa catalana. Altaba (1993a) la considera endèmica de les Gimnèsies.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie àmpliament repartida, colonitza ambients xèrics i perillorals i zones de garriga, humides i boscoses.

***Iberellus pythiusensis* BOFILL i AGUILAR-AMAT 1924**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Na Plana, ses Bledes

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bofill i Aguilar-Amat (1924), Gasull (1963b; 1984), Forés i Vilella (1993), Palmer i Pons (dades inèdites).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment com a subspècie d'*Iberellus companyonii*.

Corologia. Espècie endèmica coneguda de les illes Bledes (d'Eivissa); illa Plana i na Gorra, no coneguda d'altres indrets.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie distribuïda a dos illots rocosos i pobres en vegetació. Exemplars recol·lectats sota pedres.

***Iberellus tanitianus* FORÉS i VILELLA 1993**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MBCNS, MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Cala Sant Vicenç

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Forés i Vilella (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *I. companyonii*.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa. Espècie descrita sobre exemplars capturats a Cala Sant Vicenç i del Coll de sa Creu (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les localitats abans esmentades estan situades sobre terrenys calcaris i pedregosos, amb certa pendent, no molt assolejats. Zones recobertes per una garriga, rica en líquens i estrat arbore compost per *Pinus halepensis* (Forés i Vilella, 1993).

***Murella muralis mahonensis* MONTEROSATO**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: HELICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Maó (Menorca)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1965).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de distribució irregular, originària de Sicília. Ha estat introduïda en alguns punts del litoral tirrènic. Segons Gasull (1965) les exemplars de Menorca no es poden diferenciar de les formes sicilianes.

Corologia. Colonitza el llevant de Menorca, principalment la zona del port de Maó. L'espècie és coneguda de molts de ports i zones costaneres (Campània, Làcio, la Toscana i la

costa de Tunísia, illa de Tabarca i Kabilia, així com tres punts del litoral portuguès (Lisboa, Setúbal i Vila Nova de Milfontes).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie poc exigent, colonitza ambients ruderals, així la seva expansió segueix les voreres dels camins.

***Limax majoricensis* HEYNEMANN 1863**

Classe: GASTROPODA Ordre: STYLOMMATOPHORA Fam.: LIMACIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dohrn i Heynemann (1862), Heynemann (1863), Hidalgo (1878), Jaeckel (1952), Jaeckel i Plate (1964), Gasull i Van Regteren Altena (1969), Gasull (1984), Pons i Palmer (1990) i Altaba (1993a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquest llimac ha estat trobat fòssil de distints jaciments quaternaris de les Pitiüses (Paul, 1984), pel que es corrobora la seva antiquitat.

Corologia. És l'únic llimac endèmic de les Balears. Citat de Mallorca, Cabrera i de les Pitiüses. A les Pitiüses ha estat recol·lectat a illots de vegades molt separats de l'illa principal, pel que Gasull i Van Regteren Altena (1969) suggereixen una colonització molt antiga.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles i humícoles. Espècie colonitzadora, a l'igual que altres espècies de llimacs, de zones humides, encara que aquesta està més restringida a les zones naturals poc alterades i capaç de resistir fortes sequeres.

***Tudorella ferruginea* LAMARCK 1823**

Classe: GASTROPODA Ordre: CYCLOPHOROIDA Fam.: POMATIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera Sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1963b), Jaume (1985), Pons i Palmer (1990), Pons i Damians (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Actualment es dubta sobre l'assignació taxonòmica dels exemplars de fora de les Balears i Pitiüses pertanyin a aquesta espècie.

Corologia. Endemisme vivent de les Gimnèsies, més abundant a Mallorca que a Menorca. Trobat a jaciments plio-plistocens d'Eivissa (Gasull i Alcover, 1982; Torres i Alcover, 1981) i Sardenya (Esu, 1978).

Hàbitat i altres dades ecològiques. El caragol operculat viu preferentment a zones boscoses riques en humus, entre les encletxes càrstiques de la Serra i sota grans pedres. Així

i tot en la seva distribució no té gradients altitudinals, se troba des del nivell de la mar (zona de salpicadures) fins als punts més alts de la Serra de Tramuntana. És una espècie dioica, els mascles són més petits que les femelles.

***Hydrobia atuca* BOETERS 1987**

Classe: GASTROPODA Ordre: TRUNCATELOIDEA Fam.: HYDROBIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Senck. Mus. Frankfurt

Localitat típica: Port de Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Boeters (1987), Sabelli *et al.* (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Sabelli *et al.* (1990) aquesta espècie és sinònima de *Ventrosia ventrosa*. Una altra espècie d'aquest gènere és *Hydrobia minoricensis*, sinònima d'*Hydrobia acuta*, tot seguint a Sabelli *et al.* (1990). Aquesta darrera espècie, malgrat que fou descrita de Menorca no es tracta d'una espècie veritablement endèmica.

Corologia. Espècie presumptament endèmica de Mallorca, coneguda de Son Serra de Marina (torrent de Na Borges), s'Albufera de Mallorca i de prop del Port de Pollença (Boeters, 1987, Garcias-Font, dades inèdites i dades pròpies). *Ventrosia ventrosa* té una distribució molt més àmplia.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie d'àmplia valència ecològica. Colonitzadora d'aigües amb un elevat contingut de sals. Aquesta espècie pot viure associada amb *Pseudamnicola spirata* i *Mercuria emiliana*. *H. atuca*, no ha estat recol·lectada simpàtricament amb *H. acuta*, espècie també present a aigües de Mallorca.

***Belgrandiella edmundi* BOETERS 1984**

Classe: GASTROPODA Ordre: TRUNCATELOIDEA Fam.: HYDROBIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Senck. Mus. Frankfurt

Localitat típica: Font de s'Aixeta (Valldemossa)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Boeters (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Boeters (1987) indica que possiblement la cita de Moolenbeek (1980) de *Microna saxatilis* es correspongui amb aquest tàxon.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda de la font de s'Aixeta (Valldemossa) i del Camp de Mar (Andratx).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'aigües dolces, recol·lectada a fonts. S'ha recol·lectat associada amb un altre caragol aquàtic, *Pseudamnicola spirata*.

***Pseudamnicola gasulli* BOETERS 1981**

Classe: GASTROPODA Ordre: TRUNCATELOIDEA Fam.: HYDROBIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Espècie amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Senck. Mus. Frankfurt

Localitat típica: Santa Eulària (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Boeters (1987) cita aquesta espècie de Múrcia i d'Almeria, pel que perdria l'estatus d'espècie endèmica. Emperò, Altaba (1991a) continua considerant-la com a endèmica d'Eivissa.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, coneguda inicialment de quatre localitats. Actualment només viu a dues d'elles (Boeters, 1987). La localitat típica és "Santa Eulària, Hotel Fenicia, Eivissa (CD 71)". Les altres localitats es concentren en aquesta zona.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'aigües netes.

***Mercuria balearica* PALADILHE 1870**

Classe: GASTROPODA Ordre: TRUNCATELOIDEA Fam.: HYDROBIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Paladilhle, Univ. Languedoc

Localitat típica: Port de Maó

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Gasull (1965), Boeters (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de difícil assignació taxonòmica. Malgrat el seu nom específic, *balearica*, Boeters (1987) la cita de Granada i de Menorca (*Mercuria balearica*). En canvi per a Altaba (1991a) és endèmica de les illes Balears (*Pseudamnicola balearica*). Gasull (1965) cita *Amnicola similis* de Mallorca, Menorca i Eivissa, però aquestes dades de Mallorca i Menorca se corresponen amb aquesta espècie.

Corologia. Espècie possiblement endèmica de les Balears (Mallorca, Menorca). Les citacions d'Eivissa de Gasull (1965) es correspondrien amb *P. gasulli*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Colonitza aigües netes i de poc moviment. Se troba sobre la vegetació, parets de les piques de les fonts o sobre les pedres del fons, normalment en colònies nombroses.

***Bullinopersilia sphaeroides* NORDSIECK 1972**

Classe: GASTROPODA Ordre: CEPHALASPIDEA Fam.: ACTEONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Nordsieck

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Nordsieck (1972).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de mida petita. Nordsieck (1972) descriu aquest gènere, emperò a la il·lustració l'assigna al gènere *Acteon* del subgènere *Bullinopersilia*.

Corologia. Gènere i espècie endèmica d'Eivissa (de la seva descripció sense indicar localitat precisa) i Mallorca (de Cala Magraner, Manacor) (Pons i Fornós, dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Malgrat esser una espècie descrita a un volum de mol·luscs marins la troballa (inèdita) de Mallorca la situa també a llacunes litorals interiors (això sí, prop de la mar). Nordsieck (1972) la situa a la zona sublitoral.

Euscorpius carpathicus balearicus CAPORIACCO 1950

Classe: ARACHNIDA Ordre: SCORPIONES Fam.: CHACTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie sense dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Port de Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Caporiacco (1950).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Alguns autors han confosa aquesta espècie, citant erròniament *Euscorpius flavicaudis* en les Balears. Es diferencia de les altres subspècies per la carena lateral de la coxa finament granulada; la inferior del 5è segment amb granulacions més separades. I per la dent dels palps compta amb 7-7 tricobotris, el número de tricobotris dels apèndixs és característic de cada subspècie. Està estretament relacionat amb *E. c. canestrinii* de Sardenya (Caporiacco, 1950).

Corologia. Subspècie endèmica de les Gimnèsies, àmpliament repartida. Coneguda d'algunes illes i illots de Mallorca, Menorca, arxipèlag de Cabrera i sa Dragonera (Pons i Rambla, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquest escorpi és una espècie de costums lapidícola. Espècie depredadora. Malgrat la seva fama, el seu verí no fa més mal que el d'una vespa. Ha estat recol·lectada a illots tan petits i esquerps com l'Esponja (arxipèlag de Cabrera) (Pons i Rambla, 1993).

Eukoenenia draco draco PEYERIMHOFF 1906

Classe: ARACHNIDA Ordre: PALPIGRADI Fam.: EUKOENENIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Coves del Drac

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Peyerimhoff (1906; 1908), Español i Escolà (1976), Ginés (1982), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie relacionada amb altres tàxons de la mediterrània occidental.

Corologia. Descrita de les Coves del Drac (Manacor), la subspècie és endèmica de Mallorca. La subspècie *zariquieyi* ha estat recollida d'una cavitat de Barcelona. Peyerimhoff (1906; 1908), Español i Escolà (1976), Ginés (1982) i Bellés (1987) recullen més dades bibliogràfiques sobre aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element endogeu, que compta amb caràcters típicament troglòbis. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Nemesia brauni* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: NEMESIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Simon (1914), Bristowe (1952), Rambla (1977), Febrer (1979), Ribera, (1986), Pons i Palmer (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Blasco (1984) estudià els exemplars recollits per Koch (1882) i Rambla (1977), indicant que només era conegut el mascle. No obstant, Koch (1882) descriu ambdós sexes. Simon (1914) relaciona *N. brauni* amb *N. eleanora* (aquesta darrera descrita de Mònaco) i *N. ariasi* (del Marroc).

Corologia. Espècie endèmica de les Balears (Ribera, 1986). Citada de Mallorca per Bristowe (1952), de Menorca per Febrer (1979) i de Cabrera per Rambla (1977). Pons i Palmer (1990) recullen noves dades de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de zones argiloses. Es coneix poc la seva ecologia. A l'igual que les altres espècies és sedentària i contrueix un niu sota terra. Al contrari que moltes altres aranyes, augmenten la seva activitat durant la tardor i l'hivern, tenen el seu cicle reproductor durant la tardor (octubre-desembre), emperò també hi ha un augment de mascles durant l'estiu (dades inèdites dels autors).

***Dysdera mordax* KOCH, 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: DYSDERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Palma

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sobre el mascle, del que els òrgans copuladors són característic. Actualment els palps són perduts i

per l'espulació de les potes i especialment del fèmur IV podria tractar-se de *Dysdera crocata*.

Corologia. Espècie possiblement no endèmica i sinònima de *D. crocata*, espècie aquesta de distribució cosmopolita.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lapidícola. Espècie de costums mirmecòfiles.

***Harpactea dufouri* THORELL 1873**

Classe: ARACNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: DYSDERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Thorell (1873).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sobre el mascle, Brignoli (1978-79) il·lustra la femella per primer cop. Les citacions d'*Harpactea corticalis* i *H. hombergi* de les Balears podrien haver estat confoses per altres autors amb *Harpactea dufouri*.

Corologia. Endèmica de les Balears i Pitiüses, descrita sobre un mascle de l'illa de Formentera (Thorell, 1873). Denis (1952b) recull aquesta citació. Pons i Palmer (1990) la citen de Mallorca. Pons (1993) la cita de Cabrera. Denis (1961) i Febrer (1979) la citen de Menorca, i Compte (1968) recull aquella citació.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lapidícola. Espècie de costums mirmecòfiles.

***Nesticus dragani* DUMITRESCO 1973**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: NESTICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Orghidan *et al.* (1975), Brignoli (1975), Ribera (1981; 1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de l'illa de Mallorca que fou erròniament descrita com *Nesticus (Gondwanonesticus) dragani* per Dumitresco (1973), i la relacions amb la mateixa espècie de l'illa de Cuba. Aquest autor explicava l'existència d'aquesta espècie a dues localitats tant distants per fenòmens de moviments de plaques. Seria, segons Dumitresco (1973), una espècie relict, antiquíssima. Res més lluny de la realitat, doncs és una espècie introduïda i ja coneguda que s'ha adaptat al medi cavernícola. Brignoli (1975) indica la sinonímia amb *Eidmanella pallidus*. Espècie sinònima d'*Eidmanella suggerens* (segons Ribera, 1981).

Corologia. Espècie de distribució holàrtica. Citada de Mallorca sota la mateixa denominació per Orghidan *et al.* (1975). Ribera (1981; 1989) cita *Eidmanella suggerens* de Menorca. Ginés (1982) recull les citacions d'altres autors corresponents a recol·leccions cavernícoles.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòfila trobada a l'entrada d'algunes coves de Mallorca i Menorca.

***Theonoe major* DENIS 1961**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: THERIDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Avenc II de s'Albufereta (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Denis (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie d'ulls medians anteriors són netament més petits que els altres; les dimensions d'aquests i l'absència de l'escut abdominal l'allunya del gènere *Pholcomma* doncs presenta una l'ampla ungla mútica i quasi dreta que arma el tars del palp l'apropa a *Theonoe*. No obstant, és anormal per al gènere pel seu cefalotòrax molt baix i els seus tarsos curts. A Denis (1961) li sembla inoportú proposar un gènere nou.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca únicament citada del seu descriptor (Denis, 1961) de s'Avenc II de s'Albufereta (Es Mercadal) que descriu únicament la femella. Ribera (1989), recull aquesta citació. Compte (1968) recull la citació de Denis (1961). Caldria confirmar el seu estatus.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòfila.

***Erigone marina* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LINYPHIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Vall de Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie coneguda únicament de la seva descripció. Caldria confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la vall de Sóller.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Desconeguda, capturada a mitjan abril.

***Leptyphantes balearicus* DENIS 1961**
Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LINYPHIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda
Localitat típica: Cova nord de S. Agustí (Men.)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Denis (1961), Ribera (1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sembla una espècie propera a *Leptyphantes pinicola* els òrgans genitals permeten, no obstant, separar-la fàcilment de les altres espècies, en particular pel paracimbi del mascle i el tubercle genital de la femella tan remarcats amb la seva patella situada a l'extrem d'un septe fi i retorçat.

Corologia. Endemisme de Menorca recol·lectat de la Cova Nord de Sant Agustí, Avenc de s'Albufereta (Fornells), Cova den Curt (Ferrerres), Cova Polida (Es Mercadal) i Cova de ses Figueres (Sant Lluís) (Denis, 1961; Ribera, 1989). Compte (1968) recull la citació de Denis (1961).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòxena. Encara que citada únicament de l'interior de les cavitats, segurament també es pot localitzar a l'exterior, ja que no presenta cap caràcter adaptatiu al món subterrani (Ribera, 1989).

***Oxyptila furcula* KOCH 1882**
Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: THOMISIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín
Localitat típica: Prat de Sant Jordi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie coneguda únicament de la seva descripció, mai més retrobada o citada. Caldria confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament del Prat de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Desconeguda, capturada a finals d'abril.

***Xysticus balteatus* SIMON 1875**
Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: THOMISIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Espècie no endèmica de les Balears
Sèrie típica

Localització actual: MNHN París

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Simon (1875), Bristowe (1952), Orghidan *et al.* (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Simon (1932) i Bristowe (1952) indiquen la sinonímia de *Xysticus nubilus* (espècie vàlida) amb *X. balteatus* (indicat a Simon, 1875) i *X. baleatus* (indicat a L. Koch, 1882).

Corologia. Espècie no endèmica, distribuïda per part de la regió Mediterrània. Citada de Mallorca per Simon (1932), Bristowe (1952) i Orghidan *et al.* (1975). A més a més, Koch (1882) la cita de Son Gual i del Prat de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie terrícola. Trobada sobre arena, a la base de crassulàcies i a la base de parets rocoses.

***Xysticus tristiculus* THORELL 1875**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: THOMISIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Thorell (1875), Bristowe (1934; 1952).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Thorell (1875) descriu aquesta espècie d'Eivissa. No obstant, Bristowe (1934; 1952) indica la sinonímia de *Xysticus albimanus* Simon (1871) amb *X. tristiculus*, que per preferència és el nom vàlid.

Corologia. *Xysticus albimanus* és una espècie no endèmica coneguda de tota la regió Mediterrània. Citada de Mallorca per Bristowe (1934; 1952) sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta família és coneguda com a aranyes cranc per comptar amb els dos primers parells de potes molt més llargs que els dos darrers. Abracen a la seva presa amb aquest dos parells de potes mentre l'injecten el verí paralitzador.

***Philodromus vegetus* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: PHILODROMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Miramar, Valldemossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie endèmica de Mallorca, mai més trobada. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie capturada a Miramar (Valldemossa-Deià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada a principis de maig.

***Zodarion mallorca* BOSMANS 1994**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: ZODARIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: American Museum NH

Localitat típica: s'Albufera de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bosmans (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie estretament relacionada amb *Z. pseudoelegans* de la que es diferencia, únicament, per la petita dent terminal de l'èmbol del palp dels mascles. Epigí de les femelles difícilment diferenciable. *Z. pseudoelegans* ha estat recol·lectada d'Eivissa i del nord-est de la península Ibèrica (Bosmans, 1994).

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de s'Albufera de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie mirmecòfila amb exemplars adults capturats durant la primavera i l'estiu. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Malthonica balearica* BRIGNOLI 1978**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: AGELENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Porto Cristo

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Brignoli (1978; 1984), Pons i Palmer (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *M. lusitanica* (de la península Ibèrica), *M. sarda* (de Sardenya), *M. sicana* (de Sicília), *M. arganoi* (d'Itàlia centremeridional), *M. deadeli* (de Creta) i *M. paraschiai* (de Grècia) (Brignoli, 1980; 1984, Pons i Palmer, 1992).

Corologia. La femella fou descrita de Mallorca per Brignoli (1978-1979). Pons i Palmer (1990) i Pons i Damians (1992) recullen més dades de Mallorca. El mascle fou descrit de Menorca per Barrientos i Febrer (1986). Citada de Menorca per Febrer (1979). Endemisme Gimnèsic. Coneguda també de Cabrera i sa Dragonera (Pons, 1993). D'Eivissa es coneix una espècie propera a *M. balearica*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element lapidícola. Espècie abundant a biòtops boscosos.

***Hahnia hauseri* BRIGNOLI 1978**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: HAHNIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Monestir de Lluc

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Brignoli (1978; 1984), Pons i Palmer (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. L'absència d'un receptacle secundari permet concloure que aquesta espècie no està lligada amb les *Hahnia* ben conegudes d'Europa central (Harm, 1966); segons Brignoli (1978-1979) estaria més pròxima a *H. petrobica* que a les formes italianes del grup. No és possible comparar-la amb *H. harmae* Brignoli, 1977 de Tunísia i *H. insulana* Schenkel, 1938 de Madeira (descrites sobre els mascles) però la primera de les espècies té una coloració molt especial, mentre que la segona és molt més gran (mascle de 3.3 mm). *Hahnia barbara* Denis, 1937 d'Algèria és, al contrari, molt més petita (femella de 1.6 mm).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca descrita per Brignoli (1978-1979) coneguda únicament de la femella, Pons i Palmer (1990). Recol·lectada a Cabrera (Pons, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lapidícola, ha estat recol·lectada tant en zones seques (garrigues) com a alzinars molt humits.

***Drassus parvulus* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: GNAPHOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Koch (1882), mai més retrobada. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie coneguda únicament de la zona de prop de Palma - sa Riera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Capturada durant el mes d'abril.

***Prothesima flagellans* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: GNAPHOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes corològics i taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Miramar, Valldemossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Koch (1882), mai més retrobada. Caldria confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la zona de Miramar (Valldemossa - Deià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada a principis de maig.

***Prothesima plumigera* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: GNAPHOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Prat de S. Jordi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Koch (1882) mai més trobada. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Descrita sobre exemplars de Son Gual, Prat de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada durant el mes d'abril.

***Prothesima semirufa* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: GNAPHOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Koch (1882) *Prothesima semirufa* està estretament emparentada amb *Prothesima circumspecta* Simon. En aquesta darrera espècie, que també és molt més petita, el prosoma està envoltat per una vora negra i estreta, la filera d'ulls de davant és molt més arcajada, la tibia II no té pues i la forma de l'epigi és molt diferent. Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie coneguda de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Trachelas flavipes* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: CLUBIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

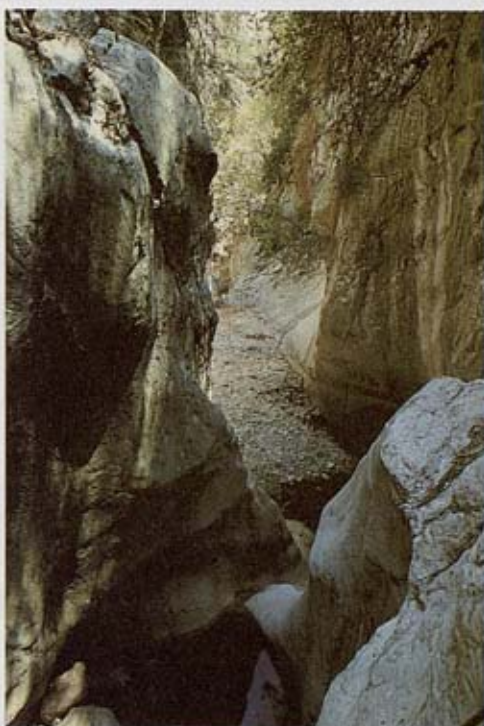
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

↑Reconstrucció de *Mytragus balearicus*.
Foto J.A. Alcover.

Hàbitat del Ferreret. Foto D. Jaume. →

↓ Treball de camp a l'illa na Pobra (arxipèlag de Cabrera). Foto J.A. Alcover.

↑ *Roncus vidali*. Foto G.X. Pons.

Scotolemon balearicus. Foto G.X. Pons. →

↓ *Balearonethes sesrodesanus*. Foto G.X. Pons.

↓ *Duvalius balearicus*. Foto G.X. Pons.

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada, segons Koch (1882), amb *Trachelas minor* les obertures a la part anterior de l'epigí a penes són més grosses que un ull de la fila posterior; en *Tr. flavipes* ocupen quasi la meitat anterior de l'epigí. Espècie mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la vall de Sóller.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada a mitjan abril. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Zora inornata* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: ZORIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Miramar, Valldemossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada per Koch (1882) amb *Zora spinimana*. Compta amb la tibia del primer parell tres vegades més llarga que la patella, en *Zora inornata* dues vegades; la primera espècie té a la part superior de la tibia del quart parell una sèrie de pues que falten a *Zora inornata*. Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la zona de Miramar (Valldemossa - Deià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada a principis de maig.

***Alopecosa perspicax* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Sóller (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie endèmica de Mallorca descrita per Koch (1882). Guy (1969) l'assigna al gènere *Lycosa*. Espècie descrita per Koch

(1882) mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la vall de Sóller.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada a mitjan abril. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Alopecosa subterranea* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Prat de Sant Jordi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Guy (1969).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Koch (1882) de Mallorca. Guy (1969) l'assigna al gènere *Lycosa*. Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar la seva diagnosi.

Corologia. Coneguda del Prat de Sant Jordi, Sa Porrassa, prop de Sóller i Alfàbia (Koch, 1882).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada des de principis d'abril fins a principis de maig. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Arctosa misella* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie sense dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Prat de S. Jordi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Guy (1969) recull la referència de Koch (1882) i l'assigna al gènere *Lycosa*. Descrita sobre individus juvenils. Caldria estudiar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Endemisme de Menorca i Mallorca. Descrita per Koch (1882) del Prat de Sant Jordi (Mallorca). Febrer (1979) la cita de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada a finals d'abril. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Arctosa simplex* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Guy (1969).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Endemisme de Mallorca descrit per Koch (1882), únicament conegut per la femella. Guy (1969) l'assigna al gènere *Lycosa*. Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie recol·lectada prop de Palma - sa Riera, les murades de Palma i al Prat de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada abans de final d'abril i a principis del mes de maig. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Lycosa fraissei* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Denis (1952a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Simon (1937) indica la sinonímia de *Lycosa radiata* amb el mascle del presumpte endemisme *Tarentula balearica* Thorell, 1872 i la probable sinonímia amb *Lycosa fraissei* L. Koch, 1882 ambdues espècies descrites, i fins aleshores, endemismes de les Balears. No obstant, Guy (1969), qui sembla no haver vist l'espècie, recull en el seu treball *Lycosa fraissei* com a espècie vàlida.

Corologia. Espècie no endèmica, *Lycosa radiata* es distribueix per la Mediterrània occidental. Citada de Mallorca per Bristowe (1934; 1952) sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Lycosa subhirsuta* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Sòller (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Presumpte endemisme de Mallorca descrit per Koch (1882). Guy (1969) recull aquesta espècie en el seu treball. Només es coneix el mascle. Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada des de la seva descripció. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie recol·lectada a la vall de Sòller i a la zona de Miramar (Valldemossa - Deià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada a mitjan abril i principis de maig. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Pardosa tenuipes* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Prat de Sant Jordi (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Bristowe (1934; 1939; 1952).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Koch (1882) de Mallorca. Coneguda únicament pel mascle. Guy (1969) la recull en el seu llistat però sembla ésser sinònima de *P. proxima*, pel que no és espècie endèmica.

Corologia. *Pardosa proxima* és una espècie circummediterrània, citada de les illes atlàntiques. Citada de Mallorca per Bristowe (1934; 1939; 1952) sense indicar localitat precisa. Koch (1882) cita aquesta espècie del Prat de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Koch (1882) recol·lecta aquesta espècie a mitjans de maig. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Pardosa venatica* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Prat de Sant Jordi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Guy (1969).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Endemisme de Mallorca descrit per Koch (1882). Guy (1969) recull aquesta citació. Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Presumpte endemisme de Mallorca recol·lectat en el Prat de Sant Jordi i els voltants de Sóller.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada a finals d'abril i mitjan de maig. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Tarentula balearica* THORELL 1872**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Simon (1937), Bristowe (1934; 1952).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Simon (1937) indica la sinonímia de *Lycosa radiata* amb el mascle del presumpte endemisme *Tarentula balearica* Thorell, 1872 i la probable sinonímia amb *Lycosa fraissei* L. Koch, 1882 ambdues espècies descrites, i fins aleshores, endemismes de les Balears. No obstant, Guy (1969), qui sembla no haver vist l'espècie, recull en el seu treball *Lycosa fraissei* com a espècie vàlida.

Corologia. Espècie no endèmica, *Lycosa radiata* es distribueix per la Mediterrània occidental. Citada de Mallorca per Bristowe (1934; 1952) sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Trochosa conspersa* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Prat de Sant Jordi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Guy (1969).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Presumpte endemisme de Mallorca descrit per Koch (1882). Coneguda únicament la femella. Espècie citada per Guy (1969). Espècie descrita per Koch (1882) mai més retrobada. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie coneguda del Prat de Sant Jordi i de Sóller.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada a finals d'abril i a mitjan maig (Koch, 1882). Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família. Les femelles d'aquesta família porten la posta a les fileres. Quan eclosionen els ous, els joves passen el seu primer estadi sobre l'opistosoma de la mare.

***Trochosa insulana* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: LYCOSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Koch (1882) sota el gènere *Lycosa*, mai més retrobada. Caldria estudiar el material per confirmar la seva assignació taxonòmica.

Corologia. Espècie presumpte endemisme citat de Mallorca, sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els licòsids són nomenats aranyes llop per la seva activitat desenfrenada de persecució d'altres invertebrats. Les típiques taràntules pertanyen a aquesta família.

***Phlegra simoni* KOCH 1882**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ARANEAE Fam.: SALTICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Palma

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bristowe (1952), Denis (1961), Orghidan *et al.* (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Bristowe (1952) indica la sinonímia d'aquesta espècie amb *Phlegra bresnieri*. El seu descriptor també la relacionava amb aquesta espècie. Denis (1961) la cita de Menorca. Orghidan *et al.* (1975) citen *Phlegra* sp. de Mallorca (Palma), segurament es deu tractar d'aquesta espècie. Compte (1968) recull la citació de Denis (1961).

Corologia. *Phlegra bresnieri* està distribuïda pel sud d'Europa. Citada de Mallorca per Bristowe (1934; 1952) sense indicar localitat precisa. Coneguda també de Menorca, Eivissa i Cabrera (Pons, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La majoria dels saltícids es caracteritzen per desplaçar-se saltant, especialment el darrer salt per aconseguir la seva presa, encara que algunes es desplacen corrent a gran velocitat.

***Chthonius balearicus* MAHNERT 1977**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHTHONIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Avenc des Travessets (Artà)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mahnert (1977), Ginés (1982).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie filogenèticament propera a *Ch. bellesi*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca citada de la Cova des Robiols (Puigpunyent), Avenc den Corbera (Esporles), Cova de sa Germaneria (Calvià), Avenc des Picarol Gros (Selva), Cova de Can Punxa (Pollença), Cova de Menut (Escorca) i de s'Avenc des Travessets (Artà).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil, espècie cavernícola poc especialitzada. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Chthonius bellesi* MAHNERT 1989**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHTHONIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZB, MHNG

Localitat típica: Cova Polida, Es Mercadal

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mahnert (1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie filogenèticament propera a *Ch. balearicus*.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca coneguda únicament de la Cova de na Polida (Es Mercadal).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòbi, espècie anoftalma. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Chthonius cabreriensis* MAHNERT 1993**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHTHONIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Illa des Conills, Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mahnert (1993a; 1993b).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de les espècies geogràficament més properes (*Chthonius ponsi*, *Ch. bellesi*, *Ch. hispanus* i *Ch. catalonicus*) per comptar amb uns palps clarament més petits. *Ch. cabrieriensis* sembla estar estretament emparentat amb *Ch. vachoni*. Es diferencia d'aquesta espècie, essencialment, per la possessió de quatre ulls (vers els 2 ulls de *Ch. vachoni*) i per comptar amb uns palps més prims (Mahnert, 1993a; 1993b).

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de l'illa dels Conills (arxipèlag de Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie endògea, de costums lapidícoles. Recollida a la garriga d'aquesta illa. Espècie depredadora de petits artròpodes.

Chthonius ponsi MAHNERT 1993

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHTHONIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Avenc des Frare, Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: descripció a Mahnert (1993b)

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie està estretament emparentada amb *Ch. balearicus*. Emperò es diferencia d'aquesta, entre d'altres característiques, per la manca d'una dent subdistal en el quelicer mòbil. Probablement siguin, juntament amb *Ch. balearicus*, dos representants derivats de *Ch. gibbus* que en distintes èpoques s'aïllaren i penetraren en les coves (Mahnert, 1993a; 1993b).

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de l'Avenc des Frare (arxipèlag de Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie amb certa especialització a la vida cavernícola (certa anoftàlmia). Espècie depredadora de petits artròpodes.

Acanthocrægris balearica BEIER 1961

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: NEOBISIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Platja Tirant Nou

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Beier (1961), Mahnert (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Beier (1961) descriu aquesta espècie sota el gènere *Microcreagris balearica*. Mahnert (1977) indica que les espècies ibèriques pertanyents al gènere *Microcreagris* corresponen en realitat al gènere *Roncocreagris* i l'espècie balear l'assigna al gènere *Acanthocreagris*.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca coneguda, a més a més de la localitat típica, de s'Avenc de s'Aglà (Es Mercadal) i Cova Polida (Es Mercadal) (Mahnert, 1989).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Trogloxè, espècie endogea que es pot trobar entre matèria orgànica a les entrades de les coves. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Neobisium ischyrum balearicum* BEIER 1939**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: NEOBISIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca, Eivissa, Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Beier (1939; 1961), Estany (1977), Mahnert (1993a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. La subespècie ha estat citada per Beier (1961) de Menorca: Maó, carretera Maó-Fornells, Binifabini, Platja de Tirant Nou, Es Castell; d'Eivissa: Serra Grossa (Sant Josep) i Santa Eulària del Riu; i de Cabrera (Estany, 1977; Mahnert, 1993a).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums humícoles, capturada entre la fullaraca d'alzines i mates. De vegades sota pedres.

***Neobisium monasterii* MAHNERT 1977**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: NEOBISIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Cova de sa Campana

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Mahnert (1977) la relaciona amb les espècies del subgènere *Blothrus* de la zona d'Euskadi. No obstant, Pons *et al.* (1995) la relacionen amb les espècies del nord d'Àfrica.

Corologia. Endemisme exclusiu de Mallorca conegut exclusivament de la Cova dels Estudians (Sóller) i de la Cova de sa Campana (Escorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglobi, és l'espècie millor adaptada al medi cavernícola dels pseudoscorpins balears. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Roncus neotropicus* REDIKORZEV 1937**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: NEOBISIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Santa Agnès, Eivissa

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Beier (1961), Lagar (1972a), Orghidan *et al.* (1975), Mahnert (1977), Ginés (1982), Bellés (1987), Pons i Damians (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Mahnert (*in* Bellés 1987) és sinònim de *R. balearicus* descrit per Beier (1961).

Corologia. Espècie endèmica, fins a les hores, de Mallorca i Eivissa. Citada de s'Avenc den Corbera (Esporles), Cova des Robiols (Puigpunyent), Avenc de Son Pou (Santa Maria), Cova dets Estudiants (Sóller), Avenc des Burgà? (Escorca), Cova de Can Sivella (Pollença), Cova de Cal Pessó (Pollença), Cova del Vilar (Pollença), Cova de Can Sion (Pollença), Cova de sa Cometa des Morts (Escorca), Cova de Santa Agnès (Sant Antoni, Eivissa). També es comuna a l'exterior de les coves, ha estat recol·lectada a múltiples localitats de la Serra de Tramuntana (dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil, espècie amb petits ulls, àdhuc anoftalm, que es pot trobar tant a l'interior de les coves com a l'exterior. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Roncus vidali* LAGAR 1972**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: NEOBISIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Lagar

Localitat típica: Cova des Regatons (Alcúdia)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lagar (1972b), Llobera i Llobera (1974), Mahnert (1977), Ginés (1982), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. En el mateix treball de la descripció d'aquesta espècie apareix la descripció de *Microcreagris juliae*, aquesta és un sinònim de *Roncus vidali*. Aquella fou descrita sobre una deuteronimfa i no sobre un mascle adult (Mahnert, 1989).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca citada de s'Avenc des Picarol Gros (Selva), Cova des Galliner (Escorca), Cova de sa Cometa des Morts (Escorca), Avenc d'Escorca (Escorca), Cova de Can Sion (Pollença), Cova de Cal Pessó (Pollença), Cova de Llenaire (Pollença), Avenc del Far (Pollença), Cova de la Base (Pollença), Cova des Regatons (sin. Cova del Telèmetre) (Alcúdia), Cova dets Estudiants (Sóller), Cova de sa Bassa Blanca (Alcúdia), Avenc des Travessets (Artà) (Mahnert, 1977; dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia, anoftalma. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Allochernes pityusensis* BEIER 1961**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHERNETIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Santa Eulària

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Beier (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. No tornada a citar des de la seva descripció.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa recol·lectada a Santa Eulària, Serra Grossa i a Jesús.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada vora la soca d'oliveres i entre la fullaraca de mata (*Pistacia lentiscus*).

***Pselaphochernes balearicus* BEIER 1961**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHERNETIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Establiments

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Beier (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *P. anachoreta* i a *P. setiger*.

Corologia. Espècie coneguda de la zona d'Establiments vora Palma.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums humícoles i lapidícoles, recol·lectada sota una olivera, entre pa porcí (*Cyclamen balearicum*), *Arum italicum* i *Rubus* ssp.

***Dactylochelifera balearicus* BEIER 1961**

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHELIFERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Platja Tirant Nou

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Beier (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Beier (1961) el relaciona amb *D. latreillei*.

Corologia. Espècie endèmica coneguda de Menorca (Platja Tirant Nou) i d'Eivissa (Jesús, Punta Martinet).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada en ambients sabulícoles.

Dactylochelifer besucheti MAHNERT 1976

Classe: ARACHNIDA Ordre: PSEUDOSCORPIONES Fam.: CHELIFERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Ginebra

Localitat típica: St. Avall, Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mahnert (1976).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *D. balearicus*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca coneguda únicament de la seva localitat típica ("St. Avall").

Hàbitat i altres dades ecològiques. Sense dades sobre el seu hàbitat. En general, els pseudoscorpins, són espècies depredadores lapidícoles.

Scotolemon balearicus RAMBLA 1977

Classe: ARACHNIDA Ordre: OPILIONES Fam.: PHALANGODIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: CAUB (Univ. Barcelona)

Localitat típica: Cova de Cornavaques (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Encinas (1974), Rambla (1977), Ginés (1982), Bellés (1987), Pons (dades inèdites).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *S. espanoli* (del Llevant ibèric, de la zona de Castelló). Per altra banda aquesta semblança, denota el parentiu d'un avantpassat comú (Rambla, 1977).

Corologia. Endemisme de Mallorca conegut de la Cova de Can Sion (Pollença) especialment en les sales d'entrada, Cova de Can Punxa (Pollença), Cova de Cornavaques

(Pollença), Cova del Vilar (Pollença) i possiblement de la Cova de sa Bassa Blanca (Alcúdia) -no retrobat per nosaltres-, encara que podria ésser la Cova de la Base (Pollença).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie cavernícola, troglòbia, depredadora de petits invertebrats.

***Scotolemon krausi* RAMBLA 1972**

Classe: ARACHNIDA Ordre: OPILIONES Fam.: PHALANGODIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MCZ, Harvard, EEUU

Localitat típica: Jesús (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Rambla (1972), Pons i Rambla (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els exemplars capturats per primera vegada foren identificats com *S. lespesi* (Kraus, 1961) espècie exclusivament pirenaica. Es distingeix de *S. roeweri* i *S. catalanicum* per ésser de mida més petita, per comptar amb una prominència ocular major; espines en els palps i copulador ben diferent.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, d'Eivissa i de Cabrera (Rambla, 1972, Pons i Rambla, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de zones ombrívols, pinars, balms, i ambients endogeus. En zones de conreu ha estat localitzat sota oliveres i garrovers (Rambla, 1977; i dades inèdites). Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Dasylobus ferrugineus* THORELL 1876**

Classe: ARACHNIDA Ordre: OPILIONES Fam.: PHALANGIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Antoni (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Koch (1882), Rambla (1972), Pons i Rambla (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gairebé totes les espècies de *Dasylobus* han estat revisades per Chemini (1989) i com era d'esperar, hi ha introduït nombroses sinonímies. Malgrat això, conserva l'espècie *ferrugineus*. Segons aquest autor una citació d'aquesta espècie d'Itàlia feta per Caporiacco (1940) pot ésser una confusió amb l'espècie *ferrugineicoxis*. D'altra banda, la citació de Caporiacco (1940) està mancada de mascles, basant-se només en dues femelles i un juvenil. Això fa la identificació de l'espècie molt dubtosa i referma el seu caràcter d'endemisme balear (Pons i Rambla, 1993). Koch (1882) descriu *Phalangium pusillum* però en realitat es tracta d'aquesta espècie (Roewer, 1911).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, d'Eivissa, de Cabrera i de sa Dragonera (Rambla, 1972; Pons i Rambla, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de zones ombrívols, pinars, balms, i ambients endogeus. Espècie depredadora de petits invertebrats.

Phalangium clavipus ROEWER 1911

Classe: ARACHNIDA Ordre: OPILIONES Fam.: PHALANGIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Rambla (1972).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. L'espècie més propera, *Phalangium opilio*, que es troba en els països de la Mediterrània, es fragmenta en diverses àrees geogràfiques en espècies morfològicament molt evolucionades. *Ph. militare* de Grècia, *Ph. savignii*, de sud d'Itàlia, *Ph. targionii*, de Sicília, Sardenya i Malta, *Ph. pareissi*, de Xipre i *Ph. clavipus* de Mallorca (Rambla, 1972).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, recol·lectada a Palma (Establiments), Coll d'en Rabassa i Valldemossa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie edàfica, depredadora d'altres invertebrats.

Steganacarus balearicus PÉREZ-IÑIGO 1969

Classe: ARACHNIDA Ordre: ACARI Fam.: ORIBATIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: IE Entomol., Madrid

Localitat típica: Magalluf, Calvià

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Iñigo (1969a; 1969b).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tàxon diferenciable de totes les altres espècies del gènere pels seus pèls lamelars molt petits, quasi vestigials; cresta de l'aspis ampla; sensília curta i pèls notogàstrics fins, incurvats cap endarrera, quasi jacents sobre la superfície, sense existir cap pèl rígid o erecte. Semblant a *S. applicatus* però aquest compta amb pèls gastronòmics més llargs (Pérez-Iñigo, 1969a; 1969b).

Corologia. Espècie recol·lectada exclusivament de Mallorca, de la zona de Magalluf (Calvià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie edàfica, recol·lectada en una zona de pinar propera a la mar (Pérez-Iñigo, 1969b). *Steganacarus balearicus*, a l'igual que les altres espècies d'oribàtids, és un element essencialment sapròfag. Els adults són formes esclerotitzades i porten sensílies a la part dorsal del proterosoma. Tenen els estigmes amagats en cavitats acetabulars, pròximes a les coxes del primer i segon parell de potes, a les mateixes potes o bé a la base de les sensílies. Per a la seva captura es treballa amb el mètode Berlese-Tulgren. Aquestes característiques són semblants a tots els oribàtids.

***Ctenobelba parafoliata* PÉREZ-IÑIGO 1990**
Classe: ARACHNIDA Ordre: ACARI Fam.:

Distribució a les Illes Balears: Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: Col. Pérez-Iñigo

Localitat típica: Cala Morell

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Iñigo (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *Ct. foliata* i *Ct. serrata* d'Itàlia, diferenciable per les seves característiques morfològiques i morfomètriques (Pérez-Iñigo, 1990).

Corologia. Espècie descrita de Menorca: Cala Morell (Ciutadella) i El Toro (Es Mercadal).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie edàfica. L'estació de Cala Morell (Ciutadella) es correspon amb terra de sota una sabina i la d'El Toro (Es Mercadal) era de sota una *Pistacia lentiscus*. Espècie sapròfaga.

***Corynopplia kosarovi maritima* PÉREZ-IÑIGO 1990**
Classe: ARACHNIDA Ordre: ACARI Fam.: OPPIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: Col. Pérez-Iñigo

Localitat típica: Alaior

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Iñigo (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subspècie se sembla més a la forma típica que a la ssp *matritensis* (Pérez-Iñigo, 1990).

Corologia. Subspècie descrita de Menorca, de la zona d'Alaior. *Corynopplia kosarovi* és coneguda de Bulgària, Hongria i Itàlia, mentre que la ssp *matritensis* és coneguda de la península Ibèrica (Pérez-Iñigo, 1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada entre la fauna edàfica d'un bosc mixte alzinar-pinar, sota una alzina.

***Minoricoppia balearica* PÉREZ-IÑIGO 1990**
Classe: ARACHNIDA Ordre: ACARI Fam.: OPPIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Pérez-Iñigo

Localitat típica: Alaior

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Iñigo (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere proper a *Pseudoamerioppia* i amb certes afinitats amb els gèneres: *Neoamerioppia*, *Amerioppia*, *Uroppia* i *Oppia* (Pérez-Iñigo, 1990).

Corologia. Gènere i espècie descrita de Menorca, de la zona d'Alaior.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada entre la fauna edàfica d'un bosc mixte alzinar-pinar, sota una alzina.

***Pergalumna minoricana* PÉREZ-IÑIGO 1990**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ACARI Fam.: GALUMNIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Pérez-Iñigo

Localitat típica: Alaior

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Iñigo (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Pérez-Iñigo (1990) considera que aquesta espècie presenta alguna semblança amb: *P. amamiensis* (del Japó), *P. altera* (holàrtica i sudafricana), *P. bryani* (de Hawaii), *P. elongata* (de Sudàfrica) i *P. nervosa* (de distribució holàrtica).

Corologia. Espècie descrita de Menorca, de la zona d'Alaior.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada entre la fauna edàfica d'un bosc mixte alzinar-pinar, sota una alzina, juntament amb l'espècie anterior (*Minoricoppia balearica*).

***Torrenticola pharyngealis aberrans* VIETS 1955**

Classe: ARACHNIDA Ordre: ACARI Fam.: OXYDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Vall de Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Viets (1955), Gil *et al.* (1994).

↑ Eruga de la lletreta, *Hyles euphorbiae*.
Foto. G. Alomar.

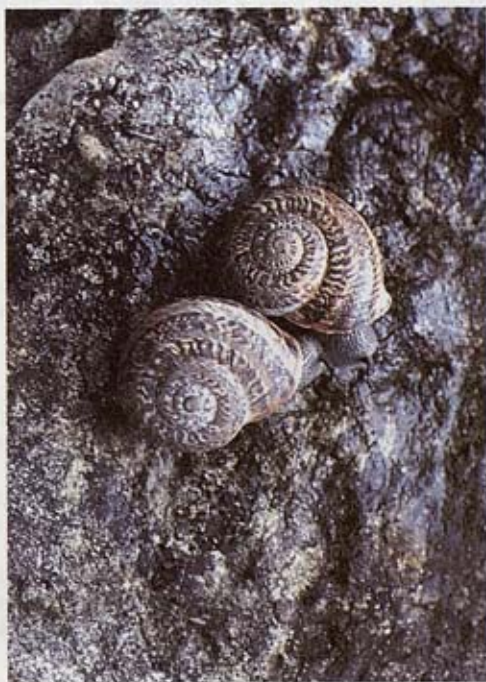

↑ *Steropleurus balearicus* Foto G. Alomar.

↓ Escarabat poller (*Macrothorax morbillosus*
balearicus) depredant sobre el caragol
de serp (*Iberellus balearicus*).
Foto G. Alomar.

↓ Caragols de serp copul-lant (*Iberellus*
balearicus). Foto G. Alomar.

↑ *Thorectes balearicus*. Foto G. Alomar.

↑ Escarabat de sang (*Timarcha balearica*).
Foto G. Alomar.

↓ A Mallorca ha estat descrit *Blaps bedeli*
mcminni. Foto *Blaps* sp. G. Alomar.

↓ Escarabat fura (*Pimelia criba*). Foto G. Alomar.

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subspècie difereix de la forma nominal per les proporcions, forma de les plaques dorsals i òrgans maxil·lars. Conegut exclusivament del mascle (Viets, 1955).

Corologia. Subspècie endèmica de Mallorca descrita de les aigües de la vall de Sóller (Viets, 1955). Citada de nombroses fonts de la Serra de Tramuntana (Gil *et al.*, 1994): Font de na Pallicera, Font de na Gareta, Font Major (sa Granja, Esporles), Font de s'Olla, ses Fonts, Font des Noguer i Font de sa Cova. La ssp nominal és coneguda de l'illa de Madeira.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Colonitzadora d'aigües netes.

Xestoleberis costata HARTMANN 1953

Classe: CRUSTACEA Ordre: OSTRACODA Fam.: CYTHERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illetes (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hartmann (1953), Danielopol i Bonaduce (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. A la zona mediterrània són freqüents altres espècies del gènere *Xestoleberis* tal com *X. communis* i *X. parva*.

Corologia. Espècie descrita de la platja d'Illetes (Calvià). A estat recollida a l'illa d'Stromboli (Danielopol i Bonaduce, 1990) pel que deixa d'esser una espècie endèmica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie intersticial, capturada després de realitzar un forat a 30 cm de fondària a un metre de la línia de costa. La distribució de les espècies es relaciona amb el tipus de substrat, de manera que a cada tipus de substrat corresponen unes determinades associacions d'espècies. Espècie bentònica, filtradora i detritívora.

Parapseudoleptomesochra minoricae CHAPPUIS i ROUCH 1961

Classe: CRUSTACEA Ordre: COPEPODA Fam.: AMEIRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de s'Aigo (Ciutadella)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Chappuis i Rouch (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita de Menorca coneguda d'altres indrets de la Mediterrània. Aquest gènere compta amb espècies d'afinitat marina.

Corologia. Espècie distribuïda per la zona d'Andalusia i Algèria. Coneguda de la Serra de Tramuntana i de la Cova de s'Aigo (Ciutadella).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia.

***Diacyclops balearicus* LESCHER-MOUTOUÉ 1978**
 Classe: CRUSTACEA Ordre: COPEPODA Fam.: CYCLOPIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MNHN París

Localitat típica: Font den Vidal, Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lescher-Moutoué (1978), Goubault i Lescher-Moutoué (1979), Ginés (1982), Bellés (1987), Pretus (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Dussart i Defaye (1985) assenyalen que aquesta espècie és sinònima de *D. languidoides*. Pretus (1991) confirma la seva semblança amb *D. l. languidoides* encara que hi ha alguns detalls que no encaixen en la diagnosi d'aquest.

Corologia. Espècie coneguda de la Font den Vidal (Pollença).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie freatòbia. Espècie poc estudiada des del punt de vista ecològic.

***Tethysbaena scabra* PRETUS 1991**
 Classe: CRUSTACEA Ordre: THERMOSBAENACEA Fam.: MONODELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de ses Figueres, Sant Lluís (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Wagner (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Orghidan *et al.* (1975), Stock (1978), Goubault i Lescher-Moutoué (1979) i Pretus (1982) recol·lecten el gènere *Monodella* sense donar-li assignació específica. Pretus (1991) descriu l'espècie sota la denominació genèrica de *Monodella* i l'assigna a les citacions anteriors (Fornós *et al.*, 1989) de *Monodella argentarii* aquest nou tàxon. Wagner (1994) inclou aquesta espècie en el gènere *Thethysbaena*.

Corologia. Espècie distribuïda pels ambients estigobis de Mallorca, Menorca, Cabrera i sa Dragonera. Espècie coneguda, fins a les hores, de les següents localitats: "Cova del Port Majorque", Sa Porrassa (Calvià), Can Pastilla (Palma), s'Aranjassa (Palma), port d'Andratx, pou de la carretera Andratx a Sant Elm, Ses Salines, pou de la carretera Sencelles a Inca, pou de la carretera Campos a la Colònia de Sant Jordi, pou de la Colònia de Sant Jordi, Cova de Sant Martí (Alcúdia), Font de Sant Joan (Muro), Coves del Drac (Manacor), Cova de sa Gleda (Manacor), Hort d'en Servera (Manacor), Cova de ses Figueres (Sant Lluís) (Wagner, 1994). També coneguda de la Cova des Burri (Cabrera) i de la Cova des Moro (sa Dragonera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element freatobi. Troglòbi, viu a aigües superficials, a les zones més properes a les arrels vives que estan en contacte amb l'aigua o a

amb restes de vegetació acumulada en el fons. Llacunes anquihalines. Ha estat capturat en aigües amb clorinitat que oscil·lava de 2-6 mg/l a 2940 mg/l. Aquesta espècie no s'ha dispersat a les capes freàtiques de l'interior de les illes, com ho han fet la majoria dels gèneres d'amfípodes endèmics subterranis (Pretus, 1989; 1991; Fornós *et al.*, 1989; Wagner, 1994).

***Metacirolana ponsi* JAUME i GARCIA 1992**
 Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: CIROLANIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Cova des Burri, Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume i Garcia (1992b).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie d'afinitats incertes. *M. hanseni* és una espècie batial oculada de nord Atlàntica, geogràficament molt allunyada d'aquesta espècie. *M. fishelsoni* descrita del golf d'Akaba (mar Roig) recollida en aigües mediterrànies (Alexandria, Egipte), es tracta d'una espècie d'origen Lessepsià. *Metacirolana* és distribuïda per altres indrets del món, principalment en arrecifos coralins. L'absència d'espècies emparentades amb *M. ponsi* en la Mediterrània podria considerar-se com un possible ancestre, present en els arrecifos coralins del Miocè a Cabrera. Estariem davant una espècie relictual pre-Messiniana (Jaume i Garcia, 1992b; 1992c).

Corologia. Espècie coneguda únicament de la Cova des Burri (Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie estigobiont.

***Typhlocirolana moraguesi* RACOVITZA 1905**
 Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: CIROLANIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Coves del Drac, Manacor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Garcias-Font (1911), Pujiula (1911), Racovitza (1912), Jeannel (1943), Margalef (1953a; 1953b), Colom (1964; 1978), Encinas (1974), Ginés i Ginés (1977), Stock (1978), Vives i Vives (1978), Gourbault i Lecher-Moutoué (1979), Jaume (1990), Pretus (1991) i Jaume (dades inèdites).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie emblemàtica en el món de la biospeleologia. Pujiula (1911) descriu *Typhlocirolana lulli* de les Coves dels Hams, essent en realitat aquesta espècie. Menacho (1911) també designa com a *Gammarus caecus* a aquesta

espècie. Racovitza (1912) clarifica totes aquestes assignacions. Pretus (1986) descriu *T. moraguesi aureae* en base a petites diferències biomètriques.

Corologia. Endemisme discutit doncs espècies afins han estat capturades per tota la conca de l'Ebre i llevant ibèric. Exemplars de les aigües freàtiques sicilianes ha estat incloses dins d'aquest tàxon. En aquest darrer cas pot tractar-se d'una espècie diferent (Caccone *et al.*, 1986). A les Balears ha estat citada a nombroses cavitats de Mallorca, Menorca Cabrera i sa Dragonera. Recentment ha estat trobada a pous del paleozoic de Menorca (Roman, dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia. Element troglòbi, freatobi capacitat per a viure indistintament en aigües dolces o salobres. Han estat localitzades en aigües d'entre 5 i 9 g de sal/l.

***Spelaeoniscus colfalti* VANDEL 1961**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: SPELAEONISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Lluís (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Vandel (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie, de dos mil·límetres, presenta nombroses característiques semblants als Spelaeoniscidae del nord d'Àfrica (Marroc, Algèria i Sahara septentrional).

Corologia. Espècie endèmica de Menorca, recol·lectada de Sant Lluís, Sant Cristòfol (Es Migjorn Gran), Maó (Sant Antoni) i carretera de Maó a Fornells (Vandel, 1961).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums endogeus, amb ulls representats per una taca arrodonida, pigmentada de bru. Espècie lapidícola, detritòfaga.

***Agabiformius manacori* RACOVITZA 1907**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: PORCELLIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Coves del Drac, Manacor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Racovitza (1907), Cruz (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Racovitza (1907) descriu aquesta espècie sota la denominació genèrica de *Porcellio*. Cruz (1990) ho assigna al gènere *Agabiformius*. Té una longitud de 7 mm, per una amplada de 4 mm. De cos elíptic, allargat i

poc convex. Esquena dura i resistent coberta de petites escates triangulars. Coloració translúcida.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca citada exclusivament de les Coves del Drac (Manacor). Mai més retrobada després de la seva descripció.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòfila, escassament adaptat a la vida cavernícola. Element detritòfag.

***Porcellio balearicus* CRUZ i GARCIA 1992**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: PORCELLIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Es Coll Pelat, Escorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cruz i Garcia (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie presenta nombroses característiques amb *P. spinicornis*, *P. monticola* i *P. pyrenaeus*, espècies distribuïdes per la península Ibèrica (no citades a les Balears) (Cruz i Garcia, 1992). Aquests autors adscriuen *P. balearicus* al grup *monticola*.

Corologia. Espècie recol·lectada exclusivament del Coll Pelat (Escorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada en una zona càrstica amb alzinars. Espècie lapidícola, detritòfaga.

***Armadillidium pretusi* CRUZ 1990**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: ARMADILLIDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Font de s'Hort de Baix, Escorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cruz (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup *serratum*: propera a *Armadillidium serratum*, *A. pardo* i *A. djebalensis* encara que es caracteritza per un gran desenvolupament de les espines tegumentàries (Cruz, 1990). Segons Dalens (in Cruz, 1990) hi ha la possibilitat de que *Echinarmadillidium fruxgalli* pogués pertànyer al gènere *Armadillidium* i ésser propera a aquesta espècie.

Corologia. Conegut exclusivament de la localitat típica, Font de s'Hort de Baix (Escorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Localitzat en una zona amb abundant matèria orgànica, humícola. Espècie detritòfaga.

***Armadillidium serrat* CRUZ i DALENS 1990**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: ARMADILLIDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova des Caramells, Ciutadella

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cruz (1989), Cruz i Dalens (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vandel (1960) examinà una femella d'aquesta espècie de la Cova des Caramells (Ciutadella) i la va identificar erròniament incloent-la dintre de l'espècie *A. serratum*, grup al qual pertany. Presenta tot el cos recobert de granulacions hipertròfiques. Tenen forma de pseudoesfera i compten amb la zona cefàlica del tipus duplocarenat. La despigmentació parcial i la reducció dels ocel·les suggereixen tendències troglòfiles.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca coneguda de la Cova des Caramells (Ciutadella), Cova de ses Figueres (Sant Lluís) (Cruz, 1989; Cruz i Dalens, 1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Malgrat tots els exemplars capturats, fins a les hores, han estat trobats a coves, encara que no compta amb les característiques pròpies dels troglòbis. És una espècie troglòfila.

***Armadillidium strinatii* VANDEL 1961**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: ARMADILLIDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Avenc de s'Albufereta

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Vandel (1961), Ginés (1982), Cruz (1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Cruz (1989) dona la segona cita, després de la seva descripció.

Corologia. Coneguda de l'Avenc de s'Albufereta (Es Mercadal) i l'Avenc de s'Aglà (Es Mercadal). Espècie endèmica de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. És una espècie de costums troglòfiles.

***Ballodillium pilosum* VANDEL 1961**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: ARMADILLIDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda
 Localitat típica: Cova de Sant Agustí

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Vandel (1961), Cruz (1989), Garcia i Cruz (1993)

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita inicialment de Menorca (Vandel, 1961) sobre un únic exemplar mascle. Els exemplars de Cabrera s'ajusten a la descripció del tipus, emperò els pèls característics que donen nom a l'espècie són molt més curts que els considerats pel seu descriptor (Garcia i Cruz, 1993)

Corologia. Espècie descrita de la Cova de Sant Agustí (Es Mercadal). Gènere (etimològicament referit al nom grec de les Balears) i espècie endèmica de les Gimnèsies, recol·lectat tant a l'exterior com a distintes coves de Mallorca, Menorca i Cabrera (Vandel, 1961; Cruz, 1989; Garcia i Cruz, 1993; Garcia i Pons, dades inèdites). Fins a hores d'ara no havia estat recol·lectat de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Malgrat tots els exemplars capturats, fins a les hores, han estat trobats a coves, encara que no compta amb les característiques pròpies dels troglobis. És una espècie troglòfila.

Proasellus coxalis gabriellae MARGALEF 1950
 Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: ASELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda
 Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Margalef (1950; 1953a), Gourbault i Lescher-Moutoué (1979), Ginés (1982), Bellés (1987), Pretus (1991), Jaume (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie adscrita inicialment al gènere *Asellus*. Gènere d'origen molt antic i dispersió actual circummediterrània. Margalef (1950) considera aquesta subspècie afí amb *P. c. banyulensis* de Catalunya i del llevant ibèric i *P. c. peyerimhoffi* del nord d'Àfrica.

Corologia. L'espècie té una distribució perimediterrània, amb una àrea satèl·lit al nord d'Europa. La subspècie és endèmica de les Balears. Localitzada a alguns pous d'Inca, Torrent de Sant Miquel (Campanet), Font den Vidal (Pollença), distintes fonts i torrents de Menorca, riu Santa Eulària a Eivissa i pous de Sant Francesc a Formentera i de Cabrera. Citada per Margalef (1950; 1953a), Gourbault i Lescher-Moutoué (1979), Ginés (1982), Bellés (1987), Pretus (1991) i Jaume (1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòfila, pobladora de canals properes a zones agrícoles. També es pot trobar a aigües freàtiques (pous i cursos d'aigua hipogeus). Se tracta d'una subspècie obscurícola, parcialment despigmentada. Sembla poc sensible al nivell d'oxigen de l'aigua, per trobar-se a pous amb abundants materials en descomposició. Cal indicar la presència als cocons den Gelat (Cabrera) petites basses a la roca que no reben cap aport continuat d'aigua. L'espècie és incapaç de resistir la dessecació, així com per produir cap mena de propàgul d'spersiu (Jaume, 1993).

***Microcharon comasi* COINEAU 1985**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: PARASELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie formalment no descrita, no vàlida

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Bellés (1987), Pretus (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gourbault i Lescher-Moutoué (1979) citen *Microcharon* sp. Malgrat esser una espècie no descrita formalment Coineau (1986) la indica com a descrita (indicant Coineau, 1985). Caldria confirmar l'estatus d'aquesta espècie, doncs segons el codi internacional de nomenclatura zoològica no és una espècie vàlida.

Corologia. Cova de Can Sivella (Pollença). Espècie no descrita però recollida a Coineau (1986).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element troglòbi. Espècie de mida petita pobladora del medi intersticial.

***Jaera nordmanni balearica* MARGALEF 1952**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: JANIRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Margalef (1952c), Jaume i Garcia (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Margalef (1952c) descriu *Jaera balearica* amb categoria específica. La majoria dels caràcters que Margalef presentà com a diagnòstics de l'espècie depenen, bàsicament, de la mida corporal dels individus estudiats. Així, el nombre d'espines compostes (que Margalef fixa en 8-10 per a *J. balearica*, a partir d'observacions sobre exemplars de mida més gran capturats (2,95 mm). Però exemplars estudiats per Jaume i Garcia (1988) de 3,6 mm de mida comptaven amb 16-18 espines. No obstant, la població típica de Calvi (Còrsega) presenten 12-15 espines en els exemplars majors (4,6 mm). Per altra banda, l'àpex de l'estilet copulador mai sobrepassa el basidiopodit del segon pleòpode en els exemplars de Mallorca (Jaume i Garcia, 1988).

Corologia. Subespècie endèmica (Jaume i Garcia, 1988). Coneguda exclusivament de la Font de s'Olla (Sóller).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'aigües dolces. Troglòfil, espècie d'aigües superficials d'escàs contingut en clorurs.

***Jaera nordmanni brevicaudata* JAUME i GARCIA 1988**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: JANIRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: DEUB, MNM Palma de Mallorca

Localitat típica: Torrent d'Esporles (Esporles)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume i Garcia (1988), Pretus (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Jaume i Garcia (1988) reconeixen *J. n. brevicaudata* i *J. n. balearica* de les aigües dolces de Mallorca pel protopodi dels uròpodes que no sobresurt al marge del pleotelson en *J. n. brevicaudata*. Pretus (1991) considera els exemplars de Menorca i de Valldemossa com a *J. n. occidentalis* (subespècie pròpia de Còrsega).

Corologia. La subespècie fou recol·lectada en el llit del torrent d'Esporles, a l'altura de Sa Granja (Esporles).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subespècie d'aigües dolces recol·lectada sobre i sota pedres del torrent d'Esporles. Troglòfil, trobat a aigües netes i corrents.

***Troglonaniropsis lloberai* JAUME 1995**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: JANIRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNM Palma de Mallorca

Localitat típica: Cova de sa Llumeta (Cabrera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere endèmic monospecífic que té el seu representant superficial en el gènere *Ianiropsis* (Jaume, 1995).

Corologia. Coneguda de Cabrera (Cova de sa Llumeta a l'illa des Conills) i de Mallorca (Cova de na Barxa i Cova de na Mitjana, Capdepera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia portadora d'unes llarguissimes antenes, colonitzadora d'ambients anquihalins.

***Balearonethes sesrodesanus* DALENS 1977**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: TRICHONISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de les Rodes, Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dalens (1977), Gourbault i Lescher-Moutoué (1979), Ginés (1982), Bellés (1987), Folch (1988), Damians (com. pers.).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es la forma més primitiva dels triconiscids coneguts fins a les hores. Espècie d'afinitats incertes.

Corologia. Gènere endèmic de Mallorca conegut exclusivament de la Cova de les Rodes (Pollença) i de la Cova de Can Sivella (Pollença).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie cavernícola. Troglòbi, isòpode de vida amfibia, recol·lectat sota pedres en contacte amb l'aigua.

***Haplophthalmus chisteral* CRUZ i DALENS 1989**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: TRICHONISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Cova de sa Sínia (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cruz i Dalens (1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie possiblement pertanyent al grup *siculus*, grup que estableix la transició entre el gènere *Haplophthalmus* i el Haplophthalminae especialitzats. El grup *siculus* es caracteritza pel reduït nombre de costelles pereials (dues per pereionit), pel nombre igualment reduït de tubercles cefàlics i per la presència sobre el pleonit 3 de dues protuberàncies distintes o fusionades segons les espècies (Cruz i Dalens, 1989). Aquesta espècie és propera a *Iberoniscus* del que difereix pel menor desenvolupament de les protuberàncies cefàliques i per la presència de dos parells de costelles sobre el pereionit VII, mentre que *Iberoniscus* únicament compta amb un parell que està normalment ben desenvolupat.

Corologia. Endemisme de Mallorca conegut exclusivament de la Cova de sa Sínia (Manacor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia, amb aparell ocular absent.

***Trichoniscus dragani* TABACARU 1974**

Classe: CRUSTACEA Ordre: ISOPODA Fam.: TRICHONISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de Can Sion, Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tabacaru (1974), Ginés (1982), Bellés (1987), Cruz (1991), Pons i Damians (dades inèdites), Garcia (com. pers.).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Troglòbi, pot considerar-se com a cavernícola estricta. Molt semblant a *T. pusillus*, però caracteritzada per la diferenciació sexual del pereiòpode VII. Absència d'aparell ocular, coloració blanca, tegument llis amb sedes-escates i telson trapezoidal són algunes de les seves característiques. Longitud 2,5-3 mm.

Corologia. Endemisme de Mallorca citat de la Cova de Can Sion (Pollença), Cova de les Rodes (Pollença), Cova dels Estudiants (Sóller), Cova de sa Cometa dels Morts (Escorca) a més a més ha estat recol·lectat de la Cova de sa Bassa Blanca (Alcúdia) i de s'Avenç de Travessets (Artà). Dades sobre la seva corologia són donades a Tabacaru (1974), Ginés (1982), Bellés (1987), Cruz (1991), Pons i Damians (dades inèdites), Garcia (com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia de costums detritòfages.

Metacrangonyx longipes CHEVREUX 1909

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: METACRANGONYCTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova des Drac

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Chevreux (1909), Le Calvez i Certain (1951), Margalef (1952a; 1952b; 1953a; 1953b), Ruffo (1953b; 1960), Strinati i Coiffait (1961), Orghidan *et al.* (1975), Ginés i Ginés (1977), Colom (1978), Gourbault i Lescher-Moutoué (1979), Ginés (1982), Bellés (1987), Folch (1988), Pretus (1989; 1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie d'ubicació encara dubtosa en el context de la classificació supragenèrica.

Corologia. Espècie coneguda dels Pous de Can Pastilla (Palma), Pous d'Inca (Inca), Cova de Can Sivella (Pollença), Cova de les Rodes (Pollença), Font den Vidal (Pollença), Cova de Sant Martí (Alcúdia), Cova de s'Abisament (Sant Llorenç des Cardassar), Cova de na Barxa (Capdepera), Cova dels Estudiants (Sóller), Coves del Drac (Manacor), Coves dels Hams (Manacor), Cova des Pont (Manacor), Cova des Serral (Manacor), Cova des Fumassos (Manacor), Cova des Drac (Santanyí), Cova de ses Figueres (Sant Lluís) i Cova de s'Aigo (Ciutadella).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòbi, poblador regular d'aigües freàtiques (freatòbi). Viu a aigües subterrànies dolces o salobres fins a 2,4-3,5 g Cl/l.

Salentinella formenterae PLATVOET 1984

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: SALENTINELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Coves de sa Pedrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dancau (1973a), Bellés (1987), Folch (1988), Pretus (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie semblant a *S. angelieri*, però que pot separar-se per la seva talla sensiblement més gran, la qual cosa podria suggerir una adaptació més estreta a l'hàbitat pròpiament cavernícola.

Corologia. Coves de Sa Pedrera (Sant Francesc, Formentera). Única localitat coneguda, avui destruïda.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie estigòbia. Les Coves de sa Pedrera són un conjunt de 6 cavitats avui destruïdes per l'avanç de la pedrera.

***Psammogammarus burri* JAUME i GARCIA 1992**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNM Palma de Mallorca

Localitat típica: Cova des Burri, Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume i Garcia (1992a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquest és el tercer representant del gènere en la regió Mediterrània *Psammogammarus gracilis* de la costa de Malta i *P. caecus* descrit de la costa Dàlmata, però posteriorment recol·lectat del golf de Nàpols, Sicília i les costes mediterrànies franceses (Jaume i Garcia, 1992a). No obstant, presenta tota una sèrie de característiques fenètiques amb dues espècies de les Filipines (*P. philipensis* i *P. fluviatilis*) i cap amb els altres representants de la Mediterrània.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la Cova des Burri (arxipèlag de Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de gran talla (12 mm) de troglobització morfològica acusada. Espècie de costums creviculars, capturada a la zona més fonda del llac anquihalí de la Cova des Burri.

***Pseudoniphargus daviui* JAUME 1991**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNM Palma de Mallorca

Localitat típica: Mina de can Feliu (Cabrera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie possiblement derivada d'un ancestre diferent per a cada espècie simpàtrica (*P. daviui* i *P. triasi*) d'aquesta localitat es situaria abans del Tortonià, en el complex de la paleo-illa composta per Mallorca i Cabrera.

Corologia. Font de Can Feliu (Cabrera). A hores d'ara, endèmic de Cabrera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil i detritòfag en sentit ampli. Simpatric amb *P. triasi*.

***Pseudoniphargus mercadali* PRETUS 1988**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: Univ. Barcelona

Localitat típica: Cova den Curt, Ferreries

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pretus (1988; 1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *P. adriaticus* i *P. africanus*.

Corologia. Presumpte endemisme gimnèsic conegut de la Cova de na Barxa (Capdepera), Cova den Curt (Ferreries) i de distints pous i canals de reg del nord de Menorca i del Barranc d'Algendar (Pretus 1988; 1991). No obstant, recentment ha estat trobada aquesta espècie al nord de Sardenya (Jaume, com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil, el medi característic d'aquesta espècie és a nivell de subsòl dels substrats impermeables (hipotelminorreics). Quan afloren aquestes aigües conviuen junt amb espècies epigees, encara que sota pedres o semienterrats. A algunes localitats se fa difícil entendre com poden resistir la desecació (Es Cap Negre, sa Mesquida a Menorca). La seva presència a coves és menys freqüent. Espècie localitzada en aigües, de la Cova den Curt, amb un contingut de clorurs de 142 mg/l (24.7.1986) (Pretus, 1988).

***Pseudoniphargus pedrerae* PRETUS 1990**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZMA, Col. Pretus

Localitat típica: Coves de sa Pedrera, Form.

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pretus (1990; 1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Morfològicament Pretus (1990) relaciona aquesta espècie amb: *P. gracilis*, *P. longicarpus* i *P. carpalis*.

Corologia. Endemisme de les Pitiüses conegut de la Font d'Exero (Santa Eulària), Coves de sa Pedrera (Sant Francesc, Formentera) (Pretus, 1990; 1991; Jaume, com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada en ambients estigobis. El complex de Coves de sa Pedrera (actualment topografiades i catalogades per separat), però avui destruïdes, comptaven amb zones anegades amb aigua anquihalina (conductivitat del 13.2.88 4.61 mS/cm). L'altra localitat (Font d'Exero) comptava amb una conductivitat de 0.74 mS/cm (mesurada el 12.2.88) (Pretus, 1990).

Pseudoniphargus pityusensis PRETUS 1990

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZMA, Col. Pretus

Localitat típica: Coves de sa Pedrera, Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pretus (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Distintes espècies de *Pseudoniphargus* compten amb característiques semblats a aquesta espècie. Es coneixen representants en la regió Bètica i en el nord de la península Ibèrica. També al nord d'Àfrica (Marroc) i l'atlàntic (zona de les Bermudes i Canàries) (Pretus, 1990). Notenboom (1988) suggereix agrupar aquestes espècies i les anomena grup lusitànic-atlàntic.

Corologia. Endemisme de les Pitiüses. Conegut de la Font Refila (Sant Joan, Eivissa), Pou en Can Catoi (Sant Joan, Eivissa), Font d'Exero (Santa Eulària), Pou al km 1.8 de la carretera de La Sabina (Sant Francesc, Formentera) i de les Coves de sa Pedrera (Sant Francesc, Formentera) (Pretus, 1990; 1991; Jaume com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie freatòbia. Troglòfil. Les mesures de conductivitat de les aigües oscil·la entre 0,74 i 4,61 mS/cm. Les Coves de sa Pedrera és un conjunt de 6 cavitats avui destruïdes per l'avanç de la pedrera.

Pseudoniphargus racovitzai PRETUS 1990

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZMA, Col. Pretus

Localitat típica: Font de sa Canaleta, Bunyola

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pretus (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Pretus (1990) aquesta espècie podria tractar-se d'una espècie d'origen antic, a jutjar pels seus caràcters plesiomòrfics. Podria estar relacionada amb espècies d'origen algerí.

Corologia. Font de sa Canaleta (Bunyola). Endèmic de Mallorca, única localitat coneguda (Pretus, 1990; 1991).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recollida en la galeria d'una font en condicions d'obscuritat. Espècie recollida en aigües amb una conductivitat de 0,60 mS/cm (27.1.88) (Pretus, 1990).

Pseudoniphargus triasi JAUME 1991

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: MELITIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Font de Can Feliu

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume (1991; 1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie possiblement derivada d'un ancestre diferent per a cada espècie simpàtrica d'aquesta localitat es situaria abans del Tortonian, en el complex de la paleo-illa composta per Mallorca i Cabrera.

Corologia. Font de Can Feliu (Cabrera). A hores d'ara, endèmic de Cabrera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie simpàtrica amb *P. daviui*. Element detritòfag en senti ampli.

***Porrassia mallorquensis* MARCUS 1912**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: GAMMARIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Marcus (1912), Stock (1976; 1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Presumpte gènere (i espècie) endèmica de Mallorca descrita per Marcus (1919). Però Stock (1976; 1977) després d'estudiar aquest material ho identifica com a forma juvenils d'*Orchestia*, ben coneguda i àdhuc s'adscriu a una altra família. Endemisme sense valor taxonòmic.

Corologia. Aquest presumpte gènere fou capturat a una sèrie de pous propers a la zona de sa Porrassa (Calvià). Taxon no endèmic.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'aigües mixohalines.

***Echinogammarus pungens minoricensis* MARGALEF 1952**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: GAMMARIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Barranc d'Algendar

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Margalef (1952b), Jaume (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Caldria revisar aquest material.

Corologia. Subespècie endèmica de Menorca, coneguda únicament del Barranc d'Algendar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Colonitzadora d'aigües netes i corrents. Espècie detritòfaga en sentit ampli

***Echinogammarus claptoczi ebusitanus* MARGALEF 1951**
Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: GAMMARIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Espècie no endèmica de les Balears
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda
Localitat típica: Les Feixes (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB
Referències: Margalef (1951), Stock (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Margalef (1951) descriu aquesta subspècie en base a tota una sèrie de característiques morfològiques. Stock (1977), tot estudiant la variabilitat intrapoblacional, no permet separar els exemplars nordafricans i de Malta dels d'Eivissa.

Corologia. Espècie distribuïda pel nord d'Àfrica i Malta. Citada d'Eivissa i de Menorca. Subspècie no vàlida, no endèmica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Echinogammarus sicilianus monomerus* STOCK 1974**
Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: GAMMARIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Espècie no endèmica de les Balears
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda
Localitat típica: Font de Can Topa (Sóller)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB
Referències: Margalef (1944; 1950), Karaman i Tibaldi (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Jaume (1991) no troba diferències significatives entre la ssp. *monomerus* i la ssp. nominal. En el mateix treball il·lustra l'espècie i assigna a aquest tàxon les citacions d'*Echinogammarus eisenrauti* de les Serres de Llevant.

Corologia. Espècie coneguda de Sicília i Mallorca. De Mallorca és coneguda de la font de Can Topa (Sóller) i de Can Regalat (Artà).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Rhipidogammarus variicauda* STOCK 1978**
Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: GAMMARIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Amsterdam

Localitat típica: Hort de Son Esteva, Andratx

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Stock (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els exemplars estudiats per Stock (1978) mostren diferents graus de despigmentació i de regressió ocular, i un tercer uropodi considerablement llarg i amb un endopodi molt variable. Sembla estar estretament emparentada amb *Rh. rhipidiophorus*.

Corologia. Endemisme de Mallorca circumscrit al sector sud-occidental de Mallorca (Hort de Son Esteva, torrent de Salmes, Andratx). Stock (1978), Bellés (1987), Pretus (1991) aporten més informació.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòbi, espècie freatòbia. Espècie capturada juntament amb ciclopòids i isòpodes. La clorinitat de les aigües oscil·lava de 230 mg/l (30.12.77) a 810 (30.12.77) (Stock, 1978).

***Bogidiella balearica* DANCAU 1973**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: BOGIDIELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: IE Emil Racovitza, Bucarest

Localitat típica: Coves del Drac, Manacor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dancau (1973b), Orghidan *et al.* (1975), Gourbault i Lescher-Moutoué (1979), Ginés (1982), Bellés (1987), Pretus (1989; 1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Ruffo (1953) distingeix dos grups clarament diferenciats en el gènere *Bogidiella*; un grup europeu i mediterrani i un grup americà. *B. balearica* s'inclou, naturalment, en el primer grup d'espècies. Per les característiques morfològiques *B. balearica* és propera a *B. chappuisi*, *B. hebraea* i *B. longiflagelum*. Es distingeix de les dues primeres per la presència de tres llargues sedes sobre el propode del periopodit VII i de la tercera per l'absència de les branques internes dels pleopodits així com pel nombre d'espines sobre el telson.

Corologia. Endemisme de Mallorca, geogràficament concentrat a la regió càrstica de Manacor. Espècie coneguda de les Coves del Drac (Manacor), Coves dets Hams (Manacor), Cova des Pont (Manacor), Cova de sa Gleda (Manacor) i de la Cova de Cala Varques "A" (Manacor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòbi, espècie freatòbia molt ben adaptada al medi intersticial. Les poblacions són relativament pobres tant en el número de localitats i en el número d'individus. A les hores d'ara, és un element lligat a aigües lliures del medi cavernícola costaner, amb espectres de salinitat variables per tractar-se d'aigües estratificades degut als gradients de salinitat.

***Bogidiella torrenticola* PRETUS i STOCK 1990**

Classe: CRUSTACEA Ordre: AMPHIPODA Fam.: BOGIDIELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Amsterdam

Localitat típica: Torrent de Pareis, Escorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pretus i Stock (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *B. balearica*. Aquesta darrera colonitza el llevant de Mallorca.

Corologia. Endemisme de Mallorca, conegut exclusivament de la zona del Torrent de Pareis (Escorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie hiporreica recol·lectada entre les aigües estancades. Aigües de conductivitat de 463 microS/cm; el 30 de gener de 1988. Com a fauna acompanyant també es va capturar *Rhipidogammarus* sp.

***Burrimysis palmeri* JAUME i GARCIA 1993**

Classe: CRUSTACEA Ordre: MYSIDACEA Fam.: MYSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNM Palma de Mallorca

Localitat típica: Cova des Burri, Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jaume i Garcia (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere monoespecífic endèmic de les Balears caracteritzat, junt amb els gèneres *Mysidetes* i *Deltamysis*, per no presentar hipertròfia dels artells de l'endopodit del tercer apèndix toràctic, així com per l'absència de dimorfisme sexual en els pleòpodes, que es mantenen rudimentaris. No obstant, es diferencia d'ambdós gèneres, entre altres característiques, per la forma i armadura del telson i dels uròpodes. Les seves afinitats filètiques i significat biogeogràfic són incertes.

Corologia. Gènere i espècie endèmic de Cabrera, espècie coneguda exclusivament de la Cova des Burri.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de troglobització morfològica acusada. Espècie de costums creviculars, capturada a la zona més fonda del llac anquihalí de la Cova des Burri.

***Lophoproctus pagesi* CONDÉ 1981**

Classe: DIPLOPODA Ordre: POLYXENIDA Fam.: LOPHOPROCTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de Génova

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Condé (1981).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Lophoproctus pagesi* és una espècie cavernícola derivada de *L. jeanneli*, endogea i troglòfila com altres espècies (Condé, 1981). Les característiques diferencials d'aquestes dues espècies són l'allargament dels apèndixs en el cas de *L. pagesi*.

Corologia. Endemisme de Mallorca, les úniques localitats conegudes són: la Cova de Génova i Coves de Bellver (Palma). (Condé, 1981 i Nguyen Duy-Jacquemin, 1993, respectivament).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia, aquesta és una espècie molt interessant, ja que és l'únic representant d'aquest ordre que podria considerar-se com a veritable troglòbi, tenint en compte les seves característiques morfològiques. Compta amb unes antenes de notable longitud.

***Ophiulus targionii menoricensis* DEMANGE 1961**
Classe: DIPLOPODA Ordre: IULIDA Fam.: IULIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova Na Polida (S. Cristòfol)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Demange (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subspècie *menorcensis* és porpera a les ssp. *buchneri* i *varians*, però es diferencia de la primera per la forma de l'apèndix del solenomerit i de la vorera no lobada de l'aresta anterior de l'opistomerit. A més a més, la protuberància interna del promerit és més arrodonida i més ampla. Es distingeix de la ssp. *varians* pel nombre més elevat de denticulacions del vèlum i de la forma d'aquest i per la presència d'un sortint a l'angle intern del promerit i del major desenvolupament dels sortints de la zona posterior de l'opistomerit. Mauriès i Vicente (1976) indiquen *Ophilus* en lloc d'*Ophiulus*, de ben segur que es tracta d'un error tipogràfic.

Corologia. Subspècie descrita de la Cova na Polida (Sant Cristòfol, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil. Els diplòpodes o milpeus són higròfils, reservats. Viuen entre la fullaraca, sota pedres i les escorces, entre els troncs en descomposició, etc., protegits de les condicions extremes de temperatura i humitat. La majoria de les espècies són herbívores, mengen material vegetal en descomposició. Compten amb glàndules repel·lents per defensar-se dels seus enemics.

***Orphanoiulus religiosus majoricensis* MAURIÈS i VICENTE 1976**
Classe: DIPLOPODA Ordre: IULIDA Fam.: BLANIULIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de les Rodes

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mauriès i Vicente (1976).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Mauriès i Vicente (1976) relacionen aquesta espècie amb *O. denapolii*. L'espècie *O. religiosus* fou descrita d'Ombria (Itàlia).

Corologia. Cova de Can Sion (Pollença), Cova de Can Punxa (Pollença), Cova de les Rodes (Pollença), Cova de Cornavaques (Pollença). Subspècie endèmica de Mallorca. Mauriès i Vicente (1976), Gourbault i Lescher-Moutoué (1979).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil. Els diplòpodes o milpeus són higròfils, reservats. Viuen entre la fullaraca, sota pedres i les escorces, entre els troncs en descomposició, etc., protegits de les condicions extremes de temperatura i humitat. La majoria de les espècies són herbívores, mengen material vegetal en descomposició. Compten amb glàndules repel·lents per defensar-se dels seus enemics.

***Nemasoma coiffaiti* DEMANGE 1961**

Classe: DIPLOPODA Ordre: IULIDA Fam.: BLANIULIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Avenc de s'Albufereta

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mauriès i Vicente (1976), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Demange (1961) sota la denominació genèrica d'*Isobates coiffaiti*. Espècie propera a *N. littoralis* i *N. adriaticus*.

Corologia. Espècie descrita de s'Avenc de s'Albufereta (Fornells, Es Mercadal, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Trogloxè. Els diplòpodes o milpeus són higròfils, reservats. Viuen entre la fullaraca, sota pedres i les escorces, entre els troncs en descomposició, etc., protegits de les condicions extremes de temperatura i humitat. La majoria de les espècies són herbívores, mengen material vegetal en descomposició. Compten amb glàndules repel·lents per defensar-se dels seus enemics.

***Schyzophyllum ibizanum* VERHOEFF 1924**

Classe: DIPLOPODA Ordre: IULIDA Fam.: CYLINDROIULIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Antoni, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Verhoeff (1924).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El gènere *Schyzophylum* està molt ben representat a la península Ibèrica.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, que fou recol·lectada de Sant Antoni.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els diplòpodes o milpeus són hígròfils, reservats. Viuen entre la fullaraca, sota pedres i les escorces, entre els troncs en descomposició, etc., protegits de les condicions extremes de temperatura i humitat. La majoria de les espècies són herbívores, mengen material vegetal en descomposició. Compten amb glàndules repel·lents per defensar-se dels seus enemics.

***Glomeris ibizana* VERHOEFF 1924**

Classe: DIPLOPODA Ordre: GLOMERIDA Fam.: GLOMERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Antoni, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Verhoeff (1924).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no tornada a citar des de la seva descripció (Verhoeff, 1924).

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa recol·lectada a Sant Antoni. De l'illa de sa Dragonera també ha estat citada *Glomeris* sp. que podria tractar-se d'aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els diplòpodes o milpeus són hígròfils, reservats. Viuen entre la fullaraca, sota pedres i les escorces, entre els troncs en descomposició, etc., protegits de les condicions extremes de temperatura i humitat. La majoria de les espècies són herbívores, mengen material vegetal en descomposició. Compten amb glàndules repel·lents per defensar-se dels seus enemics.

***Strongylosoma soderlundi* VERHOEFF 1924**

Classe: DIPLOPODA Ordre: CRASPEDOSOMATIDA Fam.: CRASPEDOSOMATIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Verhoeff (1924).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no tornada a citar des de la seva descripció.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, sense indicar localitat precisa, segons Verhoeff (1924) és l'espècie més comuna.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els diplòpodes o milpeus són higròfils, reservats. Viuen entre la fullaraca, sota pedres i les escorces, entre els troncs en descomposició, etc., protegits de les condicions extremes de temperatura i humitat. La majoria de les espècies són herbívores, mengen material vegetal en descomposició. Compten amb glàndules repel·lents per defensar-se dels seus enemics.

***Himantariella balearica* CAPUSE 1975**

Classe: CHILOPODA Ordre: GEOPHILOMORPHA Fam.: HIMANTARIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col Rac. Bucarest

Localitat típica: Palma (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Capuse (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es caracteritza per comptar amb un nombre més reduït de dents sobre el làbrum que *H. maroccana*. És de mida major que *H. scutellaris*, en referència a aquesta darrera espècie es distingeix per la presència de dents sobre les zones laterals bombades en el làbrum. *H. balearica* compta amb només 10 plaques pectinades en relació a les 11 plaques d' *H. scutellaris* i les 13-14 d' *H. maroccana*. La zona ventral porosa dels dos darrers segments portadors de les potes és oval, transversalment en el cas d' *H. balearica*, mentre que en el cas de les altres dues espècies del gènere és rodó o bé aquest és únicament el darrer segment el qui compta amb una zona porosa oval transversa.

Corologia. Descrita del casc urbà de Palma (el Terreno, carrer Califòrnia), segur que compta amb una àmplia distribució.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant, els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Nesoporogaster excavatum* VERHOEFF 1924**

Classe: CHILOPODA Ordre: GEOPHILOMORPHA Fam.: HIMANTARIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Verhoeff (1924).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no tornada a citar des de la seva descripció.

Corologia. Gènere endèmic d'Eivissa. A la descripció no s'indica cap localitat concreta.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant, els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Pachymerium dragani* CAPUSE 1975**

Classe: CHILOPODA Ordre: GEOPHILOMORPHA Fam.: GEOPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col Rac. Bucarest

Localitat típica: Cala Pi (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Capuse (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no tornada a retrobar des de la seva descripció.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, descrita i coneguda únicament de Cala Pi (Llucmajor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant, els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Pachymerium ferrugineum insulanum* VERHOEFF 1924**

Classe: CHILOPODA Ordre: GEOPHILOMORPHA Fam.: GEOPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Verhoeff (1924), Negrea i Matic (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Verhoeff (1924) no indica en el text que es tracti d'una nova subspècie.

Corologia. Subspècie endèmica coneguda de Mallorca, d'Eivissa i de sa Dragonera (Verhoeff, 1924; Negrea i Matic, 1973). L'espècie té una distribució holàrtica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Lithobius clarki* EASON 1975**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: Inca, Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Serra (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Eason (1975) relaciona aquesta espècie amb *L. agilis sardus*, *L. tricuspis* i *L. microdon*. D'aquestes tres espècies és més propera a *L. microdon* del nord d'Àfrica (Algèria i Marroc). La manca de prolongacions en la tergita 9 i d'espines coxolaterals en P.15 serien les característiques que diferenciarien ambdues espècies. Serra (1986) tenint en compte les distribucions alopatríques de les dues formes i després d'estudiar acuradament ambdues espècies proposa *L. clarki* com a subespècie mallorquina de *L. microdon*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda de la localitat típica (Inca) i del bosc de Can Sion (Pollença), Pollença, Comasema (Bunyola) (Eason, 1975; Serra, 1986).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lucífuga de costums lapidícoles. Així com tots els litòbits, són depredadors de petits invertebrats als qui inocular verí. Davant d'un perill imminent poden sofrir porcessos d'automitització del darrer parell de potes.

***Lithobius microps oligospinus* DEMANGE 1961**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subespècie amb dubtes taxonòmics i corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova na Polida, Sant Cristòfol

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Demange (1961), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrit inicialment com a subespècie de *L. duboscqui oligospinus* (Demange, 1961; Mauriès i Vicente, 1976; Ginés 1982). Bellés (1987) la inclou com a subespècie de *L. microps*.

Corologia. Subespècie endèmica de Menorca, localitzada la cova Na Polida (Binigaus) i Cova des Caramells (Cala Blanca) (Demange, 1961; Bellés, 1987).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Lithobius dragani* NEGREA i MATIC 1973**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: I Rac. Bucarest

Localitat típica: Porto Cristo

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Negrea i Matic (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera al grup *microps-burzenlandicus*. Aquesta espècie es distingeix de les altres del mateix grup per esser d'una mida inferior, pel nombre i disposició dels ocel·les, nombre d'articles antenals i per l'espinalació diferencial de les potes.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, recol·lectada a Porto Cristo (Manacor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada entre fissures a la base de la paret rocosa de penya-segats. No hi ha més dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant, els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Lithobius exarmatus mallorcanus* NEGREA i MATIC 1973**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: I Rac. Bucarest

Localitat típica: Cova dets Hams, Manacor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Negrea i Matic (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de *L. exarmatus*. Com aquesta compta amb la pota 15 provista d'una ungla secundària, però se distingeix en primer

lloc, per la presència de l'espina CmT sobre la pota 4-6. A més a més, compta amb un major nombre d'articles antenals (19 en lloc dels 22-23) i per la disposició dels ocel·les.

Corologia. Subespècie endèmica de Mallorca, coneguda d'una localitat propera a la Cova dels Hams (Manacor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles. Els exemplars als que es fa referència a la descripció de l'espècie foren capturats sota una mata (*Pistacia lentiscus*).

***Lithobius fagei* DEMANGE 1961**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Avenc II de s'Albufereta

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Demange (1961), Mauriès i Vicente (1976), Ginés (1982), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Eason (1975) descriu la femella sobre material recol·lectat a Inca. Inclou aquesta espècie amb el grup *borealis-lusitanus*. Així mateix la relaciona amb *L. dieuzeidei* d'Algèria i *L. orotavae* de les illes Canàries (Eason, 1975).

Corologia. Espècie descrita de l'Avenc II de s'Albufereta (Fornells, Es Mercadal, Menorca). Recol·lectada també en l'exterior, per la zona d'Inca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element troglòfil, els Lithobiidae epigeus són formes higròfiles i lucífuges que poblen biòtops amb acumulacions de restes vegetals, als sols i a certs hàbitats lapidícoles amb característiques físiques semblants als del medi càrstic subterrani.

***Lithobius georgescui* NEGREA i MATIC 1973**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: I. Emil Racovitza, Bucarest

Localitat típica: Cova del Pont (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mauriès i Vicente (1976), Ginés (1982).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *L. duboscqui olivarum* i *L. duboscqui oligospinus*, aquestes estan caracteritzades per l'absència d'espines sobre les potes posteriors. Distingible d'aquestes subespècies per l'espínulació extremadament

pobra, reduïda únicament a les espines VmT i DaT sobre certes potes. Es situa, entre *L. duboscqui* i *L. exarmatus* (Negrea i Matic, 1973).

Corologia. Recol·lectada a l'entrada de la Cova des Pont (Manacor).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles, higròfiles, humícoles o troglòfiles. Troglòxè, no presenta caràcters morfològics adaptatius a la vida cavernícola. Viu entre fullaraca, humus i pedres. Trobat a la pendent d'accés a la cova.

***Lithobius inermis* L. KOCH 1881**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Demange (1961), Mauriès i Vicente (1976).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Demange (1961) descriví *Lithobius interruptus* de Menorca sobre una única femella, aparentment adulta, que era molt propera a *L. inermis*. Eason (1975) estudiant abundant material de Mallorca va concloure que *L. interruptus* era sinònim de *L. inermis*. A més a més, aquesta espècie, és sinònima de *L. flavus*, *L. castaneopsis* i *L. psacadonotus* (segons Serra, 1981).

Corologia. Espècie coneguda de les Balears i de la península Ibèrica, pel que no es pot considerar espècie endèmica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles, de vegades capturada a l'entrada de les coves (element troglòxè).

***Lithobius interruptus* DEMANGE 1961**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova na Polida (S. Cristòfol)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Demange (1961), Mauriès i Vicente (1976), Ginés (1982), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Demange (1961) descriví *Lithobius interruptus* de Menorca sobre una única femella, aparentment adulta, que era molt propera a *L. inermis*. Eason (1975) estudiant abundant material de Mallorca va concloure que *L. interruptus* era sinònim de *L. inermis*. A més a més, aquesta espècie, és sinònima de *L. flavus*, *L. castaneopsis* i *L. psacadonotus* (segons Serra, 1981).

Corologia. Espècie coneguda de les Balears i de la península Ibèrica, pel que no es pot considerar espècie endèmica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles, de vegades capturada a l'entrada de les coves (element troglòxè).

***Lithobius piceus incae* EASON 1975**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes corològics i taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: Inca (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Eason (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Eason (1975) sinonimitza aquesta espècie amb *Lithobius piceus verhoeffi* var *specus*. Les distintes subespècies de *L. piceus* descrites de Balears tendrien que estudiar-se amb més profunditat (veure altres subespècies).

Corologia. Subespècie recol·lectada a la zona d'Inca i del Port de Pollença.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles. Depredador de petits invertebrats als qui inocula verí. Davant d'un perill imminent poden sofrir processos d'automitgació del darrer parell de potes.

***Lithobius piceus tabacauri* NEGREA i MATIC 1973**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: I Rac. Bucarest

Localitat típica: Coll de Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Negrea i Matic (1973), Mauriès i Vicente (1976), Ginés (1982).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subespècie es distingeix de la subespècie nominal pel nombre major d'articles antenals (62-66 en lloc de 46-58), i per la presència constant d'espines coxolaterals i sobre les potes 13-14. Subespècie propera a *L. piceus gracilitarsis* i *L. p. verhoeffi* var *specus* (veure més endavant).

Corologia. Subespècie endèmica de Mallorca coneguda de l'accés a la Cova des Pont (Manacor) i del coll de Sóller (Negrea i Matic, 1973). *L. piceus piceus* és substituït per *L. piceus gracilitarsis* en la zona del Midi de França i nord de la península Ibèrica; per *L. piceus verhoeffi* a Suïssa i nord d'Itàlia; per *L. piceus verhoeffi* var *specus* a l'illa de Menorca i per *L. piceus tabacauri* a l'illa de Mallorca (Negrea i Matic, 1973).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil, humícola, higròfil, endogeu colonitzador de biòtops lapidícoles. Exemplars trobats sobre la pendent d'accés a la cova, entre matèria orgànica i pedres.

***Lithobius piceus specus* DEMANGE 1961**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova na Polida (S. Cristòfol)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Demange (1961), Negrea i Matic (1973), Mauriès i Vicente (1976), Ginés (1982).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment com a varietat, *Lithobius piceus verhoeffi* var *specus*, és considerada una subspècie independent per Negrea i Matic (1973). Caldria revisar l'estatus d'aquestes subspècies.

Corologia. Subspècie endèmica de Menorca, coneguda de la Cova de s'Aigo (Ciutadella) i la Cova Polida (Es Mercadal).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lapidícola de costums troglòfiles.

***Lithobius vivesi* SERRA 1983**

Classe: CHILOPODA Ordre: LITHOBIOMORPHA Fam.: LITHOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de les Meravelles (Bunyola)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Serra (1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta és l'única espècie veritablement troglòbia de les Balears.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda de la zona de Pollença i Bunyola (Cova de les Meravelles).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia. No hi ha més dades disponibles sobre aquesta espècie. No obstant, els quilòpodes o centpeus són elements lucífugs i higròfils d'ambients lapidícoles. L'època de reproducció es dona a finals d'hivern i principis de primavera. Són espècies depredadores, cacen i s'alimenten de petits animals, compten amb verí que injecten a les seves preses. Aquest verí no és perillós per als humans.

***Eosentomon coiffaiti* CONDÉ 1961**

Classe: INSECTA Ordre: PROTURA Fam.: EOSENTOMOIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Condé (1961), Arbea (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. És l'única espècie de Protura endèmica de les Balears.**Corologia.** Espècie endèmica coneguda exclusivament de Menorca (Condé, 1961; Arbea, 1993).**Hàbitat i altres dades ecològiques.** Els proturs són organismes terrestres, de cos molt petit (en general inferior a 2 mm) i allargat. Són organismes comuns entre la fauna del sòl, però el fet de trobar-se molt amagats, juntament amb les seves petites dimensions fan que siguin difícils de veure i capturar. Per les seves característiques morfològiques hom ha sotmès a discussió la seva condició d'insectes, incloent-los entre els miriàpodes. *Eosentomon coiffaiti* és una espècie endògena i humícola.***Pseudosinella subcentralis* GAMMA 1985**

Classe: INSECTA Ordre: COLLEMBOLA Fam.: ENTOMOBRYIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Cova dets Estudiants

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Gamma (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *P. centralis* de la que es diferencia per dos detalls no adaptatius de la quetotàxia del tòrax III i de l'abdomen IV, i per major longitud de les antenes en relació a la diagonal cefàlica. *P. subcentralis* està molt més adaptada per a la vida cavernícola. Filogenèticament *P. subcentralis* ocuparia una posició més primitiva que *P. centralis* (Gama, 1985). Aquesta darrera espècie és coneguda d'algunes coves de la zona d'Osca.**Corologia.** Espècie endèmica de Mallorca, coneguda exclusivament de la Cova dets Estudiants (Sóller).**Hàbitat i altres dades ecològiques.** Espècie troglòbia, despigmentada. Localitzada, principalment, sobre fusta en descomposició que deu esser la base de la seva alimentació. Íntimament relacionada amb una important comunitat endèmica troglòbia composta per: *Trichoniscus dragani*, *Homojapyx espanoli*, *Roncus vidali* i *Reicheia balearica*. Puntualment abundant (dades pròpies).

***Hypogastrura pityusica* ELLIS 1974**

Classe: INSECTA Ordre: COLLEMBOLA Fam.: HYPOGASTRURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Amsterdam

Localitat típica: Santa Eulària, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Ellis (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *Hypogastrura vernalis*, *H. serrata* i *H. tianshanica*. Altres espècies d'aquest mateix gènere (*H. tigridis* de Mesopotàmia i *H. ripperi* d'Austria) són fàcilment separables d'*H. pityusica*.

Corologia. Espècie coneguda únicament de la localitat tipus, situada en les rodalies de Santa Eulària (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie edàfica localitzada en una zona de pinar (amb *Pinus halepensis*), conjuntament amb *Lathriopyga ibicensis* i *Neosminthurus natalicius*, ambdues endèmiques d'Eivissa.

***Lathriopyga ibicensis* ELLIS 1974**

Classe: INSECTA Ordre: COLLEMBOLA Fam.: NEANURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Amsterdam

Localitat típica: Santa Eulària

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Ellis (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie pertany al grup "*Neanura*" *phlegraea*. Difer de *Lathriopyga sinistra*, *L. conjuncta* i *L. monticola* pel tubercle cefàlic central granulat (tal com ocorre amb *L. phlegraea*).

Corologia. Espècie coneguda únicament de la localitat tipus, situada en les rodalies de Santa Eulària (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie edàfica localitzada en una zona de pinar (amb *Pinus halepensis*), conjuntament amb *Hypogastrura pityusica* i *Neosminthurus natalicius*, ambdues també endèmiques d'Eivissa.

***Pratanurida menorquina* ARBEA i JORDANA 1990**

Classe: INSECTA Ordre: COLLEMBOLA Fam.: NEANURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cala Galdana

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Arbea i Jordana (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *P. menorquina* és molt propera a *P. minuta* (Selga, 1966) i *P. guadalajarensis* (Simón, 1985) que són espècies ibèriques amb una distribució de tipus mediterrani (Arbea i Jordana, 1990). També compta amb característiques semblants a *P. mucronata* Ellis, 1976 de Creta (Arbea i Jordana, 1990).

Corologia. Únicament es coneix l'espècie de la localitat tipus: Cala Galdana (Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Localitzada en pinar ombrívol amb molles.

***Neosminthurus natalicius* ELLIS 1974**

Classe: INSECTA Ordre: COLLEMBOLA Fam.: SMINTHURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Amsterdam

Localitat típica: Santa Eulària, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Ellis (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Malgrat l'assignació genèrica, sembla una espècie molt apropada al gènere *Lipothrix lubbockii* i *L. italicus*.

Corologia. Espècie coneguda únicament de la localitat tipus, situada en les rodalies de Santa Eulària (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie edàfica localitzada en una zona de pinar (amb *Pinus halepensis*), conjuntament amb *Hypogastrura pityusica* i *Lathriopyga ibicensis*, ambdues també endèmiques d'Eivissa.

***Campodea majorica* CONDÉ 1954**

Classe: INSECTA Ordre: DIPLURA Fam.: CAMPODEIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de Can Sion (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Condé (1954), Bach (1977), Sendra (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Condé (1954) descriu *Campodea majorica* i *Campodea majorica interjecta* (descrita de la Cova de les Meravelles) de Mallorca.

Aquesta espècie ha estat trobada al país Valencià (Sendra, 1988). A més a més, aquest autor considera la subspècie *interjecta* com a sinònima de la forma típica, doncs l'estudi d'un major nombre d'exemplars posen de manifest la variabilitat del tàxon dins d'una mateixa àrea geogràfica (Sendra, *in lit.*).

Corologia. Coneguda de distintes cavitats de la Serra de Tramuntana i del sud-est de València (massís de Mondúver, La Safor) (Sendra, 1988).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia, coneguda exclusivament del medi subterrani (Condé, 1954; Bach, 1977). Troglòfil, és un element endogeu, malgrat algunes espècies del gènere poden ésser considerades troglòfiles. Els campodeïds s'alimenten de vegetals, micelis de fongs, detritus de plantes i, en alguns casos, organismes morts.

***Plusiocampa breulli* CONDÉ 1954**

Classe: INSECTA Ordre: DIPLURA Fam.: CAMPODEIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova dels Regals (Santa Eulària)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Condé (1954).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La presència de 3 macroquetes externals en la tibia III fa pensar que pertany a les espècies del grup *P. strouhali* que poblen les coves de l'arc alpí, però no es tracta més que d'una convergència. Està emparentada amb *P. provincialis* que colonitza Provença i Sardenya.

Corologia. Endemisme conegut d'Eivissa, descrit de la Cova dels Regals (Santa Eulària), recol·lectat d'Es Pouàs (Sant Antoni) (dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums cavernícoles o endogees. Troglòfil, es pot classificar com a cavernícola, encara que es fa difícil delimitar, d'entre els campodeïds, el límit entre elements endogeus i troglòbics o troglòfils.

***Plusiocampa fagei* CONDÉ 1954**

Classe: INSECTA Ordre: DIPLURA Fam.: CAMPODEIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de Can Sion (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Condé (1954).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb les mateixes afinitats que *P. breulli*, però aparentment, més evolucionada (Condé, 1954).

Corologia. Espècie coneguda de la Cova de Can Sion (Pollença) i de les Coves de les Meravelles (Bunyola).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie localitzada a les coves. Troglòbi, es podria tractar d'un element cavernícola especialitzat. Ha estat localitzada convivint amb *P. majorica*.

***Homojapyx espanoli* PAGÈS 1950**

Classe: INSECTA Ordre: DIPLURA Fam.: JAPYGIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Coves de Campanet

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pagès (1950; 1964), Bach (1977), Ginés (1982), Bellés (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrit inicialment sota la denominació genèrica de *Megajapyx*. Pagès (1950) les relaciona amb *Megajapyx solerii* i *M. rhodianus* de l'illa de Rhodes. No obstant, han estat descrites altres espècies de Japygidae biogeogràficament més properes.

Corologia. Espècie coneguda de les Coves de Campanet. Durant el treball de camp fou recol·lectada a la Cova dels Estudiants (Sóller).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfil, element endogeu poc especialitzat a la vida cavernícola. Els japígidis són carnívors i depredadors, i cacen mitjançant el forceps en que tenen modificats els cercs caudals.

***Lepismachilis affinis* RAJU-RICART, BACH DE ROSA i MOLERO, 1993**

Classe: INSECTA Ordre: THYSANURA Fam.: MACHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie sense dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCN Madrid

Localitat típica: Sa Calobra, Torrent de Pareis

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Raju-Ricart *et al.* (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El subgènere *Berelesis* se separa del *Lepismachilis* s.s. per la presència, en el primer, de dos parells de vesícules exèrtils en el VI coxo-esternit (Raju-Ricart *et al.*, 1993). Bach (1983) redescríu *Lepismachilis* (*Berlesilis*) *targionii* amb material procedent de la localitat típica (Itàlia), destacant que sota aquesta denominació es podrien agrupar distintes espècies ja descrites (Raju-Ricart *et al.*, 1993). Aquesta espècie es diferencia de *Lepismachilis* (*Berlesilis*) *targionii*, única inclosa dins aquest subgènere, per la carença de pigment en el front i de les sedes ciliars del clipi; absència en el pal·lip maxil·lar de sedes ciliars llargues i, en canvi, presentant en II-VII un camp de sedes helicoidals curtes, l'últim artell lleugerament més llarg que el penúltim; camp

sensorial del primer parell de potes molt més estret. La relació l CS/a CS, en *Lepismachilis* (*Berlesilis*) *targionii* és de 2,32 i en *Lepismachilis* (*Berlesilis*) *affinus* és de 4,58, estant en aquesta molt més allunyada de la zona anterior del fèmur (Raju-Ricart et al., 1993).

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la localitat típica: Sa Calobra-Torrent de Pareis (Escorca, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècies d'ambients lapidícoles. Els microcorifis són gonocòrics, hi ha exemplars mascles i femelles. La reproducció és generalment sexual i estacional i de transferència indirecta. S'alimenten de restes vegetals, petites algues, líquens i fins i tot mengen la seva pròpia exúvia. Dins els seu tub digestiu s'ha trobat matèria orgànica i, no tant sovint, restes d'artròpodes, encara que no són depredadors. Són espècies mimètiques.

***Lepismachilis gimnesiana* MENDES 1981**

Classe: INSECTA Ordre: THYSANURA Fam.: MACHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Alcúdia

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mendes (1981), Hollinger (1989).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup *notata*. En aquest grup és particularment propera a *L. ysignata* distribuïda per Europa, *L. notata* d'Europa central i *L. kahmanni* de Sardenya.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca; recol·lectada a la zona d'Alcúdia, entre Palma i Peguera, Galilea, Formentor, Torrent de Pareis, Cova del Pont (Manacor), Valldemossa i el port de Sóller. Espècie molt comuna en la costa nord de Mallorca (Mendes, 1981; Hollinger, 1989).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècies d'ambients lapidícoles. Els microcorifis són gonocòrics, hi ha exemplars mascles i femelles. La reproducció és generalment sexual i estacional i de transferència indirecta. S'alimenten de restes vegetals, petites algues, líquens i fins i tot mengen la seva pròpia exúvia. Dins els seu tub digestiu s'ha trobat matèria orgànica i, no tant sovint, restes d'artròpodes, encara que no són depredadors. Són espècies mimètiques.

***Machilis dragani* HOLLINGER 1973**

Classe: INSECTA Ordre: THYSANURA Fam.: MACHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Exterior Cova dels Hams

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hollinger (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb una pigmentació característica. Altres espècies biogeogràficament properes són: *Machilis lusitana* i *M. multispinosa*, diferenciables per la seva diferent pigmentació. Altres espècies completament despigmentades són: *Machilis haasi*, *M. scoparia*, *M. tuberculata* i *M. silvestris*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda de les rodalies de la Cova dets Hams (Manacor), Cap Blanc i del torrent de Pareis (Escorca) (Hollinger, 1973; 1989).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles. Veure anterior espècie.

***Machilis hauseri* MENDES 1981**

Classe: INSECTA Ordre: THYSANURA Fam.: MACHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Cala Rajada

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mendes (1981).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *M. hauseri* és la segona espècie descrita del gènere *Machilis* desprovista de paràmers sobre el segment VIII de l'abdomen. No obstant, és ben diferent de *M. pyrenaica* per la pigmentació cefàlica, palp maxil·lar i les potes en els dos sexes. És ben diferent de *M. dragani* (Mendes, 1981).

Corologia. Espècie coneguda únicament de la localitat tipus, Cala Rajada (Capdepera) (Mendes, 1981).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie criptozoica, és a dir, viu entre la fullaraca, sota pedres i en ambients secs. Per a més informació veure *Lepismachilis gimnesiana*.

***Haploembia palaui* STEFANI 1955**

Classe: INSECTA Ordre: EMBIOPTERA Fam.: OLIGOTOMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Stefani (1955), Palau (1956).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Palau (1956) recull la notícia sobre la descripció d'aquesta espècie, descrita de Mallorca. *H. solieri* és l'altra espècie coneguda de Balears.

Corologia. Espècie descrita de Mallorca sobre material recol·lectats per Palau (Son Espanyolet i Son Rapinya). També coneguda de Cabrera i sa Dragonera (dades inèdites). Posteriorment ha estat citada de les illes gregues, perdent, per tant, el seu estatus endèmic.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie mesofílica, de costums lapidícoles. Dissenya una teranyina tubular que la protegeix dels seus depredadors. Els seus moviments dins del tub són bidireccionals, cap endavant i cap enrera.

***Phyllodromica adspersa* BOLÍVAR 1897**

Classe: INSECTA Ordre: BLATTOPTERA Fam.: ECTOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Bolívar (1897-1900), Moragues (1894), Ebner (1931), Fernandes (1962), Compte (1968), Ehrmann (1988), Gangwere i Llorente (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Inicialment fou descrita com a subespècie (*Phyllodromica sardea adspersa*), aquesta denominació ha estat usada per Harz (1971) i Ebner (1931) (tractada en aquest darrer treball com a *Hololampra sardea adspersa*). Actualment és considerada com a espècie vàlida (Gangwere i Llorente, 1992).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca (Moragues, 1894; Ebner, 1931; Ehrmann, 1988; Gangwere i Llorente, 1992) i Menorca (Moragues, 1894; Bolívar, 1897-1900, Fernandes, 1962, Compte, 1968; Gangwere i Llorente, 1992), coneguda del Coll den Rabassa, Palma, Son Espanyolet, del Port d'Alcúdia a Can Picafort, per a Mallorca i de Fornells, per a Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie mesofílica, ocupa boscos, principalment boscos de pins.

***Phyllodromica llorenteae* HARZ 1971**

Classe: INSECTA Ordre: BLATTOPTERA Fam.: ECTOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: El Toro (Menorca)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Harz (1971), Harz i Kaltenbach (1976), Failla i Messina (1983), Gangwere i Llorente (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb clares afinitats amb *Phyllodromica sardea* de Sardenya i *P. adspersa* de Balears.

Corologia. Espècie coneguda de Menorca i de Mallorca. Les localitats indicades per Harz (1971) de Menorca fan referència a "Mte de Torre", probablement es tracti d'El Toro. De Mallorca ha estat assenyalada de Palma i de Cala Rajada (Harz i Kaltenbach, 1976; Failla i Messina, 1983; Gangwere i Llorente, 1992).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie mesofílica, ocupa boscos, principalment boscos de pins. Espècie de costums lapidícoles.

Steropleurus balearicus BOLÍVAR 1878

Classe: INSECTA Ordre: ORTHOPTERA Fam.: EPHIPPIGERINAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Gangwere i Llorente (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Gènere i espècie endèmica de Mallorca (Moragues, 1894; Navás, 1909; Burr, 1910; Jordans, 1925; Ebner, 1931; Gangwere i Llorente, 1992) i Menorca (Compte, 1968; Gangwere i Llorente, 1992), coneguda del bosc de Bellver, d'Es Molinar, Son Vida (Palma), Capdepera, Porto Cristo, Puigpunyent, Valldemossa, Sa Porrassa (Calvià), Santa Galdana, Ciutadella.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora, essencialment, de zones de garriga, també ha estat recol·lectada a vinyars i a zones ermes. Espècie simple, de moviments lents. La seva fase adulta es desenvolupa, preferentment, a finals d'estiu. Durant el dia s'amaga per sota de la vegetació i de vespre puja sobre les herbes (de vegades sobre arbres fruiters) i realitza un cant estridulador. Els seus cants han estat emprats per a la classificació de les diferents espècies.

Euchorthippus angustulus RAMME 1931

Classe: INSECTA Ordre: ORTHOPTERA Fam.: GOMPHOCERINAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Gangwere i Llorente (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Probablement les dades de *Stenobothrus pulvinatus* i *Chorthippus pulvinatus* de Moragues (1894) i Navás (1909) siguin referides a aquesta espècie.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, Eivissa i Formentera, coneguda d'Orient (Bunyola), Capdellà (Calvià), Capdepera, Fornalutx, Palma, Platja de Palma, Port d'Alcúdia, Port de Pollença, Port de Sóller, Sóller, Valldemossa (Moragues, 1894; Navás, 1909; Burr, 1910; Ebner, 1931; Ragge i Reynolds, 1984; Ragge, 1987 i Gangwere i Llorente, 1992), Santa Eulària del Riu, Talamanca, Na Xamena (Eivissa) (Gangwere, 1975; Ragge i Reynolds, 1984) i Can Martí (Formentera) (Harz, 1975). Molt probablement també es trobi a Menorca, no obstant seria necessària confirmació.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie localitzada en camps de conreu, fitòfila. Espècie diurna, molt activa, s'alimenta de gramínies verdes. Els adults es troben

preferentment a finals d'estiu. Els seus cants han estat emprats per a la determinació de les diferents espècies.

***Velia hoberlandti* TAMANINI 1951**

Classe: INSECTA Ordre: HETEROPTERA Fam.: VELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MN Praga

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tamanini (1951; 1971).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Velia hoberlandti* fou descrita per Tamanini (1951) sobre exemplars mutilats. Tamanini (1971) redescríu l'espècie i la relaciona amb espècies d'origen africà (*V. eckerleini* i *V. ioannis*).

Corologia. Endemisme balear conegut amb certesa de Mallorca. Pons (1987) la cita de Menorca (aquesta última localitat sense indicar localitat precisa). Nieser i Montes (1984) la citen així mateix d'Eivissa, no obstant, aquests autors en un altre treball (Ribes com. pers.) indiquen que únicament es coneix de Mallorca. Espècie descrita de Palma i d'Alfàbia. A més a més, ha estat recol·lectada d'Inca i des Prat de Sant Jordi (Tamanini, 1951; 1971; Ribes, 1965; 1977; Ribes *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element troglòx, són uns eficients caçadors. Animals aquàtics de superfície, patinadors, propis d'aigües tranquil·les i estancades.

***Psallus vicinus* REUTTER 1900**

Classe: INSECTA Ordre: HETEROPTERA Fam.: MIRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Reutter (1900), Wagner (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. En el mateix treball de Reutter (1900) es descriu una altra espècie nova per a la ciència, *Psallus fokkeri*, emperò aquest no és un element endèmic doncs ha estat recol·lectada a altres indrets de la Mediterrània. Aquesta espècie únicament es coneix de la seva descripció, així doncs, Wagner (1975) indica que possiblement *P. vicinus* podria ésser sinònim de *B. flavellus* (Ribes, *in lit.*). Tot seguint els criteris de Wagner (1975) s'inclou en la subfamília Phyllinae.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie fitòfaga. Espècie de túbies amb punts negres d'on emergeixen espines.

***Tuponía michalki menorcana* WAGNER 1971**
 Classe: INSECTA Ordre: HETEROPTERA Fam.: MIRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Son Bou

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Wagner (1971).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie dubtosa, segons Ribes (*in lit.*) podria tractar-se d'un sinònim de *T. hippophaes*. Segons Wagner (1971) són arguments a favor de dita subspècie, essencialment, els ulls grossos i cridaners dels mascles. Se diferencia de la subspècie nominal per la coloració (multicolor) i la meitat del dors més pigmentat. La subspècie nominal és més grossa. Cal estudiar amb més profunditat tot aquest material.

Corologia. Subspècie endèmica de Menorca, recol·lectada a Son Bou (Alaior) i "Arenas d'en Castell" (segons transcripció literal).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada en ambients sabulícoles, trobada, preferentment, sobre les branques dels tamarells.

***Empicorella barcinonis balearica* DISPONS 1965**
 Classe: INSECTA Ordre: HETEROPTERA Fam.: REDUVIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: Col. Dispos

Localitat típica: Pont d'Inca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dispos (1965), Putshkov (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La diferenciació de la subspècie típica ve donada per una talla netament superior (sobre sis mil·límetres), la forma més robusta i més ampla, les antenes i els membres són sensiblement més llargs, la pilositat del cap més marcada, la coloració general més fosca, l'ornamentació més neta, la de l'estigma és variable, però el traçat vermell longitudinal és sempre regular i ben marcat. No obstant, Putshkov (1991) indica, després d'estudiar material depositat al *Musé National des Sciences Naturelles de Paris*, que possiblement siguin coespecífics amb *Empicoris rubromaculatus*, espècie cosmopolita, encara que no ho assegura amb certesa (Ribes, *in lit.*). De totes formes Putshkov (1991) considera *Empicoris barcinonis* com a tàxon obscur.

Corologia. Subspècie descrita sobre material capturat del Pont d'Inca (Palma). L'espècie és coneguda de la franja mediterrània del nord de Catalunya i França.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les espècies d'aquesta família són anomenades xinxes assassines per la seva voracitat a l'hora de depredar les seves preses. El gènere

Empicoris es caracteritza perquè els seus representants recorden els mosquits i acudeixen sovint a la llum.

***Hysteropterum gravesteini* DLABOLA 1975**
Classe: INSECTA Ordre: HOMOPTERA Fam.: ISSIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: ZM Amsterdam

Localitat típica: Puig de Maria (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dlabola (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *H. immaculatum* i *H. reticulatum*. Morfològicament semblant a *H. maculifrons*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca localitzada al Puig de Maria (Pollença).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada en un alzinar.

***Rhadinopsylla eivissensis* BEAUCOURNU i ALCOVER 1984**
Classe: INSECTA Ordre: SIPHONAPTERA Fam.: CTENOPHTHALMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents
Sèrie típica

Localització actual: Col. Beaucournu, DZ Barcelona

Localitat típica: Sa Quintana, Santa Eulària (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Beaucournu *et al.* (1983), Beaucournu i Alcover (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment com a subespècie, *Rhadinopsylla mascula eivissensis* per Beaucournu i Alcover (1984), segons data de publicació. No obstant, Beaucournu *et al.* (1983), quan el llibre on aparegué la descripció estava en premsa, i després de discutir sobre l'estatus de l'espècie, consideren oportú donar-li el nou estatus d'espècie endèmica. S'ha de dir que aquesta discussió es publicà primer que el llibre sobre l'ecologia i biogeografia de les illes Pitiüses.

Corologia. L'espècie és coneguda de la localitat típica, Sa Quintana (Santa Eulària del Riu, Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta puça fou capturada en un pinar, sobre *Apodemus sylvaticus eivissensis*. Espècie de costums hematòfagues, ectoparàsita de mamífers.

***Bibio gineri* GIL 1932**
Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: BIBIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCN Madrid?

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Krivosheina (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *B. laufferi*, no obstant és distingible per la pubescència toràcica i abdominal negra i el centre i pleuronots finament granulats, pel que són bastant brillants. Es diferencia de *B. strobli* per la cèl·lula C que en aquesta espècie és pàl·lida i les potes de la femella negra.

Corologia. Coneguda d'Eivissa, sense donar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els bibioníds es caracteritzen per esser espècies comunes en el sòl, durant la seva fase larval.

Machimus ibizensis GIL 1932

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: ASILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCN Madrid?

Localitat típica: Sant Agustí (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lehr (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *M. lacinulatus*, però és distingible per comptar amb antenes amb l'estil de longitud quasi igual a la del tercer artell, antenes amb pilositat blanquinosa, rara vegada mesclada en el segon segment amb alguns pèls negres. Cerdas occipitals en general groguenques, cerdes dorso-centrals nombroses darrera la sutura, mentre que en *M. lacinulatus* són tres; els esternits abdominals no presenten les tres bandes longitudinals de *M. lacinulatus*, l'esternit VIII en el mascle té el sortint mig molt més pronunciat que *M. ibizensis* i l'oviscapte de la femella és més estret (Gil, 1932).

Corologia. Coneguda d'Eivissa, de Sant Agustí.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècies depredadores tant en la fase larval com en la fase adulta.

Medetera roghii RAMPINI i CANZONERI 1979

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: DOLICHOPODIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MCSN Venècia

Localitat típica: Cova des Coloms

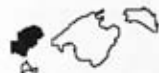
Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Negrobov (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta és una espècie afí a *M. saxatilis*.

Corologia. Espècie capturada en la Cova des Coloms (Menorca) (Rampini i Canzoneri, 1979).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Petita mosca de gran versatilitat ecològica. Els adults xuclen matèria orgànica en descomposició, les larves poden viure sobre tota mena de materials en descomposició. Les larves formen part de la fauna del sòl, poden trobar-se a les coves o sobre els cadàvers en descomposició.

***Azorastia gemmae* CARLES-TOLRÀ 1994**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: NANNODASTIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Carles-Tolrà

Localitat típica: Punta Arbí i Illa Redona (Santa Eulària, Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Carles-Tolrà (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El gènere *Azorastia* comprèn únicament 3 espècies arreu del món. *Azorastia gemmae* es distingeix clarament de les altres dues espècies per la genitèlia d'ambdós sexes.

Corologia. Coneguda d'Eivissa, de Punta Arbí i de l'illa Redona (Santa Eulària) (Carles-Tolrà, 1994).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Capturada majoritàriament sobre peix mort i flors d'umbel·líferes. Espècie possiblement sapròfaga.

***Thoracochaeta erectiseta* CARLES-TOLRÀ 1994**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: SPHAEROCERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: Col. Carles-Tolrà

Localitat típica: Platja d'Es Canar (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Carles-Tolrà (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La combinació de 3 parells de cerdes dorsals en la tibia mèdia i l'absència d'espines posteriors en l'esternit 5, diferencien aquesta espècie de tots els seus congèneres paleàrtics. L'altra única espècie amb absència d'espines posteriors en l'esternit 5 és *Th. flaminuta* coneguda de la regió neàrtica (Florida), però compta amb 4 parells de cerdes dorsals en la tibia mèdia. Recentment ha estat trobada a Anglaterra (Carles-Tolrà, *in lit.*).

Corologia. Espècie no endèmica, descrita d'Eivissa, recol·lectada en la Platja d'Es Canar i Punta Arbí (Santa Eulària). Recentment ha estat recol·lectada a Anglaterra.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lligada a ambients supralitorals, recol·lectada entre restes de *Posidonia*.

***Thoracochaeta palpebris* CARLES-TOLRÀ 1994**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: SPHAEROCERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Carles-Tolrà

Localitat típica: Platja d'Es Canar (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Carles-Tolrà (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El gènere *Thoracochaeta* comprèn 9 espècies distribuïdes en la regió paleàrtica. *Th. palpebris* és una espècie molt propera a *Th. mediterranea* (coneguda de l'illa de Pantallèria).

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, recol·lectada en la Platja d'Es Canar (Santa Eulària).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lligada a ambients supralitorals, recol·lectada entre restes de *Posidonia*. Espècie sapròfaga.

***Dicranomyia staryi* GEIGER i MENDL 1994**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: LIMONIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Neuchâtel

Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Geiger i Mendi (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie molt propera a *D. mediterranea*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, recol·lectada al nord de Sóller, a 750 m d'altària.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Dípter gràcil i de llargues potes i vol lent. Les larves habiten zones aquàtiques o subaquàtiques. Les larves són depredadores.

***Stilpon intermedius* RAFFONE 1994**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: HYBOTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MCSN Venècia

Localitat típica: Llacuna d'Alcúdia

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Raffone (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Raffone (1994) inclou aquesta espècie en el subgènere *Pseudostilpon* relacionant-la amb *Stilpon delamarei* i *S. paudosus*, ambdues espècies distribuïdes pels Pirineus.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda exclusivament de la zona de s'Albufera d'Alcúdia.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Dípter de mida petita (1,1-1,2 mm). Les larves habiten zones aquàtiques o subaquàtiques.

***Asteia ibizana* ENDERLEIN 1935**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: ASTEIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: Humboldt-Universität, Berlín

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Papp (1984), Carles-Tolrà (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb el cap quadrangular, amb els àpex de les venes R1 i R2+3 sense una taca obscura, amb els pèls de l'aresta llargs. Fou descrita inicialment en el gènere *Eisentrautius*.

Corologia. Espècie descrita inicialment d'Eivissa. Espècie no endèmica doncs ha estat trobada recentment a Israel (Carles-Tolrà, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Sense dades ecològiques.

***Salemea bolivari* GIL 1932**

Classe: INSECTA Ordre: DIPTERA Fam.: SARCOPHAGIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCN Madrid?

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Verves (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup *filiamita*, semblant a *S. balanina*. Distingible d'aquesta per comptar amb petites cerdes apicals en l'escut; els ganxos anteriors no són tan encorvats ni aguts en l'extrem. Descrita inicialment sota el gènere *Sarcophaga*.

Corologia. Coneguda d'Eivissa, sense donar localitat precisa i de Mallorca del Puig de Santa Magdalena i de Cabrera (Pape *in lit.*; Traveset com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les larves d'aquesta família es caracteritzen per poder desenvolupar-se en materials en descomposició molt ràpidament gràcies al fet de l'ovoviviparisme, que fa que les larves neixin dels ous, dins les vies genitals de les mosques mare, de manera que no hi ha una posta típica.

***Hydropsyche angustipennis mallorcana* MALICKY 1980**
 Classe: INSECTA Ordre: TRICHOPTERA Fam.: HYDROPSYCHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents
 Sèrie típica
 Localització actual: Col. Malicky
 Localitat típica: Puigpunyent
 Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB
 Referències: Malicky (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie coneguda del continent europeu. Larva indistigible de la subspècie nominal. Aedeagus completament diferent del continental. Ventre lateral molt més feble i apenes reconeixible, que a l'extrem és fortament eixamplat.

Corologia. Subspècie coneguda exclusivament de la localitat típica: Puigpunyent.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'aigües dolces. Les seves larves són filtradores. Són omnívores, mengen tota mena de partícules orgàniques que puguin quedar retingudes a les seves xarxes de captura.

***Tinodes waeneri pollensa* MALICKY 1987**
 Classe: INSECTA Ordre: TRICHOPTERA Fam.: PSYCHOMYDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents
 Sèrie típica
 Localització actual: Col. Malicky
 Localitat típica: Pollença
 Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB
 Referències: Malicky (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subspècie nominal és coneguda de Sardenya. Es diferencien per tenir els paràmers molt diferents. En la forma nominal consta d'una espina llarga i prima, lleugerament arquejada; de la base s'origina un apèndix en forma de forca, que arriba fins a més de la meitat de l'espina. En els exemplars de Mallorca la doble forca s'origina, pel contrari al costat ventral de l'espina a 1/5 i a 3/4 de la seva longitud. Aquests apèndixs són més curts i més forts que en l'espècie nominal. Els altres indicis són semblants a l'espècie nominal.

Corologia. Subspècie coneguda exclusivament de la localitat típica: Pollença.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora d'aigües dolces.

***Gonepteryx cleopatra balearica* BUBACEK 1920**
 Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: PIERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Perceval (1977), Cuello (1980; 1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de dubtosa validesa taxonòmica. Es diferencia de la ssp *cleopatra* per esser de mida major i amb taques grogues dels mascles més pàl·lides i petites, i el revers alar d'un groc verdós uniforme. Emperò, segons Cuello (1980; 1993), no és aquesta la forma més comuna a l'arxipèlag, sinó que es sembla més a la forma de la península Ibèrica. Segons Perceval (1977) pertany a la ssp. *cleopatra*.

Corologia. L'espècie és present a totes les illes, la subspècie estaria distribuïda àmpliament per totes les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La papallona llimonera o grogueta és comuna a tot tipus d'ambient. Vola durant les hores més caloroses de l'estiu. Comuna a les platges cercant flors de *Cakile maritima* (Cuello, 1980). No obstant, també ha estat vista a les zones més elevades de la Serra de Tramuntana durant el mes de març. Presenta, almanco, tres generacions amb uns màxims al final de juliol i al mes d'agost, al qual segueixen, per abundància, el mes d'abril i el de setembre/octubre (Cuello, 1980).

***Gonepteryx cleopatra petronellae* DE FREINA 1977**
Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: PIERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Cuello (1980; 1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie, a l'igual que l'anterior, de dubtosa validesa taxonòmica (Cuello, 1980; 1993).

Corologia. Subspècie descrita de Sant Antoni (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta grogueta colonitza tot tipus d'ambients. Les necessitats ecològiques són semblants a les de *Gonepteryx cleopatra balearica*.

***Hipparchia fidia balearica* PERCEVAL 1974**
Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: SATYRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Cuello (1980).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de dubtosa validesa taxonòmica. Subspècie de color un poc més clar amb el dibuix ben marcat i l'androcònia dels mascles més aparent.

Corologia. Subspècie coneguda, fins a hores d'ara, únicament de l'illa de Mallorca (Cuello, 1980).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie adulta present durant els mesos de juny/juliol.

***Polyommatus icarus balearica* REBEL 1930**
Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: LYCAENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subspècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Rebel (1930; 1934), Cuello (1980; 1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie que es diferencia per la seva mida sensiblement inferior, la brillantor del color i la presència de molts d'especimens de taques a l'àrea submarginal de l'anvers de les ales anteriors (Cuello, 1980; 1993). Rebel (1930; 1934) l'assigna al gènere *Lycaena*.

Corologia. Subspècie coneguda de quasi totes les Balears (Cuello, 1980; 1993; dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Són petites papallones diürnes anomenades genèricament blavetes (pel seu color blavós). Els ous tenen forma discoidal i les erugues no tenen la forma caracaterística eruciforme sinó que són semblants a isòpodes doncs són rabassudes, curtes i aplanades i el cap no es distingeix amb claretat.

***Dendrolimus pini schultzeana* REBEL 1934**
Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: LASIOCAMPIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subspècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cuello (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie propera a la forma *iberica* de la zona de Catalunya. Cuello (1993) la considera una subspècie vàlida.

Corologia. Subspècie coneguda de Mallorca de la zona de Palma i Alcúdia i de l'illa de Cabrera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de zones boscoses amb pins. Espècie lligada als ambients amb pins, dels quals s'alimenta.

***Ceratobia ratjade* PASSERIN D'ENTREVES 1978**
 Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: TINEIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Cuello (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de dubtosa assignació taxonòmica. Cuello (1993) indica que aquesta espècie s'hauria de posar en quarantena pel fet que no és possible a hores d'ara trobar el tipus original.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie nocturna, amb ales de color apagat. Les erugues mengen restes d'animals o vegetals.

***Ardanía balearica* FALKOVITSH 1978**
 Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: COLEOPHORIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palmanova

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Falkovitsh (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descripció original escrita en ortografia ciríl·lica, pel que fa, ara per ara, difícil el seu enteniment. No obstant, sembla estar relacionada amb *A. semistrigata* i *A. perserenella*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, recol·lectada a Palmanova i Peguera (Calvià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els coleòforids són papallones petites o molt petites, nocturnes, d'ales estretes i piloses. La posició en repòs és característica, car disposen ambdues antenes com a prolongació del cos. Les erugues construeixen galeries a les fulles i viuen dins un embolcall, com una beina, que és diferent per a cada espècie.

***Stollia betae* FALKOVITSH 1978**
 Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: COLEOPHORIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Peguera (Calvià)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Falkovitsh (1978).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descripció original escrita en ortografia ciríl·lica, pel que fa, ara per ara, difícil el seu enteniment. Espècie relacionada amb *S. preisseckeri*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda de Peguera i de Cala Rajada.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada sobrevolant plantes de *Beta maritima* (segons Falkovitsh, 1978). A l'espècie anterior es donen més dades sobre aquesta família.

Opercovalva mallorcae GUZMAN 1975

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: SYMMOCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Guzmán (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No es disposen de dades per a aquesta espècie.

Gypsonoma gymneslarum REBEL 1934

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: TORTRICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: El Terreno (Palma)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Rebel (1934), Cuello (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de dubtosa assignació taxonòmica. Cuello (1993) indica que aquesta espècie s'hauria de posar en quarantena pel fet que no és possible a hores d'ara trobar el tipus original. Relacionada segons Rebel (1934) amb *G. paediscana*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, descrita de la zona d'El Terreno (Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie nocturna d'ales anteriors rectangulars i les posteriors trapezoidals; en estat de repòs les pleguen de manera semblant a una teulada. Les erugues, verdoses, elaboren un embolcall torçant les fulles.

***Pempeliella enderleini* REBEL 1934**

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: PYRALIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: El Terreno (Palma)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Rebel (1934), Cuello (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de dubtosa assignació taxonòmica. Cuello (1993) indica que aquesta espècie s'hauria de posar en quarantena pel fet que no és possible, a hores d'ara, trobar el tipus original. Rebel (1934) l'assigna al gènere *Pempelia*. Espècie relacionada amb *P. ardotiella*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca descrita de la zona d'El Terreno (Palma) (Rebel, 1934).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Papallona nocturna, en posició de repòs, col·loquen les ales planes sobre el cos. Les seves erugues mengen gran diversitat d'espècies vegetals.

***Idaea ibizaria* MENTZER 1980**

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: GEOMETRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Mentzer

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cuello (1993), Dantart et al. (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de dubtosa assignació taxonòmica. Segons indica Cuello (1993) aquest geomètrid s'hauria de posar en quarantena pel fet que no és possible, a hores d'ara, trobar el tipus original. Espècie semblant, pel que fa a la mida i a altres característiques morfològiques a *Idaea albitorquata*. L'aedeagus és, a més a més, molt semblant a: *Idaea seriata*, *I. fathmaria*, *I. euphorbiata* i *I. herbuloti*.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa i Formentera. Descrita d'Eivissa sense donar cap localitat precisa (Mentzer, 1980). Posteriorment ha estat recol·lectada a Es Caló i a Sant Ferran (Formentera) (Dantart et al., 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie nocturna o crepuscular, d'ales grosses en proporció al seu cos, fràgils i de colors clars i amb abundants dibuixos. L'eruga té dos parells de falses potes i té un moviment característic, les mou col·locant-les directament al costat del cap.

***Ellema torstenii* MENTZER 1980**

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: ARCTIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Mentzer

Localitat típica: Capdellà (Calvià)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Dantart *et al.* (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *E. caniola*. Dantart *et al.* (1993) consideren que és una forma d'aquesta darrera espècie.

Corologia. Presumpte endemisme de Mallorca (Capdellà i Cala Millor), Menorca (Barranc d'Algendar, Es Grau) i Eivissa, descrita de Capdellà (Calvià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Erugues amb abundant pilositat, es traslladen amb gran rapidesa i fabriquen un capoll amb seda i pèls. Normalment presenten colors aposemàtics, premonitors de la seva toxicitat.

***Coscinia cribaria ibicenca* KOBES 1991**

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: ARCTIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Antoni (Eivissa)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Kobes (1991), Dantart *et al.* (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Kobes (1991) separa els exemplars eivissencs de la subspècie típica. Dantart *et al.* (1993) recullen material de Formentera que podria assignar-se a aquesta subspècie, encara que no poden distingir-la de la subspècie nominal.

Corologia. Presumpta subspècie endèmica d'Eivissa i possiblement de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les erugues d'aquesta família compten amb abundant pilositat, es traslladen amb gran rapidesa i fabriquen un capoll amb seda i pèls. Normalment presenten colors aposemàtics, premonitors de la seva toxicitat.

***Coscinia mariarosae* EXPÓSITO 1991**

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: ARCTIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Serra d'Alfàbia

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Dantart *et al.* (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie molt propera a *C. cribaria*. Segons Dantart *et al.* (1993) els exemplars capturats de les Pitiüses no els permet confirmar la separació específica d'aquests dos tàxons.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, assenyalada de la Serra d'Alfàbia.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les erugues d'aquesta família compten amb abundant pilositat, es traslladen amb gran rapidesa i fabriquen un capoll amb seda i pèls. Normalment presenten colors aposemàtics, premonitoris de la seva toxicitat.

Hyles euphorbiae balearica REBEL 1930

Classe: INSECTA Ordre: LEPIDOPTERA Fam.: SPHYNGIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Tàxon no endèmic de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Rebel

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sense valor taxonòmic. Actualment es discuteix sobre la validesa d'una altra subspècie, present a les Balears, ssp *dahlia*, de distribució tirrènica (Còrsega i Sardenya).

Corologia. Espècie comuna a totes les illes.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'esfinx de les lletreres o borinot polit (o eruga de les lletreres) és una espècie colonitzadora de distints hàbitats, lligada sempre a *Euphorbia* ssp. Espècie bona voladora. Com el seu nom indica l'eruga està lligada a Euforbiàcies de les quals s'alimenta amb gran voracitat. S'ha vist amb freqüència sobre *Euphorbia characias*.

Myrmica aloba albuferensis LOMNICKI 1925

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: FORMICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Comín i Furió (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Lomnicki (1925) descriu aquest tàxon amb categoria d'espècie, però, amb posterioritat aquest mateix autor el passa a

sinonímia amb *Myrmica rolandi* després dels resultats dels estudis comparatius de Menozzi (1920) i Finzi (1926). En qualsevol cas, i actualment, se pensa que es tracta d'una varietat genètica de *Myrmica aloba*, afavorida per l'aïllament geogràfic insular (De Haro *et al.*, 1986; Comín, 1988). Taxon relacionat amb altres espècies africanes.

Corologia. Subespècie (o forma insular) coneguda de Mallorca (s'Albufera, sa Porrassa, alzinars de Deià) d'Eivissa, Menorca i Formentera. L'espècie és coneguda de la península Ibèrica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta formiga és una espècie colonitzadora de zones humides, sabinars costaners, etc. És una espècie higròfila i halòfila. Espècie en regressió que actualment ja és més rara en la zona d'alzinars i degut a la destrucció de les zones humides. Un altre factor que intervé en la seva regressió és la competència amb la formiga argentina (*Iridomyrmex humilis*).

***Philoctetes friesei* MOCSARY 1899**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: CHRYSIDIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mingo (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita de les Balears sota el gènere *Ellampus*. Linsenmaier (1959) considera aquesta espècie com a vàlida, no obstant considera que és pràcticament idèntica a *Philoctetes abeillei*. Mingo (1994) considera aquestes dues espècies sinònimes després d'observar exemplars de *Ph. abeillei* de Mallorca amb la descripció original.

Corologia. Presumpte endemisme de Mallorca. Considerat com a possible sinònim de *Ph. abeillei*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els crisids tenen l'abdomen de color metàl·lic i amb només tres segments al dors en els dos sexes. Ataquen diversos himenòpters i rarament lepidòpters. El parasitisme és, generalment, extern.

***Anospilus balearicus* HAUPT 1936**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: POMPILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Junco (1961), Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita de les Balears considerada endèmica per Hohmann (1984). No obstant, Junco (1961) assigna a aquest tàxon espècimens recol·lectats pel sud de la península Ibèrica.

Corologia. Citada de Mallorca, Eivissa i Formentera (Hohmann, 1984) i del sud de la península Ibèrica (Junco, 1961).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie d'ambients sabulícoles. La picada d'aquests himenòpters és una de les més doloroses, però de curta durada i sense efectes secundaris. Són ectoparàsits d'aranyes. Recol·lectada sobrevolant comunitats vegetals litorals, amb les següents espècies dominants: *Convolvulus arvensis*, *Eryngium campestre* i *Foeniculum vulgare* (Hohmann, 1984).

***Entamobora pseudoplicata* WOLF 1961**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: POMPILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZI Martin-Luther

Localitat típica: Sant Agustí, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Wolf (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita sota el binomi *Pedinaspis pseudoplicatus*. Haupt (1936) determinà erròniament una espècie d'Eivissa (Giner, leg.) (aquesta espècie) com a *Pedinaspis damryei*. L'espècie està inclosa en el grup *crassitarsis* reconeixible per la posició dels ocel·les (Wolf, 1961). El mascle encara no ha estat descrit.

Corologia. A més a més d'Eivissa (es Codolar) (Hohmann, 1984), aquesta espècie ha estat recol·lectada de Menorca (Alcantar). Probablement també ha de colonitzar la major de les Gimnèsies.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie d'ambients sabulícoles. La picada d'aquests himenòpters és una de les més doloroses, però de curta durada i sense efectes secundaris. Són ectoparàsits d'aranyes.

***Pompilus poultoni* SAUNDERS 1904**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: POMPILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sóller, Escorca, Palma?

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Saunders (1904).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es tenen poques dades sobre aquest tàxon. Caldria estudiar amb més profunditat l'estatus taxonòmic d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, descrita del coll de Sóller, i trobada a la zona entre Sóller i Lluc i del Castell de Bellver (Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La picada d'aquests himenòpters és una de les més doloroses, però de curta durada i sense efectes secundaris. Aquestes abelles són ectoparàsits d'aranyes.

***Ancistrocerus ebusitanus* LICHTENSTEIN 1884**
 Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: EUMENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1978; 1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *A. gazelloides* de Sardenya (Giordani-Soika, 1963).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, Eivissa i Cabrera, citada del Puig des Molins, Can Furnet, platja den Bossa, Carretera de Sant Francesc de ses Salines a la Torre de la Sal Rossa (Vila d'Eivissa), Platja des Codolar, Cala des Jondal, Porroig, Puig de cas Serres (Sant Josep) (Hohmann, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Colonitzadora de distints ambients, zona de garriga i platjes (Hohmann, 1978). Els eumènids són espècies solitàries, i mai formen societats. Les larves s'alimenten de preses vives, generalment larves de lepidòpters prèviament anestesiades per la femella. Els nius on es desenvolupa la larva tenen formes característiques per a cada espècie. Hohmann (1984) la recol·lectà sobrevolant: *Ficus carica*, *Pistacia lentiscus*, *Cistus albidus*, *Coridothymus capitatus* i compostes de color groc.

***Leptochilus ibizanus ibizanus* SCHULTHESS-SCHINDLER 1934**
 Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: EUMENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie assignada pel seu descriptor dins del gènere *Odynerus*. Aquest autor l'assigna al grup *minutus*, extraordinàriament semblant a *tarsatus*. Es distingible pel seu cap gros, pels llargs cils que decoren la part inferior de les mandíbules i dels palps labials. Es coneix una altra subspècie, *Leptochilus ibizanus macrocephalus*, descrita de la zona transcaucàsica.

Corologia. Tàxon no endèmic. Espècie i subspècie descrita d'Eivissa sense indicar localitat precisa. No obstant, ha estat trobada a la península Ibèrica, pel que perd el seu estatus d'espècie endèmica (Hohmann, 1984; Castro, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els eumènids són espècies solitàries, i mai formen societats. Les larves s'alimenten de preses vives, generalment larves de lepidòpters prèviament anestesiades per la femella. Els nius on es desenvolupa la larva tenen formes peculiars segons les espècies.

***Pseudepipona gineri* SCHULTHESS-SCHINDLER 1934**
 Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: EUMENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Giordani-Soika (1963), Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie assignada pel seu descriptor dins del gènere *Odynerus*. Curiosament aquest tàxon fou descrit dues vegades el mateix any pel mateix autor en dues revistes distintes (*Eos* i *Mitt. Schweiz. Ent. Ges.*). Segons aquest autor, i tot seguint la clau dicotòmica proposada per Berlant, l'espècie en qüestió estaria situada entre *rossi* i *fastidiosissimus*. No obstant, Giordani-Soika (1963) suggereix que, a l'igual que *P. cretensis* (de Creta) i *P. inexpectata* (de Sicília), deriva de *P. lativentris*, element paleo-estepari àmpliament repartit.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, recol·lectada de Balansat, Jesús, Font des Tur, Can Furnet, Sant Francesc de ses Salines i Platja des Codolar (Hohmann, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els eumènids són espècies solitàries, i mai formen societats. Les larves s'alimenten de preses vives, generalment larves de lepidòpters prèviament anestesiades per la femella. Els nius on es desenvolupa la larva tenen formes peculiars segons les espècies. Recol·lectada sobrevolant *Cistus albidus* i *Reichardia tingitana* (Hohmann, 1984).

***Bembex ebusiana* GINER 1934**
 Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: SPHECIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita d'Eivissa per Giner (1934) sinònima de *Bembix oculata* Panzer, 1801.

Corologia. Espècie no endèmica de les Balears, d'àmplia distribució (holo-mediterrània), citada de la península Ibèrica, nord d'Àfrica, Iran, Afganistan i Mongòlia (Hohmann, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada sobrevolant *Eryngium campestre* i *Coridothymus capitatus* (Hohmann, 1984). Els esfècids alimenten les seves larves amb insectes adults o larves, o també amb aranyes. Cada gènere s'especialitza en un tipus de presa particular. Els esfècids més especialitzats arriben a immobilitzar la presa completament i la deixen viva el temps necessari fins aconseguir el desenvolupament complet de les seves larves.

***Mimesa palliditarsis* SAUNDERS 1904**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: SPHECIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie sense dubtes taxonòmics o corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: s'Albufereta, Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Saunders (1904).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es tenen poques dades sobre aquest tàxon. Caldria estudiar l'estatus taxonòmic d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, descrita de s'Albufereta (Pollença).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els esfècids alimenten les seves larves amb insectes adults o larves, o també amb aranyes. Cada gènere s'especialitza en un tipus de presa particular. Els més especialitzats arriben a immobilitzar la presa completament i la deixen viva el temps necessari fins aconseguir el desenvolupament complet de les seves larves.

***Stizus tridens caesia* COMPTE 1959**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: SPHECIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Seminari Conciliar

Localitat típica: Coll den Rabassa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1959).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita com a varietat de *B. tridens* Compte (1959). Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Subspècie localitzada a la zona del Coll den Rabassa (Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'espècie, segons García Mercet (a Compte, 1959), viu a zones assolejades arenoses. Els esfècids alimenten les seves larves amb insectes adults o larves, o també amb aranyes. Cada gènere s'especialitza en un tipus de presa particular. Els més especialitzats arriben a immobilitzar la presa completament i la deixen viva el temps necessari fins aconseguir el desenvolupament complet de les seves larves. Subspècie localitzada sobrevolant les flors de *Reseda lutea*, però visita altres espècies, preferentment umbel·líferes. Eclosiona durant el mes de maig i vola durant tot l'estiu. Nidifica entre l'arena i durant l'etapa larval s'alimenta de distintes espècies d'homòpters (psílids, cercòpids).

***Halictus dubitabilis* SAUNDERS 1904**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: HALICTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma, Pollença, Lluçmajor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Saunders (1904).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie d'aspecte semblant a *H. punctatissimus*, però de mida molt més petita.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, citada de vora Palma a la carretera de Lluçmajor, carretera de Lluç a Pollença, en el castell del Rei (Pollença), s'Albufereta (Pollença) i vora Portopí (Palma) (Saunders, 1904).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els halictids es caracteritzen per tenir una llengua llarga, replegada en situació de repòs, perquè tenen una única bossa recol·lectora de pol·len en les últimes túbies. Construeix el niu enterrat a una profunditat de 60 cm, vertical o un poc oblic, amb una única entrada i amb ramificacions laterals a la galeria principal. Espècie capturada en ambients ruderals.

***Halictus hollandi* SAUNDERS 1904**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: HALICTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Saunders (1904).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie afí a *H. minutissimus*, i més o manco propera a *H. punctatissimus* (Saunders, 1904).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca. Fou recol·lectada per Saunders (1904) a l'Albufereta de Pollença i a la carretera de Pollença al Port.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els halictids es caracteritzen per tenir una llengua llarga, replegada en situació de repòs, perquè tenen una única bossa recol·lectora de pol·len en les últimes túbies. Construeix un niu enterrat a una profunditat de 60 cm, vertical o un poc oblic, amb una única entrada i amb ramificacions laterals a la galeria principal. Espècie de costums ruderals.

***Halictus microcardia* PÉREZ 1895**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: HALICTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Espècie endèmica de les Balears. Hohmann (1984) dona nombroses localitats d'Eivissa on s'ha recol·lectat aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els halíctids es caracteritzen per tenir una llengua llarga, replegada en situació de repòs, perquè tenen una única bossa recol·lectora de pol·len en les últimes tibies. Construeix un niu enterrat a una profunditat de 60 cm, vertical o un poc oblic, amb una única entrada i amb ramificacions laterals a la galeria principal. Espècie d'ampli espectre que colonitza zones ruderals, zones de conreu i zones arbrades. Recol·lectada sobrevolant *Sedum sediforme*, *Psoralea bituminosa*, *Eryngium campestre*, *Foeniculum vulgare*, *Convolvulus arvensis*, *Ipomoea coerulea*, *Coridothymus capitatus*, *Helichrysum stoechas*, *Dittrichia viscosa*, *Chrysanthemum coronarium*, *Scolymus hispanicus* i sobre flors grogues de plantes de la família de les compostes (Hohmann, 1984).

***Lasioglossus nitidulum hammi* SAUNDERS 1904**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: HALICTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment per Saunders (1904) com *Halictus hammi*. Segons aquest autor la considera afí al gènere *Smeathmanellus* i a *H. simulans*.

Corologia. Espècie endèmica de les Balears. Saunders (1904) recol·lectà aquesta subspècie en el coll i a les curves de Sóller i al port de Sóller. Hohmann (1984) dona nombroses localitats de l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els halíctids es caracteritzen per tenir una llengua llarga, replegada en situació de repòs, perquè tenen una única bossa recol·lectora de pol·len en les últimes tibies. Construeix un niu enterrat a una profunditat de 60 cm, vertical o un poc oblic, amb una única entrada i amb ramificacions laterals a la galeria principal. Espècie colonitzadora de zones ruderals. Hohmann (1984) la recol·lectà sobre: *Eryngium campestre*, *Foeniculum vulgare*, *Erica multiflora*, *Convolvulus arvensis*, *Coridothymus capitatus*, *Helichrysum stoechas*, *Dittrichia viscosa* i *Sonchus tenerrimus*.

***Andrena flavipes ibizensis* WARNCKE 1984 IN HOHMANN**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ANDRENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Übersee-Museum Bremen

Localitat típica: Sant Carles (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Separable de la subspècie nominal, entre altres característiques, per la manca de la carena longitudinal a la cara interna superior dels fèmurs i per la major amplitud de la càpsula genital (Warncke, 1984 in Hohmann).

Corologia. Subspècie endèmica d'Eivissa. Hohmann (1984) dona nombroses localitats d'Eivissa. La subspècie nominal està distribuïda pel nord d'Àfrica, Europa i Àsia (amb nombroses subspècies), també citada de Mallorca i Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els representants d'aquesta família sovint són parasitats per insectes de l'ordre dels estrepsípters, els quals provoquen en els andrènids una inversió sexual. Tenen una important acció pol·linitzadora. A les potes posteriors presenten unes estructures especials per recol·lectar el pol·len. Colonitzadora de zones obertes i de garriga. Hohmann (1984) la recol·lectà sobre: *Hirschfeldia incana*, *Ononis natrix*, *Euphorbia serrata*, *Cistus albidus*, *Cistus monspeliensis*, *Chrysanthemum coronarium*, *Hypochroeris achyrophorus*, *Sonchus tenerrimus* i distintes espècies de compostes de flors grogues.

***Andrena mallorcana* FRIESE 1922**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ANDRENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme amb dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Friese (1922).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es tenen poques dades sobre aquest tàxon. Caldria estudiar l'estatus taxonòmic d'aquesta espècie.

Corologia. Presumpta espècie endèmica de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els representants d'aquesta família sovint són parasitats per insectes de l'ordre dels estrepsípters, els quals provoquen en els andrènids una inversió sexual. Tenen una important acció pol·linitzadora. A les potes posteriors presenten unes estructures especials per a recol·lectar el pol·len.

***Andrena poupillieri incana* WARNCKE 1975**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ANDRENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. K. Warncke

Localitat típica: Son Servera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Warncke (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subspècie es caracteritza, en la femella, per una manca de puntuació en la 1era tergita. La del segon és clarament més distingible, però més difuminada que la de la forma nominal. Les següents tergites estan més

subtilment puntejades. En el mascle, especialment les primeres tergites, presenten una puntuació fina i colors cridaners (Warncke, 1975).

Corologia. Subespècie endèmica descrita i coneguda de la localitat típica Son Servera (Mallorca) (Warncke, 1975) i del Puig dels Molins (Vila d'Eivissa) i Platja des Codolar (Sant Josep) (Hohmann, 1984). La subespècie nominal és coneguda del nord d'Àfrica i sud de Portugal.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els representants d'aquesta família sovint són parasitats per insectes de l'ordre dels estrepsípters, els quals provoquen en els andrènids una inversió sexual. Tenen una important acció pol.linitzadora. A les potes posteriors presenten unes estructures especials per recol·lectar el pol·len. Colonitzadora de zones de garriga baixa i zones properes a la mar. Hohmann (1984) la recol·lectà sobre *Lotus cytisoides* i *Sonchus tenerrimus*.

***Anthophora balearica* FRIESE 1896**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ANTHOPHORIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa.

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Friese (1896).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. També es coneix la varietat *moraguesi*.

Corologia. Espècie endèmica de les Balears, coneguda de Mallorca, Menorca i Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie pol.linitzadora. Nidifica en el sòl, generalment dur, el qual treballa amb el líquid salival. Primer fa una galeria horitzontal, a pocs centímetres de la superfície, després gira verticalment i col·loca al fons de 15 a 20 cel·les proveïdes de pol·len humit i nèctar, tancades amb un opercle argilós espès. Colonitzadora de Garrigues i pradells herbacis, de vegades prop de la mar. Hohmann (1984) recol·lectà aquesta espècie sobre: *Eruca vesicaria*, *Ononis natrix*, *Melilotus indica*, *Trifolium stellatum*, *Lotus cytisoides*, *Lotus ornithopodioides*, *Psoralea bituminosa*, *Cistus albidus*, *Anchusa azurea*, *Echium parviflorum*, *Echium sabulicolum*, *Lavandula dentata*, *Salvia verbenacea*, *Chrysanthemum coronarium* i *Sonchus tenerrimus*.

***Eucera numida balearica* TKALCU 1977**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ANTHOPHORIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tkalcu (1977), Hohmann (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Subespècie endèmica coneguda de Mallorca, Menorca i Eivissa. D'aquesta última illa es coneix de la platja des Codolar (Sant Josep) (Hohmann, 1984). L'espècie colonitza el sud d'Europa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lligada zones de garriga i a zones litorals. Espècie pol·linitzadora. Nidifica en el sòl, generalment dur, el qual treballa amb el líquid salival. Primer fa una galeria horitzontal, a pocs centímetres de la superfície, després gira verticalment i col·loca al fons de 15 a 20 cel·les proveïdes de pol·len humit i nèctar, tancades amb un opercle argilós espès. Hohmann (1984) la recull sobre *Eruca vesicaria*.

***Cephus balearicus* KRIECHBAUMER 1894**
Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: CEPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Illes Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schedl (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Schedl (1987) aquesta espècie és sinònima de *Janus compressus* (Schedl, 1987).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita de Pollença. Són organismes voladors, pel que possiblement siguin espècies amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment. No és endèmica de les Balears. Distribuïda per tota la regió paleàrtica i nord d'Àfrica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les larves dels Cephidae actuen com a corcs de plantes herbàcies, alimentant-se en l'interior de les tiges. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Eudecatoma mallorcae* HEDQVIST 1962**
Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: EURYTOMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: Natur. Riksmuseet, Stockholm

Localitat típica: Palma Nova

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Boucek (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Eudecatoma mallorcae* ha estat sinonimitzada a *Sycophila biguttata* (Swederus, 1795) per Boucek (1974) (Nieves-Aldrey, *in lit.*, Pujade *in lit.*).

Corologia. Espècie molt comuna i àmpliament distribuïda per tota Europa (Pujade, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Abella de mida reduïda paràsita d'altres insectes.

Cyrtogaster mallorcensis ASKEW 1973

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: PTEROMALIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Llucalcari (Deià)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Askew (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Família molt poc estudiada.

Corologia. Espècie no retrobada des de la seva descripció (Nieves-Aldrey *in lit.*, Pujade *in lit.*) i per tant, únicament coneguda de la localitat tipus: Llucalcari (Deià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Capturada en una zona herbàcia.

Aulogymnus bicolor ASKEW 1973

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: EULOPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: Col. Askew

Localitat típica: Llucalcari

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Nieves-Aldrey (1983), Pujade (1985; 1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota la denominació genèrica d'*Olynx*.

Corologia. Aquesta espècie ha estat citada amb posterioritat de la península Ibèrica (Nieves-Aldrey, 1983; Pujade, 1985; 1991) en aquest darrer treball es descriu el mascle, pel que no es pot considerar endemisme balear.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els exemplars sobre els quals Askew (1973) descriví l'espècie foren capturats en un oliverar.

Chalicodoma sicula balearica TKALCU 1977

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: MEGACHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hohmann (1978; 1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Espècie comuna i àmpliament distribuïda pel sud-est d'Europa, illes Canàries, Creta i Xipre. La subespècie endèmica de les Balears, citada de Mallorca, Eivissa i Menorca. Recollida de la Platja des Codolar, La Canal, sa Talaia, Puig des Molins (Eivissa) (Hohmann, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recollida sobre plantes d'*Echium parvifolium*, *Lavandula dentata*, *Salvia verbenacea*, *Asphodelus microcarpus*, *Lotus cytoides*, *Ononis natrix*, *Psoralea bituminosa*, *Myrtus communis* i *Anchusa azurea* (Hohmann, 1978; 1984). Espècie amb un important paper pol·linitzador.

***Tryphon balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: TRYPHONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes corològics i taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sòller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic. El seu nom vàlid és *Mesoleius balearicus* (Rey del Castillo, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Sòller. Són organismes voladors, pel que possiblement siguin espècies amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Tryphonidae són abelles paràsites de larves de terebrants (tisanòpters) i dípters, principalment. Recollida durant el mes de maig.

***Amblyteles fossorius nigroscutellata* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic. L'espècie *fossorius* actualment s'inclou en el gènere *Diphyus*, és a dir *Diphyus fossorius nigroscutellatus* (Rey del Castillo, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Palma i Alcúdia. Són organismes voladors, pel que possiblement siguin espècies amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig i juliol.

***Apaeleticus balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie sinonimitzada amb *Apaeleticus bellicosus balearicus* (Rey del Castillo, *in lit.*).

Corologia. *Apaeleticus bellicosus* està distribuïda àmpliament per tota la regió paleàrtica. La subespècie *balearicus* ha estat citada de la península Ibèrica i de Madeira (Rey del Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Bassus balearicus* KREICHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie sinònima de *Diplazon laetatorius*, sinonímia proposta per Clement (1964) (Rey del Castillo, *in lit.*).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, de distribució cosmopolita (Rey del Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Canidia balearica* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. El nom vàlid és *Bathyplectes balearicus* (Rey del Castillo, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Palma, no tornada a citar des de la seva descripció. Són organismes voladors, pel que possiblement siguin espècies amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.

***Casinaría parvula* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic. Són organismes voladors, pel que possiblement siguin espècies amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Palma. Són organismes voladors, pel que possiblement siguin espècies amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes d'abril.

***Cryptus balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Santanyi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie sinònima de *Meringopus nigerrimus*, sinonimitzada per Seyrig (1928) (Rey de Castillo, *in lit.*).

Corologia. *Meringopus nigerrimus* no és endèmica de les Balears i és coneguda de França, Bulgària i Rússia (Rey de Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes d'abril.

***Homoparus bifoveolatus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie s'inclou actualment dins del gènere *Homotropus* (Rey de Castillo, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, no obstant ha estat recol·lectada per la península Ibèrica i Turquia pel que perd el ser estatus d'espècie endèmica de les Balears (Rey de Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Hoplocryptus mallorcanus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Marratxí

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita inicialment sota el gènere *Hoplocryptus*, inclosa posteriorment en el gènere *Microcryptus* i actualment sinònima d'*Aritranis fugitiva*, sinonímia proposada per Aubert (1974) (Rey del Castillo, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars recol·lectats de Marratxí. *Aritranis fugitiva* és una espècie coneguda de tota la regió paleàrtica (Rey del Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Ichneumon balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894), Rasnitsyn (1981).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie sinònima de *Virgichneumon diagrammus* (Rey de Castilla, *in lit.*) nova combinació realitzada per Rasnitsyn (1981).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. *Virgichneumon diagrammus* és una espècie distribuïda per tota la regió paleàrtica (Rey de Castilla, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Ichneumon moraguesi* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Manacor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no endèmica, passada a sinonímia (Rey de Castilla, *in lit.*) amb el nom vàlid de *Barichneumon biluulatus moraguesi*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Manacor. *Barichneumon biluulatus moraguesi* és una espècie coneguda de la regió de Romania, península Itàlica i península Ibèrica (Rey de Castilla, *in lit.*) pel que no és una espècie endèmica de les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Ischnus balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no endèmica, sinònima d'*Heterischnus rhexidermus balearicus* (Rey de Castilla, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. *Heterischnus rhexidermus balearicus* ha estat citada d'Alemanya i Algèria (Rey de Castilla, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.

***Ischnus pictipes* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cala Major (Palma)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no endèmica, sinònima d'*Heterischnus rhexidermus proximus*, sinonímia proposada per Aubert (1980) (Rey de Castilla, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Cala Major (Palma). *Heterischnus rhexidermus proximus* ha estat citada de la península Itàlica i de la península Ibèrica (Rey de Castilla, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Glypta rufiventris* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: ZM Munich

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie vàlida (Rey de Castilla, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). Posteriorment ha estat trobada a Hongria, Tunísia i la península Ibèrica pel que perd el seu estatus d'espècie endèmica de les Balears (Rey de Castilla, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Goniocryptus parvulus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie sinonimitzada per Aubert (1974) (Rey de Castilla, *in lit.*) a *Trychsis legator*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). *Trychsis legator* és una espècie coneguda de tota la regió paleàrtica (Rey de Castilla, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i

tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Microcryptus contrarius* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Microcryptus tricolor* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Prat den Bosc (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie englobada en el gènere *Cubocephalus tricolor* (Rey de Castilla, *in lit.*).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars del Prat den Bosc (Pollença). *Cubocephalus tricolor* ha estat localitzada a la península Ibèrica i Hongria (Rey de Castilla, *in lit.*) pel que perd el seu estatus d'espècie endèmica de les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.

***Phaeogenes balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Prat den Bosch (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. No obstant, Rasnitsyn (1981) entre altres autors recolleixen aquesta cita i la inclouen entre la fauna d'himenòpters d'Espanya (Rey de Castilla, *in lit.*). Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars del Prat den Bosch (Pollença). Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Phaeogenes bellulus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Sunyer (Palma)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. No obstant, Rasnitsyn (1981) entre altres autors recolleixen aquesta cita i la inclouen entre la fauna d'himenòpters d'Espanya (Rey de Castilla, *in lit.*). Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Sunyer (Palma). Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Phygadeuon anthracinus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie vàlida (Rey de Castilla, *in lit.*).**Corologia.** Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. Aquesta espècie ha estat citada d'Alemanya, França, Romania i de la península Ibèrica (Rey de Castilla, *in lit.*) pel que perd el seu estatus d'espècie endèmica de les Balears.**Hàbitat i altres dades ecològiques.** Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.***Phygadeuon balearicus* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cala Major (Palma)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie vàlida (Rey de Castilla, *in lit.*).**Corologia.** Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Cala Major (Palma). Aquesta espècie ha estat citada de Rússia per Jonaitis (1981) (Rey de Castilla, *in lit.*) pel que perd el seu estatus d'espècie endèmica de les Balears.**Hàbitat i altres dades ecològiques.** Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.***Phygadeuon micromelas* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie sinònima de *Gelis exareolatus* (segons Aubert, 1974, in Rey de Castilla, in lit.).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). *Gelis exareolatus* és una espècie d'àmplia distribució, coneguda de tota la regió paleàrtica (Rey de Castilla, in lit.) pel que perd l'estatus d'espècie endèmica de les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Pimpla balearica* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie no endèmica de les Balears
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els Ichneumonoidea el formen 2 famílies (Ichneumonidae i Braconidae). La família Pimplidae és considerada, actualment, com a una subfamília (Pimplinae) dels Ichneumonidae. *Pimpla balearica* ha estat sinonimitzada amb *Scambus brevicornis*, sinonímia proposada per Schmiedeknecht (1914) (Rey de Castilla, in lit.).

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Palma. *Scambus brevicornis* està distribuïda per la regió neàrtica i paleàrtica (Rey de Castilla, in lit.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones), d'altres abelles i ectoparàsits d'aranyes. Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes d'abril.

***Pimpla cingulata* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els Ichneumonoidea el formen 2 famílies (Ichneumonidae i Braconidae). La família Pimplidae és considerada una subfamília (Pimplinae) dels Ichneumonidae. Espècie sinonimitzada per Aubert (1967) (Rey del Castillo, *in lit.*) amb *Zaglyptus varipes*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). *Zaglyptus varipes* té una distribució paleàrtica (Rey del Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsits de larves de lepidòpters (papallones), d'altres abelles i ectoparàsits d'aranyes. Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Pimpla erythronota* FRST. 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB (transcripció de Kriechbaumer, 1894).

Referències: Aubert (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els Ichneumonoidea el formen 2 famílies (Ichneumonidae i Braconidae). La família Pimplidae és considerada una subfamília (Pimplinae) dels Ichneumonidae. Espècie sinonimitzada per Aubert (1967) (Rey del Castillo, *in lit.*) amb *Scambus elegans*.

Corologia. Espècie no endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. *Scambus elegans* té una distribució paleàrtica (Rey del Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsits de larves de lepidòpters (papallones), d'altres abelles i ectoparàsits d'aranyes. Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Pimpla semivaria* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Prat den Bosch (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els Ichneumonoidea el formen 2 famílies (Ichneumonidae i Braconidae). La família Pimplidae és considerada una subfamília (Pimplinae) dels Ichneumonidae. Espècie sinonimitzada per Schmiedeknecht (1908) (Rey del Castillo, *in lit.*) amb *Tromatobia ornata*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars del Prat den Bosch (Pollença). *Tromatobia ornata* és coneguda de la regió oriental i paleàrtica (Rey del Castillo, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones), d'altres abelles i ectoparàsits d'aranyes. Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.

***Pimpla tricolor* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Els Ichneumonoidea el formen 2 famílies (Ichneumonidae i Braconidae). La família Pimplidae és considerada una subfamília (Pimplinae) dels Ichneumonidae. Espècie sinonimitzada per Aubert (1967) (Rey del Castillo, *in lit.*) amb *Tromatobia oculatoria*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. *Tromatobia oculatoria* és coneguda de tota la regió paleàrtica (Rey del Castillo, *in lit.*) pel que no es pot considerar com espècie endèmica de les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones), d'altres abelles i ectoparàsits d'aranyes. Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.

***Sagaritis balearica* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Aubert (1974) (Rey del Castillo, *in lit.*) proposa una nova combinació, denominant aquesta espècie com a *Campoletis balearica*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Sagaritis dorsalis* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Aubert (1974) (Rey del Castillo, *in lit.*) proposa una nova combinació, denominant aquesta espècie com a *Campoletis dorsalis*. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Sagaritis moraguesi* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Moro (Manacor)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Aubert (1974) (Rey del Castillo, *in lit.*) proposa una nova combinació, denominant aquesta espècie com a *Campoletis moraguesi*. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Son Moro (Manacor). Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Sagaritis periscellis* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Manacor

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no retrobada des de la seva descripció. Aubert (1974) (Rey del Castillo, *in lit.*) proposa una nova combinació, denominant aquesta espècie com a *Campoletis periscellis*. Caldria confirmar el seu estatus taxonòmic.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Manacor. Són organismes voladors, pel que possiblement sigui una espècie amb una distribució més àmplia que la coneguda actualment.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot esser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de maig.

***Sagaritis trochanterata* KRIECHBAUMER 1894**

Classe: INSECTA Ordre: HYMENOPTERA Fam.: ICHNEUMONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kriechbaumer (1894).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aubert (1979) (Rey del Castillo, *in lit.*) sinonimitza aquesta espècie amb *Campoletis annulata maculipes*.

Corologia. Espècie suposadament endèmica de Mallorca, descrita sobre exemplars de Pollença. *Campoletis annulata maculipes* està distribuïda per tota la regió paleàrtica (Rey del Castillo, *in lit.*). Espècie no endèmica de les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Ichneumonidae són abelles paràsites de larves de lepidòpters (papallones). Poden passar l'hivern a la larva o pupa de l'hoste o, fins i tot, poden fer-ho quan ja són adults, encara que aquesta darrera possibilitat només pot ésser practicada per les femelles fecundades, ja que tots els mascles moren després de la tardor. Recol·lectada durant el mes de juny.

***Cicindela campestris balearica* SYDNOW 1934**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CICINDELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mandl (1944), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Acceptada com a subespècie a la revisió de Mandl (1944). Per als coleòpters s'ha adoptat l'ordenació general de Crowson (1981), excepte pel que fa a Carabidae i Scarabidae, que són considerades per Crowson (1981) com a famílies i que aquí han estat considerades superfamílies i dividides en diferents famílies.

Corologia. Poc coneguda. Diferents autors citen varies subespècies de *C. campestris* del nord de Mallorca (Santa Margalida) i de tota Menorca. És probable que a les Balears només es trobi *C. campestris balearica*, i que les citacions d'altres espècies i subespècies siguin dubtoses. Totes les citacions de l'espècie són de fa més de 50 anys (Cardona, 1872; Estelrich *et al.*, 1885; Moragues, 1884; 1889), però és probable que no s'hagi extingit (Palmer, dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Macrothorax morbillosus balearicus* LAPOUGE 1913**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CARABIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subespècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994), Palmer (1994b).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Acceptada com a ssp vàlida per Zaballos i Jeanne (1994), però per a altres autors (Casale et al., 1982) totes les poblacions del litoral meridional ibèric, Balears, Còrsega, Sardenya, Algèria i Tunísia formen una sola unitat subspecífica (*M. morbillosus morbillosus*) i les variacions morfològiques són de tipus clinal. Dintre de Mallorca s'ha descrit un fenomen de variació clinal en la mida del cos lligat a factors mediambientals (Palmer, 1994b).

Corologia. Àmpliament distribuïda per tota Mallorca i Menorca. Citada de Maó, Santa Galdana, Fornells, Ciutadella (Villarúbia i Español, 1933); Garcias-Font (1904) la cita d'Artà. Compte (1953) la cita de Palma i Pons i Palmer (1990) i Palmer (1994b) de moltes localitats de la Serra de Tramuntana i de tota la resta de Mallorca (dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat poller, és un depredador, essencialment malacòfag. Pot trobar-se a una amplíssima varietat d'hàbitats, fins i tot els molt antropomorfitzats. Els adults apareixen a finals d'hivern.

***Reicheia balearica* ESPAÑOL 1974**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CLIVINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Cova dels Estudiants (Sóller)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994), Viñolas et al. (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Jeannel (a Español, 1974) el gènere *Reicheia* es divideix en tres grups d'espècies caracteritzades per la particular estructura del sac intern de l'aedeagus: Grup de *R. brisouti* propi del nord d'Àfrica, grup *R. lucifuga* de Catalunya i Pirineus orientals i el grup de *R. palustris* de la zona de Còrsega, Sicília i Itàlia. Español (1974) inclou *R. balearica* amb el primer grup, espècies algerines. Aquestes afinitats són proves de la relació faunística que tengué lloc entre les Kabílies i Mallorca durant principis del Terciari (Español, 1974).

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la Cova dels Estudiants (Sóller) (Español, 1974a; 1974b; Romero, 1975; Bellés, 1976a; 1987; Español i Escolà, 1976 i Ginés (1982) i Pons (dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia, totalment anoftalma. Sembla un organisme endogeu, però compta amb adaptacions morfològiques per a la vida cavernícola. Espècie recol·lectada en l'interior de fustes que es troben dins la cova.

***Broscus insularis* PIOCHARD 1867**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: BROSCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de color negre, subconvexa. Longitud de 16 a 18 mm. *B. crenicollis*, descrita per Schaufuss (1869), s'ha de considerar sinònima de *B. insularis*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, recol·lectada d'Alcúdia i Artà (Schaufuss, 1869), en les rodalies de Manacor (Son Moro) (Moragues, 1889) i a Artà (Garcias-Font, 1907). Zaballos i Jeanne (1994) la citen de Porto Cristo i de Bunyola. Probablement presenta una distribució més àmplia.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles.

***Duvalius balearicus* HENROT 1964**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TRECHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cova de sa Cometa des Morts (Escorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb el grup *raimondi*, prop de *D. berthae*, espècies tirrèniques. Es diferencia per la seva escultura i pels seus òrgans copuladors.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca distribuïda per part de la Serra de Tramuntana. Coneguda de la Cova de Menut (Escorca), Cova dels Alixandres (Escorca), Cova de Binifaldó (Escorca), Cova de sa Cometa des Morts (Escorca) i Cova de les Meravelles (Bunyola). Henrot (1964), Español (1965; 1966a; 1969a; 1969b), Lagar (1973; 1976), Bellés (1974; 1987), Español i Escolà (1976), G.G.G. (1976), Vives (1976), Damians (1980), Pons i Damians (1992) i Ginés (1982) aporten nombroses dades sobre aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglobi, element anoftalm que viu entre pedres i sediments del sòl a les cavitats càrstiques i menys sobre colades estalagmítiques.

***Trechopsis ferrerresi* LAGAR 1975**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TRECHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Lagar

Localitat típica: Cova de sa Campana (Escorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lagar (1973), Bellés (1974; 1976a; 1987), Encinas (1974), Llobera i Llobera (1974), Español (1976), Español i Escolà (1976), Vives (1976), Cardona i Ferreres (1977), Damians (1980), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita inicialment sota el gènere *Duvalius*. Espècie relacionada amb *Trechopsis iblis*, espècie troglòbia del massís del Djurdjura (Algèria). Espècie d'alt interès biogeogràfic, doncs podria tractar-se d'una prova més de la presència a Mallorca d'elements pontians (Lagar, 1975).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca coneguda de la Cova de sa Campana (Escorca), es Bufador de Solleria (Alaró), Cova de Muntanya (Escorca), sa Cova Mala (Escorca), Avenc de sa Miranda (Escorca), Cova des Torrent de Cúber (Escorca), Avenc de s'Aigo (Escorca), Cova de can Sion (Pollença), Cova de Coranvaques (Pollença) i l'Avenc de la Malé d'Ariant (Pollença).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia. Troglòbi depredador, se troba normalment sobre colades estalagmítiques i substrats fangosos. Animal anoftalm, àpter, de cos i apèndix allargats.

***Hypotyphlus menorquensis* COIFFAIT 1961**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TRECHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col·lecció Coiffait

Localitat típica: Cova de na Polida (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere descrit inicialment sota la denominació *Microtyphlus menorquensis*.

Corologia. Conegut de la seva descripció i retrobat per Bellés *et al.* (1989) a la mateixa localitat (Cova de na Polida).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòxi, element edafobi, anoftalm.

***Orthomus balearicus* PIOCHARD 1867**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Piochard (1867), Jeanne (1988), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Fou descrit originalment com a *Feronia (Orthomus) balearica* i posteriorment citat com a *Pterostichus balearicus*. Presenta una gran afinitat amb un grup d'espècies que viuen al litoral català i als Pirineus orientals,

mentres que sembla filogenèticament més llunyana d'*O. trapezicollis formenterae*, la subspècie és endèmica d'Eivissa i Formentera. És l'espècie més gran del grup, i àdhuc del gènere, i la més brillant. Les potes són llargues i gràcils, les metatíbies dels mascles són rectilínies (Jeanne, 1988). Longitud de 12 a 13,5 mm.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca i Mallorca. Sembla que està àmpliament distribuïda per ambdues illes (Moragues, 1889; Tenenbaum, 1915). La cita de Formentera (Sant Francesc Xavier de Codina (1918) es refereix segurament a *O. trapezicollis formenterae*. També ha estat recol·lectada a Artà (Garcias-Font, 1907).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles. L'adult és relativament comú durant la primavera i estiu.

***Orthomus trapezicollis formenterae* BREIT 1933**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Jeanne (1988), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Ha estat citat com *O. barbarus formenterae* per Compte (1966). El gènere *Orthomus* es divideix segons Jeanne (1988) en tres grups. Un d'ells està format per espècies amb elevada capacitat de dispersió i que aquí no considerarem. El segon grup és el format per les espècies *nunidiques* (regió murciana, Pitiüses, Mallorca, Algèria i Tunísia). *O. trapezicollis formenterae* formaria part d'aquest segon grup. Finalment, el tercer grup està format per espècies *leonídiques* (litoral català, Pirineus orientals). *O. balearicus*, que viu a Mallorca presenta una major afinitat amb aquest tercer grup. La separació taxonòmica d'*O. trapezicollis formenterae* ja fou intuïda per Español (1940) que suggereix que podria tractar-se d'una nova forma pròxima a *O. barbarus*, però finalment adjudica el material d'Eivissa a *O. hispanicus*.

Corologia. Subspècie endèmica de les Pitiüses. Ha estat citada de Sant Josep d'Eivissa i de Sant Francesc, la Sabina i de l'estany del Peix de Formentera (Compte 1966). La ssp *penibeticus* ocupa la regió murciana. La ssp nominal viu al nord d'Àfrica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lapidícola, lligada a zones humides. Trobada en repetides ocasions a l'ombra de sàbines.

***Henrotius jordan* REITTER 1914**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Reitter (1914), Jordà (1922), Español (1945a; 1966a; 1966b; 1969a, 1969b; 1976), Colom (1950; 1957; 1978), Jeannel (1950; 1953; 1968), Palau (1955a; 1955c), Henrot (1964), Bellés (1974; 1976a; 1976b), Encinas (1974), Llobera i Llobera (1974), Español i Escolà (1976), Negre (1977), Ginés (1982), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrit inicialment sota la denominació genèrica de *Tapinopterus* (*Hypogeobium*) *jordai*. Per als exemplars de la cova de les Meravelles descriví una altra espècie *H. henroti*. Gènere d'origen tirrènic, originari de les migracions de fauna hagudes durant el Pontjà. *Henrotius henroti* és sinònima d'*H. jordai* ja que hi ha tota una variació clinal geogràfica entre les dues formes (Bellés, 1976a).

Corologia. Endemisme de Mallorca conegut de l'Avenc de Son Pou (Santa Maria), Es Bufador Sollerí (Alaró), Cova de ses Meravelles (Bunyola), Avenc des Macar (Bunyola), Avenc de des Picarol Gros (Selva), Coves de Campanet (Campanet), Cova des Torrent de Cúber (Escorca), Cova de sa Campana (Escorca), Cova de Can Sivella (Pollença), enclotxa a les calcàries de Montesion (Pollença), Cova de Can Sion (Pollença), Cova de Cornavaques (Pollença), Cova de Cal Pessó (Pollença), Cova de les Rodes (Pollença), Cova de Llenaire (Pollença), Avenc de la Malé d'Ariant (Pollença), Cova Argentera (Pollença), Avenc del Far (Pollença), Cova de la Carretera (Alcúdia). La distribució geogràfica de l'espècie s'estén per la meitat nord de les Serra de Tramuntana. L'estació més meridional coneguda està situada a l'Avenc de Son Pou (Santa Maria).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia depredadora de petits invertebrats. També ha estat capturada en el Medi Subterrani Superficial (MSS) (Damians, dades inèdites).

Percus plicatus plicatus DEJEAN 1828

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Balears

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Lagar (1965), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *P. plicatus* és una espècie molt variable, especialment pel que fa a les escultures elitrals. Els èlitres poden ser completament llisos o presentar estries transversals molt marcades (en el cas de l'única subspècie acceptada, *P. plicatus degouvei*). *P. plicatus* és un endemisme de les Balears sense dubtes corològics o taxonòmics pendents, però romanen certes dubtes de la validesa taxonòmica de les subspècies *clathratus* i *degouvei*.

Corologia. Espècie comuna que es troba distribuïda pràcticament per tota Mallorca, Menorca i sa Dragonera. La subspècie nominal és menys freqüent que la ssp *degouvei*. Conegut de la zona de Palma, bosc de Bellver, Torre den Pau (Compte, 1953) i d'Artà (Garcias-Font, 1904).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie depredadora de petits invertebrats. Sembla més abundant als hàbitats oberts, de forma especial a les Garrigues.

***Percus plicatus clathratus* SCHAUFUSS 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca, sense més precisions

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lagar (1965).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les poblacions menorquines amb forta escultura elitral foren descrites com una espècie independent. La manca de diferències en la genitèlia amb *P. plicatus* ha fet que *P. clathratus* sigui considerat sinònim de la primera, però no està clar si es mantén la seva validesa amb l'estatus de subspècie (Lagar, 1965). *P. plicatus* és un endemisme de les Balears sense dubtes corològics o taxonòmics pendents, però romanen certes dubtes sobre la validesa taxonòmica de les subspècies *clathratus* i *degouvei*.

Corologia. Subspècie coneguda de Menorca, sense indicar cap localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. vegeu *P. plicatus plicatus*.

***Percus plicatus degouvei* GANGLBAUER 1909**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Lagar (1965).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *P. plicatus*. Es mantén la categoria amb dubtes taxonòmics degut a que Zaballos i Jeanne (1994) li mantenen un estatus de forma. Malgrat això les diferències en l'escultura elitral són notables. *P. plicatus* és un endemisme de les Balears sense dubtes corològics o taxonòmics pendents, però romanen certes dubtes de la validesa taxonòmica de les subspècies *clathratus* i *degouvei*.

Corologia. Àmpliament distribuïda per Mallorca. A precisar si les poblacions amb forta escultura elitral de Menorca corresponen a *degouvei* o a *clathratus*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *P. plicatus plicatus*.

***Percus espanyoli* LAGAR 1965**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lagar (1965), Jeanne i Zaballo (1986), Palmer i Petitpierre (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie fortament emparentada amb *P. plicatus* (endemisme gimnèsic). Confosa amb *P. plicatus degouvei* pel seu aspecte llis. Tenenbaum (1915) ja nota que els *P. plicatus* de Cabrera tenen els èlitres llisos, sense l'escultura típica de *plicatus*, presumpta forma nova que relaciona amb *degouvei*; ben diferent per la seva talla menor, èlitres més curts i altres aspectes diferenciadors. Per la seva talla recorda a *P. reichei* de Còrsega, però d'aspecte general és totalment diferent (Lagar, 1965).

Corologia. Espècie descrita originalment de l'illa de Cabrera i de na Foradada (arxipèlag de Cabrera) (Lagar, 1965). Jeanne i Zaballo (1986) recullen la citació de na Foradada, però des de la seva descripció mai més no s'ha retornada a trobar (Palmer i Petitpierre, 1993). Aquests mateixos autors la recol·lecten a l'illa des Conills (arxipèlag de Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora i distribuïda homogèniament a tots els ambients de l'illa de Cabrera (pinars, garrigues, zones litorals...). Menys abundant a l'illa dels Conills. De dia es troba sota pedres. Espècie abundant, nocturna i depredadora. És molt resistent a les condicions ambientals més diverses i adverses. És coneix que forma part de la dieta de les genetes, eriçons i rates de Cabrera (observacions personals).

***Platyderus balearicus* JEANNE 1970**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballo i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. A les Balears es coneixen dues espècies endèmiques més d'aquest gènere biogeogràficament excloents: *P. formenterae* (de Formentera) i *P. majoricus* (de Mallorca).

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Pterostichinae són un grup de coleòpters caçadors.

***Platyderus formenterae* JEANNE 1988**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. A les Balears es coneixen dues espècies endèmiques més d'aquest gènere biogeogràficament excloents: *P. balearicus* (d'Eivissa) i *P. majoricus* (de Mallorca).

Corologia. Espècie endèmica de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els pterostiquins són un grup de coleòpters caçadors.

***Platyderus majoricus* JEANNE 1988**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PTEROSTICHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. A les Balears es coneixen dues espècies endèmiques més d'aquest gènere biogeogràficament excloents: *P. balearicus* (d'Eivissa) i *P. formenterae* (de Formentera).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els pterostiquins són un grup de coleòpters caçadors.

***Acinopus pillipes pillipes* PIOCHARD 1867**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HARPALEIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Piochard (1867), Vives (1967), Vives i Vives (1989), Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb el protòrax subquadrat i les zones laterals arrodonides. Forma general subcilíndrica, amb els èlitres

estriats. Zona ventral de l'abdomen, en la zona mitja amb punts pilígers impressos. Longitud mèdia 11 mm.

Corologia. Schaufuss (1882) cita aquesta espècie de Mallorca, sense més precisions. Tenenbaum (1915) la cita de Palma de Mallorca. Sembla que no es tenen més dades i que aquesta citació ha estat recollida per altres autors.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie molt rara. Els harpalins són de costums menys caçadores que els pterostiquins, mantenen un règim alimentari netament fitòfag, i fins i tot granívor.

***Acinopus pilipes bajeti* VIVES 1989**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HARPALIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. J. Vives

Localitat típica: Es Castell, Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de la subespècie típica, descrita de Mallorca, per comptar amb un pronot trapezoidal de base molt estreta (en la ssp. típica és molt més quadrangular), impressió de la mandíbula dreta totalment borrada (en la ssp. típica amb una lleugera impressió), disc dels èlitres més deprimits que el ssp. típica, amb sutura lleugerament enfonsada, mentre que en la ssp. nominal és fortament enfonsada i el disc elitral és més convex. Part inferior molt més puntuada, especialment en els esternits abdominals que en la ssp. nominal és llisa.

Corologia. Subespècie endèmica de Menorca, recol·lectada del municipi d'Es Castell i de Punta Nati (Ciutadella).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie molt rara. Els harpalins són de costums menys caçadores que els pterostiquins, mantenen un règim alimentari netament fitòfag, i fins i tot granívor.

***Anisodactylus intermedius winthemi* DEJEAN 1831**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HARPALIDAE

Distribució a les Illes Balears: Balears

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Tàxon no endèmic de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Estatus taxonòmic molt confós. Tenenbaum (1915) la considera subespècie d'*intermedius* (*A. intermedius winthemi* Dejean) i

endèmica de les Balears. Winkler (1924-1932) la considera subspècie de *poeciloides* (*A. poeciloides winthemi* Dejean 1829) i no endèmica (distribuïda a les Balears i al nord d'Àfrica). Jeanne i Zaballos (1994) no l'esmenten al seu catàleg. A falta de més dades es considera que aquesta subspècie no és endèmica, malgrat seria aconsellable la confirmació definitiva del seu estatus taxonòmic (així com de l'estatus taxonòmic d'*A. poeciloides*).

Corologia. No hi ha dades disponibles.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles. Els harpalins són de costums menys caçadores que els pterostiquins, mantenen un règim alimentari netament fitòfag, i fins i tot granívor.

***Scybalicus minoricensis* VIVES i VIVES 1994**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HARPALIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col·lecció Vives (Terrassa)

Localitat típica: El Toro (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Zaballos i Jeanne (1994).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Cardona (1880) cita *Harpalus kabylianus* de Menorca. Tenenbaum (1915) l'esmenta com a *Ophonus kabylianus*. Però, després d'estudiar material de Menorca i comparar amb *Scybalicus kabylianus* (d'Algèria i Tunísia) i *S. oblongogiusculus* (de bona part de la conca Mediterrània), Vives i Vives (1994) arriben a la conclusió que es tracta d'una nova espècie.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca, coneguda d'El Toro i del Barranc d'Algendar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Emperò els harpalins són de costums menys caçadores que els pterostiquins, mantenen un règim alimentari netament fitòfag, i fins i tot granívor.

***Deronectes moestus brannani* SCHAUFUSS 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DYTISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Artà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Franciscolo (1974), García-Avilés (1990), Rico *et al.* (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Schaufuss (1869) sota la denominació genèrica d'*Hydroporus*. Franciscolo (1974) assenyalava que *D. moestus brannani* com a varietat, però també esmenta que podria tenir una categoria taxonòmica d'espècie o subspècie. Aquesta observació és recollida per Rico *et al.* (1990).

Corologia. Citada d'Alcúdia i Artà, de la descripció original (Schaufuss, 1869; 1882). Recollida a Palma i Manacor (Moragues, 1889; cites recollides també per Tenenbaum, 1915). Torrent de sa Riera, Palma (Compte, 1953). Recollida a 9 localitats, al llarg de tota la Serra de Tramuntana, per García-Avilés (1990). La ssp nominal viu a tota la regió sud-palearctica oriental.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica, pròpia de torrents d'aigües netes i dolces, de corrent ràpida i, normalment, sense vegetació. Es pot considerar rara (García-Avilés, 1990).

***Bidessus minutissimus* GERMAR 1824**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DYTISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Franciscolo (1974), García-Avilés (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Franciscolo (1974), s'han de considerar sinònims de *B. minutissimus* els següents tàxons: *B. minutissimus interruptefasciatus* Breit, 1908, *B. minutissimus circumflexus* Breit, 1908, *B. minutissimus nigripteris* La Fuente, 1918 i *B. minutissimus quadrinotatus* La Fuente, 1918. És a dir, que totes les varietats presumptament pròpies de les Balears són sinònims de la forma nominal.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca i Eivissa, distribuïda per la regió palearctica sud-oriental.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica, recollida en aigües netes i permanents, rara (García-Avilés, 1990).

***Agabus nebulosus pratensis* SCHAUFUSS 1882**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DYTISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Prat de Sant Jordi (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Franciscolo (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *A. nebulosus pratensis* es caracteritza per la manca de puntuació negra al pronot (Franciscolo, 1974). El seu estatus taxonòmic canvia segons els autors consultats. Franciscolo (1974) el considera una aberració, mentre que Winkler (1924-1932) el considera una subspècie.

Corologia. Citat per Cardona (1872), d'Alaior (Menorca). Recollit recentment a una sola localitat de Mallorca (Llucmajor) i a diverses localitats del nord de Mallorca (García-Avilés, 1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica, pròpia de basses d'aigua dolça siguin tèrboles o netes, amb o sense vegetació (García-Avilés, 1990). Les diferents fonts bibliogràfiques citades per aquest autor la indiquen del mateix tipus d'hàbitat. Molt rara a Mallorca, poc freqüent a Menorca (García-Avilés, 1990).

***Graptodytes kuchtae* BREIT 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DYTISCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: García-Avilés (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sinònima de *G. fractus* Sharp 1880 (Franciscolo, 1974).

Corologia. *G. fractus* presenta una distribució mediterrània. Citada de Fornells (Menorca) per Villarúbia i Español (1933); de Pollença (Mallorca), de la descripció original (Breit, 1908). García-Avilés (1990) la cita de 10 localitats al llarg de la Serra de Tramuntana, de la península d'Artà i d'una localitat a l'interior de Mallorca. A més la troba al nord de Menorca i a 6 localitats arreu d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica. Pròpia de fonts i torrents d'aigües netes, amb o sense vegetació (García-Avilés, 1990).

***Hydraena balearica* D'ORCHYMONT 1930**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: IRSN Belgique

Localitat típica: Sóller (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Redescrita a Valladares i Montes (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Hydraena ebusitana* descrita per Compte (1966) és sinònima d'aquesta espècie (Valladares i Montes, 1991).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca (Cúber, Torrent de Banyalbufar, Font Major, Sóller i Pollença), Menorca (Barranc d'Algendar) i Eivissa (Font de Can Roig-Pi i riu Santa Eulària). D'aquestes últimes localitats possiblement s'hagi extingit (Valladares *in lit.*). Citada de Pollença per Whitehead (1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lligada a ambients aquàtics, fonts i torrents.

***Hydrobius fuscipes balearicus* SCHAUFUSS 1882**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Espècie no endèmica de les Balears
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sembla que l'únic endemisme ben contrastat d'aquesta família és *Hydraena balearica* (Valladares, com. pers.), per la qual cosa es considera que *H. fuscipes chalconotus* Stephens, 1929 i *H. fuscipes balearicus* Schaufuss, 1882 són sinònims de la forma nominal. Pons (1987) cataloga només *H. fuscipes*, sense esmentar aquestes dues subespècies presumptament endèmiques. Dintre del mateix gènere *Hydrobius* fou també descrita *H. glabricollis* 1869 (descrita de Menorca), però, probablement, és tracta d'una sinonímia ja que no està catalogada per Winkler (1924-1932).

Corologia. Espècie coneguda de les Gimnèsies, distribuïda per la regió paleàrtica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Espècie aquàtica. Els hidrofilids es caracteritzen pels seus palps allargats i per la forma de llurs antenes que els permeten obtenir aire atmosfèric mentre resten submergits.

***Helochares lividus ludovici* SCHAUFUSS 1869**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Espècie no endèmica de les Balears
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pla de la Vila, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sembla que l'únic endemisme ben contrastat d'aquesta família és *Hydraena balearica* (Valladares, com. pers.), per la qual cosa es considera que *H. lividus ludovici* és sinònim de la forma nominal. Pons (1987) cataloga aquest tàxon com a *H. lividus*.

Corologia. Espècie distribuïda pel centre i sud d'Europa. La forma nominal ha estat citada de Mallorca, Menorca i d'Eivissa (Compte, 1967). La forma nominal citada del torrent de sa Riera, Palma (Compte, 1953). Pons (1987) dóna un amplíssima llista de localitats a Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles d'aquesta espècie. Espècie aquàtica. Els hidrofilids es caracteritzen pels seus palps allargats i per la forma de llurs antenes que els permeten obtenir aire atmosfèric mentre resten submergits.

***Ochthebius maculatus immaculatus* BREIT 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *O. maculatus immaculatus* és catalogat com a endemisme per Tenenbaum (1915). Sembla que l'únic endemisme ben contrastat d'aquesta família és *Hydraena balearica* (Valladares, com. pers.), per la qual cosa es considera que *Ochthebius maculatus immaculatus* és sinònim d'*O. maculatus*.

Corologia. Espècie distribuïda per tota la regió mediterrània. La presumpta subespècie fou citada per Breit (1908) de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica, pròpia de les basses d'aigües salades o salobreses situades prop de la franja litoral rocosa. Aquest escarabat pot resistir importants nivells de sals, doncs viuen a a zona d'abrasió marina.

***Ochthebius impresicollis numidicus* REITTER 1872**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Reitter (1872), Breit (1909), Tenenbaum (1915), Villarúbia i Español (1933), Pons (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Ochthebius impresicollis numidicus* és catalogat com a endemisme per Tenenbaum (1915). Sembla que l'únic endemisme ben contrastat d'aquesta família és *Hydraena balearica* (Valladares, com. pers.), per la qual cosa es considera que *Ochthebius impresicollis numidicus* és sinònim d'*O. impresicollis*. Pons (1987) el cataloga, també, com a *O. impresicollis*.

Corologia. Espècie no endèmica de les Balears, distribuïda per tota la regió Mediterrània. Citada de Menorca: Fornells (Villarúbia i Español, 1933) sa Mesquida, prop de Fornells, Barranc de Binimel·là i Barranc d'Algendar (Pons, 1987). Citat de la Serra de na Burguesa (Breit, 1909).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica, pròpia de les basses d'aigües salades o salobreses situades a la franja litoral rocosa. Aquest escarabat pot resistir importants nivells de sals, doncs viuen a a zona d'abrasió marina.

***Laccobius moraguesi* REGIMBART 1898**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Gentili i Chiesa (1975), Gentili (1981; 1988; 1989), Pons (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Inicialment Gentili i Chiesa (1975) consideren *Laccobius moraguesi* com espècie endèmica. Posteriorment, Gentili (1981; 1988) troba aquesta espècie a Malta i d'altres indrets d'Europa. Gentili (1989) sinonimitza aquesta espècie amb *Laccobius peyerimhoffi* d'Orchymont, 1939, amb el que queda molt ampliada la seva distribució. Pons (1987) cita també *L. moraguesi* com a endèmica de les Balears.

Corologia. Espècie no endèmica, descrita de les Balears, actualment coneguda de l'illa de Malta, sud de França, Marroc, Andalusia, Iran i Sicília (Valladares, com. pers.). Pons (1987) dona una àmplia llista de localitats menorquines on ha estat trobada aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie aquàtica, pròpia d'ambients molt humits.

***Helophorus filitarsis* SCHAUFUSS 1882**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Taxon no endèmic de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schaufuss (1882), Tenenbaum (1915), Breit (1909), Pons (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tenenbaum (1915) cataloga com a endemismes *Helophorus filitarsis* i *Helophorus filitarsis punietanus*, però es tracta en realitat de sinònims d'*H. fulgidicollis* (vegeu Agnus, 1971 i Pons, 1987).

Corologia. Espècie descrita sobre material recollit a Puigpunyent i Prat de Sant Jordi, (Schaufuss, 1882). Breit (1909) els cita aquesta espècie de s'Albufera de Mallorca. Pons (1987) l'assenyala de s'Albufera des Grau i de les salines de Fornells, a Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El material que donà lloc a la descripció fou recollit durant el mes d'abril. Pons (1987) recull aquesta espècie durant el mes de març i maig. Aquesta espècie és pròpia d'ambients amb un elevat contingut amb sals, de zones properes a la mar.

***Helophorus punietanus* SCHAUFUSS 1882**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HYDROPHILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Tàxon no endèmic de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tenenbaum (1915) cataloga com a endemismes *Helophorus filitarsis* i *Helophorus filitarsis punietanus*, però es tracta en realitat de sinònims d'*H. fulgidicollis*. (vegeu Agnus, 1971 i Pons, 1987).

Corologia. Puigpunyent i Prat de Sant Jordi, de les descripcions originals. Breit (1909) cita aquesta espècie de s'Albufera. Pons (1987) l'assenyala de s'Albufera des Grau i de les salines de Fornells, a Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Material de la descripció recollit durant el mes d'abril. Pons (1987) la recull durant el març i el maig.

***Saprinus beduinus* MARSEUL 1862**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: HISTERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Algèria

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie catalogada, erròniament, com a endèmica per Tenenbaum (1915).

Corologia. Espècie catalogada com a endèmica per Tenenbaum (1915), però que en realitat presenta una distribució sudmediterrània (Yélamos i de Ferrer, 1988)

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie poc freqüent. Es troba als cadàvers i sobre excrements de diverses espècies (Yélamos i de Ferrer, 1988).

***Catops zariquelyi* JEANNEL 1936**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHOLEVIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCN París

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Blas (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *C. coracinus*. *C. balearicus* (Schweiger, 1966) fou descrita d'Eivissa però, malgrat el seu nom, és una espècie sinònima de *C. coracinus* (Blas, 1981; 1992). Tenenbaum (1915) cita *C. fuscus* de Manacor. Com que *C. balearicus* pertany al grup de *C. fuscus* és molt probable que aquesta cita es tracti de *C. zariquieyi*. Palau (1956) sinonimitza *C. ferrerii* a *C. zariquieyi*. El gènere *Catops*, junt amb altres gèneres constitueixen la família Catopidae, però per raons de prioritat de denominació, aquesta família es denomina actualment Cholevidae. Altres textos més antics assignen aquest gènere a la família Liodidae.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, recollida de la Cova Andritxol? (Andratx), Cova de sa Cometa des Morts (Escorca), Son Serra, Avenc de Son Pou (Santa Maria) Cova de na Boixa (Felanitx), Cova de Comasema (Bunyola), Palma, Cova de Can Sion (Pollença), Cova des Robiols (Puigpunyent) i Avenc des Picarol Gros (Selva) (Blas, 1992, Comas, *in lit.*).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element endogeu humícol o lapidícol, recol·lectat en les entrades de les coves. Troglòfil o troglòx regular. S'alimenta de matèria orgànica en descomposició.

***Neuraphes navasi* ESPAÑOL 1940**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: SCYDMENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie molt propera a l'espècie corso-sarda *N. reveillieri* i clarament separada del grup de *N. sparshalli*, format per espècies de distribució ibèrica i europea.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa. No hi ha més dades disponibles.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades concretes per a aquesta espècie, però els Scydmenidae en general viuen sota escorces, entre detritus vegetals, al peu d'arbres. Algunes espècies han estat localitzades dins formiguers (Auber, 1944).

***Cephennium minoricum* BESUCHET**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: SCYDMAENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Cristòfol (Menorca)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es donen referències de la seva descripció a Coiffait (1961).

Corologia. Espècie endèmica de Menorca coneguda, únicament, de la seva descripció.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie endogea, recollida en una mostra de sòl; no s'especifica el mètode de separació. Espècie muscícola.

***Cephennium franciscae* BESUCHET**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: SCYDMAENIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Cristòfol (Menorca)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es donen referències de la seva descripció a Coiffait (1961).

Corologia. Espècie endèmica de Menorca coneguda, únicament, de la seva descripció.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie endogea, recollida en una mostra de sòl; no s'especifica el mètode de separació.

***Lobrathium bellesi* BORDONI 1977**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Bordoni i Col. Bellés

Localitat típica: Cova de Can Sivella

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bordoni (1977), Coiffait (1982).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Bordoni (1977) aquesta espècie estaria relacionada amb *L. lostiai* de Sardenya i *L. anale* de la zona nordafricana, península Ibèrica, Canàries i Algèria.

Corologia. Coneguda exclusivament de la Cova de Can Sivella (Pollença) (Bordoni, 1977; Coiffait, 1982).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Troglòfila o endogea. Viu sota pedres o entre matèria orgànica procedent de l'exterior.

***Medon subterraneum* COIFFAIT 1969**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Coiffait

Localitat típica: Avenc den Cosmi

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1969; 1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita sobre el mascle. Les seves característiques el diferencien de tots els mascles coneguts de les espècies de *Medon* europees, excepte *Medon apicalis* amb el que se sembla lleugerament. Coiffait (1969) suggereix que aquesta espècie podria coincidir amb *M. augur* (mascle ara per ara desconegut). No obstant, després de l'estudi del tipus va constatar les diferències entre ambdues espècies. Femella desconeguda (Coiffait, 1984).

Corologia. Espècie coneguda de l'Avenc den Cosmi (Sant Miquel, Eivissa). Un error tipogràfic situaria aquesta localitat a "Eivissa, Catalunya".

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie localitzada, ara per ara, únicament a la localitat tipus. *M. subterraneum* compta amb una important reducció ocular, coloració clara i desaparició del recobriment del propigidi. Totes aquestes característiques suggereixen una certa especialització per a la vida subterrània.

***Paratyphlus cristobali* COIFFAIT 1959**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Caracteritzada per la part terminal de làmina esternal fortament arquejada del costat ventral, acabada en punta molt aguda. Armadura del sac intern portant una llarga tija gràcil recurvada en forma de ganxo, no alcançant l'extremitat de la làmina esternal. Vorera posterior de l'esternit del pigídiu del mascle feblement sinuat de forma dissimètrica. Armadura genital de la femella feblement esclerificada constituïda per una peça rectangular transversa i dues petites obliqües. 1 mm de longitud total (Coiffait, 1972).

Corologia. Espècie endèmica de Menorca, descrita de les rodalies de Sant Cristòfol de la carretera de Ferreries i de la Cova Na Polida de Sant Agustí (Coiffait, 1959; 1961; 1972).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Element edafobi i cec. Espècie troglòxena.

***Paratyphlus menorquensis* COIFFAIT 1959**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie caracteritzada perquè les peces copuladores suporten una tija arquejada, no ganxuda, sobrepasant un poc l'extrem de la làmina esternal. Esternit del pigídiu del mascle amb la zona posterior escotada de forma dissimètrica. Armadura genital de la femella del mateix tipus que *P. cristobali*. Longitud total 1 mm (Coiffait, 1972).

Corologia. Espècie endèmica de Menorca, coneguda de les rodalies de Sant Lluís (Coiffait, 1959; 1961; 1972).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Paratyphlus besucheti* COIFFAIT 1970**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Coiffait

Localitat típica: Son Morell (Artà)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1970; 1972).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie semblant a *P. cristobali*. Caracteritzada per la part terminal de làmina esternal fortament arquejada del costat ventral, acabada en punta lleugerament aguda. Aquesta làmina està àmpliament sobrepassada per les peces del sac intern que engloba una llarga peça en forma d'estil recolzat sobre la làmina esternal i vàries peces grosses i massives molt esclerotitzades, reposant sobre la peça en estil. Armadura genital de la femella constituïda per una gran placa anterior lleugerament esclerificada i per dues petites plaques triangulars posteriors més esclerificades. Esternit del pigídiu del mascle truncat en la zona posterior, el centre lleugerament prolongat en una ampla dent obtusa. 1,2 mm de longitud total (Coiffait, 1972).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca. Espècie descrita sobre materials recol·lectats a Son Morell (Artà) i Pollença.

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'igual que molts d'estafilínids és una espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Paratyphlus mallorcensis* COIFFAIT 1955**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Coiffait

Localitat típica: Port d'Andratx

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1955; 1972).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie caracteritzada per l'armadura genital de la femella constituïda per una placa trapezoidal. Longitud total 0,95 mm (Coiffait, 1972).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca descrita i coneguda exclusivament del Port d'Andratx.

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'igual que molts d'estafilínids és una espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Bacillopsis balearica* BREIT 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Viena

Localitat típica: Miramar

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Breit (1908; 1909), Coiffait (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita inicialment sota la denominació genèrica de *Cylindropsis balearica*. Breit (1908) la relaciona amb *Cylindropsis corsica*. No obstant, Coiffait (1955) relaciona aquesta espècie amb *B. africana* (d'Àfrica del nord) i *B. cribellata* (d'Algèria). El gènere *Bacillopsis* es separa de *Cylindropsis* per comptar amb el 5è segment abdominal no més llarg que el precedent i és d'una talla més gran (2-2,5 mm per a *Bacillopsis* i 1,5-2 mm per a *Cylindropsis*).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, exemplars recol·lectats entre Valldemossa i Miramar (Breit, 1908; 1909), a les rodalies de Palma de Mallorca (Coiffait, 1961) i a Biniatjar, Bunyola (Palau, com. pers.).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie endogea i humícola. Capturada sota una gran pedra i entre les arrels d'olivera.

***Astenus lepidulus* NORMAND 1945**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Español i Col. Normand

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup d'*A. angustatus* (citada de Valldemossa per Breit, 1909), distingible per comptar amb uns èlitres curts, amb el dors arrodonit i poc marcat. Mascle desconegut (Coiffait, 1984).

Corologia. Espècie coneguda de l'illa d'Eivissa sense indicar localitat precisa (Normand, 1945).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lligada, preferentment, a zones humides.

***Stenus guttula mallorcinus* PUTHZ 1966**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: col. Benick

Localitat típica: Cala Sant Vicenç (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Puthz (1966).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de la subspècie típica per la multitud de taques elitral amb que compta, semblant a *ocellatus*. A diferència de la subspècie nominal, el mascle de la ssp *mallorcinus* té el lòbul mitjà de l'aedeagus amb un marcat arc concav, amb un sortint, els paràmers sobresurten lleugerament de l'apex de l'aedeagus. El rasg punxagut del lòbul medi recorda qualcom als dels exemplars del Iemen, és però clarament més ampla i també els paràmers són més curts que en aquells exemplars. Puthz (1966) després d'estudiar uns 400 exemplars de la ssp. *guttula* de múltiples localitats, diferencia amb claretat l'estructura genital de la ssp. *mallorcinus*, de l'ampla variació que mostren les estructures genitals de la subspècie típica. *Stenus tythus* descrit per Schaufuss (1882) ni és catalogat per Winkler (1924-1932), ni s'en han trobat altres referències que no sigui la seva descripció original, per la qual cosa es posa en dubte la seva validesa taxonòmica. *Stenus tythus* fou descrita de Menorca.

Corologia. Subspècie coneguda únicament de Mallorca. Recollida a Cala Sant Vicenç (Pollença), Canyamel (Capdepera) i Serra de Tramuntana (Sóller).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècies higròfiles, viuen a zones properes a aigües preferentment dolces.

***Atheta bellesi* BENICK 1990**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Bellés

Localitat típica: Puigpunyent

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Benick (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb *A. tritonata*.

Corologia. Coneguda de la Cova des Robiols (Puigpunyent) (transcrita com a "Rofols") i de la Cova de les Rodes (Pollença) (transcrita com "Los Rodes -Pollenco-").

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie cavernícola de costums guanòbies.

***Entomoculia ebusica* COIFFAIT 1973**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra i Col. Coiffait

Localitat típica: Cala Sant Vicenç (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup d'*Entomoculia occidentalis* i propera a *E. zariquieyi* de Catalunya.

Corologia. Coneguda únicament de Cala Sant Vicenç (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie essencialment detritòfaga.

***Omalium espanoli* JARRIGE 1952**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Cova Andritxol

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jarrige (1952).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *O. rivulare* pel que fa a la seva mida i al pronot (Jarrige, 1952). Zannetti (1987) proposa que la denominació correcta del gènere *Homalium*, tal com fou descrita aquesta espècie, és en realitat *Omalium*. Aquest mateix autor confirma el parentiu filogenètic entre *O. rivulare* i *O. espanyoli*.

Corologia. Espècie coneguda únicament de la Cova Andritxol (Andratx), cova no catalogada a l'inventari espeleològic, segurament, de la zona del Cap Andritxol.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Malgrat haver estat trobada a una cova no presenta les característiques pròpies dels troglòbis.

***Hypomedon mallorcensis* COIFFAIT 1969**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1969; 1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup *H. bicolor*. Espècie de gran talla (4 mm), en relació als seus congèneres, i de complexió comprimida.

Corologia. Espècie descrita de les rodalies de Sóller (Coiffait, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Lesteva balearica* LOHSE 1962**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Lohse (1962).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de constitució esbelta, brillant, de coloració pardusca amb els èlitres marró-fosc i amb les peces bucals, antenes i cames groc-vermelloses. Amb lleugeres estriacions a la base o distribuïdes per tot el cos. Les antenes estan més quitinitzades en la zona distal. Aspecte general del dors de coloració cridanera, groc-daurat, amb abundant pilositat. La constitució del cos recorda a *L. hanseni*, però l'estructura genital s'apropa més a l'espècie corsa *L. praeses*.

Corologia. Descrita de Mallorca sense indicar localitat precisa. *Lesteva praeses* és endèmica de Còrsega, però és probable que es trobi també a Sardenya (Zannetti, 1987).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles. Les altres espècies del gènere *Lesteva* són essencialment nivícoles. Zannetti (1987) no aporta dades específiques envers *L. praeses* ni per *L. balearica*.

***Ocyrops ophthalmicus balearicus* MUELLER 1926**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere descrit, inicialment, sota la denominació genèrica d' *Staphylinus*. Semblant pel que fa al seu color, quasi sense reflexos blavosos, a *O. o. atrocyaneus*, del nord d'Àfrica, emperò distinta d'aquesta i de les altres subespècies per la puntuació de l'abdomen. Al sud dels Pirineus es troben distintes subespècies: *ibericus* i *pernigrus* (Coiffait, 1974).

Corologia. Conegut de Mallorca sense indicar la localitat precisa. La subespècie nominal està àmpliament repartida per Europa central i occidental (fins als Pirineus), Itàlia, Illes Britàniques i els països escandinaus.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie depredadora de petits invertebrats.

***Typhlosorius ibizensis* COIFFAIT 1973**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra i Col. Coiffait

Localitat típica: Sant Antoni (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1973).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Relacionada amb altres espècies de la costa del llevant de la península Ibèrica (Coiffait, 1973).

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de la localitat tipus, Sant Antoni (Eivissa) (Coiffait, 1973).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie troglòbia. Espècie endògea completament despigmentada i anoftalma, de coloració vermell brunenc.

***Xantholinus balearicus* COIFFAIT 1962**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: STAPHYLINIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Coiffait

Localitat típica: Cala Sant Vicenç (Pollença)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1962).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. L'acurada descripció de Coiffait (1962) és completada posteriorment pel mateix autor (Coiffait, 1972). Afinitats filogenètiques desconegudes.

Corologia. Endemisme gimnèsic. Espècie coneguda de Cala Sant Vicenç (Pollença), Son Morell, Gorg Blau (Escorca), Lluc (Escorca), Canyamel (Capdepera) i de l'Avenc II de s'Albufereta des Grau (Menorca) (Coiffait, 1962; Bordoni, 1976). Aquest darrer autor l'assenyala, al mapa de síntesi, present a Eivissa i absent de Menorca, segurament degut a un error tipogràfic.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie d'àmplia valència ecològica. En general, les espècies d'aquest gènere viuen sota pedres, o entre detritus vegetals; algunes espècies viuen associades a formiguers i d'altres es poden trobar als caus de micromamífers (Bordoni, 1982).

***Faronus espanoli* NORMAND 1945**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZB, col. Normand

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1940).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Talla semblant a *F. nicaensis*, de coloració ferruginosa amb les antenes i les potes testàcies. Compta amb una fosseta lateral en el protòrax comparable únicament amb *F. pyrenaeus*, emperò distingible a primera vista pel seu protòrax i els seus èlitres transversos i per la puntuació característica d'aquests.

Corologia. Espècie descrita de l'illa d'Eivissa, sense indicar localitat precisa. Amb posterioritat, Compte (1966) la recull de Sant Miquel.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums humícoles o endogees. Espècie de dimensions reduïdes i colors poc vists.

***Faronus insignis* BESUCHET 1958**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Besuchet

Localitat típica: Sant Elm (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Besuchet (1958).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie bicolor, el cap i l'abdomen és d'un color brunenc-negre, el pronot i els èlitres d'un marró vermellós clar. El mascle en el 4rt esternit, sobre el disc, compta amb una protuberància arrodonida ben marcada i guarnida de pubescència aserrada (Besuchet, 1969a). Aquest autor distingeix, segons l'estructura del pronot, els exemplars de Mallorca dels de Menorca.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca i de Menorca. Fou descrita de la zona de Sant Elm (Andratx).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie humícola. Els exemplars sobre els quals es descriví l'espècie foren recol·lectats sedassant terra de sota una mata, a poc metres vora la mar.

***Leptobythus palaui* JEANNEL 1955**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNHN París

Localitat típica: Cova de na Boixa (Sant Salvador, Felanitx)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Besuchet (1974).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Des del punt de vista biogeogràfic, Español (1969) reconeix que és un gènere poc conegut pel que fa a les seves relacions taxonòmiques amb altres pselàfids. Suposa que té un origen tirrènic. Jeannel (1955) no creu que estigui relacionat amb les formes dels Pirineus (*Linderia*) ni les formes de Còrsega i Sardenya, és més, afirma que és un gènere aïllat respecte a la fauna actualment coneguda, i per exclusió ho relaciona amb la fauna ibero-mauritànica menys coneguda que la tirrènica.

Corologia. Gènere monoespecífic endèmic conegut d'una única localitat de Mallorca: Cova de na Boixa (Felanitx) (Jeannel, 1955; Palau, 1955; Español, 1969a; 1969b; Besuchet, 1974; Pons, Damians i Palmer, dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie endogea, de costums essencialment detritòfages.

***Bythinopsis balearica* JEANNEL 1961**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Carretera Fornells-Maó

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Coiffait (1961).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie emparentada amb *B. myrmido* de Còrsega i Sardenya.

Corologia. Espècie endèmica de Menorca, recol·lectada vora la carretera que va a Fornells, prop de Maó.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie endògea.

***Bythinus bicornis* REITTER**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

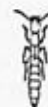
Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Breit (1909), Besuchet (1958).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Besuchet (1958) assigna aquesta espècie al gènere *Decatocerus*, i l'associa amb *D. pityusensis*. Aquest mateix autor indica que es troben dues formes de mascles; una amb ales funcionals i ulls grossos i ben desenvolupats i una altra amb ales atrofiades i ulls formats per quatre o cinc omatidis. Outerelo (*in lit.*) continua assignant-lo al gènere *Bythinus*.

Corologia. Espècie no endèmica, descrita de les Balears, que posteriorment ha estat recol·lectada a Catalunya (Outerelo, *in lit.*). Citada per Breit (1909) de Miramar (Valldemossa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie amb característiques típiques de les espècies endògees.

***Decatocerus pityusensis* BESUCHET 1958**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: Col. Besuchet
 Localitat típica: La Canal (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Besuchet (1958).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie emparentada amb l'anterior (*D. bicornis*) i amb *D. alhambrae* (descrita de Ciudad Real).

Corologia. Espècie descrita d'Eivissa, coneguda exclusivament de La Canal.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie humícola. Espècie trobada sedassant terra de sota una mata. Altres individus foren capturats entre les fulles de vells bulbs d'*Urginea maritima*.

***Geopselaphus balearicus* BESUCHET 1969**
 Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: PSELAPHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra
 Localitat típica: Puig Major (Escorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Besuchet (1969b).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El gènere *Geopselaphus* es localitza, a més a més de Mallorca, per l'extrem oriental de la serralada Bètica (amb 13 espècies) i el seu prolongament rifeny (2 espècies), sempre molt localitzades. També han alcançat, a partir d'aquest centre de dispersió, les serres del sud de Catalunya (3 espècies) i la serralada de l'Atlas -del Marroc- (8 espècies). Es tracta d'una espècie amb interessants relacions biogeogràfiques (Besuchet, 1969b).

Corologia. Espècie coneguda únicament de la localitat tipus, la zona del Gorg Blau, en la vessant oriental del Puig Major, a uns 550 metres d'altitud.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Trobat entre l'acumulació de fulles mortes. Les espècies del gènere *Geopselaphus* són àpteres i microftalmes, hostes de regions muntanyenques on viuen sota pedres, entre les molles o entre l'acumulació de fullaraca.

***Thorectes balearicus* LÓPEZ-COLÓN 1984**
 Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: GEOTRUPIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: Col. López Colón
 Localitat típica: Esporles

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Baraud (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie distingible de *Thorectes intermedius* i *Th. brulei*, essencialment, per la forma de les tíbies anteriors del mascle i la vorera lateral del pronot. Sembla proper a *Th. albarracinus*, espècie continental de la que es pot separar per comptar aquesta darrera els angles anteriors del pronot obtusos mentre que en *Th. balearicus* són rectes (com a *Th. intermedius* de Còrsega, Sardenya, Itàlia i Sicília). L'espina terminal superior de les tíbies anteriors de *Th. intermedius* alça el tercer artell i normalment la seva longitud no passa de la meitat del segon artell dels tarsos, mentre que en *Th. balearicus* alça la meitat del tercer artell (López-Colón, 1984). Recentment ha estat posada amb dubte per Baraud (1992), sembla que amb criteris del tot discutibles (López-Colón com. pers.).

Corologia. Espècie descrita d'Esporles, coneguda únicament de Mallorca. Pons i Palmer (1990) aporten nombroses dades sobre la distribució d'aquesta espècie a la Serra de Tramuntana, Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie copròfaga, estretament lligada a la quantitat de femtes de ramaderia ovina i caprina.

***Amphimallus menorcanus* REITTER 1901**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELOLONTHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Báguena (1955a; 1967), Martín-Piera (1985), Veiga i Martín-Piera (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. El gènere *Amphimallon* és molt proper a *Rhizotrogus*. Es separen pel nombre d'artells de les antenes, 9 al primer i 10 al segon. Les dades disponibles són molt antigues i seria aconsellable la confirmació de la validesa taxonòmica d'aquest tàxon.

Corologia. Només conegut de la descripció original, descrit de Menorca, no ha estat mai trobat.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles per a aquesta espècie. Espècies properes presenten larves que viuen enterrades, alimentant-se d'arrels, normalment d'arbres. Hi ha qualche espècie que pot arribar a produir perjudicis agrícoles. El seu cicle biològic dura, normalment, tres anys. Els adults solen ser florícoles.

***Rhizotrogus auriculatus* BÀGUENA 1955**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELOLONTHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MCN Madrid

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Báguena (1955a; 1955b; 1967), Martín-Piera i Coca-Abia (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Martín-Piera i Coca-Abia (1992), les illes Balears han estat colonitzades per dues espècies peninsulars diferents. Segons aquests autors, les poblacions balears, malgrat es mantenen actualment aïllades, són taxonòmicament indiferenciables de les poblacions peninsulars. Per tant, Martín-Piera i Coca-Abia (1992) consideren que *Rhizotrogus auriculatus* descrita d'Eivissa per Báguena (1955) és sinònim de *Rhizotrogus cicatricosus* Mulsant, 1842.

Corologia. *R. cicatricosus* no és endèmica i està distribuïda per la península Ibèrica, França i Itàlia (Piamonte i Sardenya).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles per a aquesta espècie. Espècies properes presenten larves que viuen enterrades, alimentant-se d'arrels, normalment d'arbres. Hi ha qualche espècie que pot arribar a produir perjudicis agrícoles. El seu cicle biològic dura, normalment, tres anys. Els adults solen ser florícoles.

***Rhizotrogus lepidus* SCHAUFUSS 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELOLONTIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Báguena (1955b; 1967), Compte (1967), Pons i Palmer (1990), Martín-Piera i Coca-Abia (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tal com ja s'ha indicat per a *R. auriculatus*, segons Martín-Piera i Coca-Abia (1992), les poblacions de les illes Balears i de la península Ibèrica no es poden diferenciar, per tant *Rhizotrogus lepidus* descrita de les Gimnèsies per Schaufuss (1869) seria sinònima de *Rhizotrogus pallidipennis* Blanchard, 1850 (Martín-Piera i Coca-Abia, 1992). De tota manera, tal com accepten els autors esmentats, el sistema de sinònimes proposats presenta interessants problemes biogeogràfics. L'estatus de *R. lepidus vexator* Schaufuss, 1869 (descrit de Maó, Menorca) no és comentat per Martín-Piera i Coca-Abia (1992). La localitat típica no està gens clara. Per una banda, Martín-Piera i Coca-Abia (1992) assenyalen un exemplar de Mallorca, al MHN París com a probable tipus, però la descripció de Schaufuss (1869; 1882) només parla de material recollit a Menorca (octubre de 1867; *Bufereia* a *Arenal de Bini Malla*). Convendria aclarir aquest problema amb la veritable localitat típica, ja que podria tenir implicacions taxonòmiques.

Corologia. *R. auriculatus* no és una espècie endèmica i està distribuïda per la península Ibèrica i nord d'Àfrica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles per a aquesta espècie. Emperò espècies properes presenten larves que viuen enterrades, alimentant-se d'arrels, normalment d'arbres. Hi ha qualche espècie que pot arribar a produir importants perjudicis agrícoles. El seu cicle biològic dura, normalment, tres anys. Els adults solen ser florícoles.

Elaphocera capdebou GENE 1836

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELOLONTHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: rodalies de Palma

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Báguena (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie relacionada amb estretament amb l'endemisme d'Eivissa *E. ibicensis*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, de Cabrera i de sa Dragonera. Coneguda principalment de la zona sud de la Serra de Tramuntana (Pons i Palmer, 1990), Cabrera (Palmer i Petitpierre, 1993). Cites aïllades de Palma (Compte, 1953), Campus UIB (Palma) i Bunyola (dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie comuna a garrigues i zones obertes. Espècie bona voladora. La fase larvària la passen enterrades i eclosionen després de les primeres pluges de la tardor, quasi de forma explosiva. Malgrat no hi ha dades disponibles per aquesta espècie, les larves d'espècies properes viuen enterrades i s'alimenten d'arrels de diferents vegetals.

Elaphocera ibicensis ESCALERA 1926

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELOLONTHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Antoni

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Báguena (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de mida major que *Elaphocera capdebou* (endemisme gimnèsic). A més a més de la mida hi ha altres característiques que la separen d'aquesta espècie, cal destacar la manca de protuberància corniculada frontal i pel tercer artell anterior no espinós. Roldán (com. pers.) aporta dades d'un interessant fenomen de nanisme a les poblacions que viuen a les dunes costaneres.

Corologia. Espècie descrita de Sant Antoni (Eivissa). Citada de Sant Antoni, Buscastell, ses Salines i sa Conillera (Eivissa) (Español, 1950a). Citada també de les rodalies d'Eivissa i de Sant Agustí (Compte, 1966). Espècie distribuïda per totes les Pitiüses (Eivissa, Formentera i diferents illots costaners), durant el treball de camp fou recol·lectada en nombrosos punts d'Eivissa (dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie comuna zones obertes. Espècie d'eclosió explosiva després de les pluges de tardor (principalment durant el més d'octubre i

novembre). Malgrat no hi ha dades disponibles per a aquesta espècie, les larves d'espècies properes viuen enterrades i s'alimenten d'arrels de diferents vegetals.

Hoplia coerulea cosimii SABATINELLI 1991

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: RUTELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MSN París, col. Sabatinelli

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Báguena (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie *nana*, coneguda únicament pel seu mascle. Les femelles semblen ser molt escasses, Paulian i Baraud, 1982).

Corologia. La subspècie nominal (*Hoplia coerulea coerulea* Drury 1773) està distribuïda per França (sud del Loire) i nord-est de la península Ibèrica. La ssp. *cosimii* és coneguda de Mallorca (sense indicar localitat precisa). Ha estat recollida de s'Albufera (Palmer, dades inèdites).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Malgrat no hi ha dades disponibles per a aquesta espècie, les larves d'espècies properes viuen enterrades i s'alimenten d'arrels de diferents vegetals.

Syncalypta jordai REITTER 1910

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: BYRRHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Pollença

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: De la Fuente (1910), Español (1940).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. De la Fuente (1910) transcriu la descripció original. Espècie de 2,2 mm relacionada amb *S. striatopunctata* i *S. oblonga*. La primera presenta una distribució mediterrània occidental, i ha estat citada d'Eivissa (Español, 1940). La segona sembla que viu a Portugal (Winkler, 1924-1932).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, coneguda de la zona de Pollença (cita recollida per Tenenbaum, 1915) i de Son Espanyolet, Palma (Jordà, 1922). Winkler (1924-1932) la cataloga com a endemisme de les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els bírrids són uns coleòpters amb un notable poder de retracció del cap i els apèndixs. Quan es troben en perill, els encaixen completament dins del cos, i així passen desapercebuts pels seus depredadors, ja que prenen l'aspecte d'una petita llavor, i es mantenen immòbils. Són de colors poc vistents i petits o de mida mitjana, amb el cos oval i convex. Són preferentment nocturns, i viuen entre la molsa i les hepàtiques, sota pedres, sempre en ambients humits. Jordà (1922) recull *S. jordai* sobre les arrels de

Lavandula dentata, a uns 6 a 7 cm, a la primavera. Segons el mateix autor, a l'estiu es pot trobar sobre la superfície, entre la fullaraca de la mateixa planta.

***Olimnius echinatus* BERTHÉLEMY 1979**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: ELMIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Montes i Soler (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Montes i Soler (1986), totes les cites de *Limnius tuberculatus* Muller, 1906 de les Balears, correspondrien en realitat a l'espècie descrita recentment per Berthélemy (1979).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca i Menorca. Citada per Villarrúbia i Español (1933) de Fornells. Barranc d'Algendar (Pons, 1987). Citada de Pollença per Breit (1909) com a *L. tuberculatus*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els bírrids són uns coleòpters amb un notable poder de retracció del cap i els apèndixs. Quan es troben en perill, els encaixen completament dins del cos, i així passen desapercebuts pels seus depredadors, ja que prenen l'aspecte d'una petita llavor, i es mantenen immòbils. Són de colors poc vistents i petits o de mida mitjana, amb el cos oval i convex. Són preferentment nocturs, i viuen entre la molsa i les hepàtiques, sota pedres, sempre en ambients humits.

***Sphenoptera pilosula mallorquensis* THÉRY 1926**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: BUPRESTIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Théry

Localitat típica: Mallorca, sense més precisions

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Cobos (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie semblant en aspecte general a l'espècie tipus. No obstant, difereix per l'absència quasi completa d'estries sobre els èlitres que estan fortament puntuats i tenen l'aspecte de costelles.

Corologia. Subspècie descrita de Mallorca, sense indicar localitat precisa. Possiblement només sigui coneguda de la descripció. L'espècie nominal s'estén per diverses localitats del sud de la península Ibèrica (Winkler, 1924-1932; Cobos, 1986).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Hi ha poques dades disponibles. Segons Cobos (1986), les larves de la ssp nominal ataquen la tija, a la base, i les arrels (els ceps subterranis) de *Salsola oppositifolia*, una quenopodiàcia. Dins la planta es poden trobar larves

d'un o dos anys (Cobos, 1986). Segons López-Colón (1993), *S. pilosula mallorquensis* viu sobre *Salsola vermiculata*, ja que és l'única espècie de *Salsola* perenne que viu a Balears.

***Agriotes sordidus scutellatus* SCHAUFUSS 1882**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: ELATERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie catalogada com a endèmica per Tenenbaum (1915). Aquesta és l'única referència que s'ha pogut trobar, ja que Winkler (1924-1932) relaciona 11 tàxons subspecífics per a *A. sordidus*, entre els que no se troba *A. sordidus scutellatus*. Moragues (1889) cita l'espècie nominal sobre diverses plantes i sota pedres, a tota Mallorca. De la mateixa manera Compte (1967) tan sols fa referència a l'espècie nominal. Per tant, malgrat la falta de confirmació formal, es podria considerar que *A. sordidus scutellatus* és sinònima de l'espècie nominal.

Corologia. L'espècie nominal, *A. sordidus* s'estén per la Mediterrània Occidental, Hongria i la zona Caucàsica (Winkler, 1924-1932). A les Balears ha estat citada de Mallorca i Menorca, sense més precisions (Moragues, 1889; Compte 1967). Cardona (1872) la cita de Sant Cristòfol (Menorca) i Garcias-Font (1907) d'Artà. Breit (1909) cita *A. sordidus hispanicus*, de Miramar, Valldemossa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Són espècies fitòfagues, els mascles són allargats i estrets, i les femelles, més arrodonides i el pronot esfèric; les larves d'alimenten d'arrels mentre que els adults es troben sobre les plantes corresponents.

***Nyctophila heydeni* OLIVIER 1884**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: LAMPYRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Citat com a *Lampyrus heydeni* per Tenenbaum (1915).

Corologia. Malgrat Tenenbaum (1915) cataloga aquesta espècie com a endèmica, en realitat presenta una distribució més àmplia, trobant-se tant a les Balears com al Marroc (Winkler, 1924-1932). Citada de prop de Palma (Mallorca) per Schaufuss (1869).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles d'aquesta espècie. Altres espècies de Lampyridae són malacòfagues. Les larves i els adults són més o manco luminiscents. La majoria són de vida nocturna, de dia es poden trobar sota pedres.

***Drilus amabilis* SCHAUFUSS 1867**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DRILIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Degut a l'antiquitat de les poques dades disponibles, seria aconsellable una revisió sobre la validesa taxonòmica d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie citada de prop de Palma per Schaufuss (1869). Tenenbaum (1915) i Compte (1967) la citen de Mallorca i de Menorca, però és possible que només sigui coneguda dels treballs de Schaufuss (1867; 1869).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recollida durant el mes de maig (Schaufuss, 1869). No hi ha més dades disponibles sobre aquesta espècie. Els drílids tenen un aspecte semblant a les lluernes o cuques de llum, encara que no compten amb òrgans productors de llum. Els mascles són alats i les femelles àpteres. Tant les larves com els adults són depredadors i ataquen preferentment els caragols de terra. Els mascles són florícoles, crepusculars i higròfils, mentre que les femelles, solen mantenir-se amagades a terra.

***Lasioderma bicolor* SCHAUFUSS 1882**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: ANOBIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tot seguint Español (1992) *Lasioderma bicolor* és sinònima de *L. haemorrhoidale*.

Corologia. Espècie descrita de Menorca, sense indicar localitat precisa. Español (1992) la cita de Balears, sense indicar localitat precisa. La forma nominal té una distribució holomediterrània (Español, 1992).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Sobre els capítols de cards i altres compostes (Normand, 1936, a Español, 1992).

***Colotes cabrerensis* TENENBAUM 1915**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELYRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Palmer i Petitpierre (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita per Tenenbaum (1915) mai més retrobada. Malauradament el tipus sembla que fou destruït durant la segona guerra mundial. A més a més la descripció original no permet separar-la clarament d'una espècie ibèrica. Caldria retrobar-la i avaluar la seva validesa com a espècie endèmica.

Corologia. Espècie coneguda exclusivament de Cabrera, no tornada recol·lectar des del 3.6.1913.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles d'aquesta espècie. Els adults d'altres espècies de Melyridae presenten teguments molt tous i viuen sobre plantes herbàcies, sobre les flors. S'alimenten de nèctar o de petits insectes. Algunes espècies secreten substàncies defensives en front a possibles depredadors.

***Attalus gineri* ESCALERA 1942**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELYRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Escalera (1942).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie pertanyent al grup africà d'*A. ariasi*, *A. pardoi* i *A. paradoxus*. Dels dos primers es diferencia pel color dels seus teixits de tonalitat clara de llautó sense tonalitats verdes ni blavoses característiques d'aquestes dues espècies. També es diferencia per la puntuació elitral, petita i rugosa, i no composta per fossetes grosses i aïllades, i pel seu protòrax més transvers i més ample que els èlitres en la seva base.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa (sense localitat precisa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *Colotes cabrerensis* Tenenbaum.

***Attalus coloratus* ABEILLE 1882**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELYRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
 Espècie amb dubtes taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. També ha estat descrita *Attalus coloratus moraguesi* per Uhabon (1901). Els dos tàxons són espècies de dubtosa assignació taxonòmica.

Corologia. L'espècie ha estat recollida de Manacor (Moragues, 1884) i de Mallorca i Cabrera (Tenenbaum, 1915) sense indicar localitats precises. La subspècie ha estat citada de Pollença (Tenenbaum, 1915).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *Colotes cabrerensis* Tenenbaum.

Attalus sicanus viridifrons SCHAUFUSS 1869
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MELYRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Artà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita com a *Ebaeus viridifrons*. Segons Tenenbaum (1915) aquesta espècie és sinònima d'*Attalus sicanus* Erichson, 1840. Winkler (1924-1932) la cataloga com a *A. sicanus viridifrons* Schaufuss, 1869. A falta de més informació, es posa en dubte la seva validesa taxonòmica.

Corologia. La forma nominal (*A. sicanus*) viu a les Balears, Sardenya i Sicília. A les Balears sembla que només és coneguda de la descripció original.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *Colotes cabrerensis* Tenenbaum.

Danacaea pigmaea SCHAUFUSS 1869
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DASYCERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Artà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schaufuss (1869), Tenenbaum (1915), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Degut a l'antiquitat de les poques dades disponibles, seria aconsellable una revisió sobre la validesa d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie coneguda de Maó, Palma i Artà, de la descripció original (Schaufuss, 1869). Tenenbaum (1915) i Compte (1967) la citen de Mallorca i de Menorca, però és possible que només sigui coneguda de la descripció de Schaufuss (1869).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles.

Danacaea ziczac SCHAUFUSS 1869

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: DASYCERIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Maó (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Breit (1909), Tenenbaum (1915), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Degut a l'antiquitat de les poques dades disponibles, seria aconsellable una revisió sobre la validesa taxonòmica d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie coneguda de la descripció (Schauvuss, 1882, la torna citar de Menorca) i d'una cita de Breit (1909; nord de Mallorca). Tenenbaum (1915) i Compte (1967) la citen de Mallorca i de Menorca, possiblement recollint les cites més antigues.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recollida l'11.5.1866. No hi ha més dades disponibles.

Brachipterus pallipes MURRAY 1864

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: NITIDULIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tenenbaum (1915) cataloga, erròniament, aquesta espècie com a un endemisme de les Balears

Corologia. Malgrat Tenenbaum (1915) cataloga aquesta espècie com a un endemisme de les Balears, en realitat també viu a la península Ibèrica i a Algèria (Winkler, 1924-1932). Compte (1967) la cita de Mallorca i Menorca, sense més precisions. Moragues (1889) també la cita sense cap indicació. Breit (1909) la indica de la Serra de na Burguesa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles. Els nitidúlids són coleòpters d'aspecte poc vistent, petits, amb els èlitres sovint més curts que l'abdomen i les antenes acabades en maça.

Brachipterus labiatus metallescens SCHAUFUSS 1869

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: NITIDULIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Maó (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Schaufuss (1882).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrit com a *Cercus metallescens*. Probablement només conegut de la seva descripció. Aquí és considerat com a sinònim de la forma nominal, mentres noves dades no recolzin la seva validesa taxonòmica.

Corologia. La forma nominal viu per tota la zona Mediterrània Occidental (Winkler, 1924-1932). Coneguda de Maó (descripció original) i de prop de Palma (Schaufuss, 1882).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recollida durant el mes de maig de 1866. No hi ha més dades disponibles. Els nitidúlids són coleòpters d'aspecte poc vistent, petits, amb els èlitres sovint més curts que l'abdomen i les antenes acabades en maça.

Alraphilus nasutus balearicus ESPAÑOL 1943
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CUCUJIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Buscastell

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de la ssp nominal per presentar una mida més petita, un cos sensiblement més estret i més convex i per les seves antenes, que són més primes (Espanol, 1940).

Corologia. Sembla que només és coneguda per la descripció original, a Buscastell (Eivissa). La forma nominal *A. nasutus* Chev., 1860 té una distribució més àmplia, ocupant gran part d'Europa meridional i d'Algèria.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'única dada disponible és que fou trobada a un formiguer de *Crematogaster scutellaris* (Espanol, 1940).

Cryptophagus ludovici BREIT 1908
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CRYPTOPHAGIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Miramar (Valldemossa-Deià)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Breit (1908), Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Degut a l'antiquitat de les poques dades disponibles, seria aconsellable una revisió sobre la validesa de *Cryptophagus ludovici*. Degut a aquesta manca de dades, es considera de manera provisional que aquest tàxon no és vàlid.

Corologia. Citada de Miramar, Valldemossa per Breit (1908). Tenenbaum (1915) cita *Cryptophagus ludovici* de Mallorca, sense més precisions, probablement recollint altres cites. Sembla que no ha estat retrobada des de la seva descripció.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els criptofàgids són coleòpters petits, de color bru vermellós, poc vistents, de cos oval i preferentment sapròfags. La majoria viuen sobre detritus vegetals humits i florits; alguns es comporten com a comensals als caus de mamífers i al niu d'auells i, fins i tot, als nius de la processonària del pi.

***Paramecosoma balearica* SCHAUFUSS 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CRYPTOPHAGIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Maó (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no catalogada per Winkler (1924-1932) ni entre el gènere *Paramecosoma* ni en els gèneres propers. Schaufuss (1869) considera que *P. balearica* seria propera a *P. abietis*, actualment *Micrambe abietis*. Tenenbaum (1915) la cataloga com a dubtosa. Compte (1967) l'esmenta de Menorca, recollint la cita de la descripció però comenta que es tracta probablement d'una espècie no vàlida. Degut a aquesta manca de dades, es considera de manera provisional que aquest tàxon no és vàlid.

Corologia. Tenenbaum (1915) i Compte (1967) la citen de la descripció original, de la zona de Maó (Menorca). Sembla que no ha estat retrobada des de la seva descripció.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els criptofàgids són coleòpters petits, de color bru vermellós, poc vistents, de cos oval i preferentment sapròfags. La majoria viuen sobre detritus vegetals humits i florits; alguns es comporten com a comensals als caus de mamífers i al niu d'auells i, fins i tot, als nius de la processonària del pi.

***Abromus palaui* ESPAÑOL 1945**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: COLYDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Biniatzar (Bunyola)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Viñolas et al. (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *A. zariqueyi*, del que es separa, entre altres característiques, pel cos més ample i pel cap proporcionalment més estret. Es diferencia d'*A. brucki* pel segon artell de les antenes, més llarg que ample, molt més estret que el primer i sense presentar dilatació brusca en l'angle recte junt a la base, pel pronot més sensiblement deprimat en la zona del disc, pels èlitres un terç més llarg que el cap i protòrax junts i pels punts de les estries elitrals més marcades i visibles fins a l'apex. Español (1947a) fa una sèrie de precisions a la descripció original.

Corologia. Espècie coneguda de Biniatzer (Bunyola). *A. brucki* viu al sud de França, mentres que *A. zariqueyi* es propi de la península Ibèrica i ha estat citat de Menorca (Compte, 1967).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie lapidícola o de costums endogees (J. M. Palau com. pers.).

***Helioctamenus hippopotamus* SCHAUFUSS 1882**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: COLYDIIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Vilarrúbia i Español (1933), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gairebé sense dades, però la cita de Vilarrúbia i Español (1933) dona suport a la validesa taxonòmica d'aquesta espècie.

Corologia. Tenenbaum (1915) l'esmenta de Mallorca (Palma), Vilarrúbia i Español (1933) de Ciutadella. Compte (1967) recull aquesta darrera cita.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta espècie se troba sota l'escorça d'alguns arbres.

***Mordellistena ermischi* COMPTE 1966**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MORDELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Vila d'Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *M. micans*, de la que es diferencia, entre altres característiques, pels palps totalment negres i amb l'artell apical major i més triangular, les antenes uniformement negres i amb els artells un poc més curts i l'aedeagus menys estret en la zona mitjana, en la distal més ovalat i l'apex proporcionalment més fi i llarg (Compte 1966).

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, recol·lectada en les rodalies de la vila d'Eivissa, en unes pedreres en la carretera de Sant Josep. *M. micans* s'estén per Europa, la regió Mediterrània i Turquia (Winkler, 1924-1932).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie florícola. Citada sobre flors de *Foeniculum vulgare* i *Eryngium campestre*.

***Mordellistena balearica* COMPTE 1985**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: MORDELLIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie recol·lectada a Mallorca per P. López. Fou estudiada per Ermisch qui donà nom a aquesta nova espècie (*M. balearica*), però que no arribà a descriure-la formalment (Compte, 1985). Espècie que pertany al grup *M. micans* i dins del grup propera a *M. pseudohirtipes* (Compte, 1985).

Corologia. Espècie localitzada a les rodalies de Palma.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie ruderal. Trobada sobre flors de la umbel·lífera *Daucus carota*.

***Microhoria balearicus* PIC 1904**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: ANTHICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie sense dubtes taxonòmics ni corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Uhmman (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Uhmman (1992) redescríu i il·lustra aquesta espècie i la sinonimitza amb *Anthicus rubicola*. Espècie situada dintre del grup *Clavicomus* de Pic, format per espècies que majoritàriament viuen al nord d'Àfrica. Uhmman (1992) la inclou en el gènere *Microhoria* considerant l'espècie endèmica de les Balears.

Corologia. Breit (1909) la cita des Coll den Rabassa (Palma). Tenenbaum (1915) recull aquesta cita. Uhmman (1992) la considera endèmica de les Balears (segurament referint-se a Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els antícidis mengen restes vegetals o petites preses. Molts d'aquestes espècies viuen a zones halòfiles.

***Anthicus crotchii sociabilis* KREICH-STRASSOLD 1919**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: ANTHICIDAE

Distribució a les Illes Balears: Balears

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subespècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Uhmman (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Indicada a Winkler (1924-1932) com a endèmica. Uhmman (1992) la sinonimitza amb *Cyclodinus salinus*, pel que deixa d'esser endèmica.

Corologia. Espècie no endèmica distribuïda per tota l'Europa occidental i Balears (Winkler, 1924-1932; Uhmman, 1992).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles sobre aquesta espècie. Els antídids mengen restes vegetals o petites preses. Moltes d'aquestes espècies viuen a zones halòfiles.

***Erodium emondi glabrofemorata* COMPTE 1966**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Subespècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Español i Viñolas (1985), Viñolas (1987), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Compte (1966) va descriure la varietat *Erodium emondi* ssp *laevis* var *glabrofemorata* per a la població de les Pitiüses, la qual presenta petites diferències respecte la població de les Gimnèsies i del continent. Malgrat no s'ha sinonimitzat formalment aquest tàxon, cap dels autors que han revisat amb posterioritat el gènere *Erodium* han tengut en consideració aquesta varietat. Tal com esmenta el mateix Compte (1966) les diferències entre les dues subespècies són molt subtils.

Corologia. La subespècie nominal, *Erodium emondi laevis*, viu a totes les illes Balears i al litoral ibèric.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Estrictament sabulícola. Sembla que aquesta espècie s'alimenta exclusivament de les llavors de *Callistegia soldanella*, planta sabulícola, pròpia de dunes poc fixades. Degut a la "neteja" de la primera línia de les platjes, la constant i creixent antropomorfització de les zones litorals arenoses, *Erodium emondi laevis* i totes les altres espècies que viuen al mateix hàbitat estan greument amenaçades (Petitpierre i Palmer, 1993).

***Pachychila sublunata* SOLIER 1935**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1944; 1951b; 1954; 1972; 1984), Palmer i Petitpierre (1993), Alcover *et al.* (1990), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Filogenèticament propera a *P. acuminata*, del nord d'Àfrica (Español, 1944). *P. sublunata opaca*, descrita per Breit (1908), s'ha de considerar sinònima de la forma nominal (Español, 1944).

Corologia. Endemisme comú a les Pitiüses i a Mallorca (falta a Menorca). És un dels únics 12 (5% del total) endemismes balears (sense problemes taxonòmics pendents) comuns a les Gimnèsies i a les Pitiüses.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Més abundant a la franja litoral, però es poden trobar poblacions a molts d'indrets de l'interior. Lleugera tendència sabulícola, però també es pot trobar a altres indrets (per exemple, a jardins i altres llocs semblants). La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Tentyria schaumii* KRAATZ 1865**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954; 1958b; 1960a; 1972; 1984), Compte (1967), Viñolas (1986), Alcover *et al.* (1990), Palmer i Vives (1993), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie filogenèticament propera a *T. ophiuræ*, l'altre endemisme balear del gènere *Tentyria*.

Corologia. Endemisme de les Gimnèsies, abundant arreu de Mallorca, Menorca, Cabrera (tans sols a certs illots) i sa Dragonera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Més abundant a la franja litoral, però es poden trobar moltes poblacions a l'interior. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Tentyria ophiuræ* CODINA 1918**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Sant Francesc Xavier (Form.)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1940; 1951b; 1954; 1960a; 1984), Viñolas (1986), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *T. ophiuse* és molt afí a *T. schaumii* (endemisme gimnèsic). Aquestes dues espècies són clarament diferenciables per la mida (*T. ophiuse* és més petita) i per les estries del pronot (quasi borrades a *T. ophiuse*). Les dues espècies balears són molt semblats a *T. elongata*, del sud oest de la península ibèrica, però també presenten certes afinitats amb *T. ligurica*, de Còrsega i Sardenya. Les relacions filogenètiques de totes aquestes espècies no són prou clares, per la qual cosa l'origen biogeogràfic dels endemismes balears roman incert (Palmer, 1994a). Fou descrita per Codina (1918) com a *T. mucronata ophiuse*.

Corologia. Endemisme de les Pitiüses, coneguda de distintes localitats.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Viu a la franja litoral i té una clara tendència sabulícola. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfages en sentit ampli.

***Stenosis intricata* REITTER 1886**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1958a; 1958b; 1964; 1972; 1984), Compte (1967), Alcover et al. (1990), Palmer i Vives (1993), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Español (1958a) esmenta petites diferències entre el material de les Pitiüses i el de les Gimnèsies, sense donar, però, cap estatus taxonòmic diferencial a cap de les poblacions.

Corologia. Coneguda de les Balears i de les Illes Medes. D'aquesta última localitat, si realment és present, el més probable és que hagi estat introduïda. De totes formes, caldria confirmar la presència d'aquesta espècie a les illes Medes, doncs en el treball d'Español (1940) sembla indicar amb aquest nom el grup d'illes que conformen ses Bledes (terme municipal de Sant Antoni, Eivissa), pel que es podria tractar d'un error toponímic.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Més abundant a la franja litoral, però es poden trobar moltes poblacions a l'interior. Espècie d'ecologia desconeguda, no obstant, la majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfages en sentit ampli.

***Alphasida ibicensis ibicensis* PÉREZ-ARCAS 1868**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Han estat descrites tres subspècies: *ibicensis*, *ovalae* i *medae*, que són vicariants entre elles, i que es separen per petites diferències en la coloració, en la mida del cos i en l'ornamentació dels èlitres. *A. ibicensis ibicensis* és la subspècie de mida corporal més grossa, presentant les costelles elitrals molt marcades i una coloració més oscura i poc lluenta.

Corologia. És coneguda dels voltants d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie localment abundant a certs indrets de la franja litoral, però en general escassa. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Alphasida ibicensis ovalaris* ESCALERA 1925**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie caracteritzada per la seva mida corporal més petita, pel cos més lluent i les costelles elitrals més esborrades.

Corologia. Pròpia de Formentera i d'alguns illots del Freu situats entre Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *Alphasida ibicensis ibicensis*. Sembla localment més abundant que la forma nominal.

***Alphasida ibicensis medae* ESPAÑOL 1940**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: na Plana (ses Bledes)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Presenta caràcters frontera entre *Alphasida ibicensis ibicensis* i *A. ibicensis ovalaris*.

Corologia. Exclusiva de ses Bledes (Eivissa). Cal recordar que la subspècie *medae* fou descrita de na Plana, una de les petites illes que conformen ses Bledes. En el treball d'Espanol (1940) sembla indicar amb el nom d'arxipèlag de les Medes el grup d'illes que conformen ses Bledes (terme municipal de Sant Antoni, Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *Alphasida ibicensis ibicensis*.

***Alphasida depressa* SOLIER 1836**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Barbarie (es tracta d'un error d'etiquetació)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Espanol (1954; 1958b; 1972), Compte (1967), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer i Vives (1993), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb un dimorfisme sexual molt acusat. El mascle és de mida molt més petita i no presenta costelles elitrals.

Corologia. Abundant a molts d'indrets de les Gimnèsies.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Es pot trobar a molts d'indrets, tant costaners com a l'interior. No sembla ser antropòfil, però tolera la presència humana, de fet es poden trobar poblacions abundants a jardins i indrets similars. Els adults emergeixen de forma explosiva durant el mes d'abril o maig. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Asida barceloi* PÉREZ-ARCAS 1868**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Espanol (1954), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie ben diferenciada de les altres *Asida* de la Mediterrània Occidental, i per la que s'ha establert un subgènere monotípic (*Euryasida*).

Corologia. Les dades disponibles són disperses, però apunten a una distribució restringida a la Serra de Tramuntana i a sa Dragonera (Compte, dades inèdites; Pons i Palmer, 1990; Alcover *et al.*, 1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. A Mallorca és una espècie pròpia dels alzinars, però a l'illa de sa Dragonera es pot trobar a altres hàbitats, puntuals, amb una humitat semblant als alzinars. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Asida ludovici ludovici* PÉREZ-ARCAS 1874**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie presenta una major afinitat filogenètica amb les espècies corso-sardes que amb altres espècies balears o ibèriques. Descrites dues subespècies: *ludovici* i *minorata*. Aquestes subespècies són mútuament vicariants i es separen per diferències molt subtils en la forma del pronot i per la mida del cos (més petita a *A. ludovici minorata*).

Corologia. Viu a Eivissa i als illots propers, excepte en les del freu entre Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però espècies properes són detritòfagues en sentit ampli.

***Asida ludovici minorata* ESCALERA 1925**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *A. ludovici ludovici*.

Corologia. Espècie distribuïda a Formentera i als illots del freu entre Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però espècies properes són detritòfagues en sentit ampli.

***Asida cardonae* PÉREZ-ARCAS 1868**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954; 1958b), Compte (1957), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie fàcilment identificable pels tubercles molt desenvolupats que presenta a la part distal dels èlitres.

Corologia. A Mallorca es poden trobar poblacions locals molt disperses. A Menorca ocupa una major extensió.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Localitzada a indrets amb poca o nul·la vegetació, tant al litoral com a l'interior. És més abundant a Menorca que no a Mallorca. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

Asida moraguesi SCHAUFUSS 1879

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie molt propera a *A. planipennis*. Una anàlisi biomètrica global permet separar-la d'*A. planipennis*, però quan es consideren un a un els caràcters presumptament diagnòstics, sempre es poden trobar formes de transició (Palmer, 1994a). L'expansió de la part mig-posterior del pronot n'és un exemple ja que a *A. moraguesi* presenta un solc ben conformat i a moltes poblacions d'*A. planipennis* és pla. Contrastant aquesta característica, moltes poblacions de la Serra de Tramuntana presenten una declivitat dèbil, però clara, i a algunes localitats (vgr.: Cosconar, Ermita de Sant Llorenç) el solc és gairebé indiferenciable del que presenta *A. moraguesi*.

Corologia. Restringida a la comarca d'Artà, al nord-oest de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les dades disponibles són disperses, però sembla pròpia d'indrets oberts, amb poca o nul·la vegetació. Sota pedres o, més freqüentment, sota coixinets espinosos. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

Asida planipennis planipennis SCHAUFUSS 1869

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Artà (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954; 1958b), Compte (1967), Pons i Palmer (1990), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a), Alcover *et al.* (1990).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Seguint el criteri d'Español (1954) el material de Mallorca correspon a *A. planipennis planipennis*, mentre que el de Menorca correspon a *A. planipennis minoricensis*. *A. planipennis planipennis* presenten el lòbul basal del pronot una mica escindit i els angles humerals dels èlitres vius i destacats dels costats dels èlitres (Español, 1954). L'anàlisi biomètrica de les poblacions de Cabrera i Mallorca (Palmer, 1994a) permet una separació clara entre el material de la Serra de Tramuntana (que s'addiu perfectament amb la descripció original) i el de la part meridional de Mallorca i Cabrera (amb petites diferències). Els exemplars de la subspècie nominal que presenten els humers arrodonits s'han nominat com *A. planipennis anodonta*. L'anàlisi biomètrica (Palmer, 1994a) no permet una separació de l'esmentada *A. planipennis anodonta* d'altres poblacions de la Serra de Tramuntana. El caràcter diferencial sembla ser variable entre poblacions properes i amb nombroses formes de transició. Per tot això, sembla més prudent considerar la subspècie *anodonta* com a sinònima de la subspècie nominal. El fet que la localitat típica sigui Artà afegeix un punt d'incertesa addicional, ja que sembla que a la comarca d'Artà només es troba *A. moraguesi*.

Corologia. La subspècie *A. planipennis planipennis* és abundant a moltes localitats de Mallorca, Cabrera i sa Dragonera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Indrets amb poca o nul·la vegetació, tan al litoral com a l'interior. Sembla que l'abundància més elevada correspon a la franja litoral i a les àrees amb vegetació de muntanya, mentre que a les zones frontera és més escassa (dades inèdites). La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli. Els adults emergeixen durant l'hivern.

***Asida planipennis minoricensis* ESPAÑOL 1954**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Cardona i Orfila

Localitat típica: Maó

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Palmer (1994a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Se separa de la subspècie nominal pel lòbul basal del pronot pla, sense cap solc, i pels angles humerals dels èlitres rectes però sense destacar del marge elitoral. La mida corporal és, així mateix més petita (Español, 1954).

Corologia. Subspècie endèmica de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *A. planipennis planipennis*

***Asida mater mater* ESCALERA 1925**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sant Antoni (Eivissa)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. S'han descrit cinc subspècies vicariants entre elles: *A. mater* s. stric. (Sant Antoni), *A. mater cunicularia* (sa Conillera, s'Espartar i na Bosc), *A. mater inmarginata* (Formentera i part sud oriental d'Eivissa), *A. mater gasulli* (Tagomago) i *A. mater josefinae* (Sant Joan). Aquestes subspècies es diferencien per caràcters tals com la forma del pronot, la intensitat i densitat de la granulació de diferents plaques esquelètiques o la conformació de costelles elitrals. Són sempre caràcters subtils i en ocasions amb estadis de transició (per a una descripció de les diferències entre subspècies consultau el treball d'Español, 1954).

Corologia. La subspècie *A. mater mater* està localitzada als voltants de Sant Antoni (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Podria ser més abundant a la franja litoral. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

Asida mater cunicularia ESCALERA 1925

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *A. mater mater*.

Corologia. La subspècie *A. mater cunicularia* està localitzada als illots del nord est d'Eivissa (ses Bledes, sa Conillera, s'Espartar i altres).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *A. mater mater*.*Asida mater inmarginata* ESCALERA 1925

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *A. mater mater*.

Corologia. La subspècie *A. mater inmarginata* està localitzada a Formentera i als illots del freu entre Eivissa i Formentera. També hi ha alguna població al sud d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *A. mater mater*.

***Asida mater gasulli* ESPAÑOL 1951**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ. Barcelona

Localitat típica: Illa de Tagomago

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *A. mater mater*.

Corologia. La subspècie *A. mater gasulli* està localitzada a l'illa de Tagomago (nord-oest d'Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *A. mater mater*.

***Asida mater josefinae* ESPAÑOL 1951**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ. Barcelona

Localitat típica: Sant Joan

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *A. mater mater*.

Corologia. La subspècie *A. mater josefinae* està localitzada als voltants de Sant Joan i podria ser pròpia del nord de l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *A. mater mater*.

***Akis bremeri* ARDOIN 1979**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Bremer

Localitat típica: Es Pujols

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1957), Schawaller (1987), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie filogenèticament relacionada amb *A. costubifera*, del nord-est africà. Possiblement es tracti d'un neoendemisme.

Corologia. *Akis bremeri* té una distribució molt localitzada als voltants del port de la Savina (Formentera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie distribuïda per una reduïda franja litoral de Formentera. Altres espècies balears del gènere *Akis* (*A. acuminata* i *A. bacarozzo*) presenten una clara tendència antropofílica. Altres espècies del gènere són detritòfagues en sentit ampli.

***Pimelia criba* SOLIER 1836**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Maó

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954; 1958b), Compte (1967), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Pimelia criba* i *P. elevata* (d'Eivissa) són morfològicament molt semblants i formen un grup ben diferenciat de la resta d'espècies del gènere *Pimelia* de la península Ibèrica i del nord d'Àfrica.

Corologia. Endemisme gimnèsic. Més abundant a la franja litoral arenosa, malgrat que també es pot trobar a l'interior.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat fura, a Mallorca, presenta una certa tendència sabulícola, però a Menorca també es pot trobar a altres indrets. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Pimelia elevata* SENAC 1887**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *Pimelia criba*.

Corologia. Endemisme de les Pitiüses. Més abundant a la franja litoral arenosa, malgrat que també es pot trobar a l'interior.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat fura, presenta una certa tendència sabulícola. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Scaurus balearicus* REITTER 1914**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Peyerimhoff (1948).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie no endèmica sinònima d'*Scaurus vicinus*. Tenenbaum (1915) considera la varietat *balearicus* com a pròpia d'Eivissa. Sembla estar relacionada amb *Scaurus tristis* i *S. barbarus* ambdues espècies distribuïdes pel nord d'Àfrica.

Corologia. Espècie no endèmica de les Balears. *Scaurus vicinus* està distribuïda pel sud de la península Ibèrica i les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie detritòfaga en sentit ampli.

***Blaps bedeli torressalai* ESPAÑOL 1961**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Torres Sala

Localitat típica: Sa Canal, Ciutadella

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1958b; 1961a), Compte (1967), Palmer (1994a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Español (1958b) tracta aquesta espècie com a *Blaps bedeli*. Vegeu *B. bedeli mcminni*.

Corologia. Es coneixen algunes poblacions a Menorca, on aquesta espècie és més abundant. També ha estat trobada recentment a un illot d'Eivissa (ses Bledes, al nord-est de l'illa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat pudent, a Menorca, és troglòxè, mentre que a Eivissa és lapidícola. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli. A Menorca podria comportar-se com a copròfag o alimentar-se de fongs copròfils.

***Blaps bedeli mcminni* PALMER 1994**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: sa Cova Nova (Capdepera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. A les Balears viuen dues subespècies mútuament vicariants de *B. bedeli*. La subespècie nominal és pròpia del nord d'Àfrica. *B. bedeli mcminni* se separa de *B. bedeli torressalai* per la conformació de l'apex dels paràmers (òrgan copulador masculí) (Palmer, 1994a).

Corologia. Fins ara només conegut de la localitat típica (sa Cova Nova, Capdepera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les dades disponibles el classifiquen com a troglòx, però no es descarta que pugui viure en els amagatalls de diferents mamífers (per exemple, conilleres), tal com ho fan espècies semblats, les espècies del gènere *Blaps* són conegudes com a escarabats pudents.

***Isocerus balearicus* SCHAUFUSS 1879**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. És un gènere de la tribu Dendarini (*Phylan*, *Dendarus*, *Heliopathes*...) caracteritzat per l'apex dels èlitres, acuminat des de la meitat dels èlitres. La conformació de les antenes també és característica.

Corologia. Les poblacions més importants d'aquesta espècie es troben a la platja des Trenc i a diferents indrets de la comarca d'Artà.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Tendència sabulícola, de dunes fixades, tant actuals com fòssils. Se la pot trobar al peu de petits arbusts. Com totes les espècies del gènere *Isocerus* estan lligades a ambients litorals, se l'ha de considerar espècie amenaçada degut a la degradació progressiva del seu hàbitat.

***Dendarus zariquieyi zariquieyi* ESPAÑOL 1937**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Coll den Rabassa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1937; 1954; 1961a; 1961b), Palmer (1994a), Viñolas et al. (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Español (1961b) a Mallorca viu una subspècie endèmica: *D. zariquieyi* ssp *zariquieyi*; les subspècies *almeriensis* i *vivesi* són ibèriques. *D. zariquieyi* pertany a un grup d'espècies afinitats clarament ibèriques (Palmer, 1994a).

Corologia. Poblacions molt aïllades, als voltants de Palma (Serra de Na Burguesa), a la Serra de Tramuntana i a la comarca d'Artà. Els treballs consultats fan referència a citacions molt antigues, però la presència d'aquesta espècie ha estat comprovada fa ben poc (Coll de sa Creu, Palma, Mallorca; 1.11.92. Palmer leg.)

Hàbitat i altres dades ecològiques. Hàbitat i ecologia desconegut. Només es tenen dades recents d'una única població, capturada sota pedres, en una localitat amb una vegetació típica de *Rosmarino-Ericion*. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Dendarus depressus* REITTER 1915**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col.lecció Reitter

Localitat típica: Balears (sense localitat precisa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1937; 1954; 1958b; 1961b; 1972), Compte (1967), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *D. depressus* està filogenèticament relacionada amb l'espècie cirno-sarda *D. carinatus*. Sembla esser un paleoendemisme, amb l'origen relacionat amb l'aïllament de poblacions ibèriques per deriva de la microplaca gimnèsica (Palmer, 1994a).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, Menorca i Cabrera. Espècie molt rara, amb poblacions molt disperses.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Una de les poblacions de la Serra de Tramuntana és troglòxena, però predominen les poblacions de franja litoral (majoritàriament a illots) de costums lapidícoles. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Heliopathes balearicus* ESPAÑOL 1955**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Illot Caragoler

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1955a; 1984), Compte (1966), Español i Viñolas (1988), Palmer (1994a), Viñolas et al. (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. És l'únic representant del gènere a les Balears. Pertany al grup d'*Heliopathes emarginatus*, format per espècies àmpliament distribuïdes per tota la Mediterrània Occidental caracteritzades, essencialment, per l'estructura dels protarsos del mascle (Español i Viñolas, 1988). Compte (1966) descriu la femella.

Corologia. Endemisme de Formentera i de certs illots del freu entre Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Tendència sabulícola, de dunes més o manco fixades, tant actuals com fòssils. Se la pot trobar sota pedres o, sobretot, enterrat al peu de petits arbusts.

***Phylan mediterraneus* PIOCHARD 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Marseul

Localitat típica: Pitiüses

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1945b; 1951b; 1954; 1984), Español i Viñolas (1981), Viñolas (1989a), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *P. mediterraneus* pertany al subgènere *Phylan s. stric.*, i per tant és filogenèticament més proper a certes espècies ibèriques que a altres espècies del gènere *Phylan* que viuen a les Gimnèsies pertanyents al subgènere *Litororus*.

Corologia. Endemisme de les Pitiüses, citat de distintes localitats.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Molt abundant per tot arreu, especialmet a la franja litoral rocosa. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Phylan semicostatus semicostatus* MULSANT i REY 1854**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1947b; 1954; 1958b; 1972), Compte (1967), Viñolas (1989a), Alcover et al. (1990), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *P. semicostatus* forma amb *P. nitidicollis* el subgènere *Litororus*, ben diferenciat de la resta d'espècies del gènere *Phylan*, però amb afinitats ibèriques. Mulsant i Rey (1854) estudien els materials recollits per

Chevrolat i Reiche, el primer ja etiqueta *Philax semicostatus*, mentre que els descriptors l'assignen inicialment al gènere *Micrositus*.

Corologia. Espècie àmpliament distribuïda per totes les Gimnèsies (Mallorca, Menorca, part de l'arxipèlag de Cabrera i sa Dragonera). Comuna tant a zones litorals com a cims muntanyencs. Mulsant i Rey (1854) la indiquen de Mallorca, Espanya meridional i Algèria. Les citacions alienes a Mallorca es tracten realment d'altres espècies actualment ben diferenciades de *P. semicostatus*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Molt abundant. Espècie pròpia de la franja litoral rocosa i dels cims muntanyencs. Es pot trobar també a altres indrets de l'interior però defuig les localitats amb vegetació ombrívola, ja siguin boscos o garrigues denses. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Phylan semicostatus curtulus* BREIT 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Coll den Rabassa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954), Viñolas (1989a), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les diferències en la forma del pronot entre les dues subspècies de *P. semicostatus* (la subspècie nominal i *P. semicostatus curtulus*) semblen ser conseqüència de les diferències en la mida del cos, per això la validesa d'aquesta subspècie no està prou confirmada (Palmer, 1994a).

Corologia. Breit (1908) cita aquest tàxon de la zona del Coll d'en Rabassa. Està àmpliament distribuït per tota la part meridional de Mallorca i al nord de l'arxipèlag de Cabrera (Palmer i Petitpierre, 1993; Palmer, 1994a)

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *P. semicostatus semicostatus*.

***Phylan nitidicollis* PÉREZ-ARCAS 1872**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Pérez-Arcas

Localitat típica: Mallorca (es tracta d'un error d'etiquetació)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1943; 1947b; 1954; 1972), Viñolas (1989a), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Español (1947b) indica que l'espècie no és reconeguda per Reitter, però no fa referència a cap article en concret. L'anàlisi morfològica (Palmer, 1994a) recolza la separació entre *P. semicostatus* i *P. nitidicollis*.

Aquestes dues espècies pertanyen al subgènere (*Litororus*) ben diferenciat de les altres espècies del gènere.

Corologia. Endemisme de Cabrera, només viu a l'illa gran i als illots situats al sud de na Redona, inclosa aquesta darrera illa. Al nord, des de l'illa des Conills fins a na Foradada viu *P. semicostatus* (Palmer i Petitpierre, 1993). La descripció original (Pérez-Arcas, 1872), sorprenentment, dona com a localitat típica Mallorca, quan és un endemisme conegut exclusivament de Cabrera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'arxipèlag de Cabrera és una espècie abundant per tot arreu. La majoria de les espècies de tenebrioníds són detritòfages en sentit ampli.

***Phaleria pujeti* ESPAÑOL 1951**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Portinatx

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951b; 1954; 1955a; 1958b; 1968; 1984), Compte (1967), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Espècie coneguda de localitats litorals aïllades de Mallorca, Menorca i Eivissa. Ha estat recol·lectada a cales de petites dimensions però en bon estat de conservació, com Cala Varques (Manacor) (dades inèdites). La citació de Cabrera ha estat posada amb dubte per Palmer i Petitpierre (1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums sabulícoles. Totes les espècies del gènere *Phaleria* viuen a la primera línia de les platjes, entre les deixalles que duu la mar. Presenten una coloració lleugerament despigmentada, críptica. Com altres espècies que viuen al mateix hàbitat, estan greument amenaçades (Petitpierre i Palmer, 1993).

***Crypticus pubens balearicus* ESPAÑOL 1950**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Na Foradada (Cabrera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1950b; 1951b; 1954; 1972; 1984), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subespècie *C. pubens balearicus* és un endemisme de les Balears, i la subespècie nominal es pot trobar al Marroc i al sud de la

península Ibèrica. *C. pubens balearicus* presenta una mida corporal més grossa, les antenes més gruixades i la puntuació del pronot més fina i dispersa.

Corologia. Restringida a alguns illots de Cabrera i alguns illots del freu entre Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Pròpia de la franja litoral. Presenta una lleugera tendència sabulícola, però no colonitza les dunes poc fixades. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli. La seva distribució es solapa amb l'àrea de nidificació de certes aus marines i, de forma parcial, amb l'àrea de distribució d'una sèrie de plantes, la qual cosa indueix a pensar que aquesta espècie es podria dispersar per ornitocòria.

***Pseudosericius ibicensis* ESPAÑOL 1955**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Sa Sal Rossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1949a; 1955a; 1955b; 1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, coneguda de distintes localitats de l'illa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però la majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Alphetophagus xaxarsi* REITTER 1914**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1954), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *A. bifasciatus*, espècie amb la qual ha estat de vegades confosa.

Corologia. Les poquíssimes dades disponibles el restringeixen a la zona nord de la Serra de Tramuntana, però amb tota seguretat noves prospeccions ampliarien la seva àrea de distribució.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada sota l'escorça de pins (*Pinus halepensis*). Podria ésser micetòfag ja que les espècies filogenèticament més properes viuen sota l'escorça de diferents arbres atacats per fongs.

***Probaticus balearicus* ESPAÑOL 1980**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: La Savina (Formentera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1984), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Endemisme conegut únicament de l'illa de Formentera, localitzat al port de la Sabina.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però la majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Nesotes viridicollis viridicollis* SCHAUFUSS 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1943; 1951b; 1954; 1955a; 1958b; 1961c; 1961d; 1972; 1984), Compte (1967), Palmer i Petitpierre (1993), Alcover *et al.* (1990), Palmer (1994a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Contrastant amb la subspècie *N. viridicollis ibicensis* (amb mida i escultura molt uniforme), la subspècie nominal presenta mida i forma corporals molt variables. Aquesta és una característica comuna amb certes espècies de *Nesotes* de les Canàries, però que de qualsevol manera aconsellen una revisió taxonòmica del material de les Gimnèsies, a fi de dilucidar si aquesta variabilitat morfològica està lligada a qualche tipus de diferenciació taxonòmica. Descrit originalment dintre del gènere *Helops*.

Corologia. Subspècie àmpliament distribuïda per totes les Gimnèsies, malgrat que normalment és localment escassa. Conegut de totes les Gimnèsies: Mallorca, Menorca, Cabrera i sa Dragonera. La localitat típica és desconeguda, però a la descripció original, Schaufuss (1869), esmenta material d'El Toro (Menorca) i de Palma de Mallorca. Ha estat citada amb profusió per Español (veure referències).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Viu sota l'escorça de diferents arbres, així com sota pedres. Pot trobar-se a localitats amb qualsevol tipus de vegetació, des de la franja litoral rocosa fins als cims muntanyecs, passant per garrigues i boscos. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli. Podria tractar-se d'una espècie micetòfaga.

***Nesotes viridicollis ibicensis* ESPAÑOL 1940**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: TENEBRIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Sant Antoni

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1943; 1951b; 1954; 1955a; 1958b; 1961c; 1961d; 1972; 1984), Compte (1967), Alcover *et al.* (1990), Palmer i Petitpierre (1993), Palmer (1994a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Español (1943) descriu la ssp *ibicensis* (pròpia de les Pitiüses), separant-la de la subspècie nominal (de distribució gimnèsica) per la coloració (més oscura), la manca de lluentor, i la intensitat de la puntuació del pronot i les interestries elitrals.

Corologia. Endemisme exclusiu d'Eivissa i Formentera. La gran majoria de citacions són del nord de l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Viu sota l'escorça de diferents arbres (figueres i pins), així com sota pedres, tant a la franja litoral com a l'interior. La majoria de les espècies de tenebrionids són detritòfagues en sentit ampli.

***Vesperus nigellus* COMPTE 1963**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CERAMBYCIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Inst. Edafol. Madrid

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Vives (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Compte (1963) l'espècie més afí és *Vesperus xatarti* Dofour, 1839, la qual està distribuïda per la meitat occidental de la península Ibèrica i franja mediterrània de França (citat de San Joan Baptista, Eivissa; Vives, 1984). Considerada sinònima de *V. fuentei* per Vives (1984), però el mateix autor (*in lit.*) defensa recentment la seva validesa taxonòmica. A més de confirmar-se aquesta nova hipòtesi s'haurà de delimitar la distribució per illes de *V. fuentei* i *V. xatarti*. Vives (*in lit.*) actualment està descrivint una altra espècie de cerambícid de les Balears pertanyent al gènere *Parmena* n. sp.

Corologia. Espècie endèmica coneguda de Mallorca, Eivissa i Formentera. Les cites recollides per Vives (1984) de *V. fuentei* són: Formentera, Santa Eulària del Riu, Can Martinet (Eivissa), Andratx i Pollença.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie xilòfaga. Presenta una marcada tendència a acudir a la llum, per la qual cosa és fàcilment capturable. El període imaginal va de juliol a setembre.

***Chrysolina banski ibicensis* BECHYNE 1950**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Jolivet (1953).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de talla inferior a la forma nominal, 9 mm en el mascle i 10 mm en la femella, 1 mm inferior a la subspècie típica. També es diferencia per la forma general del cos, més estreta, i per les costelles del pronot, més fortament arrodonides (Jolivet, 1953). Aquest autor cataloga *Lachnea tristigma* Lacordaire 1848 com a endèmica de les Balears, degut a un error tipogràfic, ja que en realitat aquesta espècie té una distribució molt més àmplia (Mediterrània Occidental) (Jolivet, 1953).

Corologia. Subspècie endèmica d'Eivissa, citada de les marismes de Talamanca (Eivissa) i Punta Arabí (Santa Eulària); citada de Santa Eulària (Códina, 1918). La subspècie nominal està distribuïda pel sud d'Europa, nord d'Àfrica, Madeira i en temps històric colonitzà les Canàries. També ha estat citada a Mallorca i Menorca (Compte, 1966).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat lluent és una espècie de costums lapidícoles. Viu a zones preferentment càlids quasi tot l'any, és un element higròfil. Les larves i els adults s'alimenten de fulles de labiades (*Marrubium vulgare*, *Teucrium fruticosum*, *Bellota foetida*, *Mentha rotundifolia*, etc.).

***Pachybrachys anoguttatus* SUFFRIAN 1866**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Jolivet (1953).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *P. testaceus* de Còrsega i Sardenya. Se separa d'aquesta per la seva major longitud, per la menor intensitat de la puntuació del dors. Diferenciable pel seu pigídiu i la zona ventral del cos, quasi totalment negre. Segons Marseul (1883) aquesta no seria, tal volta, més que una varietat de l'espècie cirno-sarda.

Corologia. Endemisme gimnèsic conegut de Mallorca i Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però altres espècies properes són herbívores, alimentant-se de fulles de diferents plantes (per exemple, dels salces). De tota manera, cada espècie de la família Chrysomelidae presenta un espectre de plantes hostes bastant restringit.

***Timarcha balearica* GORY 1829**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Jolivet (1953).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de talla variable, forma i coloració. Totes les tonalitats metàl·liques estan representades en aquesta espècie; des de negre mat fins a verd metàl·lic, passant per bru, rosa o blau (Jolivet, 1953). Han estat anomenades distintes aberracions que fan referència al seu color. Actualment no tenen valor taxonòmic. *T. elliptica* descrita per Faimaire (1973) de Mallorca és sinònima de *T. balearica*. *T. gravis*, espècie pròpia de la península Ibèrica, ha estat erròniament assenyalada de Menorca (Maó).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca (coneguda de múltiples localitats de la Serra de Tramuntana i les Serres de Llevant) i de Menorca, més freqüent a la meitat sud de l'illa. Coneguda d'alguns illots de Mallorca com Es Pantaleu (Andratx).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat de sang es localitza en un ampli espectre d'hàbitats, des de zones humides i ombrívols fins a dunes litorals. La seva alimentació es basa plantes de la família de les rubiàcies, essencialment *Rubia peregrina*. En captivitat també ha estat alimentada amb espècies del gènere *Galium* (Jolivet, 1953).

***Cyrtonus majoricensis* BREIT 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Valldemossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Jolivet (1953).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tàxon pertanyent a les espècies del grup bètico-rifeny, representats dels qual manquen a Còrsega i Sardenya.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca recol·lectada principalment en la zona des Teix (Valldemossa). Citada de la Serra de Tramuntana per Pons i Palmer (1990).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapicícules. Comuna a zones costaneres àrides i seques, i de cims muntanyecs. Recol·lectada durant el més d'abril sota pedres (a 800 m). Espècie de costums nocturnes, s'alimenta de plantes de la família de les compostes (*Lappa*, *Hyoseris*,...). De vegades ha estat trobada al peu d'*Ampelodesma mauretanica*, sembla que com a refugi. Presenta, durant la fase imaginal, una diàpauza estival enterrada que dura fins al mes de setembre (Jolivet, 1953). Ha estat identificada entre les restes de les preses de l'aranya *Uroctea durandi* (Palmer i Pons, dades pròpies).

***Cryptocephalus majoricensis* LA FUENTE 1918**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Jolivet (1953).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta espècie es situa entre *C. fulvus* (espècie de distribució paleàrtica, assenyalada de quasi totes les illes de les Balears) i *C. equiseti* (espècie sarda). Es distingeix clarament per la forma de l'escultura (Jolivet, 1953).

Corologia. Coneguda exclusivament de Mallorca i de Cabrera. Jordà (1922) la indica de Ternelles i Can Sales, a Pollença, i de s'Arenal de Son Sunyer. Palmer i Petitpierre (1993) la citen de Cabrera. Jolivet (1953) la indica de: Palma, Son Sunyer, Pollença, Ternelles i Can Sales, les mateixes localitats apuntades per Jordà (1922).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora de garrigues i zones obertes. Els *Cryptocephalus* presenten una gran especificitat envers la planta hoste de cada espècie i no hi ha dades específiques per a *C. majoricensis*.

***Cryptocephalus tramuntanae* PETITPIERRE 1993**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCN Madrid

Localitat típica: Cúber (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Petitpierre (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *C. tramuntanae* pertany al grup d'espècies de mida petita i color groguenc, dins del subgènere *Burlinius* (Petitpierre, 1993).

Corologia. Espècie coneguda, fins aleshores, únicament de la zona del Pla de Cúber (Escorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie capturada sobre *Carlina corymbosa*.

***Crioceris macilenta jordai* DE LA FUENTE 1909**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CHRYSOMELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Capdepera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jolivet (1953).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Entre els diferents tàxons infraespecífics descrits per a *Crioceris macilenta*, es troba *C. macilenta jordai* De la Fuente 1909, descrita de Capdepera (Mallorca). Segons Jolivet (1953) cap d'ells té interès, per la qual cosa *C. macilenta jordai* s'ha de considerar sinònima de l'espècie nominal.

Corologia. Espècie no endèmica distribuïda per la Mediterrània Occidental. Citada per Jordà (1922) de Capdepera, Pollença i Palma.

Hàbitat i altres dades ecològiques. S'alimenta de diferents espècies del gènere *Asparagus*.

***Bruchidius albolineatus* BLANCHARD 1844**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: BRUCHIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Wendt (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita com a *Kytorrhinus hoyeri* Tenenbaum 1915, però és en realitat sinònima de *B. albolineatus* (Borowiec, 1985, a Went, 1992).

Corologia. Espècie no endèmica distribuïda per la Mediterrània Occidental. Citada de Palma (Son Espanyolet) per López (1956).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els Bruchidae viuen dins les llavors de diferents plantes. Moltes espècies tenen importàcia com a plagues agrícoles (Bonnemaison, 1964).

***Auletes wagenblasti* UYTENBOOGAART 1935**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: ATTELABIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics i corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Biondi (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *Auletes tubicen*, coneguda de bona part de la meitat occidental de la Mediterrània. El seu descriptor la

inclou en la família Curculionidae. Biondi (1993) considera aquesta espècie com a discutible, doncs la descripció no és prou clara per separar-la d'*A. tubicen* i la inclou entre els Attelabidae.

Corologia. Espècie aparentment endèmica, Biondi (1993) l'assenyala de Mallorca i Eivissa. No obstant, Voss (in Koch, 1933) descriu de Líbia la forma *aena* d'*Auletes wagenblasti*.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie colonitzadora, essencialment, de zones litorals, de vegetació xero-termòfila. Citada sobre *Junipeurs phoenica* i *Cupressus sempervirens* (a Còrsega i Dalmàcia), cipressos (a la zona Francesa), *Juniperus thurifera* i *Thuja* (en el nord d'Àfrica) (Biondi, 1933).

***Otiorrhynchus miramarae* SCHAUFFUS 1879**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Moragues (1889), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere molt complex, amb més de 800 espècies i amb la sistemàtica subgenèrica no completament aclarida. *O. miramarae* i *O. valldemosae* estan situades dintre del subgènere *Arammichnus*, però les seves relacions filogenètiques romanen incertes ja que segons Reitter (1912, a Winkler, 1924-1932) estarien relacionades amb un grup d'espècies distribuïdes per Àsia central (amb qualque espècie a Turquia). S'ha de dir que Hoffmann (1950) posa en dubte les divisions de Reitter (1912). La manca de dades recents fa necessària la confirmació sobre la validesa d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca i Menorca. Moragues (1889) la recull de Son Sunyer (Palma) i Manacor.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada en zones arenoses, junt les arrels de distintes plantes. Adults recol·lectats durant el mes de maig (Moragues, 1889). Moltes d'espècies d'*Otiorrhynchus* presenten fases partenogenètiques, en les que no es poden trobar mascles. Quasi totes les espècies són polífagues. En alguns casos són perjudicials per a plantes cultivades (per exemple, els ametllers).

***Otiorrhynchus valldemosae* SCHAUFFUS 1879**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Moragues (1889), Breit (1909).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *O. miramarae*.

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca. Moragues (1889) la recull de Son Sunyer (Palma) i Manacor. Breit (1909) la cita de sa Pobla i des Coll den Rabassa. La manca de dades recents fa necessària la confirmació de la validesa d'aquesta espècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectada en zones arenoses, junt les arrels de distintes plantes. Moragues (1889) recol·lectà exemplars adults durant el mes de maig. Les larves dels *Otiorrhynchus* s'alimenten de les arrels de diferents plantes, normalment arbustives o arbòries. Els adults solen ser nocturs i àpters. Vegeu també *O. miramarae*.

***Otiorrhynchus corticalis* LUC. 1842**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie catalogada com a endèmica de les Balears per Tenenbaum (1915), qui recull una cita de Breit (1909). Segons Winkler (1924-1932) aquest tàxon estaria distribuït pel nord d'Àfrica, concretament per Algèria. Aquest darrer autor no esmenta la seva presència a les Illes Balears. Degut a l'antiquitat de les dades disponibles és aconsellable una revisió tant de la validesa d'aquesta espècie, com de la seva distribució. De manera provisional es considera que aquest tàxon no és endèmic de les Balears.

Corologia. Espècie no endèmica, citada de la Serra del Teix (Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Les larves dels *Otiorrhynchus* s'alimenten de les arrels de diferents plantes, normalment arbustives o arbòries. Els adults solen ser nocturs i àpters. Vegeu també *O. miramarae*.

***Peritelus balearicus* DESBROCHERS 1895**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Balears

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tàxon situat dintre del subgènere *Peritelus* s. str., les espècies del qual estan en general distribuïdes per tota la Mediterrània

Occidental. La manca de dades recents fa necessària la confirmació sobre la validesa d'aquesta espècie.

Corologia. Espècie coneguda només de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però altres espècies del gènere *Peritelus* són àpteres, amb el cos cobert d'escates, viuen sobre un gran nombre de plantes hostes.

***Peritelus inviridis* PIC 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Balears

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jordà (1922).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. De la Fuente (1910) transcriu la descripció original, i indica que està emparentada amb *P. gougeleti*, que viu a la part meridional de la península Ibèrica (Winkler, 1924-1932). Aquest autor la cataloga com a *P. tenuicornis inviridis*, mentre que ni Hustache (1924) ni Hoffmann (1950) no esmenten *P. tenuicornis*, malgrat que segons Winkler (1924-1932) viu a França. Per tot això l'estatus d'aquest tàxon roman incert a l'espera de noves dades.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca. Jordà (1922) la cita de Capdepera, Artà, Alcúdia i Pollença.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles, però altres espècies del gènere *Peritelus* són àpteres, amb el cos cobert d'escates, viuen sobre un gran nombre de plantes hostes.

***Cyrtolepus moraguesi* DESBROCHERS 1892**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Balears

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. No hi ha dades disponibles per a aquesta espècie.

Corologia. Malgrat Tenenbaum (1915) catalogà aquesta espècie com a endèmica de les Balears, en realitat també es troba a Algèria (Winkler, 1924-1932).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles per a aquesta espècie.

***Scythropus lopezi* HOFFMANN 1956**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Enedemismes sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Son Espanyolet (Palma)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hoffmann (1956).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de coloració i pilositat característiques. Es podria situar vora *S. raffrayi* (Hoffmann, 1956). Aquesta darrera espècie viu a Algèria (Winkler, 1924-1932).

Corologia. Espècie endèmica de Mallorca, descrita de Son Espanyolet (Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles per aquesta espècie, però moltes espècies d'aquest gènere viuen sobre cupressàcies (*Cupressus*, *Juniperus*) o sobre *Pinus*.

***Scythropus javeti* DESBROCHERS 1871**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Villarrúbia i Español (1933), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Malgrat *S. javeti* no és endèmica, s'ha descrit la varietat *S. javeti balearicus* Schaufuss, 1872. La validesa taxonòmica d'aquesta subspècie s'hauria de confirmar, ja que les dades disponibles són molt antigues.

Corologia. La forma nominal, *Scythropus javeti*, ha estat citada de la península Ibèrica (Zaballos com. pers.). Citada de Balears, sense més precisions per Breit (1909) i de Menorca (Santa Galdana) per Villarrúbia i Español (1933), i de la mateixa localitat per Compte (1967).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie comuna sobre pins, durant la primavera i l'estiu.

***Cathormiocerus canaliculatus* SCHAUFUSS 1869**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Uhagon (1885), Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere format per unes 70 espècies, la gran majoria de les quals viuen a la Mediterrània occidental. No es disposa de dades recents envers cap de les quatre espècies que suposadament són endèmiques de les Illes Balears. *C. canaliculatus* és catalogat per Winkler (1924-1932) com a espècie endèmica de les Balears. A falta d'informació més recent, caldria confirmar la validesa d'aquesta espècie. No es coneix amb seguretat la data de descripció d'aquesta espècie.

Corologia. Sembla que només es conegut de la descripció original (Menorca, Alcúdia i Palma; Schaufuss, 1869). Compte (1967) la cita de Mallorca i Menorca, fent referència a Schaufuss (1869).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades sobre cap espècie del gènere, excepte que es troben sota pedres (Hoffmann, 1950).

Cathormiocerus moraguesi DESBROCHERS 1895

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Winkler (1924-1932).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere format per unes 70 espècies, la gran majoria de les quals viuen a la Mediterrània occidental. No es disposa de dades recents envers cap de les quatre espècies que suposadament són endèmiques de les Illes Balears. *C. moraguesi* és catalogat per Winkler (1924-1932) com a espècie endèmica de les Balears. A falta d'informació més recent, caldria confirmar la validesa d'aquesta espècie. Desbrochers (1895) la relaciona amb *C. chevrolati*.

Corologia. Espècie descrita de Mallorca sense indicar localitat precisa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades sobre cap espècie del gènere, excepte que es troben sota pedres (Hoffmann, 1950).

Cathormiocerus curvicauspis insularis ESCALERA 1918

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Escalera (1918), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere format per unes 70 espècies, la gran majoria de les quals viuen a la Mediterrània occidental. No es disposa de dades recents envers cap de les quatre espècies que suposadament són endèmiques de les Illes Balears. *C. curvicauspis insularis* és catalogat per Winkler (1924-1932) com espècie endèmica de les Balears. A falta d'informació més recent, caldria confirmar la validesa d'aquesta espècie.

Corologia. La forma nominal fou citada de Torre d'en Pau (Palma) per Moragues (1889). Compte (1967) recull una cita d'Escalera (1918) de la ssp *insularis* (possiblement de la descripció original) per a Menorca, sense més precisions. Compte (1967) cita també de Menorca la forma nominal. La forma nominal viu a la Mediterrània Occidental (incloent Mallorca i Menorca a les Balears).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades sobre cap espècie del gènere, excepte que es troben sota pedres (Hoffmann, 1950).

***Cathormiocerus balearicus* DESBROCHERS 1909**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: López (1956).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Gènere format per unes 70 espècies, la gran majoria de les quals viuen a la Mediterrània occidental. No es disposa de dades recents envers cap de les quatre espècies que suposadament són endèmiques de les Illes Balears. *C. balearicus* és catalogat per Winkler (1924-1932) com espècie endèmica de les Balears. Hoffmann (com pers. a López, López, 1956) comenta que *C. balearicus* és una varietat de *C. curvicauspis*. Cas de confirmar-se la validesa com a subespècie (*C. curvicauspis balearicus*), seria aconsellable revisar *C. curvicauspis insularis*, que possiblement sigui sinònima de l'anterior.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, citada de Son Espanyolet (López, 1956).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades sobre cap espècie del gènere, excepte que es troben sota pedres (Hoffmann, 1950).

***Bradycinetus ignatli* SCHAUFUSS 1879**
Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquest gènere es podria considerar endèmic de les Balears degut a que sembla ser monotípic (Winkler, 1924-1932). De tota manera, donat que la informació disponible és molt antiga, sembla prudent esperar que noves dades confirmin la validesa d'aquesta espècie i es resolgui la seva posició sistemàtica.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, citada de Marratxí (Mallorca) per Tenenbaum (1915).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie recol·lectada durant el més de juliol (Tenenbaum, 1915).

***Geonemus palauli* ESPAÑOL 1951**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Buscastell (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951a), Viñolas *et al.* (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie propera a *G. flabellipes* de qui es separa per la mida, sensiblement més petita, per les escates que recobreixen la part superior del cos, sovint amb reflexes verdosos o verd-daurats; per la zona del rostre, menys robust i amb tendència a estrènyer-se cap a la zona anterior dels ulls; pels ulls més grossos i molt menys convexes. També propera amb *G. caudulatus*, emperò, clarament diferenciable per la mida notablement superior d'aquesta espècie. Altres espècies emparentades són: *G. olcese*, i *G. murinus*.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, recol·lectada de la zona de Buscastell i de Sant Joan.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles. Els exemplars tipus foren recol·lectats sota pedres. Una espècie propera (*G. flabellipes*) s'alimenta de les arrels d'*Osyris alba*; l'adult és nocturn i està perfectament camuflat sobre la planta hoste (Hoffmann, 1950).

***Geonemus caudulatus* FAIRMAIRE 1891**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Español (1951a).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia bé de *G. palaui* per la mida, la forma més allargada, l'escultura elitral, la part acuminada dels èlitres i l'estructura de l'aedeagus (Español, 1951a).

Corologia. Només recollit a Mallorca. Conegut de Biniatjar (Bunyola), Pollença i es Portitxol (Palma). Un exemplar de *Geonemus caudulatus* de Pollença depositat a la col·lecció Juan de Torres Sala (Torres, 1962).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'única espècie de la que es disposa de dades és *G. flabellipes*. Aquesta espècie viu sobre *Cistus*; és nocturna i ocasionalment pot causar danys agrícoles (diferents autors, a Español, 1951a).

***Brachycerus balearicus* BEDEL 1874**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Moragues (1889), Pardo-Alcaide (1944).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Pardo-Alcaide (1944) fa una revisió taxonòmica de les espècies ibèriques.

Corologia. Conegut de Mallorca (per a tota l'illa, Moragues, 1889). Bellver, Palma (Breit, 1909). Cabrera (Palmer i Petitpierre, 1993). Serra de Tramuntana (Pons i Palmer, dades inèdites). Sembla que no viu a Menorca (Compte, 1967).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat bonyarrut, nom amb el que es coneixen els escarabats del gènere *Brachycerus*, és una espècie colonitzadora de garrigues xèriques. Exoesquelet extraordinàriament dur que el fa resistent davant d'instint perills. A més a més són fortament mimètics i presenten tanatòsi, és a dir, davant d'un perill es fan el mort d'una manera molt característica. Les seves larves s'alimenten de bulbs de diferents plantes, essencialment d'*Urginea maritima* i diferents orquídies (Palmer i Petitpierre, 1993). Espècie comuna durant l'hivern i primavera (Moragues, 1889).

***Brachycerus barbarus ramosus* SCHAUFUSS**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Hoffmann (1950).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Brachycerus barbarus ramosus* es considera sinònima de la forma nominal. Per aquesta espècie s'ha descrit un gran nombre de formes locals, que sembla que varien de forma esglaonada entre elles. Les dues subespècies

admeses (*B. barbarus* s. str. i *B. barbarus lateralis*) són diferenciabls als extrems de la seva distribució, però indiferenciables a certes localitats frontereres (Hoffmann, 1950).

Corologia. *B. barbarus ramosus* fou catalogat com a endemisme de les Balears (Tenenbaum, 1915; Wikler, 1924-1932). Avui es considera sinònim de *B. barbarus lateralis*, el qual es distribueix també a la península Ibèrica i al Marroc. Sembla absent a Menorca (Compte, 1967).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'escarabat bonyarrut, nom amb el que es coneixen els escarabats del gènere *Brachycerus*, s'alimenta d'*Urginea maritima* (Hoffmann, 1950). Vegeu *B. balearicus*.

***Rhytirrinus modestus* SCHAUFUSS 1879**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Tenenbaum (1915) cita *R. modestum* i Winkler (1924-1932) *R. modestus*. Donat que la informació disponible és molt antiga, sembla prudent esperar que noves dades confirmin la validesa d'aquesta espècie i per a poder resoldre la seva posició sistemàtica.

Corologia. Catalogat per Tenenbaum (1915) com a endemisme balear. Les espècies properes presenten una distribució mediterrània occidental, especialment sud-occidental.

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles envers cap espècie d'aquest gènere (Hoffmann, 1950).

***Acalles moraguesi* DESBROCHERS 1898**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Palma de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de mida petita (2 mm). Sembla que *A. moraguesi* forma part d'un petit grup d'espècies amb distribució mediterrània occidental (*A. moraguesi*, *A. breitti*, *A. sierrae* i *A. kabylianus*, Winkler, 1924-1932). La validesa d'aquesta espècie no es pot valorar amb les dades disponibles degut a la seva antiquitat.

Corologia. Espècie descrita de les rodalies de Palma. Citada de Miramar, Valldemossa (Mallorca) per Breit (1909), cita també recollida per Tenenbaum (1915).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Recol·lectat sobre moltes (descripció original) i sobre *Quercus ilex* (Breit, 1909). No hi ha més dades disponibles d'aquesta espècie, però, segons Hustache (1931), les espècies properes s'alimenten de diferents plantes arbustives i herbàcies. Sembla que presenten tanatòsi (vegeu *Brachycerus*) i algunes espècies tenen capacitat estridulatòria.

***Acalles breiti* SOLARI 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Vegeu *A. moraguesi*.

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca, citada de Miramar (Mallorca) per Breit (1909), cita recollida a Tenenbaum (1915).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Vegeu *A. moraguesi*.

***Tychius balearicus* DESBROCHERS 1908**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Balears

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Desbrochers (1908).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La validesa d'aquesta espècie no es pot valorar amb les dades disponibles degut a la seva antiquitat (Damians com. pers.).

Corologia. Espècie citada de les Balears, sense més precisions (Winkler, 1924-1932).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles. Altres espècies del gènere *Tychius* viuen dintre de les tiges de lleguminoses.

***Mecinus sublineellus* FAIRMAIRE 1880**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Tenenbaum (1915), Compte (1967).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.

Corologia. Catalogada com a endèmica de les Balears per Tenenbaum (1915), però citada de Mauritània per Winkler (1924-1932). Sembla que no viu a Menorca (Compte, 1967).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles. Les larves d'altres espècies del gènere *Mecinus* devoren diferents parts de les plantes de les famílies d'escrofulàries i plantaginàcies (Hustache, 1931).

***Nanophyes hemisphaericus bivittatus* DE LA FUENTE 1912**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Subespècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: De la Fuente (1912).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. De la Fuente (1912) descriu una nova varietat d'aquesta espècie (*N. hemisphaericus bivittatus*). És diferenciable de les altres varietats per comptar amb el protòrax fosc amb dues bandes negres longitudinals. La validesa d'aquesta subespècie no ha pogut ser contrastada amb dades recents. L'espècie no és endèmica de les Balears i la subespècie *bivittatus* és considerada dins del grup amb dubtes taxonòmics.

Corologia. *N. hemisphaericus* viu a gran part d'Europa i a l'àrea del sud de la Mediterrània, incloses Mallorca i Menorca. La varietat *bivittatus* fou recol·lectada de les rodalies de Pollença. Jordà (1922) la cita de la mateixa localitat i sembla que no ha estat retrobada.

Hàbitat i altres dades ecològiques. *N. hemisphaericus* viu sobre plantes del gènere *Lytrum* (Hustache, 1931).

***Pseudotorneuma zariquleyi* ROUDIER 1954**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Barcelona

Localitat típica: Sant Antoni (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: González (1966).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie estretament emparentada amb *P. besucheti*. Es caracteritza per la seva forma allargada, estreta i paral·lela. Pel seu

rostre molt prim i allargat. Segons Roudier (1954) aquesta espècie estaria estretament emparentada amb la fauna nordafricana.

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa, recol·lectada per la zona de Sant Antoni i Botafoc (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. No hi ha dades disponibles per a aquesta espècie.

***Pseudotorneuma besucheti* GONZÁLEZ 1966**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: MHN Ginebra

Localitat típica: Serra d'Alfàbia (Mallorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: González (1966).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie amb clares afinitats amb *P. zariquieyi* per la similaritat i longitud del rostre, protòrax i èlitres, i igual forma de la vorera anterior anular i dels angles humerals d'aquests (González, 1966).

Corologia. Espècie endèmica coneguda exclusivament de la localitat tipus, de la Serra d'Alfàbia (Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'exemplar tipus fou recol·lectat al peu d'un plàtan (*Platanus orientalis*).

***Cycloderes espanoli* ROUDIER 1954**

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1966).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie característica per comptar amb un mugró elitral. Malgrat aquest caràcter, s'apropa, per la seva forma general, la pubescència i la forma de l'aparell copulador, al grup *Sè* proposat per Antoine (1949).

Corologia. Espècie endèmica d'Eivissa i Formentera. El seu descriptor no indica la localitat precisa. No obstant, Compte (1966) la cita de Santa Eulària, Sant Jordi, Sant Josep (Eivissa) i de Sant Francesc, Cala Saona, l'estany del Peix, la Mola i de les rodalies de La Cala (Formentera). Més comuna a Formentera que a Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Espècie de costums lapidícoles, ruderals, localitzada sota pedres, en camps de conreu de secà. Capturada a Sant Josep sobre *Medicago sativa*.

***Pseudorhinus impressicollis ptyusensis* COMPTE 1966**
 Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: La Mola (Formentera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1966).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de la ssp. *impressicollis* per les sedes dels intervals elitrals no ericades, l'escudet cobert de pèls esquamosos, l'absència de la faixa elitral clara, pronot i èlitres semblants en forma però de menor mida. De les subespècies descrites (*alpicola*, *stableaui*, *ventouxensis*, *jarrigei* i *portusveneris*) es distingeix, a més a més, pels solcs rostrals ben marcats, protòrax ample i de voreres curvades, impressions dorso-laterals del pronot ben separades, tubercle apical del 5è interval ben desenvolupat. Clarament separable de *P. veyreti* pel protòrax més llis, les sedes elitrals molt més properes entre sí i de color groguenc, les costelles elitrals menys marcades i el dors sense faixa clara (Compte, 1966).

Corologia. Subespècie endèmica de Formentera, coneguda de La Mola.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subespècie localitzada sota pedres a zones obertes i càlides.

***Podarcis lilfordi addayae* EISENTRAUT 1928**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illes d'Addaia

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Mida relativament petita d'una coloració verd oliva molt fosc, amb el ventre blau negrós i la cua verdosa. Espècie robusta (Mayol, 1985).

Corologia. Subespècie confinada a les illes d'Addaia (Es Mercadal, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La seva alimentació es forma bàsicament d'insectes, però en cap cas desdenyar la dieta herbívora. S'ha de dir que la seva alimentació depèn de les ofertes alimentàries de cada illa i de l'època de l'any. Es tenen dades d'alimentació de coleòpters, isòpodes, formícids, dípters, larves de lepidòpters, hemípters, aràcnids, flors, fruits, fulles i restes diverses. També es menja les cues d'altres individus de l'espècie i es donen casos de canibalisme. Sobre la seva reproducció sembla que disposa la seva posta a finals de primavera, dos o tres ous. És activa durant tot l'any, amb màxims a la

↑El ferreret (*Aytes muletensis*) és, junt amb les sargantanes, l'endemisme més emblemàtic de les Balears. Foto G. Alomar.

↑ El calàpet (*Bufo viridis balearica*) és un endemisme de distribució tirrènica Foto G. Alomar.

↓ De l'illa Gran d'Addaia (Menorca) ha estat descrita una subspècie de dragonet (*Hemidactylus turcicus spinalis*). Foto H. turcicus. G. Alomar.

primavera i a la tardor, en que és més conspícua, amb una sola etapa d'activitat a les hores centrals del dia; a l'hivern, segueix el mateix cicle diürn però surt períodes més breus i, a l'estiu passa a una activitat bimodal; surt al matí i a la tarda, per evitar la calor excessiva del migdia (Martínez-Rica, 1987).

***Podarcis lilfordi balearica* BEDRIAGA 1879**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bedriaga (1879).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sinònima de *Podarcis lilfordi hospitalis* (Eisentraut, 1928). És una sargantana mitjana de dors verd oliva més o menys fosc o bru gris, amb ventre blau intens. Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda a l'illa del Rei (Maó, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi brauni* MÜLLER 1927**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Illa den Colom

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Müller (1927).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de talla mitjana, dors verd-oliva, blau en els mascles vells, amb retxes negres; cua verd malaquita; membres amb taques clares; ventre gris clar metàl·lic; alt nombre d'escates (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa den Colom (Maó, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La important extensió de l'illa den Colom fa que es desenvolupi una mida de població de sargantanes considerable. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi carbonerae* PÉREZ-MELLADO i SALVADOR 1988**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illa Carbonera ?

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Mellado i Salvador (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Exemplars típics etiquetats com de l'illa Carbonera (Menorca), topònim totalment desconegut. Exemplars de mida mitjana. Coloració dorsal . Coll més ample que el cap. Elevat nombre d'escates dorsàlia, gulària, collària i ventràlia.

Corologia. Subspècie confinada a un illot del que es desconeix la seva existència, anomenat l'illa Carbonera (Menorca). Aquesta subspècie no és tractada per Blanco i González (1992).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi codrellensis* PÉREZ-MELLADO i SALVADOR 1988**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: col. Salvador

Localitat típica: Illot de Binicodrell

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Mellado i Salvador (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida petita, amb el cap relativament estret, i potes molt llargues. Elevat nombre d'escates ventràlia. Part posterior fosca brunenca.

Corologia. Subspècie confinada al petit illot de Binicodrell, molt proper de la costa sud de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La petita mida de l'illot de Binicodrell soporta una població molt reduïda, amb molt pocs exemplars. Per a més informació veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi colomi* SALVADOR 1979**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: El Colomer (Pollença)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècies melàniques de color negre matàl·lic, ocell·les blaus, amb puntuació ventral i lateral blau ultramar; alt nombre d'escates dorsals i ventrals; mida intermitja, robusta (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa d'El Colomer (Pollença, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi conejerae* MÜLLER 1927**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Illa des Conills (Cabrera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie melànica gran i robusta, cap ample i curt; coll més ample que el cap (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda per l'illa des Conills (arxipèlag de Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi espongicola* SALVADOR 1979**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: L'Esponja

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie no melànica, de gran mida i pileo relativament llarg. Se diferencia de totes les subspècies del grup de Cabrera per la seva coloració. Respecte a *L. l. rodriguezi* de l'illa de les Rates (Menorca) se separa pel seu color i disseny (Salvador, 1979).

Corologia. Subspècie confinada a l'Esponja (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi estellicola* SALVADOR 1979**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Estell de Fora

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1979).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie molt gran i robusta, de coloració melànica. Pileo curt i nombre elevat de ventràlia. *L. l. estellicola* es diferencia de *L. l. xapaticola* per la seva major mida, pileo més curt, cos més estilitzat i major melanisme (Salvador, 1979). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'Estell des Coll i Estell de Fora (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi fahrae* MÜLLER 1927**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: ZM Munic

Localitat típica: Na Foradada

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie melànica, amb el ventre blau cobalt; grossa i robusta; cap ample i llarg; baix nombre d'escates (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a na Foradada (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi fenni* EISENTRAUT 1928**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa des Porros

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie petita de color verd oliva fosc amb tonalitats negres o blaves; cap, costats i membres terrosos; cua més clara, ventre bru vermellós, amb reflexos laterals violetes amb taques blaves; mida molt petita; nombre d'escates relativament elevat (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a l'illa des Porros (a la bibliografia consultada aquest topònim també apareix com sa Nitja o Nitge) (Es Mercadal, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi giglioli* BEDRIAGA 1879**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: sa Dragonera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les descripcions de Bedriaga (1879) feien referència a una subspècie (en realitat a una varietat) de *Lacerta muralis*

gigliolii. Subspècie grossa amb coloració variable, normalment és de color verd-terros, costats verds, amb disseny negre poc marcat; ventre groguenc, o blau a la part anterior, amb taques negres o blaves. Mida mitjanera a robusta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie distribuïda per tota sa Dragonera (Andratx, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie molt abundant. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi hartmanni* WETTSTEIN 1937**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Ets Malgrats

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie grossa de dors blau fosc, amb taques laterals blaves; ventre blau no tan fosc; cap gran; coa gruixada; robusta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie distribuïda a les illes Malgrats (ets Malgrats i l'illa des Conills) (Calvià, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi imperialensis* SALVADOR 1979**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: L'Imperial

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie molt grossa i robusta. Color melànic amb vàries fileres d'ocelles blau intens en les ventrals externes. Membres posteriors relativament curts i pìleo llarg. Nombre baix de dorsàlia i lamelària (Salvador, 1979). Es diferencia de *L. l. fahrae* per: mida major en *imperialensis*, femelles de potes més curtes en la ssp. *fahrae*, pìleo més llarg en la ssp. *imperialensis* i més rabassudes. A més a més, la ssp. *imperialensis*, presenta major nombre de dorsàlia, gulària, ventràlia i lamelària (Salvador, 1979).

Corologia. Subspècie confinada a l'Imperial (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi jordansi* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Munic

Localitat típica: Na Guardis

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de dors negre, cap vermiculat de negre i caoba; costats amb taques verd ultramar, ventre d'aquest color, amb taques; petita i robusta; nombre baix d'escates (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada a na Guardis i na Moltona (ses Salines, Mallorca). També ha estat introduïda a la zona costanera de la Colònia de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi kuligae* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de color terrós fosc, ventre terrós o blau; coa verda; els mascles poden ser negres. Mida mitjana amb els membres llargs; cap estret i llarg; Escates dorsals petites (Mayol, 1985). Eisentraut (1928) considerarà que *kuligae* es tendria que referir-se exclusivament a la població de n'Enciola i va proposar el mon de *L. l. muelleri* per a la resta de Cabrera. Posteriorment, Eisentraut (1950) reconsiderà la seva opinió i en aquest treball considera *muelleri* com a sinònima de *kuligae*. Les sargantanes de n'Enciola són més melàniques i un poc més grans que les de la resta de Cabrera. No obstant, es tracta d'una població que no està aïllada de Cabrera i presumptament es dona

intercanvi genètic a través de l'istme. També es pot argumentar que els exemplars presenten característiques que entren dins del marge de variació de Cabrera (Salvador, 1979).

Corologia. Subespècie distribuïda per tota l'illa de Cabrera, na Redona, illa de ses Rates i l'illa des Fonoll (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi lilfordi* GÜNTHER 1874**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents. Totes les subespècies de *Podarcis lilfordi* que aquí s'han catalogat, han estat considerades *sense dubtes corològics o taxonòmics pendents*. Això no és estrictament cert doncs per a algunes subespècies hi ha certes dubtes. Tal com apunta Mayol (1985), això esdevé no pel fet de que hi hagi diferències interpoblacionals ben contrastades, sinó més bé pel criteri de *subespècie* emprat. L'objectiu fonamentalment aplicat que té aquest treball ens ha fet adoptar aquest criteri ja que les possibles actuacions en gestió no poden dependre d'una qüestió essencialment formal.

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de l'Aire

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de talla mitjana i melànica, de color negre-terros, flancs amb disseny negre reticulat i ventre blau ultramar metàl·lic, amb taques negres i blaves; mida mitjancera; esvelta; alt nombre d'escates; cap brufosc llarg i ample (Mayol, 1985).

Corologia. Espècie localitzada a l'illa de l'Aire al sud-est de Menorca (Sant Lluís).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi nigerrima* SALVADOR 1979**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Illa de ses Bledes

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Salvador (1979) la petita població que alberga aquesta petita illa defineix una raça relativament jove que únicament es diferencia de les de Cabrera en forma, mida i coloració. En els altres característiques coincideix amb la població de Cabrera. Subespècie melànica, gran, relativament robusta i de cos esbelt. Blanco i González (1992) no consideren aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie confinada a l'illa de ses Bledes (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi planae* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador (neotipus)

Localitat típica: Na Plana

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subespècie es diferencia de *L. l. conejeræ* per la seva mida inferior, píleo més llarg, no tan robusta, menor nombre de dorsàlia, gulària, ventràlia, femoràlia i lamel·lària. Així mateix, es distingeix de *L. l. pobrae* per la seva mida inferior, extremitats posteriors més llargues en els mascles, píleo més llarg, menys robustes i menor nombre de dorsàlia. Se diferencia de *L. l. fahrae* per la seva mida inferior, menys robusta i menor nombre de collària. L'holotipus fou destruït durant la II Guerra Mundial. Salvador (1979) designà un neotipus. Blanco i González (1992) no consideren aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie confinada a na Plana (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi pobrae* SALVADOR 1979**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Na Pobra

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie gran, relativament robusta i melànica. Pileo relativament curt en els mascles. Baix nombre de dorsàlia, gulària, ventràlia, femoràlia i lamellae. Se diferencia de *L. l. fahrae* per la menor mida de les femelles, extremitats més curtes en els mascles i més llargs en les femelles. Pileo curt en els mascles, menys rabassuts, major nombre de dorsàlia, i major nombre de gulària i femoràlia en les femelles (Salvador, 1979). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a na Pobra (arxipèlag de Cabrera, Palma)

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi porroscicola* PÉREZ-MELLADO i SALVADOR 1988**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: col. Salvador

Localitat típica: Illa dels Porros (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Mellado i Salvador (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran. Escates dorsàlia, ventràlia i gulària. Potes posteriors relativament llargues i cap estret en relació al coll. Part superior verd oliva.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa dels Porros, dins la badia de Fornells, al nord est de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi rodriguezi* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): EX

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Illa de les Rates

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie extingida. Ha estat transcrita com a *rodriguezi*, no obstant la seva descripció és *rodriguezi*. Subspècie de dors terrós-oliva amb tendència al blau. Disseny tènue. Membres verdosos, cua gris verd o blava.

Ventre roig o groc, amb taques negres, blaves o verdes. Subspècie robusta i forta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie descrita de l'illa de les Rates (al port de Maó).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi sargentanae* EISENTRAUT 1928**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de les Sargantanes

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987), Mayol (1985), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie petita i de color bru molt fosc, ventre blau intens i flancs gris brunenc, coa verda no metàl·lica (Martínez-Rica, 1987; Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa de ses Sargantanes i a l'illa des Rovell (Fornells, Es Mercadal).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi toronis* HARTMANN 1953**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa d'El Toro

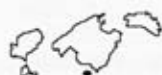
Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de dors de color terrós amb bandes dorsals fragmentades. Ventre del mascle blau grisenc; de la femella groguenc, amb taques laterals blaves; mida petita (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a l'illa d'El Toro (Calvià, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'illa d'El Toro ha estat trobada la major densitat de rates per quilòmetre quadrat (Alcover, com. pers.), àdhuc després d'una suposada i completa desratització. Les rates suposen un greu perill tant per a les sargantanes com per a les espècies d'auells que nidifiquen a l'illa. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi xapaticola* SALVADOR 1979**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Estell Xapat de Llevant

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sota aquesta denominació s'inclouen tres poblacions insulars que presenten característiques comunes. La que millor s'ajusta a la diagnosi és la població de l'Estell Xapat de Llevant i després l'Estell Xapat de Ponent. La població de s'Esclata-sang (topònim sinònim de sa Teula) podria considerar-se com *L. l. kuligae* de Cabrera en alguns aspectes. Tal volta sigui el seu aïllament més recent de Cabrera o la menor distància que les separa permeti la immigració passiva. És possible que ambdues causes hagin actuat conjuntament i de distinta manera (segons Salvador, 1979). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie localitzada als illots del sud de Cabrera: Estell Xapat de Llevant, Estell Xapat de Ponent i s'Esclata-sang (o sa Teula). Salvador (1979) la indica de l'illa Xapat Gros que es correspondria amb l'Estell Xapat de Llevant (Xapat Petit es correspondria amb l'Estell Xapat de Ponent).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis pityusensis ahorcadosi* EISENTRAUT 1930**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Es Penjats

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie gran i moderadament robusta. Membres i cap curt. Nombre d'escates baix. Dors verd. Costats gris i ventre amb taques laterals blaves (Mayol, 1985). Martínez-Rica (1987) considera que la població de l'illa des Penjats es correspon amb *P. p. gastabiensis*. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie confinada a l'illa des Penjats en el freu entre Eivissa i Formentera (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La sagantana de les Pitiüses ocupa ambients semblants als de totes les espècies dels illots mediterranis, però a les illes grans aquests ambients canvien i es troben a camps i conreus diversos, edificacions humanes, bosquines i pràcticament per tot arreu. Als illots, per contra, es troben a superfícies rocoses amb vegetació escassa i baixa, en condicions molt dures, amb aliment escàs, però també amb pocs predadors. La seva alimentació és bàsicament insectívora en les illes grans, és més herbívora i s'alimenta de recursos molt variats als illots, on hi ha una forta competència per l'aliment. En la seva dieta s'han documentat formigues, estructures florals, fulles, tiges, fruits i llavors, coleòpters, gastròpodes, aranyes, papallones, larves diverses, pseudoscorpins, mosques, miriàpodes i d'altres restes no identificats (Martínez-Rica, 1987; Mayol, 1985).

***Podarcis pityusensis calaesaladae* MÜLLER 1928**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: S'illot de Cala Salada

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida mitjana relativament robusta, potes llargues i cap curt, vermellós en el costats i el ventre (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illot de Cala Salada (Pitiüses). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis canaretensis* CIRER 1981**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: illa des Canaret

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

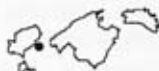
Referències: Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida grossa o mitjana, robusta de pileus ample, amb ventre verd groguenc, mascle petit, verd amb bandes

interrompudes; femella gran, verd terrós puntejat de negre (Mayol, 1985). Subspècie propera a la subspècie nominal. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa des Canaret (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis canensis EINSENTRAUT 1928

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa d'es Canar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran, pileus ample, amb disseny marcat i ventre verd groguenc, coloració general verd pàl·lid, contrastat (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confina a l'illa des Canar (Santa Eulària).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis caragolensis BUCHHOLZ 1954

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illot d'es Caragoler

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

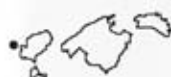
Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie grossa de cap de color terrós pàl·lid. Els mascles són de dors de blau-verdós brillant o verd-oliva. Costats foscos i ventre groc, mentre que les femelles són de dors vermellós i flancs bru grisencs. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illot d'es Caragoler (Pitiüses) situat en el freu que separa Eivissa de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis carlkochi* MERTENS i MÜLLER 1940**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sa Conillera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Inicialment les sargantanes de l'illa des Bosc foren considerades d'aquesta subspècie. Salvador (1984) les considera més properes a *P. p. pityusensis*. Subspècie gran i robusta. Color verd, costats grisencs, terrosos. Ventre color d'arena, amb matissos verds o blaus. Alguns autors no consideren aquesta subspècie. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a sa Conillera (Eivissa). També han estat incloses a aquesta subspècie les sargantanes de l'illa des Bosc. Emperò, Salvador (1984) les inclou en la subspècie nominal.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis characae* BUCHHOLZ 1954**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZKML Bonn

Localitat típica: Illot de sa Mesquida

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1954).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida grossa, amb potes relativament curtes, dors blavós fosc, flancs bru vermellós i ventre del mascle gris vermellós al centre i verd blavós a les vores; la femella té el dors bru rogenc (Martínez-Rica, 1987). Aquesta subspècie també ha estat transcrita com *charracae*, no obstant la seva descripció original és *characae*. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda a l'illa de sa Mesquida (Pitiüses) situat al nord d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis formenterae* EISENTRAUT 1928**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Eisenraut (1928), Mertens i Mueller (1940), Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les subespècies: *puercosensis* de l'illa des Porcs, *espalmadoris* de s'Espalmador, *espartellensis* de s'Espardell, *sabinae* de sa Sabina, *algae* de l'illa de s'Alga, *grueni* i *subformenterae* de Trocadors (península arenosa de Formentera que temporalment forma una illa) són considerades sinònimes d'aquesta subespècie (Salvador, 1984). Martínez-Rica (1987) recull aquesta nomenclatura. Subespècie de mida molt gran; color malaquita, amb reflexos blaus i taques negres, ventre blau groguenc, més roig a la coa (Mayol, 1985).

Corologia. Subespècie distribuïda per l'illa de Formentera, illa des Porcs, s'Espalmador, s'Espardell, illa de sa Sabina (illot unit artificialment a Formentera), illa de s'Alga i Trocadors (Salvador, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis frallensis* EISENTRAUT 1928**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: S'Espardell de s'Espartar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Eisenraut (1950), Lilge (1975), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de mida gran, però no tant com a ses Bledes; melanisme pronunciat (Mayol, 1985). Zona dorsal de color verd-oliva o groc-fosc, els flancs són de color blavós. Les potes posteriors són brunenques amb colors verd o groc verdós metàl·lic. Subespècie propera a *kameriana* però considerada com a subespècie separada per comptar amb unes potes més llargues i el cap més estret.

Corologia. Subespècie localitzada a es Frare de s'Espartar (Eivissa) petit illot molt proper a s'Espartar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

↑ Sargantana balear (*Podarcis lilfordi giglioli*), subspècie localitzada a l'illa de sa Dragonera.
Foto G. Alomar.

↑ Sargantana balear (*Podarcis lilfordi jordansi*), subspècie localitzada als illots de na Guardis i na Moltona (ses Salines). Foto G. Alomar.

↑ Sargantana pitiúsica (*Podarcis pityusensis vedrae*), aquesta subspècie està localitzada a les illes d'es Vedrà i es Vedranell. Foto G. Alomar.

↑ Buscari de collarga -mascle- (*Sylvia sarda balearica*). Foto Pere Garcias.

↓ Caçamosques (*Muscicapa striata balearica*). Foto Pere Garcias.

***Podarcis pityusensis gastabliensis* EISENTRAUT 1928**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Gastavi

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subespècie també ha estat citada de l'illa Negra del N, de l'illa des Penjats, de s'Espardell (Martínez-Rica, 1987) i de s'Espalmador. No obstant, Salvador (1984) considera les poblacions de l'illa Negra a la subespècie *negrae*, les des Penjats a la subespècie *ahorcadosi* i les de s'Espardell i de s'Espalmador a la subespècie *formenterae*. Subespècie petita, de potes llargues, cap llar i ample, i disseny reduït i flancs brunencs amb tonalitats verdoses febles al dors (Martínez-Rica, 1987). Complexió gràcil i esvelta; nombre baix d'escates; coloració molt clara, arenosa; ventre perla (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie localitzada, en principi, a l'illot de Gastavi (Pitiüses). Les altres illes són indicades independentment amb les seves presumptes subespècies.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis gorrae* EISENTRAUT 1928**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: na Gorra

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Lilge (1975) i Cirer (1981) consideren aquesta subespècie sinònima de *maluquerorum*. No obstant, Salvador (1984) la considera subespècie vàlida. Martínez-Rica (1987) la indica únicament de na Gorra. Subespècie de mida molt gran; cames i coll curts; melàniques, algunes amb el ventre verd fosc i taques blaves las costats (Mayol, 1985). Veure *maluquerorum*. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie distribuïda per ses Bledes: na Gorra i na Bosc, tot seguint els criteris de Salvador (1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis hedwigkerae* MÜLLER 1927**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Ses Margalides

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Eisentraut (1950), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie amb un melanisme més acusat que la població de l'illa Murada, de mida molt gran; membres llargs i cap curt; alt nombre d'escates dorsals. Dors verd molt fosc, amb dues bandes clares; ventre ultramar (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a ses Margalides (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis hortae* BUCHHOLZ 1954**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illot de s'Hort

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran robusta; de pileus llarg, amb dors verd i negre, contrastat; costats grisos i ventre blau cel (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a l'illot de s'Hort (Pitiüses), petit illot del llevant d'Eivissa. Martínez-Rica (1987) indica cala d'Hort illot molt proper a la cala que li dona topònim, aquesta és, segurament, una errada tipogràfica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'illot de s'Hort té una reduïda superfície que condiciona la mida de la població de sargantanes que alberga. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis kameriana* MERTENS 1927**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: S'Espartar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis zenonis* descrita per Müller (1929) de s'Escull de s'Espartar és considerada sinònima de *kameriana* (Salvador, 1984). Subspècie grossa, mitjanament robusta, de cap curt i estret, de color blavós o negrenca, reticulat de negre; costats blaus; coa maragda. Ventre blau verdós (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada a s'Espartar i a s'Escull de s'Espartar (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis maluquerorum* MERTENS 1921**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: na Plana

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mertens (1927), Salvador (1984), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis gorrae* descrita per Eisentraut (1928) de na Gorra és considerada sinònima d'aquesta subspècie (Lilge, 1975; Cirer, 1981). Eisentraut (1950) i Buchholz (1954b) consideren que hi ha dos grups de poblacions formats per na Plana i s'Escull Vermell, i un altre diferent format per na Bosc i na Gorra. Martínez-Rica (1987) la indica de na Plana, na Bosc i de s'Escull Vermell. Salvador (1984) continua considerant aquesta subspècie com a vàlida. A es Dau Gros es va reubicar una població experimental de les subspècies *maluquerorum* x *pityusensis*. Mida molt gran; cap molt curt; membres curts. Nombre d'escates elevat; color negre (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda pels illots que conformen ses Bledes: Bleda na Plana i s'Escull Vermell (Eivissa), tot seguint els criteris de Salvador (1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis muradae* EISENTRAUT 1928**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa Murada

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran, potes i cap curt; mitjanament robusta, alt nombre d'escates; color blau fosc, negre amb disseny reticulat amb ventre blau intens i turquesa (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa Murada (Pitiüses), situada a la zona de Tramuntana d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis negrae* EISENTRAUT 1928**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Ses Illetes Negres

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. D'un d'aquests illots Eisenraut (1928) descriu la subspècie *intermedia*, aquesta subspècie es posada en dubte per Cirer (1981) considerada sinònima de *negrae*. Per complicar més les coses, la subspècie d'aquest illots també ha estat assignada a la subspècie *gastabiensis*. Salvador (1984) conserva aquesta subspècie. Subspècie molt semblant a *ahorcadosi*, però aquella compta amb un nombre superior d'escates dorsals. Aquesta subspècie no és considerada per Martínez-Rica (1987). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a les illes Negres (Pitiüses), dos petits illots situats entre els freus d'Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis puercosensis* BUCHHOLZ 1954**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa des Porcs

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subspècie *puercosensis* és considerada sinònima d'aquesta subspècie (Salvador, 1984). Blanco i González (1992) tenen en compte aquesta subspècie i li atorguen la categoria de vulnerable.

Corologia. Subspècie coneguda únicament de l'Illa des Porcs.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis purroigensis* BUCHHOLZ 1959**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illot del Purroig

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Buchholz (1954b), Lilge (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis purroigensis* (Buchholz, 1954b) és considerada per Lilge (1975), Cirer (1981) i Salvador (1984) sinònima d'aquesta espècie. Blanco i González (1992) la consideren vàlida i en perill d'extinció.

Corologia. Subspècie coneguda únicament de l'illot del Purroig.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis pityusensis* BOSCA 1883**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents; Totes les subspècies que aquí s'han catalogat, han estat considerades *sense dubtes corològics o taxonòmics pendents*. Això no és estrictament cert doncs segons cada autor hi ha diferents criteris a l'hora de definir sinonímies entre subspècies. Tal com apunta Mayol (1985), això esdevé no pel fet de que hi hagi diferències interpoblacionals ben contrastades, sinó més bé pel criteri de *subspècie* emprat pels diferents autors que han estudiat aquest tema. L'objectiu fonamentalment aplicat que té aquest treball ens ha fet adoptar aquest criteri ja les possibles actuacions en gestió no poden dependre d'una qüestió essencialment formal. S'han seguit els criteris establerts per Salvador (1984).

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Eisentraut (1950), Buchholz (1954b), Lilge (1975), Cirer (1980).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Boscá (1883) descriu aquesta subspècie com a varietat de *Lacerta muralis* var. *pityusensis*. *Podarcis pityusensis purroigensis* (Buchholz, 1954) és considerada per Lilge (1975), Cirer (1981) i Salvador (1984) sinònima d'aquesta espècie. Les subspècies *martinezi* descrita per Cirer (1980) de l'illa de sa Sal Rossa, i *caldesiana* descrita per Müller (1928) de l'illa den Calders, també són considerades sinònimes d'aquesta subspècie. Eisentraut (1954) inclou la subspècie *isletasi* descrita per Hartmann (1953) en la subspècie nominal. Igualment la subspècie *miguelensis* (Eisentraut, 1928) de sa punta de sa Ferradura (Bosc de Sant Miquel) es considerada sinònima de la ssp. *pityusensis* (Salvador, 1984).

Corologia. Subspècie comuna a les Pitiüses: Eivissa, Illeta de sa Sal Rossa, illa Negra, illa d'en Calders, Punta de sa Ferradura, illa des Bosc i ses illetes de Porroig (Salvador, 1984). En temps històrics fou introduïda a Mallorca pel Port de Palma. Es troba una abundant colònia a la zona de les Murades de Palma i a bona part del Passeig Marítim. Illa de sa Caleta (Illetes, Calvià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Comuna en tots els ambients, terres de secà, pinars, dunes i zones muntanyoses. Espècie omnívora. Per a més dades veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis ratae EISENTRAUT 1928

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de ses Rates

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Eisentraut (1950), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La població és molt semblant a la des Malvins. Subspècie grossa i robusta; alt nombre d'escates dorsals i baix d'escates gulars; color verd oliva intens, disseny poc contrastat; freqüentment amb el ventre vermell (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa de ses Rates (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis redonae* EISENTRAUT 1928**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de Santa Eulària

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. De l'illa Llarga ha estat descrita la subspècie *grossae* (Müller, 1929), considerada sinònima d'aquesta subspècie (Salvador, 1984). Grosses, fortes i robusta; alt nombre d'escates; gran dimorfisme sexual; color verd amb retxes negres; ventre roig o blau (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa Redona i l'illa Llarga del terme de Santa Eulària (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis schreitmülleri* MÜLLER 1927**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Es Malvins

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Eisenraut (1950).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Del Malví petit ha estat descrita la subspècie *affinis* (Müller, 1927) considerada sinònima de *schreitmülleri* per Salvador (1984) descrita pel mateix autor del Malví gros. Subspècie grossa i robusta, de cap curt, amb disseny marcat damunt un dors verd groguenc i amb ventre blanc vermellós (Martínez-Rica, 1987). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada en es Malvins (Malví gros i Malví petit) (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis tagomagensis* MÜLLER 1927**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Tagomago

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran; cap curt; molt robusta; nombre de dorsàlia alt; color verd fosc, amb retxes negres; ventre blanc (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda a l'illa de Tagomago (Pitiüses), situada al nord-est d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La important extensió de l'illa fa que la mida de població d'aquesta sargantana pitiúsica sigui, relativament, molt abundant. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis torretensis* BUCHHOLZ 1954**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MFMK Bonn

Localitat típica: Illa de sa Torreta

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida mitjana, de dibuix esvaït; femelles de color gris terrós pàl·lid amb línies clares i mascles amb dors verd i flancs grisos, uniformes (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa de sa Torreta (Pitiüses), al nord de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis vedrae* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munc

Localitat típica: Es Vedrà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis vedranellensis* Müller, 1928, circumscrita a es Vedranell, és considerada sinònima d'aquesta espècie (Lilge, 1975; Cirer, 1981; Salvador, 1984). Subspècie de mida gran, robustes; membres llargs, cap curt i estret, dors blau fosc, amb retxes blau clar i groc verdós (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda per les illes d'es Vedrà i es Vedranell, dins del terme municipal de Sant Josep, al sudoest d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La important extensió de l'illa fa que la mida de població d'aquesta sargantana pitiusica sigui, relativament, molt abundant. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis zenonis* MÜLLER 1928**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Escull de s'Espartar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis zenonis* descrita per Müller (1929) de s'Escull de s'Espartar és considerada sinònima de *kameriana* (Salvador, 1984). No obstant, Blanco i González (1992) recullen aquesta subspècie en la categoria de vulnerable.

Corologia. Subspècie localitzada a s'Escull de s'Espartar, situada al llevant de l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Hemidactylus turcicus spinalis* BUCHHOLZ 1954**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: GECKONIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illa Gran d'Addaia

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954a); Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie descrita sobre cinc exemplars per Buchholz (1954a). Aquesta subspècie ha estat discutida per esser l'única població europea que, en principi, comptava amb la categoria de vulnerable. Hi ha hagut distintes visites que a aquesta illa per part d'especialistes per esbrinar la validesa taxonòmica d'aquesta subspècie. Alguns d'ells no n'han pogut veure cap. Les característiques que indueixen a la descripció d'aquesta subspècie es fonamentaven en la coloració i en el nombre de laminetes presents en els dits. Mayol (1985) indica que en localitzà dos i capturà un que presentava la coloració més tost del normal i un nombre elevat de laminetes en els dits (169), quan el normal és un nombre de 150 a 162. Per la nostra part, durant una campanya realitzada a durant l'abril 1991, localitzàrem i manipulàrem quatre exemplars (que posteriorment alliberàrem; un d'ells fou fotografiat) que presentaven les característiques de la subspècie descrita per Buchholz (1954a). La subspècie *spinalis* és clarament diferenciable de la subspècie *turcicus*. No obstant, Blanco i González (1992) la consideren com a rara, donat que la consideren present a l'illa de Menorca.

Corologia. Subspècie descrita i coneguda exclusivament de l'illa Gran d'Addaia (Menorca). No obstant, Blanco i González (1992) la citen també de l'illa de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El dragonet o dragonet rosat és una espècie de costums lapidícoles. *Hemidactylus turcicus* viu a les àrees costaneres càlides, en parets de pedra seca...De vegades és present a les zones urbanes encara que molt menys freqüent que el dragó comú (*Tarentola mauritanica*). Cada femella pot efectuar dues o tres postes a l'any, cadascuna amb dos ous d'uns 10 mm de diàmetre, la incubació dels quals, segons la temperatura dura uns quaranta dies fins a poc més de tres mesos. És comú observar postes col·lectives a la mateixa esquerda o cau, o sota pedres planes. Les cries apareixen sobre el mes d'agost. Espècie insectívora de costums crepusculars i nocturns.

***Alytes muletensis* SANCHIZ i ADROVER 1977**
 Classe: AMPHIBIA Ordre: SALIENTA Fam.: DISCOGLOSSIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i la directiva Hàbitat.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Cova de Moleta

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Sanchiz i Adrover (1977), Hemmer i Alcover (1984), Mayol (1985), Alcover (1989), Arntzen i García-París (1995).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie filogenèticament propera al tòtil (*Alytes obstetricans*), de mida petita (30 a 35 mm de longitud) de cap gros, arrodonit, més llarg que ample i quasi més ample que el tronc, coll indistint, tronc deprimit i membres relativament llargs. Fou descrit gràcies a material fòssil sota el gènere *Baleaphryne* (Sanchiz i Adrover, 1977).

Corologia. Espècie emblemàtica, endèmica dels torrents més abruptes de la Serra de Tramuntana. Ocupen una àrea molt reduïda, d'uns 200 km². Fou descrit gràcies a material fòssil (Sanchiz i Adrover, 1977). El fòssils són coneguts de jaciments des del Plio-plistocè distribuïts per quasi tota Mallorca. També ha estat trobat a algunes basses i safreigos d'aquestes conques (Alomar i Reynés, 1991).

Hàbitat i altres dades ecològiques. El ferreret viu restringit a determinats gorgs dels torrents de muntanya de la Serra de Tramuntana on els depredadors tenen un accés difícil o impossible. El ferreret és un escalador hàbil i s'alimenta a base de larves d'insectes o d'exemplars adults d'insectes aquàtics. L'acoblament es realitza a finals de febrer fins a finals d'agost, amb un màxim entre abril i juliol. La posta conté de 10 a 24 ous són portats pel mascle. Les larves comencen a aparèixer cap a primeries de maig i mesuren uns 18 mm. La metamorfosi pot començar cap a finals de juny a començament de juliol i es produeix a partir de larves que poden arribar fins a uns 70 mm de llargada màxima. Sembla possible que les larves puguin passar un parell d'hiverns abans de la metamorfosi, o almenys, un. Els mostels (*Mustela nivalis*) i especialment les serps d'aigua (*Natrix maura*) són uns grans depredadors d'aquesta espècie. També es probable que es doni competència amb altres espècies, com per exemple *Rana perezi*. També grans dípters (escarabats aquàtics) han estat vistos depredant larves de ferreret. La sequera dels torrents és una de les causes més importants del declivi de les poblacions de ferrerets. Els cens de l'espècie es mou entre els 800-1500 adults (Alcover, 1989), però sembla que la tendència és a la baixa causat pel dèficit hídric que sofreixen les conques dels diferents torrents (Alcover, com. pers.).

***Bufo viridis balearica* BÖTTGER 1880**

Classe: AMPHIBIA Ordre: SALIENTA Fam.: BUFONIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i la directiva Hàbitat.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Boscà (1882), Mayol (1985), ICONA (1986), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie discutida però que després d'estudis bioquímics i anàlisi de cant sembla que s'han dissipat els dubtes. La subspècie és vàlida però s'estén a les illes de Còrsega i Sardenya.

Corologia. Espècie coneguda de totes les illes majors de les Balears, més comuna a Mallorca i Menorca. Les cites de Formentera són esporàdiques (actualment extinta) i les dades d'Eivissa són poc esperançadores. Boscà (1882) indica que era abundant a les hortes i en terres properes. El dèficit hídric que pateix aquesta illa de ben segur ha actuat de forma determinant per a la seva quasi extinció. Schaufuss (1882) cita aquesta espècie de s'Albufera

de Mallorca. Espècie comuna a les basses de Lluçmajor (Jaume com. pers.) i als punts d'aigua de la Serra de Tramuntana. La subspècie és vàlida però s'estén a les illes de Còrsega i Sardenya. La subspècie nominal està àmpliament distribuïda per Europa, nord d'Àfrica i àmplies zones asiàtiques.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El calàpet viu als biòtops més diversos, des de les dunes de les platges fins al roquissars càrstics de la serra de Tramuntana (hem vist calàpets fins a dalt del Galatzó), aquesta poca especialització ha fet que hagi estat observat al campus de la UIB (dades pròpies). Passen l'hivern condormits davall terra o sota pedres fins al mes de març. Per a la seva reproducció necessita de les basses o cocons temporals, de vegades de petites dimensions. Tenen una fase larvària extraordinàriament curta, després d'haver posat els ous, als quatre o cinc dies eclosionen i surten les larves que amb qüestió de 45 dies o dos mesos passen a la fase adulta, abans que se dessequi el cocó o bassa. Els calàpets són depredadors de petits invertebrats (mosques, aranyes, escarabats, papallones...). Les amenaces d'aquesta espècie venen determinades per la pèrdua de l'hàbitat, descens del nivell freàtic, augment del turisme (construccions d'urbanitzacions i utilització de l'aigua) i l'ús abusiu de biocides en les zones de conreu (Blanco i González, 1992). Actualment es porta a terme, per part de la Conselleria d'Agricultura i Pesca (Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural, Servei de Conservació de la Naturalesa), un reforçament de les poblacions d'Eivissa.

Otus scops mallorcae JORDANS 1928

Classe: AVES Ordre: STRIGIFORMES Fam.: STRIGIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i CITES.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes corològics i taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Alcúdia

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Cramp i Simmons (1977), Orfila (1989), Viada i Triay (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie discutida per Bernis *et al.* (1958) i Bannerman (1983). Acceptada per Cramp i Simmons (1977) i Máñez (1987) com a subspècie, malgrat hi ha exemplars de la forma nominal, ssp. *scops* (migratoris), que no es poden diferenciar d'alguns exemplars de la ssp *mallorcae* (exemplars sedentaris). Els exemplars d'aquesta darrera subspècie semblen ser de mida més petita, especialment pel que fa a les ales i als tarsos.

Corologia. La subspècie *mallorcae* està distribuïda per la península Ibèrica, Balears i, probablement, el nord d'Àfrica. Nidificant a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera (Muntaner i Congost, 1984) encara que en aquesta darrera illa és escàs. També nidifica a sa Dragonera mentre que a Cabrera és un hivernant escàs (Araújo *et al.*, 1977). Ha estat trobada en estat fòssil al Pleistocè superior d'Eivissa (Sondaar *et al.*, 1995).

Hàbitat i altres dades ecològiques. El mussol (també conegut com a olibassa a les Pitiüses) és una espècie nocturna, depredadora d'insectes i, ocasionalment, de petits vertebrats. Pot trobar-se a una àmplia varietat d'hàbitats. Li agraden les zones amb arbres grans, pins, caducifolis vora torrents i zones obertes i ambients humanitzats. A les Balears hiverna de forma generalitzada i no escassa. La femella pon els seus ous a finals de maig o principis de juny dins qualsevol forat d'un arbre vell o paret. Possiblement, la població nidificant deu ésser formada per aucells sedentaris i migratoris.

***Tyto alba kleinschmidt* JORDANS 1928**

Classe: AVES Ordre: STRIGIFORMES Fam.: TYTONIDAE

Especie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i CITES.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Alcúdia

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1931; 1948), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984), Cramp i Simmons (1977), Orfila (1989), Viada i Triay (1991).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sense valor taxonòmic, sinònima de la subspècie nominal.**Corologia.** Especie distribuïda per sud d'Europa, més comuna a Mallorca i Menorca que a Eivissa i Formentera. S'han recollit egagròpiles a Cabrera i sa Dragonera.**Hàbitat i altres dades ecològiques.** L'òliba, òliba blanca (o òbila o olibassa blanca a les Pitiüses) és una especie nocturna, depredadora de petits vertebrats i d'insectes. No defuig la presència de l'home, comuna a campanars d'esglésies i runes. Durant els mesos d'hivern s'ha observat un augment d'aquesta especie amb elements de centre i N d'Europa que vénen a hivernar.***Puffinus yelkouan mauretanicus* LOEWE 1921**

Classe: AVES Ordre: PROCELLARIFORMES Fam.: PROCELLARIDAE

Especie protegida per la directiva Aves i pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Especie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Cramp i Simmons (1977), Cózar i Aguilar (1989), Muntaner (1993), del Hoyo *et al.* (1992).**Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques.** Especie tractada de vegades com a subspècie de *P. puffinus* (veure, per exemple, Amengual, 1990). McMinn *et al.* (1990) la consideren com a especie endèmica de les Balears, de morfologia òssia molt similar a la de *P. puffinus*, especie de la qual es considerava com a una subspècie fins recentment (Bourne *et al.*, 1988; Walker *et al.*, 1990). Altaba (1993b) també considera que és una especie distinta i ben diferenciada. Aguilar (1991) en canvi, li dóna el tractament de *P. yelkouan* o *P. yelkouan mauretanicus*. Paterson i Yésou (1994) discuteixen sobre la identificació i variacions de plomatge de les dues subspècies de baldrigtes mediterrànies, *P. y. mauretanicus* i *P. y. yelkouan*, de la baldrigta atlàntica, *P. puffinus*.

Corologia. Les principals colònies de nidificació es troben a Formentera (i als seus illots) i a sa Dragonera-Cova de sa Cella (Andratx) (Aguilar, 1991) i a alguns dels illots de Cabrera (Aguilar, 1993).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La baldrija (o virot a les Pitiüses) és una espècie que nidifica a distintes coves i forats prop de la costa. Forma colònies de cria. S'alimenta de petits peixos i cefalòpodes que captura planejant molt prop de la superfície de la mar. Passen tot el dia alimentant-se i només tornen a la costa de nit. La presència de rates (*Rattus rattus*) a les àrees de cria suposa un greu perill de subsistència de les colònies. Segons Aguilar (1991) el total d'individus reproductors està al voltant de les 3300 parelles.

Alectoris rufa laubmanni JORDANS 1928
Classe: AVES Ordre: GALLIFORMES Fam.: PHASIANIDAE

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Muntaner i Congost (1984), Cramp i Simmons (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les poblacions de les Balears presenten caràcters intermedis entre la ssp nominal i la ssp *intercedens* Brehm 1958. No s'accepta que aquestes petites diferències puguin tenir cap significació taxonòmica. Les diferències entre la ssp. nominal i la ssp *intercedens* són també petites i amb diferents exemplars de transició.

Corologia. La ssp *intercedens* viu al sud i al est de la península Ibèrica i a les Balears. A Eivissa i Formentera la perdiu fou introduïda per a usos cinegètics. Nidificant a les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La perdiu és pròpia d'hàbitats oberts, amb vegetació escassa i de poca altura, secs. No obstant, no desdenya garrigues o brolles, cims de muntanya o àrees cremades. S'alimenta de llavors de cereals, i, de forma molt secundària, d'insectes. La perdiu és una espècie territorial, especialment durant l'època de cria. Els perdigons poden eclosionar, en nombre d'uns 15, a principis d'estiu.

Coturnix coturnix minoricensis MOLL 1957
Classe: AVES Ordre: GALLIFORMES Fam.: PHASIANIDAE

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Muntaner i Congost (1984), Cramp i Simmons (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La ssp *minoricensis*, descrita per Moll (1957), és considerada sinònima de la ssp nominal.

Corologia. Distribuïda per tota la regió paleàrtica occidental. Ha estat vista nidificant a illes petites com Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La guàtlera és típica d'ambients oberts, sense arbres, nidifica a herbassars, pastures de cereals o farratge i pradells. Menja llavors i insectes. La guàtlera és un aucell estival i migrador, els hivernants són rars, encara que a Mallorca s'ha capturat algun exemplar durant el mes de desembre. La posta l'efectuen el maig i el juny i els joves en pocs dies ja poden volar per poder fugir amb èxit dels seus depredadors.

***Streptotelia turtur loei* JORDANS 1923**

Classe: AVES Ordre: COLUMBIFORMES Fam.: COLUMBIDAE

Espècie protegida per RD 1095/1989, pel conveni internacional de Berna i directiva Aves.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Muntaner i Congost (1984), Cramp i Simmons (1977), Muntaner (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La ssp *loei* és sinònima de la ssp *arenicola* Hartert 1894. Les poblacions balears semblen ser intermitjtes entre *arenicola* i la forma nominal. Certs individus aïllats semblen idèntics a la forma nominal, i les diferències només es posen de manifest quan es consideren sèries nombroses.

Corologia. Espècie comuna a totes les Balears, distribuïda des del nord-est africà fins a l'Iran.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La tórtera o tórtora (o torta a Eivissa) és un colúmbid estival. Espècie comuna a garrigues i camps de conreu rodejats de bosc. S'alimenta de llavors. La tórtora arriba durant el mes d'abril i maig i ens abandona el mes de setembre o octubre. Construeix el niu amb poc material, amb branques laterals d'arbres, sovint a poca alçada, i sol pondre dos ous, normalment fa dues postes.

***Galerida theklae polatzeki* HARTERT**

Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: ALAUDIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i directiva Aves.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Muntaner i Congost (1984), Cramp i Simmons (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La ssp *polatzeki* és sinònima de la ssp nominal. Les poblacions del litoral meridional ibèric i de les Balears presenten una mida corporal més petita, però actualment no s'accepta que aquestes diferències tinguin significació taxonòmica.

Corologia. La ssp nominal nidifica al sud de França, a la península Ibèrica i a les Balears.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La cucullada o cogullada fosca és una espècie sedentària. Pròpia d'espais oberts, terrenys plans o inclinats; vessants de serres amb vegetació herbàcia o arbustiva dispersa i, fins i tot, superfícies escassament arbrades. La cogullada se veu sovint en zones estepàries o semiàrides, erms, timonedes i matollars amb clarianes, i també als marges amb conreus i als camins, és a dir, ocupa tota mena d'ambients a excepció dels forestals o els densament arbrats. S'alimenta d'insectes i llavors. Pot girar petites pedres per cercar aliment; també cerca insectes dintre d'excrements de grans mamífers. El mes de febrer es veuen cogullades en zel, dançant i cantant al voltant dels seus territoris. La posta l'efectuen a mitjan març i la segona posta a finals de maig.

***Troglodytes troglodytes mulleri* JORDANS 1928**
Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: TROGLODYTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Cramp i Simmons (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La ssp *mulleri* és sinònima de *T. troglodytes kabyliorum* Herbert 1910. Les diferències entre poblacions assignades a diferents subspècies són clinals per a tots els caràcters considerats. La sistemàtica subspecífica és molt complexa.

Corologia. *T. troglodytes kabyliorum* viu a nord-est africà, a les Balears i al sud de la Península Ibèrica. Només és nidificant habitual a Mallorca i a Eivissa. A Menorca és un hivernant rar i irregular (Muntaner i Congost, 1984). A Formentera és rar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El passaforadí és insectívor, s'alimenta fonamentalment d'escarabats i aranyes. L'hàbitat d'aquesta espècie, essencialment durant la reproducció, són les zones de vegetació espessa, preferentment prop de zones humides o cursos d'aigua. Relativament antropòfila.

***Sylvia atricapilla koenigi* JORDANS 1924**
Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: SYLVIIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i Bonn.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Artà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Cramp i Simmons (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La ssp *koenigi* és sinònima de *S. atricapilla pauluccii* Arrigoni 1902. Cramp i Simmons (1977) reconeixen que alguns autors assignen les poblacions balears a *S. atricapilla koenigi*, però les diferències entre aquesta subspècie i la ssp *pauluccii* són petites i sembla que és més adequat assignar les poblacions balears a aquesta subspècie.

Corologia. *S. atricapilla pauluccii* viu a Còrsega, Sardenya, Balears, Tunísia, Itàlia i Sicília. Únicament es tenen dades de nidificació de Mallorca, Menorca (Muntaner i Congost, 1984) i Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El buscaret de capell és una espècie arborícola, pròpia de boscos o de fruiters on és relativament comuna. És insectívora (principalment a l'època de cria) i frugívora (la resta de l'any). La seva frugivoria es fonamenta en plantes com l'heura, arbres, lledoners, mates, figueres, etc. A la població sedentària es veu augmentada durant l'hivern, també hi ha un augment durant la migració. Segons Moll (1957) la femella fa el niu sobre arbusts i mates i deposita de quatre a sis ous de color rosat amb taques i accents marró-vermelloses o verdoses. En la incubació col·laboren, igualment, els dos progenitors.

***Sylvia sarda balearica* JORDANS 1913**

Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: SYLVIIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna, Bonn i directiva Aves.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes taxonòmics o corològics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Cramp i Simmons (1977), Gargallo (1991), Muntaner (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Sylvia sarda* és una espècie endèmica de les illes mediterrànies, de la qual s'han descrit dues subspècies: *S. sarda sarda*, la major de les dues i amb manca de tonalitats marcadament ocràcies al seu plomatge, i *S. sarda balearica* que se troba a les Balears (Gargallo, 1991). La primera és endèmica de Còrsega, Sardenya, Pantallèria i, possiblement Zembra (Brichetti, 1978; Etchecopar i Hue, 1964; Thibault, 1983). Recentment s'han recollit noves dades de possible cria a Creta i Naxos (Magioris, 1987; Vallianos, 1984).

Corologia. Nidifica únicament a les Balears (Mallorca, Eivissa, Formentera i Cabrera) excepte a Menorca, encara que Muntaner i Congost (1984) la consideren sedentària i donen dades sobre a seva reproducció a aquesta illa. Es tenen dades d'individus capturats a alguns punts de l'est peninsular i de Columbrets.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El buscaret coallarga (o enganyapastors coallarga a Eivissa) és una espècie sedentària. Colonitza zones de garriga, preferentment molt denses, zones boscoses amb sotabosc aclarit o bardisses. Fuig de les zones ombrívols i els boscos molt tancats. Comuna a ambients secs i pedregosos, àdhuc ha estat localitzada nidificant sobre salicornies que envolten salobrans i salines. Espècie insectívora, bona part de la seva alimentació està formada d'aranyes i d'altres invertebrats. Es reproduïx a finals de març o a mitjan d'aquest mes i probablement realitzi dues o més postes (s'han trobat polls molt petits al començament de juny i de juliol).

***Regulus ignicapillus balearicus* JORDANS 1924**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: SYLVIIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i Bonn.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Lluc (Escorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1931), Cramp i Simmons (1977), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de la ssp nominal pel color més gris i manco marronós de la part inferior del cos. Les poblacions africanes es varen descriure com a *R. ignicapillus laeneni* van Marle i Vous 1949, però avui en dia aquesta ssp es considera sinònima de *balearicus*.

Corologia. La subspècie *laeneni* viu a les Balears i al nord d'Àfrica. A Mallorca és un ocell sedentari i nidificador bastant comú; a Menorca, Eivissa i Formentera se'n coneixien poques dades sobre la seva nidificació, però actualment es pot considerar sedentari i nidificador bastant comú.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El reietó cella blanca és una espècie pròpia de boscos i garrigues denses. Els nius, els instal·len a les branques dels arbres; tenen una especial predilecció pels pins, encara que també nidifiquen sobre alzines. Espècie essencialment insectívora.

***Cettia cetti salvatoris* JORDANS 1914**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: SYLVIIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i Bonn.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Moll (1957), Cramp i Simmons (1977), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sinònima de la ssp nominal.

Corologia. La ssp nominal viu al sud-est d'Europa i al sud-est africà. A les Balears únicament n'hi ha a Mallorca i a Menorca. A Mallorca està lligada a les zones humides litorals, mentre que a Menorca s'estima més els ambients forestals humits de l'interior. A les Pitiüses és més rar i no es tenen dades sobre la seva nidificació.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El rossinyol bord és una espècie sedentària comuna. Viu a llocs humits, dintre del canyet o entre els tamarells, en ambients exuberants, i sovint només es té notícia de la seva presència quan s'escolta el cant del mascle. Espècie insectívora.

***Cisticola juncidis intermedia* JORDANS 1923**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: SYLVIIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i Bonn.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Cramp i Simmons (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sembla sinònima la ssp nominal de *C. juncidis* Temnick 1820. Quan es considera tota l'àrea de distribució d'aquesta espècie queda clar que les diferències entre totes les subspècies tenen un caràcter clinal.

Corologia. Espècie comuna a les Balears, distribuïda per tota la Mediterrània occidental.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La butxaqueta és una espècie sedentària de mida petita. Els hiverns rigorosos poden esser nefasts per a aquesta espècie. Insectívor. A més de maresmes sovintaja els camps de conreu i altres hàbitats. A Menorca se'l troba a les voreres dels barrancs i zones humides de la costa sud (Muntaner i Congost, 1984).

***Luscinia megarhynchos luscinioides* JORDANS 1924**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: TURDIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Artà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sense valor taxonòmic.

Corologia. Espècie estival comuna i nidificant a totes les illes majors de les Balears (Mallorca, Menorca i Eivissa). Hiverna al S del Sahara i als boscos d'Àfrica tropical.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El rossinyol és estival i arriba durant el mes d'abril. Un vegada acabada la cria, a finals d'agost, torna a l'Àfrica. Nidifica a l'estrat arbustiu de boscos a poca altura de terra. És una espècie antropòfila. La dieta del rossinyol és eminentment insectívora.

***Muscicapa striata balearica* JORDANS 1913**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: MUSCICAPIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pels convenis internacionals de Berna i Bonn.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Considerada sinònima de la forma nominal. Gargallo (1993) aporta característiques diferencials de la subspècie nominal, segons les dades biomètriques i coloració del plomatge. El plomatge de la raça de Còrsega i Sardenya, *M. striata tyrrhenica*, és semblant a la ssp. *balearica*, pel que es fa difícil la separació d'ambdues subspècies. Les longituds alars són semblants (Cramp i Perrins, 1993).

Corologia. Podria ser un endemisme tirrènic (de Còrsega, Sardenya i de les Balears). L'espècie és migradora amb una àmplia distribució com a nidificant en la regió paleàrtica. Comuna a totes les illes, només a Menorca sembla apreciar-se una densitat més feble que a la resta d'illes. És una espècie estival, present sols en l'època de reproducció (primavera-estiu).

Hàbitat i altres dades ecològiques. El menjamosques, caçamosques o papamosques gris és una espècie pròpia d'hàbitats oberts i bardisses. No defuig la presència de l'home. Espècie estival, a final d'abril i al començament de maig arriben el caçamosques a les àrees reproductores, i marxen més enllà del Sàhara des de l'agost fins a l'octubre. A finals de maig o principis de juny es reproduïxen i posen dues postes de 2 a 5 ous. Nidifiquen en qualsevol lloc protegit de les inclemències del temps.

Emberiza schoeniclus witherbyi JORDANS 1924

Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: EMBERIZIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: s'Albufera de Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *E. schoeniclus witherbyi* és sinònima d'*E. schoeniclus intermedia* Degland, 1849.

Corologia. Subspècie distribuïda pel sud de la regió paleàrtica. Es coneix amb seguretat la seva nidificació a Mallorca (s'Albufera de Mallorca i s'Albufereta de Pollença). De les altres illes se tenen dades sobre la seva presència (a Eivissa es veu en migració, possible hivernant). Pel que fa a l'illa de Menorca es tenen dades sobre importants contingents d'hivernada provinents, majoritàriament, de països del centre i nord d'Europa, especialment d'Alemanya i Suïssa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'hortolà de canyar (o butzac a Menorca) viu entre el canyet o els marjals d'albuferes. La població nidificadora és sedentària. La reproducció té lloc des de final d'abril fins a l'agost i poden pondre entre 2 i 3 postes per temporada.

Carduelis carduelis propeparva JORDANS 1924
Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: FRINGILLIDAE

Espècie protegida pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Valldemossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Muntaner i Congost (1984), Muntaner (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sense valor taxonòmic sinònima de la spp nominal.

Corologia. Espècie comuna a totes les Balears, distribuïda per la regió paleàrtica. Cap a final d'octubre arriben individus centreuropeus. Durant el mes de març o abril aquest hivernants retornen a les mateixes àrees de cria on varen néixer o es reproduïren l'any anterior.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La cadenera es troba, preferentment, a ambients càlids. Assoleix altes densitats a les zones costaneres i de terra baixa. Camps de conreu, boscos molt oberts, i altres hàbitats amb abundància de cards. La reproducció normalment comença l'abril o el març i ho fan de forma colonial en zones amb abundant menjar. Cada parella té 5 o 6 polls.

Carduelis chloris mallorcae JORDANS 1924
Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: FRINGILLIDAE

Espècie protegida pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Alcúdia

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sense valor taxonòmic sinònima de la spp nominal.

Corologia. Espècie sedentària i comuna a totes les illes. Durant l'hivern es dona un lleuger augment amb nous exemplars provinents del nord d'Europa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'igual que la cadenera, el verderol era originàriament una espècie lligada a espais oberts llandants amb boscos. La modificació d'aquests ambients per part de l'home ha forçat al verderol modificar els seus costums i es veren molt afavorides. Espècie antropòfila. El període de la nidificació és molt dilatat i va de març fins a setembre. Segons Moll (1957), la femella realitza dues o tres postes a l'any, dipositant cinc ous de coloració blavosa amb taques vermelloses. La incubació dura, aproximadament, catorze dies. Cria en petites colònies disperses de 3 o 6 parelles.

***Fringilla coelebs balearica* JORDANS 1924**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: FRINGILLIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Lluc (Escorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Dels treballs de Jordans (1924) semblaria que els exemplars de les Balears presenten diferències de plomatge amb les espècies del nord d'Europa, encara que aquestes són tan subtis que no permeten separar-la de la subspècie balear (Moll, 1957). Subspècie sense valor taxonòmic sinònima de la ssp nominal.

Corologia. Espècie comuna a totes les illes majors, nidificadora únicament a Mallorca i Menorca. Durant l'hivern augmenta la població refoçada per elements del nord-est d'Europa. Aquests exemplars hivernants tornen a les seves terres per a nidificar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El pinsà és una espècie pròpia de boscos. A final d'abril o maig la femella comença a construir un niu. Els 4 o 5 joves que surten no s'independitzen fins als 30-40 dies del naixement. Són espècies territorials i sembla que no es mesclen amb els immigrants.

***Loxia curvirostra balearica* HOMEYER 1862**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: FRINGILLIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie presumptament endèmica de mida més petita que la ssp nominal. Presenta unes tonalitats generals més grises en ambdós sexes, mentre que el veremell dels mascles és molt més intens que en les altres subspècies conegudes. La femella és de color més gris, amb molt poques plomes verdes, el bec és un poc més curt que en la ssp nominal, i la mandíbula és més ampla i de menor altura que el maxil·lar. Altaba (en preparació) considera que es tracta d'una espècie endèmica vàlida, és a dir eleva la seva categoria taxonòmica de subspècie a espècie endèmica.

Corologia. A les Balears només es troba com a reproductor a Mallorca, i hi ha una citació a Formentera; a la resta de les illes només apareix com a hivernant ocasional.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El trencapinyons és un nidificador comú als boscos de coníferes. Al llarg de l'evolució el trencapinyons ha desenvolupat un bec fort i poderós que li permet d'obrir les pinyes per aconseguir els pinyons. La reproducció es dona

essencialment el mes d'abril, emperò pot produir-se quasi durant qualsevol mes de l'any. L'època de reproducció així com la densitat de trencapinyons està condicionada a l'abundància d'aliment.

***Passer domesticus balearoibericus* JORDANS, 1924**

Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: PLOCEIDAE

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subespècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Valldemossa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Munn (1924; 1931), Moll (1957), Muntaner i Congost (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie sense valor taxonòmic sinònima de la ssp nominal.

Corologia. Espècie comuna a totes les illes.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El teulader és una espècie oportunista, molt lligada a la presència de l'home i a ambients ruderalitzats. Sedentària molt comuna. Encara que és un auell granívor, ha esdevingut totalment oportunista en els seus hàbits alimentaris, i captura tota mena d'aliments, des de papallones en vol fins al mengar de les gallines, larves de mosques, fruits, etc. Nidifica a tota mena de forats i cavitats, preferentment relacionades amb construccions humanes o en les seves rodalies.

***Petronia petronia balearica* JORDANS 1924**

Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: PLOCEIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subespècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Jordans (1924).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie sense valor taxonòmic, sinònima de la ssp nominal.

Corologia. Espècie distribuïda pel sud de la regió paleàrtica. Coneguda de Mallorca on cria de forma escassa, a Menorca és excepcional i a les Pitiüses cria i és comuna a molts d'indrets.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El gorrió foraster és una espècie sedentària i nidificadora. L'hàbitat preferencial d'aquesta espècie són els roquissars, els penya-segats i les zones pedregoses en general, sobretot zones seques i assolellats. També es pot veure a conreus i zones ermes. Per nidificar utilitza esclerxes naturals o forats dels penya-segats o àdhuc a zones antropomorfitzades. A les Pitiüses és una espècie en expansió.

***Parus caeruleus balearicus* JORDANS 1913**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: PARIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències:

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sense valor taxonòmic sinònima de la ssp nominal.

Corologia. Nidificant únicament a les muntanyes de Mallorca. A l'hivern arriben importants efectius migradors del nord d'Europa. El pas de tardor té lloc des de final de setembre fins al final d'octubre, i el de primavera des del febrer fins a mitjan març.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El cap-ferrerico blau és un aucell forestal, essencialment de boscos de *Quercus ilex*. Es dona una relació de competència amb l'altra espècie de cap-ferrerico (*Parus major*), emperò aquesta competència no és de tipus tròfic, el cap-ferrerico blau generalment menja entre les branques més externes dels arbres, mentre que el cap-ferrerico utilitza estrats més baixos, sinó que és pels forats on fa el niu cada espècie. La reproducció comença al final d'abril o al començament de maig i es prolonga fins al final de juny.

***Parus major mallorcae* JORDANS 1913**
 Classe: AVES Ordre: PASSERIFORMES Fam.: PARIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, pel conveni internacional de Berna.

Àrea de nidificació a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Jordans (1931).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sinònima de la ssp nominal. L'existència de fenòmens complexos d'hibridació i variació clinal fan que la sistemàtica subspecífica sia molt complexa.

Corologia. Espècie sedentària a Mallorca, Menorca i Eivissa. Espècie distribuïda per la regió paleàrtica. Des de final de setembre fins als mesos de febrer-març poden arribar alguns migradors del nord d'Europa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El cap-ferrerico és un aucell eminentment forestal, lligat principalment a masses de *Quercus ilex*. Insectívor, però també frugívor. Per nidificar necessita qualsevol tipus de forat, ja sigui a una paret, a caixes niu o a un arbre. La reproducció té lloc des del març fins al juliol. Sol tenir 6 o 7 polls que abandonen el niu pel mes d'agost.

Balearica pavonina BRISSORA 1760

Classe: AVES Ordre: GRUIFORMES Fam.: GRUIDAE

Distribució a les Illes Balears: coneguda de Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Especie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Brissora (1760).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie descrita pel naturalista anglès Brissora (1760) d'exemplars que es pensava que provenien de les Balears, d'aquí el seu nom genèric, *Balearica*. Aquesta espècie, aucell de grans dimensions, pertany al grup conegut com a grues coronades.

Corologia. Espècie pròpia d'Àfrica tropical de la qual no es té constància de la seva presència a les illes a no esser d'una única captura de Mallorca l'any 1880 pel naturalista C. Vilella. És una espècie comuna als zoològics i auto-safaris.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La grua coronada és un aucell d'aproximadament un metre de longitud viu a les voreres dels rius o en les zones properes a l'aigua. De vespre dorm als arbres per a no esser caçades pels seus depredadors. Menjen llavors i brots vegetals i de vegades insectes i altres petits animals. Davant qualsevol perill criden de forma estridanera, corren i es posen a volar. Són espècies freqüents en els parcs zoològics.

Atelerix algirus vagans THOMAS 1901

Classe: MAMMALIA Ordre: INSECTIVORA Fam.: ERINACEIDAE

Especie protegida pels convenis internacionals de Berna i directiva Hàbitat.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: Es Migjorn Gran, Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Lange i Alcover (1987), Hutterer (1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. S'atribueixen a la subspècie *vagans* els eriçons de la franja litoral oriental de la península Ibèrica (Lange i Alcover, 1987; Hutterer, 1983). Aquesta subspècie es caracteritza per esser de mida lleugerament més petita i per tenir el pelatge de coloració més clara. Kahmann i Vesmanis (1978) han estudiat l'eriçó de Formentera i han pogut observar que si bé és idèntic a la forma de Menorca en quant a mida, no presenta la coloració blanquinosa del pelatge que caracteritza a aquesta subspècie. L'eriçó és una espècie d'introducció recent a les Balears.

Corologia. Aquesta subspècie, a més a més de a les Balears, es pot trobar a la península Ibèrica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'eriçó es troba preferentment a les garrigues. És essencialment insectívor i malacòfag. Dades de reproducció indiquen que tenen les cries

durant el mes de juliol-agost, i tal volta novament durant els inicis de la tardor. El nombre de cries varia d'una a tres.

***Crocidura russula ibicensis* VERICAD i BALCELLS 1965**
Classe: MAMMALIA Ordre: INSECTIVORA Fam.: SORICIDAE

Espècie protegida pel conveni internacional de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Rey i Rey (1974), Alcover (1979).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home, i que en uns poc milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. Rey i Rey (1974) considera que aquest tàxon s'ha d'incloure amb la subspècie *pulchra*, que viu a la península Ibèrica.

Corologia. Espècie comuna i abundant per a tota l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. El rat grill d'Eivissa és relativament abundant per tot arreu. Insectívor de talla petita. Tenen l'època de zel durant la primavera, i emeten uns crits que els han donat, també, el nom de rat grill. A l'igual que les altres rates aranyeres emeten ultrasons per localitzar els obstacles i les seves preses.

***Crocidura graveolens balearica* MILLER 1907**
Classe: MAMMALIA Ordre: INSECTIVORA Fam.: SORICIDAE

Espècie protegida pel conveni internacional de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kahmann i Vesmanis (1974), Vesmanis i Alcover (1980).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Descrita originalment com a espècie, però es considera com a subspècie de *C. graveolens* (Vesmanis i Alcover, 1980). Ha estat inclosa com a subspècie de *C. suaveolens*. Subspècie de mida grossa en comparació amb les formes típicament continentals.

Corologia. Espècie introduïda a Menorca per l'home en època històrica (pels romans), i que en uns poc milers d'anys s'ha diferenciat amb la seva mida per poder descriure una nova subspècie (Vesmanis i Alcover, 1980).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La rata aranyera de Menorca és més abundant a les zones humides i escassa a les garrigues i alzinars. Insectívor de talla petita. S'alimenta d'aranyes (d'aquí el nom popular de rata aranyera), crustacis, de petits mol·luscs, etc. La rata aranyera és molt activa tant de dia com de nit.

***Apodemus sylvaticus eivissensis* ALCOVER 1977**
 Classe: MAMMALIA Ordre: RODENTIA Fam.: MURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Sant Rafel, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Alcover (1979).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home en època prehistòrica, i que en uns poc milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. Es tracta de una forma de gran talla i coa molt llarga. Es caracteritzen per la seva coloració més fosca i pàl·lida (més evident en *A. s. frumentariae*). La subspècie de ratolí de rostoll que viu a Eivissa és una de les formes de major talla, si no la més grossa, que es coneix en el món d'aquesta espècie (Alcover, 1979).

Corologia. Subspècie distribuïda per tota l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquest ratolí és omnipresent per tot arreu. Essencialment granívor i herbívor, però durant la primavera i estiu menja una bona quantitat de petit invertebrats. Es reproduïx durant tot l'any sense cap problema, encara que el màxim d'activitat reproductiva es dona durant la primavera d'hivern, cap el mes d'octubre-novembre. El nombre de cries varia entre dues i nou (normalment 4 o 5). L'esperança mitja de vida en estat salvatge sol ésser d'un any i mig. Els ratolins són la base de la dieta de quasi tots els depredadors de micromamífers que viuen a les nostres illes (Alcover, 1979).

***Apodemus sylvaticus frumentariae* SANS-COMA i KAHMANN 1977**
 Classe: MAMMALIA Ordre: RODENTIA Fam.: MURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
 Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Cala Saona (Formentera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Alcover (1977).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home en època prehistòrica, i que en uns poc milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. Aquesta subspècie es caracteritza per la seva talla gran. Es caracteritzen per la seva coloració més fosca i pàl·lida (més evident que en *A. s. eivissensis*).

Corologia. Distribuïda per tota l'illa de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquest ratolí de rostoll és omnipresent per tot arreu. Essencialment granívor i herbívor, però durant la primavera i estiu menja una bona quantitat de petit invertebrats. Es reproduïx durant tot l'any sense cap problema, encara que la màxim d'activitat reproductiva es dona durant la primavera d'hivern, cap el mes d'octubre-novembre. El nombre de cries varia entre dues i nou (normalment 4 o 5). L'esperança de vida en estat salvatge sol ésser d'un any i mig. Els ratolins són la base de la dieta de quasi tots els depredadors de micromamífers que viuen a les nostres illes (Alcover, 1979).

***Mus spretus parvus* ALCOVER, GOSÀLBEZ i ORSINI 1985**
Classe: MAMMALIA Ordre: RODENTIA Fam.: MURIDAE

Distribució a les Illes Balears: Eivissa
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: MNCM Palma de Mallorca

Localitat típica: Sant Rafel (Eivissa)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Alcover *et al.* (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home en època prehistòrica, i que en uns poc milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. La subspècie *parvus* és una forma nana.

Corologia. Subspècie distribuïda per tota l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta forma salvatge de ratolí domèstic o ratolí mediterrani es pot trobar per tot arreu. Els seus escassos requeriments hídrics permeten a aquesta espècie viure a hàbitats molt secs. Granívor i, en general, oportunista. Es un important destructor de llavors.

***Ellomys quercinus ophiuræ* THOMAS 1925**
Classe: MAMMALIA Ordre: RODENTIA Fam.: MYOXIDAE

Protegida pel conveni internacional de Berna.
Distribució a les Illes Balears: Formentera
Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R
Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kahmann (1970), ICONA (1986).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home en època prehistòrica, i que en uns poc milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. Aquesta subspècie es caracteritza per la seva gran talla.

Corologia. Distribuïda per tota l'illa de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La rata de sa coa blanca o rata ullada (rata cellarda) viu a garrigues on domina la comunitat vegetal d'*Oleo-Ceratonion*. La seva activitat augmenta el capvespre i es prolonga fins a l'alba, encara que es tenen dades sobre la seva activitat en hores de Sol. Durant l'hivern presenten una letàrgia poc profunda. La seva alimentació és més carnívora que vegetariana, mengen caragols, insectes, isòpodes i fins i tot altres vertebrats (Alcover, 1979). Malgrat esser una subspècie abundant està en regressió per l'augment de la població de *Rattus rattus*.

***Ellomys quercinus gymnesicus* THOMAS 1903**
Classe: MAMMALIA Ordre: RODENTIA Fam.: MYOXIDAE

Protegida pel conveni internacional de Berna.
 Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA
 Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: Es Migjorn Gran, Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Kahmann i Tiefenbacher (1969), Alcover (1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subspècie probablement és sinònima d'*Eliomys quercinus quercinus* (Kahmann i Tiefenbacher, 1969; Kahmann i Thoms, 1973; Alcover, 1983). Sembla clar que pertany al grup *quercinus*; presenta una coloració totalment blanca a la part inferior de la coa. Thomas (1903) caracteritzà aquesta subspècie per la seva mida més petita.

Corologia. Distribuïda per tota l'illa de Menorca (la presumpta subspècie), la subspècie nominal també és coneguda de Mallorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La rata sarda (rata cellarda) viu a garrigues on domina la comunitat vegetal d'*Oleo-Ceratonion*. La seva activitat augmenta cap el capvespre i es prolonga fins a l'alba, encara que es tenen dades sobre la seva activitat en hores de Sol. Durant l'hivern presenten una letàrgia poc profunda. La seva alimentació és més carnívora que vegetariana, mengen caragols, insectes, isòpodes i fins i tot altres vertebrats (Alcover, 1979).

Martes foina ERXLEBEN 1777

Classe: MAMMALIA Ordre: CARNIVORA Fam.: MUSTELIDAE

Protegida pel conveni internacional de Berna.
 Distribució a les Illes Balears: Eivissa
 Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): Ex
 Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Köller (1931), Delibes et al. (1979), Alcover (1979).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie innominada endèmica d'Eivissa. El mart d'Eivissa era notablement més petit que l'espècie peninsular, probablement com a conseqüència de la seva evolució en condicions insulars; no obstant, Delibes i Amores (1986), després d'estudiar exemplars de museus, no li donen cap denominació subspecífica. Aquesta espècie fou introduïda a Eivissa per l'home en època prehistòrica.

Corologia. Distribuïda inicialment per tota l'illa d'Eivissa, probablement extinta en els darrers quinze o vint anys. Segons ICONA (1986) és considerada en perill, però Blanco i González (1992) ja la consideren extinta i endemisme espanyol.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta subspècie de mart d'Eivissa (o fagina d'Eivissa) es distribuïa pels pinars, zones ruderals, crulls i entrades de coves, tot fugint de les zones antropomorfitzades. Carnívor, però amb grans variacions estacionals en la seva dieta. A la tardor és més frugívor. Actuarà com a excel·lent dispersor de llavors. La causa de l'extinció són desconegudes, però probablement sofrí les pressions dels pel·leters murcians. Sobre la seva data d'extinció, Delibes i Amores (1986) consideren que fou durant la dècada dels setanta, i donen referències d'altres autors que suggereixen la possibilitat de que l'espècie sobrevivís àdhuc fins al 1977.

***Martes martes minoricensis* ALCOVER, DELIBES, GOSÀLBEZ i NADAL 1987**

Classe: MAMMALIA Ordre: CARNIVORA Fam.: MUSTELIDAE

Protegida pel conveni internacional de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MNM Palma de Mallorca

Localitat típica: Menorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Cleveguer (1991; 1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home en època prehistòrica, i que en uns pocs milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. Aquesta subespècie es caracteritza per la seva talla gran.

Corologia. Distribuïda per tota l'illa de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Aquesta subespècie de mart de Menorca es distribueix per alzinars i garrigues. Carnívor, però amb grans variacions estacionals en la seva dieta. A la tardor és més frugívor. Actua com a excel·lent dispersor de llavors.

***Genetta genetta isabelae* DELIBES 1977**

Classe: MAMMALIA Ordre: CARNIVORA Fam.: VIVERRIDAE

Protegida pels convenis internacionals de Berna i directiva Hàbitat.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: EB Doñana

Localitat típica: Santa Eulària, Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Alcover (1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie introduïda a les Balears per l'home en època històrica (probablement pels àrabs), i que en uns pocs milers d'anys s'ha diferenciat a nivell subspecífic. Aquesta subespècie es caracteritza per la seva talla petita.

Corologia. Distribuïda per tota l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La geneta és un carnívor de talla petita, s'alimenta especialment de ratolins (*Apodemus* spp.), però també d'altres vertebrats, insectes i fruits. Actua com a dispersor de llavors.

***Genetta genetta balearica* THOMAS 1901**

Classe: MAMMALIA Ordre: CARNIVORA Fam.: VIVERRIDAE

Protegida pels convenis internacionals de Berna i directiva Hàbitat.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subespècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: BM (NH) Londres

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Alcover (1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sinònim de *G. genetta genetta* (Alcover, 1983). *G. g. balearica* fou descrita per Thomas (1902) basant-se en la coloració del pelatge. Posteriorment s'han trobat exemplars amb les mateixes característiques a la península Ibèrica (Alcover, 1970).

Corologia. Espècie coneguda de Mallorca i de Cabrera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La geneta colonitza zones de garrigues, alzinars i molts dels cims muntanyencs de Mallorca. Vegeu *G. g. isabellae*. La seva alimentació es basa en micromamífers, aucells, rèptils, insectes i molts de tipus de fruits (figues, arbres, mores...).

Felis catus jordanii SCHWARZ 1930

Classe: MAMMALIA Ordre: CARNIVORA Fam.: FELIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Menorca Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Subspècie no endèmica de les Balears

Sèrie típica

Localització actual: Mus. A. Koenig, Bonn

Localitat típica: Santa Margalida, Mallorca

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Alcover (1983).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Schwarz (1930) descriu aquesta subspècie de Mallorca. Actualment no és reconeix com a subspècie (Alcover, 1983). És més, Alcover (1979) indica que l'únic moix trobat en llibertat són moixos domèstics assilvestrats (*Felis lybica*).

Corologia. El moixos domèstics assilvestrats es troben distribuïts per totes les illes.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'alimentació del moix assilvestrat es basa en mamífers i petits aucells, insectes i altres invertebrats.

Addenda

Leuctra balearica PARDO i ZWICK 1993

Classe: INSECTA Ordre: PLECOPTERA Fam.: LEUCTRIDAE

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Espècie sense dubtes taxonòmics ni corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Malicky

Localitat típica: Sóller

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pardo i Zwick (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de mida petita descrita sobre un únic mascle. Pardo i Zwick (1993) la inclouen dins del grup *fusca*.

Corologia. Espècie coneguda únicament de la localitat tipus, al nord de Sóller a 750 m d'altitud.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Els adults solen viure entre dues i quatre setmanes, període durant el qual volen petites distàncies i, sobretot, deambulen per les rodalies dels torrents i de les fonts. És en aquests indrets on es solen aparellar. Ponen els ous dins o molt prop de l'aigua. Les larves són essencialment carnívores i omnívores. Els plecòpters han estat organismes considerats com a molt bons indicadors d'aigües netes.

Annex

Categories sobre l'estat de conservació segon la UICN:

(Ex) Extingida

Espècie no retrobada en llibertat durant els darrers cinquanta anys (criteri adoptat pel CITES).

(E) En perill

Tàxons en perill d'extinció i que la seva supervivència seria improbable si els factors causals continuassin actuant.

S'inclouen aquells tàxons que són considerats en perill imminent d'extinció, perquè els seus efectius han minvat fins a un nivell crític o els seus hàbitats han estat dràsticament reduïts. Aixímateix, s'inclouen els tàxons que possiblement estan ja extints, però que han estat vistos amb certesa en llibertat durant els darrers cinquanta anys.

(V) Vulnerable

Tàxons que estarien en la categoria "En perill" en un futur proper si els factors causals continuassin actuant.

S'inclouen aquells tàxons en els que totes o la major part de llurs poblacions sofreixen regressió degut a sobreexplotació, a àmplia destrucció de l'hàbitat o a qualsevol altra perturbació ambiental; aquells amb poblacions que han estat greument reduïdes i la seva supervivència no està garantida, i els de poblacions encara abundants, però que estan amenaçades per factors adversos d'importància en tota la seva àrea de distribució.

(R) Rara

Tàxons amb poblacions a nivell mundial petites, que sense pertànyer, en l'actualitat, a les categories "En perill" o "Vulnerable" corren risc. Normalment aquests tàxons es localitzen en àrees geogràfiques o hàbitats restringits, o bé presenten una densitat escassa en una àrea més extensa.

(I) Indeterminada

Tàxons que se sap que pertanyen a una de les categories "En perill", "Vulnerable" o "Rara", però dels que no hi ha informació suficient per decidir qual és la categoria apropiada.

(K) Insuficientment coneguda

Tàxons que se sospita que pertanyen a alguna de les categories precedents, però no se sap a quina per falta d'informació.

(NA) No amenaçada

Segons la categoria de la UICN en aquest apartat s'inclouen els tàxons que han estat inclosos a una categoria anterior però que en l'actualitat en desaparèixer l'amenaça que actuava sobre ells ja no corren cap risc d'extinció. Nosaltres hem considerat dins d'aquesta categoria únicament tàxons no amenaçats ni durant el passat ni en l'actualitat.

Bibliografia

- Agnus, R.B. 1971. Revisional notes on *Helophorus* F. (Col. Hydrophilidae). 3. Species resembling *H. strigiformis* Thoms. and some further notes on species resembling *H. minutus* F. *Entomologist's Monthly Magazine*, 107:238-256.
- Aguilar, J.S. 1991. Resum de l'atlas d'ocells marins de les Balears, 1991. *A.O.B.* 6:17-20.
- Aguilar, J.S. 1993. Seguiment de la població reproductora de *Puffinus yelkouan mauretanicus* al parc nacional de Cabrera, 1993. *A.O.B.*, 8:51-53.
- Aguilar-Amat, J.B. 1914. La *Helix Companyoi* Aleron. de Sta. Maria del Mar de Barcelona. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 14:125-127.
- Aguilar-Amat, J.B. 1933. Observacions malacològiques. 19. Contribució al coneixement de la fauna menorquina. *But. Inst. Catalana Hist. Nat.*, 33:334-338.
- Alcover, J.A. 1977. The long-tailed field mouse or wood mouse *Apodemus sylvaticus* (Linné 1758) from the island of Ibiza (Pityusics). *Säugetierkd Mitt.*, 25:204-213.
- Alcover, J.A. 1979. *Els mamífers de les Balears*. Ed. Moll. Palma de Mallorca.
- Alcover, J.A. 1983. *Contribució al coneixement del mamífers de les Balears i Pitiüses*. Tesi Doctoral. Univ. Barcelona.
- Alcover, J.A. 1989. El sapillo balear, un fòsil viviente. *Quercus*, 39:14-19.
- Alcover, J.A., Arrondo, C., Jaume, D., McMinn, M., Palmer, M., Pons, G.X. i Sáez, E. 1990. Sa Dragonera: estudi preliminar de la seva fauna. II Jornades del Medi Ambient de les Balears, 95.
- Alcover, J.A., Delibes, M., Gosàlbez, J. i Nadal, J. 1986. *Martes martes* Linnaeus 1758 a les Balears. *Misc. Zool.*, 10:323-333.
- Alcover, J.A., Gosàlbez, J. i Orsini, P.H. 1985. *Mus spretus parvus* n. ssp. (Rodentia, Muridae): un ratolí nou de l'illa d'Eivissa. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 29:5-17.
- Alcover J.A. i Muntaner, J. 1986. Els Quiròpters de les Balears i Pitiüses: una revisió. *Endins*, 12:51-63.
- Altava, C.R. 1991a. Mol·luscs. In: *Història Natural dels Països Catalans, vol. 8: Invertebrats no artròpodes*. Joandomènec Ros. Ed., 375-416, 427-470. Barcelona.
- Altava, C.R. 1991b. *Phylogeny and biogeography of melanopsids snails in the Western Mediterranean region*. Ph. D. Thesis, University of Pennsylvania. Philadelphia.
- Altava, C.R. 1993a. Els caragols i llimacs terrestres (Mollusca: Gastropoda) de l'Arxipèlag de Cabrera. In: *Història natural de l'Arxipèlag de Cabrera*. J.A. Alcover, E. Ballesteros i J.J. Fornós Eds. CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears 2:409-426.
- Altava, C.R. 1993b. La sistemàtica i la conservació de la biodiversitat: el cas de les baldrigues (*Puffinus*). *A. O. B.*, 8:3-14.
- Altimira, C. 1970. Moluscos y conchas recogidos en cavidades subterráneas. *Speleon*, 17:67-75.
- Altonaga, K. 1988. Nuevos datos sobre la familia Zonitidae (Gastropoda: Pulmonata: Stylommatophora) en Eivissa. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 32: 57-69.
- Altonaga, K. 1989. El género *Vitrea* Fitzinger, 1833 (Pulmonata: Stylommatophora: Zonitidae) en la Península Ibérica. *Graellsia*, 45:79-112.
- Amengual, J.F. 1990. *Llista vermella dels vertebrats de les Balears, Vol II: aus*. Doc. Tèc. Cons., 2 Conselleria d'Agricultura i Pesca. Palma de Mallorca.
- Araújo, J., Muñoz-Cobos, J. i Purroy, F.J. 1977. Las rapaces y aves marinas del Archipiélago de Cabrera. *Naturalia Hispanica*, 12. ICONA.
- Arbea, J.I. 1993. Nuevas citas de Protura (Insecta) de Menorca Islas Baleares (España). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 90:29-32.
- Arbea, J.I. i Jordana, R. 1990. Colémbolos de las islas Baleares (Insecta, Collembola). *Redia*, 73:187-200.
- Ardoin, P. 1979. Une nouvelle espèce d'*Akis* (Coleoptera: Tenebrionidae) de l'île de Formentera, Baléares. *Entom. Blätter*, 74:155-157.

- Arntzen, J.W. i García-París, M. 1995. Morphological and allozyme studies of midwife toads (genus *Alytes*), including the description of two new taxa from Spain. *Contributions to Zoology*, 65(1):5-34.
- Askew, R.R. 1973. Some Chalcidoidea from Majorca, with descriptions of two new species (Hymenoptera). *Eos*, 13:27.
- Auber, L. 1944a. *Atlas des coléoptères de France, Belgique et Suisse*. Boubée ed. Paris. Volum I. 261 pp.
- Auber, L. 1944b. *Atlas des coléoptères de France, Belgique et Suisse*. Boubée ed. Paris. Volum II. 272 pp.
- Azpeitia, F. 1929. Monografía *Melanopsis* vivientes y fósiles de España. *Mem. Instituto Geológico y Minero*.
- Bach, C. 1977. Relación de los *Diplura* cavernícolas de España. *Com. 6è Simp. d'Espeleologia*. Publ. C.E.T. 109-110. Terrassa.
- Báguena, L. 1955. Scarabaeoidea nuevos o muy interesantes de la fauna ibero-balear y pirenaica. *Eos*, 31:275-295.
- Báguena, L. 1967. *Scarabaeoidea de la fauna ibero-balear i pirenaica*. CSIC ed. Madrid. 576 pp.
- Bannerman, D.A. 1983. *The Birds of the Balearics*. Croom Helm, Ltd, Kent.
- Baraud, J. 1992. *Coléoptères Scarabaeoidea d'Europe*.
- Barrientos, J.A. i Febrer, J.B. 1986. Arañas de Menorca I. Agelenidae (Araneae). Descripción del macho de *Malthonica balearica* Brignoli, 1978. *Orsis*, 2:121-129.
- Beaucournu, J.C. i Alcover, J.A. 1984. Siphonaptera from small terrestrial mammals in the Pityusic Islands. In: *Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands*, Kubier, H., Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano, C. (eds.). 377-392. La Haia.
- Beaucournu, J.C., Launay, H. i Alcover, J.A. 1983. *Rhadinopsylla (Rhadinopsylla) eivissensis* Beaucornu et Alcover, stat. nov.; complément de description et discussion du statut des espèces affines (Siphonaptera, Hystrichopsyllidae). *Ann. Parasitol. Hum. Comp.*, 58:193-198.
- Beier, M. 1961. Nochmals über iberische und marokkanische Pseudoscorpione. *Eos*, 37:21-39.
- Bellés, X. 1974. Biospeleología y paleogeografía, nuevas consideraciones sobre el poblamiento de la isla de Mallorca por la fauna cavernícola terrestre. *Com. IV Simp. Biospeleologia*; E.C.E., G.E. Pedraforca. 43-46. Barcelona.
- Bellés, X. 1976a. Resultados de una campaña biospeleológica en Mallorca. Coleópteros. *Endins*, 3:47-55.
- Bellés, X. 1976b. Contribución al conocimiento del género *Henrotius*. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 21:131-145.
- Bellés, X. 1984-1985. Morphological clines in reduced areas. The case of *Henrotius jordai* (Reitter), cave-dwelling beetle from Majorca Island. *Int. J. Speleol.*, 14, 63-68.
- Bellés, X. 1987. Fauna cavernícola i intersticial de la Península Ibèrica i les Illes Balears. Monografies Científiques 4. *Consell Superior d'Investigacions Científiques-Editorial Moll*, Palma de Mallorca. 207 pp.
- Bellés, X., Damians, J. i Pretus, J.Ll. 1989. "MINOR-87": Una campanya biospeleològica a Menorca. *Endins*, 14-15:69-75.
- Benick, G. 1990. *Atheta bellesi* G. Benick. nov. spec. - eine neue höhlenbewohnende Art aus Mallorca. *Entomol. Blätter*, 86:69-70.
- Bernis, F., Díez, P.M. i Tato, J. 1958. Guión de la avifauna Balear. *Ardeola*, 4:25-97.
- Besuchet, C. 1958. Coleoptera Pselaphidae et Scydmaenidae. *Rev. suisse Zool.*, 65:891-919.
- Besuchet, C. 1969a. *Faronus* nouveaux ou méconnus de la péninsule ibérique (Col. Pselaphidae). *Mitt. Schwei. Ent. Ges.*, 42:106-116.
- Besuchet, C. 1969b. *Geopselaphus* d'Espagne nouveaux ou peu connus (Col. Pselaphidae). *Mitt. Schw. Ent. Gesell.*, 42:96-105.
- Besuchet, C. 1974. Les Psélaphides cavernicoles de l'Espagne. *Misc. Zool.*, 3(4):1-29.
- Biondi, S. 1993. Note su *Auletes tubicen* Bohemann, 1829 (Coleoptera Attelabidae). *Boll. Soc. ent. ital., Genova*, 125:113-117.

- Blanco, J.C. i González, J.L. 1992. Libro rojo de los vertebrados de España. Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación. Madrid. 714 pp.
- Blas, M. 1981. Sobre la presencia de *Hormosacus vandalitidae* (Heyden, 1879) en la Isla de Mallorca. (Col. Catopidae). *Rapp. Comm. Int. Mer Médit.* 27(9):87-88.
- Blas, M. 1992. Nuevos datos sobre los Cholevidae (Coleoptera) de las Islas Baleares. *Elytron*, 6:159-162.
- Blasco, A. 1984. *Contribución al conocimiento de los Migalomorfos del tercio oriental de la Península Ibérica*. Tesi de Llicenciatura. Facultat de Biologia, Universitat de Barcelona, 274 pp. Barcelona.
- Boeters, H. 1981. Unbekannte westeuropäische Prosobranchia. *Arch. Mollusk.*, 111:55-61.
- Boeters, H. 1987. Moitessieridae und Hydrobiidae auf Spanien und Portugal. *Arch. Mollusk.*, 118:181-261.
- Bofill, A. i Aguilar-Amat, J.B. 1924. Malacologia de les illes Pitiuses. *Trab. Mus. Cien. Nat. Barcelona*, 10:3-71.
- Bolívar, I. 1897-1900. *Catálogo Sinóptico de los Ortópteros de la Fauna Ibérica*. Impr. Univ. Coimbra. 168 pp.
- Bonnemaison, L. 1964. *Enemigos naturales de las plantas cultivadas y forestales*. Oikos-tau Ed. Barcelona. 496 pp.
- Bordoni, A. 1976. Studi sulla sistematica e la geonemia degli *Xantholinus*. IX. *Xantholinus* del Museo di Storia Naturale di Ginevra raccolti nel bacino del Mediterraneo ed appunti su alcuni altri Xantholinini. Prima nota (Col. Staphylinidae). *Rev. suisse Zool.*, 83:83-103.
- Bordoni, A. 1977. Stafilinidi raccolti nel corso di ricerche biospeologiche in Spagna (Bellés/Comas/Cuñé) e descrizione del *Lobrathium bellesi* n. sp. de Maiorca (Coleoptera). *Speleon*, 23:15-19.
- Bordoni, A. 1982. *Staphylinidae. Generalità- Xantholininae*. Fauna d'Italia. Coleoptera. Ed. Calderini. Bologna. 434 pp.
- Borowiec, L. 1985. New synonym and new distributional data of Palaearctic seed-beetles (Coleoptera, Bruchidae). *Polskie Pismo Ent.*, 55(2):205-207.
- Bourne, W.R.P., Mackrill, E.J., Patterson, A. M. i Yesou, P. 1988. The Yelkouan Shearwater *Puffinus (puffinus?) yelkouan*. *British Birds*, 81:306-319.
- Breit, J. 1908. Eine koleopterologische sammelreise auf Mallorca (Balearen). *Verh. der zool-bot Gessellschaft, Wien*, 58:52-67.
- Breit, J. 1909. Eine koleopterologische sammelreise auf Mallorca. *Verh. der zool-bot Gessellschaft, Wien*, 59:72-94.
- Brichetti, P. 1978. Guida degli uccelli nidificanti in Italia.
- Brignoli, P.M. 1975. Ragni d'Italia. XXV. Su alcuni ragni cavernicoli dell'Italia Settentrionale (Araneae). *Notiz. Circ. Spel. Romano*, 20 (1-2):8-39.
- Brignoli, P.M. 1978. Quelques notes sur les Agelenidae, Hahniidae, Oxyopidae et Pisauridae de France et d'Espagne (Araneae). *Revue suisse Zool.*, 85:265-294.
- Brignoli, P.M. 1978-79. Sur quelques Dysderidae de France d'Espagne et de Tunisie (Araneae). *Vie et Milieu*, 28-29:111-116.
- Brignoli, P.M. 1980. Some new or interesting Eastern Mediterranean Dysderidae and Agelenidae (Araneae). *Ann. Zool., Warszawa*, 35:75-82.
- Bristowe, W.S. 1934. The spiders of Greece and the adjacent islands. *Proc. Zool. Soc. London*, 4:733-788.
- Bristowe, W.S. 1939. *The community of spiders*. Ray Society. Volume I. London. 228 pp. 18 lámies.
- Bristowe, W.S. 1952. The spiders of Islands. *South-Eastern Naturalist and Antiquary*, 57:34-43.
- Buchholz, K.F. 1954a. Ein neuer *Hemidactylus* von den Balearen (Rept. Geckonidae). *Zool. Beitr. Bonn*, 5:68.
- Buchholz, K.F. 1954b. Zur Kenntnis der Rassen von *Lacerta pityusensis* Boscá (Reptilia, Lacertidae). *Zool. Beitr. Bonn*, 5:69-88.

- Burr, M. 1910. *A Synopsis of the Orthoptera of Western Europe*. Oliver Janson Publ., London. 160 pp.
- Caccone, A., Allegrucci, G., Cesaroni, D., Cobolli Sbordoni, M., De Matthea, E. i La Rosa, G. 1986. Genetic variability and divergence between cave dwelling populations of *Typhlocirolana* from Majorca and Sicily. *Bioch. Syst. Ecol.*, 14:215-221.
- Caporiacco, L. di 1940. Arachniden aus der Provinz Verona (Norditalien). *Folia Zool. Hydrobiol.*, 10:1-37.
- Caporiacco, L. di 1950. Le specie e sottospecie del genere "Euscorpius" viventi in Italia ed in alcune zone confinanti. *Atti Acad. Naz. Linc.* 8(2):159-230.
- Capuse, I. 1975. *Himantariella balearica* et *Pachymerium dragani*, deux espèces nouvelles de Géophilomorphes de l'île de Majorque. *Trav. Inst. Spéol. "Emile Racovitza"*, 14:35-43.
- Cardona, F. 1872. *Catálogo metódico de los coleópteros observados en Menorca*. Tip de Fábregas. Mahón. 120 pp.
- Cardona, F. 1875. *Doscientos coleópteros más de Menorca*. Mahón. 23 pp.
- Cardona, F. 1878. *Otros cien coleópteros más de Menorca*. Mahón.
- Cardona, F. i Ferreres, J. 1977. Dos cavidades de la vertiente meridional del Puig Massanella (Mallorca). *Exploraciones*, 1:39-47.
- Carles-Tolrà, M. 1994a. *Azorastia gemmae*: a new nannodastiid species from the Isle of Eivissa (Spain, Balearic Isles) (Insecta: Diptera: Nannodastiidae). *Reichenbachia*, 30:199-202.
- Carles-Tolrà, M. 1994b. Two new species of *Thoracochaeta* Duda from the Isle of Eivissa (Balearic Islands) (Diptera, Sphaeroceridae). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 37:91-96.
- Carles-Tolrà, M. 1995. Nuevas citas de dípteros acalípteros para las Islas Baleares, junto con una lista preliminar de once familias (Diptera, Acalypttrata). *Bol. Asoc. esp. Ent.*, 19:253-265.
- Casale, A., Sturani, M. i Vigna-Taglianti, A. 1982. *Fauna d'Italia. Coleoptera, Carabidae. I: Introduzione, Paussinae, Carabinae*. Ed. Calderini. Bologna. 499 pp.
- Castañó-Fernández, C., Zapatero-Ramos, L.M. i Solera-Puertas, M.A. 1988. *Spauligodon cabreræ* n. sp. (Oxyuroidea, Pharyngodonidae) en *Podarcis lilfordi* (Reptilia, Lacertidae) de la isla de Cabrera (Islas Baleares)". *Rev. Ibér. Parsitol.*, 48(2):175-182.
- Cirer, A.M. 1980. Descripció de dues subspècies noves de *Podarcis pityusensis*. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 45:121-126.
- Cirer, A.M. 1981. *La lagartija ibicenca y su círculo de razas*. Ibiza. 106 pp.
- Clevenguer, J. 1991. Biología de la marta (*Martes martes* L.) en los espacios naturales de las islas Baleares. Doc. Tèc. Cons., 7. 39 pp. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Palma de Mallorca.
- Clevenguer, J. 1993. Spring and summer food habits and the habitat use of the European pine marten (*Martes martes*) on the island of Minorca, Spain. *J. Zool. Lond.*, 229:153-161.
- Cobos, A. 1986. *Fauna Ibérica de Coleópteros Buprestidae*. CSIC ed. Madrid. 364 pp.
- Codina, A. 1918. Alguns coleòpters de les illes de Eivissa (Santa Eulàlia i illa Plana) i de Formentera (Sant Francesc Xavier). *Anuar. Junt. Cienc. Nat., Barcelona*, :264-269.
- Coiffait, H. 1955. Diagnoses préliminaires de nouveaux *Leptotyphlinae* (Col. Staphilinidae). *Rev. Fran. Entom.*, 22:66-72.
- Coiffait, H. 1961. Faune cavernicole et endogée de l'île de Minorque. 9: Coléoptères cavernicoles et endogés. *Archives Zool. Exp. et Gen.*, 99:293-305.
- Coiffait, H. 1962. Trois nouveaux *Xantholinus* de la faune Européenne. *Bull. Soc. Hist. Nat. Toulouse*, 97:271-275.
- Coiffait, H. 1969. Formes nouvelles ou mal connues des genres *Medon* et *Hypomedon*. *Ann. Spéol.*, 24:701-727.
- Coiffait, H. 1970. Nouveaux *Leptotyphlinae* du Maroc de la Péninsule Ibérique et des Baléares. *Rev. Ecol. Biol. Sol*, 7:145-150.
- Coiffait, H. 1972. Coléoptères Staphilinidae de la région Paléarctique occidentale. I. Généralités, sous-familles: *Xantholininae* et *Leptotyphlinae*. Tom II (2). Toulouse.
- Coiffait, H. 1973. Staphylinides endogés nouveau du Muséum de Genève. *Nouv. Rev. Ent.*, 3:219-224.

- Coiffait, H. 1974. Coléoptères Staphilinidae de la région Paléarctique occidentale. Sous familles Staphilininae Tribus Philonthini et Staphylinini. Tom IV (4). Toulouse.
- Coiffait, H. 1982. Coléoptères Staphilinidae de la région Paléarctique occidentale. Sous familles: Paederinae Tribu Paederini 1 (Paederi, Lathrobii). Tom XII (4). Toulouse.
- Coiffait, H. 1984. Coléoptères Staphilinidae de la région Paléarctique occidentale. Sous famille Paederinae Tribu Paederini 2 Sous famille Euaesthinae. Tom XIII (4). Toulouse.
- Coineau, N. 1986. Isopoda: Asellota: Janiroidea. In: Botosaneanu, Ed. *Stygofauna Mundi*. 465-472.
- Colom, G. 1950. Más allá de la prehistoria. Una geología elemental de la Baleares. Colección Cauce. C.S.I.C., 285 pp. Madrid.
- Colom, G. 1957. *Biogeografía de las Baleares*. Imp. SS. Corazones. Estudio General Luliano, 569 pp. Palma de Mallorca.
- Colom, G. 1964. *El medio y la vida en las Baleares*. Gráficas Miramar. Palma de Mallorca. 299 pp.
- Colom, G. 1978. *Biogeografía de las Baleares. La formación de las islas y el origen de su Flora y de su Fauna*. (II edición). Diputación Provincial de Baleares, IEB-CSIC, 517 pp. Palma de Mallorca.
- Compte, A. 1953. Algunos coleópteros de Palma y sus alrededores. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1:15-20.
- Compte, A. 1959. Sobre los esfécidos de Mallorca. *Graellsia*, 17:129-140.
- Compte, A. 1963. Los Cerambycidae de la islas Baleares (Insecta, Coleoptera). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 61:175-207.
- Compte, A. 1966. Resultados de una expedición zoológica a las islas Pitiusas. 2. Coleópteros. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 64:239-275.
- Compte, A. 1967. *La Fauna de Menorca y su origen*. Ateneo de Mahón. 212 pp.
- Compte, A. 1985. Mordellidae de las Islas Baleares. *Supp. Bol. Soc. Portuguesa Entom. (Actas II Congreso Ibérico de Entomología)*, 1:57-66.
- Condé, B. 1954. Campodéidés cavernicoles des Baléares. *Notes biospéologiques*, 9:121-132.
- Condé, B. 1961. Mission H. Coiffait et P. Strinati à Minorque (1958) Protures. *Ann. Spéléol.*, 16:401-405.
- Condé, B. 1981. Un pénicillate cavernicole de Majorque (Diplopoda, Penicillata). *Arch. Sc. Genève*, 34:313-318.
- Cózar, E. i Aguilar, J.S. 1989. Campaña de desratización en los islotes de Malgrats y su posible incidencia en la avifauna nidificante. In: López-Jurado, C. Ed. *Aves Marinas*, 55-60. GIAM, Formentera, 1988. Gráf. Miramar.
- Cramp, S. i Perrins, C.M. 1993. *The birds of the Western Palearctic*, Vol. VII Oxford University Press. Oxford.
- Cramp, S. i Simmons, K.E.L. 1977. *The birds of the Western Palearctic*, Vol. I Oxford University Press. 722 pp. Oxford.
- Crowson, R.A. *The Biology of the Coleoptera*. Acad. Press. 802 pp.
- Cruz, A. 1989. Isópodos terrestres de Menorca (Crustacea, Isopoda, Oniscoidea). *Endins*, 14-15:89-93.
- Cruz, A. 1990. *Contribución al conocimiento de los isópodos terrestres (Oniscoidea) de la Península Ibérica y Baleares*. Tesis doctoral. Universitat de Barcelona. Barcelona. 1006 pp.
- Cruz, A. i Dalens, H. 1989. Especies nuevas o poco conocidas de isópodos terrestres de la Península Ibérica. I. Isópodos cavernícolas de la España oriental (Crustacea; Oniscoidea). *Bull. Soc. Hist. Nat., Toulouse*, 125:91-98.
- Cruz, A. i Dalens, H. 1990. Descripción del macho de *Eleoniscus helenae* Racovitza, 1907 y de *Armadillidium serrat* n. sp. (Isopoda: Oniscoidea: Armadillidiidae) de la España oriental. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 58:21-29.
- Cruz, A. i García, L.I. 1992. Una nueva especie de *Porcellio* Latreille, perteneciente al grupo ibérico (grupo *monticola*), en la isla de Mallorca: *P. balearicus* sp. nov. (Isopoda, Oniscoidea, Porcellionidae). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 35:51-60.

- Cuello, J. 1980. Els Rhopalocera de les Illes Balears. *Treb. Soc. Cat. Lep.*, 3:51-60.
- Cuello, J. 1993. Lepidòpters. In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears 2:365-376.
- Chappuis, P.A. i Rouch, R. 1961. Une nouvelle *Nitrocella* de Minorque. *Biospeologica* LXXX. *Arch. Zool. exp. et gén.*, 99: 245-247.
- Chemini, C. 1989. Sulla sinonimia *Eudasylobus* Roewer, 1911 = *Dasylobus* Simon, 1879, con designazione di lectotipo per *Dasylobus cavanne* Simon, 1882. *Studi Trent. di Sci. nat.*, 65:95-121.
- Chevreaux, E. 1909. Amphipodes (Première Série). *Biospeologica* XII. *Arch. Zool. exp. et gén.*, V Série, 2:27-42.
- D'Orchymont, A. 1930. À propos de la Thyrrénide. Les *Hydraena*. *Mém. Soc. Ent. Belg.*, 23:33-47.
- Dalens, H. 1977. Sur un nouveau genre de Trichoniscidae *Balearonethes sesrodesanus* n. g., n. sp. (Isopoda, Oniscoidea). *Bull. Soc. Hist. Nat. Toulouse*, 113:298-303.
- Damians, J. 1980. Distribución en Mallorca del género *Duvalius* Delarouze (1859) (Coleoptera, Trechidae). *Endins*, 7:23-25.
- Dancau, D. 1973a. Observations sur les Amphipodes souterrains de l'île de Majorque Genre *Salentinella* Ruffo. *Livre du cinquantenaire de l'Institut de Spéologie Emile Racovitza*. 225-233. Bucarest.
- Dancau, D. 1973b. Observations sur les Amphipodes souterrains de l'île de Majorque. Genre *Bogidiella* Hertzog. *Trav. Inst. Spéol. "Emile Racovitza"*, 13:113-119.
- Danielopol, D. L. i Bonaduce, G. 1990. Origin and distribution of the interstitial species group *Xestoleberis arcturi* Triebel (Ostracoda, Crustacea). *Cour. Forsch.-Inst. Senckenberg*, 123:69-86.
- Dantart, J., Pérez de Gregorio, J.J. i Vallhonrat, F. 1993. Contribució a la fauna de Macroheteròcers de les illes Balears (Lepidoptera: Macroheterocera). *Treb. Soc. Cat. Lep.*, 12:95-114.
- De la Fuente, J.M. 1910. Contribución a la fauna coleopterológica de España. *Bol. R. Soc. esp. Hist. nat.*, 181-182.
- De la Fuente, J.M. 1912. Coleóptero nuevo. *Bol. Soc. Arag. Cien. Nat.*
- De Manuel, J. 1994. Taxonomic and zoogeographic considerations on Lecanidae (Rotifera: Monogononta) of the Balearic archipelago, with description of a new species, *Lecane margalefi* n.sp. *Hydrobiologia*, 288:97-105.
- Del Hoyo, J., Elliott, A. i Sargatal, J. 1992. *Handbok of the birds of the world. Volume 1 Ostrich to Ducks*. Lynx Edicions. 696 pp. Barcelona.
- Del Hoyo, J., Elliott, A. i Sargatal, J. 1994. *Handbok of the birds of the world. Volume 2 Unnew world Vultures to Guinea fowl*. Lynx Edicions. 638 pp. Barcelona.
- Delibes, M. 1977. Sobre las ginetas de la isla de Ibiza (*Genetta genetta isabelae* n. ssp.). *Doñana, Acta vertebrata*, 4:139-160.
- Delibes, M. i Amores, F. 1986. The Stone Martes *Martes foina* (Erxleben, 1777) (Mammalia, Carnivora) from Ibiza (Pitiusic, Balearic Islands). *Misc. Zool.*, 10:335-345.
- Delibes, M., Amores, F., Hiraldo, F. i Calderón, J. 1979. *Martes foina* (Erxleben, 1777) y no *Martes martes* (Linnaeus, 1758) en la isla de Ibiza (Pitiusas, Baleares). *Doñana, Acta Vert.*, 6:239-240.
- Demange, J.M. 1961. Faune cavernicole et endogée de l'île de Minorque; Mission H. Coiffait et P. Strinati (1958). 7. Myriapodes. *Biospeologica* LXXX. *Arch. Zool. exp. et gén.*, 99:277-288.
- Denis, J. 1952a. Quelques araignées de l'île de Cabrera et remarques sur la faune des Baléares. *Inst. royal Scien. nat. Belgique*. 28:1-4.
- Denis, J. 1952b. Quelques araignées d'Ibiza (Baléares). *Vie et milieu*, 3:301-303.
- Denis, J. 1961. Quelques araignées de Minorque. *Arch. Zool. exp. et gén.*, 99:235-243.

- Desbrochers, J. 1871. Diagnoses d'espèces nouvelles de Coléoptères appartenant aux genres *Polydrosus*, *Thylacites*, *Tanymecus*, *Scythropus*, *Metallites* et *Phaenognathus*. *Ann. Soc. Ent. de France*, 231-246.
- Desbrochers, J. 1895. Diagnoses d'espèces nouvelles de Coléoptères appartenant au genre *Cathormiocerus*. *Frelon*.
- Desbrochers, J. 1898. Description d'une espèce nouvelle appartenant au genre *Acalles* et remarques sur les espèces du genre *Torneuma*. *Frelon*.
- Diabola, J. 1975. Neue mediterrane Zikadenarten der Gattungen *Hysteropterum* Amyot & Serville, 1843, *Macropsidius* Ribaut, 1952, und *Chlorita* Fieber, 1872 (Homoptera, Auchenorrhyncha). *Beaufortia*, 23:75-83.
- Dohrn i Heynemann, 1862. Zur Kenntniss der Molluskenfauna der Balearen. *Malak. Blätter, Kassel*. :99-111.
- Dumitresco, M. 1973. *Nesticus* (*Gondwanonesticus*) *dragani* n.g., n.sp.- Famille Nesticidae. *Résultats des expéditions Biospéologiques Cubano-Roumaines à Cuba*. Ed. Academiei R.S.R. 1:295-302. Bucarest.
- Dussart, B. i Defaye, D. 1985. Répertoire mondial des crustacés copépodes des eaux intérieures. II. Cyclopoides. *Ed. du C.N.R.S.*, 236 pp.
- Eason, E.H. 1975. On Lithobiidae from Majorca with a description of a new species of *Lithobius* (Chilopoda, Lithobiomorpha). *J. nat. Hist.*, 9:445-456.
- Ebner, R. 1931. Einige Orthopteren von Mallorca. *Bol. Soc. esp. Hist. Nat.*, 31:497-503.
- Ehrmann, R. 1988. Neue Orthopteren-Funde für die Balearen-Insel Mallorca. *Articulata*, 3(4):147-150.
- Eisentraut, M. 1950. Die Eidechsen der spanischen Mittelmeerinseln und ihre Rassenauflösung im Lichte der Evolution. *Mitt. Zool. Mus. Berlin*, 26:1-225.
- Ellis, W.N. 1974. Some Collembola from Ibiza with descriptions of three new species, and a note on *Hypogastrura serrata* (Agren, 1904). *Bull. Zool. Mus. Univ. Amsterdam*, 3:125-141.
- Encinas, J.A. 1974. Inventario bio-espeleológico de Baleares, año 1973. *Com. IV Simp. Bioespeleologia*. E.C.E., G.E. Pedraforca, 49-62. Barcelona.
- Enderlein, G. 1935. *Eisentrautius ibizanus* nov. gen., nov. spec. und über weitere Astiiden (Dipt.). *Mitt. D. ent. Ges. Jahrg.*, 6: 46-47.
- Escalera, M.M. 1925. Especies nuevas y variedades de *Asida* de Baleares (Col. Tenebr.). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 25:404-410.
- Escalera, M.M. 1926. Una *Elaphocera* Gené nueva de Baleares (Col. Scarab.). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 26:160-162.
- Escalera, M.M. 1942. Especies nuevas de *Attalus* Er. concolores de España (Col. Malach.). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 40:133-135.
- Español, F. 1937. Assaig monogràfic del subgènere *Dendarus* s.str. (Col. Tenebrionidae). *Treballs del Museu de Ciències Naturals de Barcelona*, 11:1-89.
- Español, F. 1940. Contribución al conocimiento de los coleópteros de Ibiza y Formentera y un nuevo *Heliophilus* ibérico (Col. Tenebrionidae). *Las Ciencias*, 1:1-16.
- Español, F. 1943. Datos para el conocimiento de los Tenebriónidos del Mediterráneo occidental. II. *Graellsia*, 1(1):23-35.
- Español, F. 1944. Datos para el conocimiento de los Tenebriónidos del Mediterráneo occidental. V. El género *Pachychila* en España y Baleares. *Graellsia*, 2(4):101-108.
- Español, F. 1945a. Coleópteros nuevos o interesantes para la fauna Ibero-Balear. *Eos*, 21:83-105.
- Español, F. 1945b. Revisión de los *Phylan* ibéricos (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 21:297-357.
- Español, F. 1947a. Los colidiidos ciegos del Mediterráneo occidental (Col.). *Graellsia*, 5(3):55-57.
- Español, F. 1947b. Revisión del género *Micrositus* (Col. Tenebrionidae). *Trab. Museo C.N. de Barcelona*, 1(1):1-60.
- Español, F. 1950a. Coleópteros de las Pitiusas (Fam. Scarabaeidae). *Graellsia*, 7:81-89.

- Español, F. 1950b. Los *Crypticus* s. str. de la península Ibérica y del norte de África (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 26:115-156.
- Español, F. 1951a. Los *Geonemus* de España y Baleares (Col. Curculionidae). *Eos*, 27:291-298.
- Español, F. 1951b. Tenebriónidos de la Pitiusas (Baleares occidentales). *Eos*, 1:7-41.
- Español, F. 1954. Los tenebriónidos (Col.) de Baleares. *Trabajos del Museo de Ciencias naturales de Barcelona (N.S. Zool.)*, 1(5):1-93.
- Español, F. 1955a. Nuevos datos sobre los tenebriónidos de las Pitiusas (Baleares Occidentales). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 1(1-4):25-29.
- Español, F. 1955b. Los *Crypticini* paleárticos (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 31:7-33.
- Español, F. 1958a. Avance al estudio de los *Stenosia* ibéricos. (Col., Tenebrionidae). *Eos*, 34(1):33-54.
- Español, F. 1958b. Nuevos datos sobre los Tenebriónidos de Menorca (Col. Heteromeros). *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 4:9-12.
- Español, F. 1960a. Avance al estudio de las *Tentyria* ibéricas. *Eos*, 36(4):403-412.
- Español, F. 1961a. Los *Blaps* de la Península Ibérica (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 37(4):399-414.
- Español, F. 1961b. Revisión de los *Dendarus* s.str. (Col. Tenebrionidae). *Eos*, 37(1):41-70.
- Español, F. 1961c. Los *Nesotes* de España. *Eos*, 37(3):289-308.
- Español, F. 1961d. Les *Helopinae* des Iles Baléares (Col. Tenebrionidae). In: *Le peuplement des îles méditerranéennes et le problème de l'insularité*: 91-96. Coll. Int. CNRS 94.
- Español, F. 1964. Sobre el poblamiento entomológico de las Islas Medas. *P. Inst. Biol. Apl.*, 36:71-96.
- Español, F. 1965. Los Tréquidos cavernícolas de la Península Ibérica e Islas Baleares. *Publ. Inst. Biol. Aplic.*, 38:123-151.
- Español, F. 1966a. Los Pterostíquidos cavernícolas de la Península Ibérica e Islas Baleares (Col. Caraboidea). *Publ. Inst. Biol. Aplic.*, 41:49-68.
- Español, F. 1966b. Dos años de actividades biospeleológicas en el N.E. de España. *Coleópteros. Graellsia*, 22:13-23.
- Español, F. 1968. Los Phalerinae de la Península Ibérica e Islas Baleares. *Graellsia*, 24:87-94.
- Español, F. 1969a. Peuplement des îles Baléares par les Coléoptères cavernicoles. *Rapp. Comm. Int. Mer Médit.*, 19(5):805.
- Español, F. 1969b. Fauna cavernícola de España. *Mem. R. Acad. Ciencias y Artes*, 39(9):309-337.
- Español, F. 1972. Los coleópteros del Archipiélago de Cabrera (Islas Baleares). *Rapp. Comm. int. Mer. Médit.*, 21:97-99.
- Español, F. 1974a. Sobre un nuevo género cavernícola balear del género *Reicheia* Saulcy (Col. Scaritidae). *Speleon*, 21:79-84.
- Español, F. 1974b. Sobre los pequeños escarítidos hipogeos de la fauna luso española (Col. Caraboidea). *Actas del III Congreso Nacional de Espeleología*. Tomo II. Madrid.
- Español, F. 1976. Quelques remarques concernant les Carabiques (Col.) hypogés des îles Baléares. *Rapp. Comm. int. Mer Médit.* 23(6):25-26.
- Español, F. 1980. Sobre la presencia del género *Probatiscus* Seidl., 1896, en las islas Baleares (Col. Tenebrionidae, Helopinae). *Eos*, 54:107-110.
- Español, F. 1984. Tenebrionidae of the Pityusic Island (Coleoptera: Heteromera). In: Kubier, H. Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano (eds.) *Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands*. Dr. W. Junk Publ. La Haia.
- Español, F. 1992. *Coleoptera Anobiidae*. Fauna Ibérica 2. Museo Nac. Cienc. Nat. CSIC. 195 pp.
- Español, F. i Escolà, O. 1976. Sobre los cavernícola terrestres de las Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 21:21-24.
- Español, F. i Viñolas, A. 1981. Una puesta al día de los *Phylan* Steph. ibéricos. *Eos*, 57:97-112.
- Español, F. i Viñolas, A. 1987. Los *Erodus* ibéricos. *Eos*, 63:21-29.
- Español, F. i Viñolas, A. 1988. Revisión del género *Heliopathes* Muls. 1854 (Col. Tenebrionidae). 3: Grupo del *emarginatus*. *Publ. Dept. Zool. Barcelona*, 14:59-66.
- Estany, J. 1977. Sobre algunos pseudoscorpiones de las islas Baleares. *P. Dept. Zool.*, 2:29-33.

- Estelrich, P., Moragues, I. i Capdebou, J. 1885. *Catálogo metódico de los coleópteros observados en las Islas Baleares*, 24 pp.
- Esu, D. 1978. La malacofauna continentale Pleistocenica della formazioni fluvio-lacustre di Nuraghe su Casteddu (Sardegna Orientale) e sue implicazioni paleogeografiche. *Geol. Romana*, 17:1-33.
- Etchecopar i Hue, F. 1964. *Les oiseaux du nord de l'Afrique*.
- Failla, M.C. i Messina, A. 1983. Blattari di Sardegna. *Lav. Soc. It. Biogeog.*, 8:545-555.
- Febrer, J.B. 1979. *Invertebrats artròpodes (II)*. Enciclopèdia de Menorca, Volum III, 155-175. Maó.
- Feliu, C., Mas-Coma, S., Montoliu, I. i Gállego, J. 1986. *Brachylaïma simoni* sp. n. (Trematoda: Brachylaïmidae), a parasite of the shrew *Crocidura russula* (Hermann, 1780), (Insectivora: Soricidae) from the Pityusic Island of Ibiza (Balears). *Helminthologia*, 23:65-72.
- Fernandes, J. de A. 1962. Revisao dos Ectobiinae da Peninsula Iberica e Ilhas Baleares. *Rev. Port. Zool. Biol. Geral.*, 3:149-246.
- Forés, M. 1984. Nuevas aportaciones al conocimiento de la fauna malacológica terrestre y de agua dulce de Baleares y Tarragona. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 28:115-122.
- Forés M. i Vilella, M. 1993. Una nueva especie de *Iberellus* Hesse, 1908 (Pulmonata: Helicidae) en la isla de Eivissa. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 36:17-30.
- Fornós, J.J., Pretus, J.Ll. i Trias, M. 1989. La Cova de sa Gleda (Manacor), aspectes geològics i biològics. *Endins*, 14-15:53-59.
- Franciscolo, M.E. 1979. *Haliplidae, Hygrobiidae, Gyrinidae, Dytiscidae*. Fauna d'Italia. *Coleoptera*. Ed. Calderini. Bologna. 804 pp.
- Gaju-Ricart, M., Bach de Roca, C. i Molero, R. 1993. Descripción de *Lepismachilis* (*Berlesilis*) *affinis* sp. n. de las islas Baleares (Microcoryphia, Machilidae). *Eos*, 69:105-109.
- Gamma, M.M da. 1985. Collembolus cavernicoles de l'Espanne. II. (Insecta, Apterygota). *Misc. Zool.*, 9:209-214.
- Gangwere, S.K. 1975. The faunistic, ecology, and feeding of Balearic orthopteroids. *Yearbook Am. Phil. Soc.*, 1974:321-322.
- Gangwere, S. K. i Llorente V. 1992. Distribution and habits of the Orthoptera (sens. lat.) of the Balearic Islands (Spain). *Eos*, 68:51-87.
- Garcia, Ll. i Cruz, A. 1993. Els Isòpodes terrestres (Crustacea:Isopoda:Oniscidea). In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:323-332.
- García-Avilés, J. 1990. *Insectos acuáticos de Baleares* (Odonata, Ephemeroptera, Plecoptera y Coleoptera). Tesis Doctoral. Univ. Complutense de Madrid. 595 pp.
- Garcias-Font, Ll. 1904. Una excursió d'Artà a les Coves. *Butl. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 4:116-119.
- Garcias-Font, Ll. 1907. Insectes de Mallorca (Artà i Capdepera). *Butl. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 7:54-58.
- Garcias-Font, Ll. 1911. Un crustaci cego de la Cova dels Hams (Mallorca). *Butll. Inst. Catal. d'Hist. Nat.*, 66-67.
- Gargallo, G. 1991. Identificació del busqueret coallarga (*Sylvia sarda balearica*). *A. O. B.*, 6:35-42.
- Gargallo, G. 1993. Identificació de la subspècie balear de menjamosques (*Muscicapa striata balearica*). *A. O. B.*, 8:21-30.
- Gasull, L. 1963a. Descripción de unas nuevas formas del género *Helicella* (*Xeroplexa*) de Baleares. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 9:83-92.
- Gasull, L. 1963b. Algunos moluscos terrestres y de agua dulce de Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 9:3-80.
- Gasull, L. 1964. Las *Helicella* (*Xeroplexa*) de Baleares Gastropoda Pulmonata. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 10:3-67.
- Gasull, L. 1965. Algunos moluscos terrestres y de agua dulce de Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 11:7-154.

- Gasull, L. 1966. La insularidad de las islas Baleares desde el punto de vista de la malacología terrestre. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 12:149-156.
- Gasull, L. 1969. Adiciones y rectificaciones a la fauna malacológica de las Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 15:59-72.
- Gasull, L. 1977. Presencia de la *Helicella Cernuella (Microxeromagna) vestita* (Rambur) (Mollusc. Pulm.) en la isla de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 22:179-182.
- Gasull, L. 1979. Micropulmonados terrestres de Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 23:7-23.
- Gasull, L. 1984. Terrestrial and fresh-water Gastropods of the Pityusics (Eivissa and Formentera), excluding *Trochoidea (Xerocrassa)* Monterosato 1892. In: *Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands*. Kuhn, H., Alcover, J.A., i Guerau D'Arellano, C. Eds., *Mon. Biol.*, 52:231-241. La Haia.
- Gasull, L. i Alcover, J.A. 1982. La Cova de ca Na Reia: desconcertant estació malacològica del Pleistocè de les Pitiüses. *Endins*, 9:41-44.
- Gasull, L. i van Regteren Altena, C.O. 1970. Pulmonados desnudos de la Baleares (Mollusca, Gastropoda). *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 15:121-134.
- Geiger, W. i Mendl, H. 1994. *Dicranomyia (Glochina) staryi* sp. n. (Diptera Limoniidae) from Mallorca. *Rev. suisse Zool.*, 101(1):43-45.
- Gentili, E. 1981. *Laccobius* del vecchio mondo: nuove specie e dati faunistici (Coleoptera: Hydrophilidae). *Osservatorio di fisica terrestre e Museo Antonio Stoppani del seminario Arcivescovile di Milano*, 4:1-8.
- Gentili, E. 1988. Verso una revisione del genere *Laccobius* (Coleoptera: Hydrophilidae). *Osservatorio di fisica terrestre e Museo Antonio Stoppani del seminario Arcivescovile di Milano*, 9:31-47.
- Gentili, E. 1989. Alcune novità sui genere *Laccobius* (Coleoptera: Hydrophilidae). *Osservatorio di fisica terrestre e Museo Antonio Stoppani del seminario Arcivescovile di Milano*, 10:31-39.
- Gentili, E. i Chiesa, A. 1975. Revisione dei *Laccobius* Palearctici (Coleoptera: Hydrophilidae). *Boll. Soc. Ent. Ital.*, 54:5-187.
- GGG (Grup Geogràfic de Gràcia). 1976. Contribución al conocimiento del término municipal de Escorca (Mallorca). *Cavernas*, 19-20:53-84.
- Gil, J. 1932. Dípteros de Ibiza recogidos por D. José Giner. *Bol. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 32:273-283.
- Gil, M.J., Llobera, M. i Ferriol, A. 1994. Water mites (Hydrachnellae, Acari) in Majorcan springs. *Verh. Internat. Verein. Limnol.*, 25:1449-1451.
- Giner, J. 1934. Contribución al conocimiento de la fauna himenopterológica de España. *Eos*, 19:129-146.
- Ginés, A. 1982. Inventario de las especies cavernícolas de las islas Baleares. *Endins*, 9:57-75.
- Ginés, A. i Ginés, J. 1977. Datos biospeleológicos obtenidos en las aguas cársticas de Mallorca. *Com. 6è Simp. d'Espeleologia*. Publ. C.E.T., 81-95. Terrassa.
- Giordani-Soika, A. 1963. Les vespédiens et le peuplement des îles Méditerranéennes. *Rapp. Com. int. Mer Médit.*, 17:659.
- González, M. 1966. Contribución al conocimiento de los curculiónidos del Mediterráneo occidental. III. Los *Pseudotorneuma* de las Islas Baleares. *P. Inst. Biol. Apl.*, 41:103-108.
- Gourbault, N. i Lescher-Moutoué, F. 1979. Faune des eaux souterraines de Majorque. *Endins*, 5-6:43-54.
- Guy, Y. 1969. L'utilité et les possibilités de la nomenclatures en zoologie. Exemple de la nomenclature des Lycosidae (Aranea). *Soc. Hist. Nat. Afrique du Nord*, 10:1-256.
- Hartmann, G. 1953. Ostracodes des eaux souterraines littorales de la Méditerranée et de Majorque. *Vie et Milieu*, 4:238-253.
- Harz, K. 1971. Zwei neue Schabenarten (Blattaria, Ectobiidae) aus Spanien. *Atlanta*, 3:343-348.
- Harz, K. 1975. *Die Orthopteren Europas* vol 2. Ser. Entomol., II Dr. W. Junk Publ. The Hague. iii 939 pp.
- Harz, K. i Kaltenbach, A. 1976. *Die Orthopteren Europas* vol. 3. Ser. Entomol., 12, Dr. W. Junk Publ., The Hague. 434 pp.

- Henrot, H. 1964. Un *Duvalius* nouveau de l'île de Majorque. *Bull. Soc. ent. France*, 69:15-17.
- Hesse, 1920. In: Rossmässler, *Iconographie d. Land- u. Süßwassermollusken*. Leipzig.
- Heynemann, F.D. 1863. Einige Mittheilungen über Schnecken zungen mit besonderer Beachtung der Gattung *Limax*. *Malak. Blätter*, 10:200-216.
- Hidalgo, J.G. 1867. Description de deux *Helicides* nouvelles d'Espagne et des Iles Baleares. *Journal de Conchyliolog.*, 15:442.
- Hidalgo, J.G. 1869. Description des deux nouvelles espèces d'*Helix* d'Espagne. *Journal de Conchyliolog.*, 17:19.
- Hidalgo, J.G. 1875. *Catálogo iconográfico y descriptivo de los moluscos terrestres de España, Portugal y las Baleares*. Madrid.
- Hidalgo, J.G. 1878. Catalogue des Mollusques terrestres des Iles Baleares. *Journal de Conchyliolog.*, 26:213-247.
- Hidalgo, J.G. 1890. Catálogo de los moluscos terrestres de las islas Baleares. *Mem. R. Acad. Ciencias*, 15:165-191.
- Hoffmann, A. 1950. *Coléoptères curculionides (première partie)*. Faune de la France. Faculté des Sciences. Paris. 486 pp.
- Hohmann, H. 1978. Zur Bionomie der Mörtelbiene *Chalicodoma sicula* (Rossi) (Hym. Megach.) auf Ibiza: Nestbau und Proviantierung. *Veröff. Übersse-Mus. Bremen*, A5:123-179.
- Hohmann, H. 1984. *Bees and wasps on Eivissa: faunistic notes on Hymenoptera Aculeata*. In: Kubier, H., Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano, C. (Eds.). *Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands*, 303-341. La Haia.
- Hollinger, A.M. 1973. A new species of *Machilis* from the Majorca Island (Insecta Thysanura). *Livre du cinquantenaire, Inst. Spéol. "Emile Racovitza"*, 339-344.
- Hollinger, A.M. 1989. Contributions to the knowledge of the Thysanura from the Majorca Island. *Misc. speol. Rom.*, 1:197-200.
- Hornero, M.J. 1991. Helmintofauna de los lacértidos endémicos de las islas Baleares (Mediterráneo occidental). Tesis doctoral, Univ. València. 277 pp.
- Hornero, M.J. i Roca, V. 1992. Helmintofauna de *Podarcis lilfordi* (Gunther, 1874) (Sauria: Lacertidae) de los islotes de Menorca (Islas Baleares, Mediterráneo Occidental). *Misc. Zool.*, 16:1-6.
- Hustache, A. 1924. *Curculionidae gallo-rhénans*. *Ann. Soc. Ent. France*, 93:31-124.
- Hustache, A. 1931. *Curculionidae gallo-rhénans*. *Ann. Soc. Ent. France*, 100:153-470.
- Hutterer, R. 1983. Über den Igel (*Erinaceus algirus*) der kanarischen Inseln. *Z. Gängetierk.*, 48:257-265.
- ICONA, 1986. Lista Roja de los vertebrados de España. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Madrid. 400 pp.
- Jaeckel, S. 1952. Die Mollusken der Spanischen Mittelmeer-Inseln. *Mitt. Zool. Mus. Berlin*, 28:53-153.
- Jaeckel, S. i Plate, H.P. 1964. Beiträge zur Kenntnis der Molluskenfaunas der Inseln Mallorca. *Malak. Abh. Mus. Tierk. Dresden*, 1 (4):53-87.
- Jarrige, J. 1952. Brachélytres cavernicoles nouveaux d'Europe Occidental. *Bull. Soc. ent. Fran.*, 57:86-88.
- Jaume, D. 1985. Els invertebrats de les Pitiüses. *Estudis Balearics*, 16:87-103.
- Jaume, D. 1989. *Metadiaptomus chevreuxi* (Copepoda: Calanoida: Diaptomidae) and *Leptestheria mayeti* (Branchipoda: Conchostraca: Leptestheriidae), two African Freshwater crustaceans recorded in Majorca. *Limnética*, 5:101-109.
- Jaume, D. 1990. Estigofauna de les petites illes del sud de Mallorca: Cabrera i Dragonera. *Endins*, 16:41-46.
- Jaume, D. 1991. Two new species of the amphipod genus *Pseudoniphargus* (Crustacea) from Cabrera (Balearic Islands). *Stygologia*, 6:177-189.
- Jaume, D. 1993. Fauna carcinològica de les aigües continentals. In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:309-322.

- Jaume, D. 1995. Presence of troglobitized Janiridae (Isopoda: Asellota: Janiroidea) in anchialine caves of the Balearic Islands (Mediterranean); description of *Troglojaniporsis lloberai* n. gen., n. sp. *Contributions to Zoology*, 65(3):177-187.
- Jaume, D. i Garcia, Ll. 1988. Revisión de la especie polítípica *Jaera nordmanni* (Rathke, 1837) (Isopoda, Asellota, Janiridae) de las aguas dulces de Mallorca. *Misc. Zool.*, 12:79-88.
- Jaume, D. i Garcia Ll. 1992a. A new *Psammogammarus* (Amphipoda: Melitidae) from Cabrera (Balearic Islands). *Stygologia*, 7:107-115.
- Jaume, D. i Garcia, Ll. 1992b. A new *Metacirolana* (Crustacea: Isopoda: Cirolanidae) from an anchialine cave lake on Cabrera (Balearic Islands). *Stygologia*, 7:179-186.
- Jaume, D. i Garcia Ll. 1993. *Burrinymys palmeri*, a new genus and species of Heteromysini (Crustacea: Mysidacea) from anchialine cave lake of Cabrera (Balearic Islands, Mediterranean). *Bijdr. Dierk.*, 62:227-235.
- Jeanne, C. 1988. Carabiques nouveaux ou remarquables (9ème note). *Bull. Soc. linn. Bordeaux*, 16(2):69-87.
- Jeanne, C. i Zaballós, J.P. 1986. *Catalogue des coléoptères carabiques de la péninsule ibérique*. Suplement au Bulletin de la Société Linnéenne de Bordeaux. 200 pp.
- Jeannel, C. 1950. Sur deux Pterostichides cavernicoles de Majorque. *Rev. Franç. d'Entom.*, 17(3):157-165.
- Jeannel, C. 1953. Un Pterostichidae cavernicole de Turquie et remarques sur la systématique des *Tapinopterus* Schaum et genres voisins. *Notes Biospéologiques*, 10:27-29.
- Jeannel, R. 1936. Monographie des Catopidae. *Mémoires du Muséum National d'Histoire Naturelle*, 1 Paris.
- Jeannel, R. 1943. *Les fossiles vivants des cavernes*. Ed. Gallimard. 321 pp. Paris.
- Jeannel, R. 1955. Un Psélaphide cavernicole de Majorque. *Notes Biospéologiques*, 10:27-29.
- Jeannel, R. 1961. Un *Bythinopsis* nouveau de Minorque. *Biospéologica* LXXX. *Arch. Zool. exp. et gén.*, 99:289-292.
- Jolivet, P. 1953. Les chrysomeloidea (Coleoptera) des Iles Baléares. *Inst. Royal Sci. Nat. Belgique*, 50:1-88.
- Jordà, J. 1922. Contribució al coneixement dels coleòpters de les Balears. *Bull. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 7:128-132.
- Jordans, A. 1914. *Die Vogelgauna Mallorcas mit Berücksichtigung Menorcas und der Pityusen*. Paul Rost & Co. Bonn. 163 pp.
- Jordans, A. 1924a. Die Ergebnisse meiner zweiten Reise nach den Mallorca. *Ergänzungen zu meiner Vogelfauna Mallorca I Teil. Jour. f. Ornith.*, 72:145-170.
- Jordans, A. 1924b. Die Ergebnisse meiner zweiten Reise nach den Mallorca. *Ergänzungen zu meiner Vogelfauna Mallorca II Teil. Jour. f. Ornith.*, 72:381-410.
- Jordans, A. 1925. Die Ergebnisse meiner zweiten Reise nach den Mallorca. *Ergänzungen zu meiner Vogelfauna Mallorca. Jour. f. Ornith.*
- Jordans, A. 1928. Die Ergebnisse Meiner Dritten Reise nach den Balearen. *Novitates Zoologicae*, 34:262-336.
- Junco, J.J. 1961. Himenópteros de España Fam. Pompilidae (=Psammocharidae) Gén. *Anospilus* Hpt. *Eos*, 37:309-348.
- Justine, J.L., Ferté, H. i Bain, O. 1987. Trois *Capillaria* (Nematoda) de l'intestin du lérot en France. Rapports avec un *Capillaria* de l'estomac du sanglier. *Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris*, 3:579-604.
- Kahmann, H. 1970. Der Gartenschläfer *Eliomys quercinus ophiusiae* Thomas, 1925 von der Pityuseninsel Formentera. *Morphometrie. Veröff. Zool. Staatsamml. München*, 14:75-90.
- Kahmann, H. i Tiefenbacher, L. 1969. Der gartenschläfer *Eliomys quercinus* (Linné 1766) der Baleareninsel Menorca. *Säugertierkd Mitt.*, 17:242-247.
- Kahmann, H. i Vesmanis, I. 1974. Morphometrische untersuchungen au wimperspitzmäusen (*Crociodura*). 1. Die gartenspitzmanus *Crociodura suavedens* (Pallas, 1811) auf Mallorca. *Säugertierkd Mitt.*, 22:313-324.
- Karaman, G.S. i Tibaldi, E. 1973. Some new *Echinogammarus* species (Amphipoda: Gammaridae) from Italy. *Mem. Mus. civ. St. Nat. Verona*, 20:325-344.

- Kobelt, W. 1882. Ein neuer *Iberus*. Diagnoser neuer arten. *Nach. Bl. d. Deutsch. Malak. Gesell.*, 14:69-70, 121-123.
- Kobelt, W. 1883. Diagnoser neuer Arten. *Nach. Bl. d. Deutsch. Malak. Gesell.*, 15:114.
- Kobelt, W. 1886. In Moragues: Descripciones de moluscos de Mallorca. *Anal. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 15:233-235.
- Koch, C. 1939. Libische Kaefer. *Mitt. munch. ent. Ges.*, Munchen 29(2):286.
- Koch, L. 1882. Zoologische Ergebnisse von Excursionen auf den Balearen. II. Arachniden und Myriapoden. *Verh. zool.-bot. Ges. Wien*, 31:625-678.
- Köller, O. 1931. Die Säugetiere der Pytiusen (Spanien). *Sitzb. Akad. Wiss. Wien. Math. Naturwiss. Kl. Abt. 1*, 140:57-65.
- Kriechbaumer, 1894. Himenópteros nuevos de Mallorca recogidos por D. Fernando Moragues (Presbítero). *Ann. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 3:239-253.
- Krivoshchina, N.P. 1986. Bibionidae. In: Soós, A. i Papp, L., *Catalogue of Palaearctic Diptera. Volume 4. Sciaridae-Anisopodidae*. 319-330. Elsevier Sci. Publ., Amsterdam i Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Lagar, A. 1965. Revisión de las especies ibero-baleares del género *Percus* Bonelli (Coleoptera, Pterostichidae). *Misc. Zool.*, 2(1):79-88.
- Lagar, A. 1972a. Contribución al conocimiento de los Pseudoscorpiones de España. I. *Misc. Zool.*, 3(2):17-21.
- Lagar, A. 1972b. Contribución al conocimiento de los Pseudoscorpiones de España. II. *Speleon*, 19:45-52.
- Lagar, A. 1973. Cova de sa Campana. *Cavernas*, 18:55-57.
- Lagar, A. 1975-76. La cueva de la Campana y el Karst de Castellots (Mallorca). *Bioespeleología. Speleon*, 22:69-72.
- Lagar, A. 1977. Dos cavidades de la vertiente meridional de Puig Massanella (Mallorca). *Biología. Exploraciones*, 1:42.
- Lange, M. i Alcover, J.A. 1987. Sobre la bionomía del erizo moruno *Erinaceus algirus* (Lereboullet, 1842) en las Baleares. In: Sans-Coma, V., Mas-Coma, S. i Gosàlbez, J. (Eds.). *Mamíferos y helmintos*: 33-43. Kretes Ed. Barcelona.
- Lehr, P.A. 1988. Asilidae. In: Soós, A. i Papp, L., *Catalogue of Palaearctic Diptera. Volume 5, Athericidae-Asilidae*. 197-326. Elsevier Sci. Publ., Amsterdam i Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Lescher-Moutoué, F. 1978-79. Cyclopidae des eaux souterraines de l'île de Majorque (Espagne). *Vie et Milieu*, 28/29:83-100.
- Lilge, D. 1975. Systematisch-biometrische Untersuchungen an *Lacerta pityusensis* (Sauria, Lacertidae). *Salamandra*, 11:145-176.
- Linsenmaier, W. 1959. Revision der Familie Chrysidae, mit besonderer Berücksichtigung der europäischen Spezies. *Mitt. Schweiz. Ent. Ges.*, 32:1-240.
- Lohse, G.A. 1967. Zwei neue westeuropäische Arten der Gattung *Lesteva* Latr. *Ent. Blät.*, 63:10-12.
- López-Colón, J.I. 1984 Contribución al conocimiento del género *Thorectes* Mulsant III. *Thorectes geminatus* (Gene) y *Thorectes balearicus* n. sp., nuevos para la fauna balear (Coleoptera: Scarabaeoidea). *Nouv. Rev. Ent.*, 1:317-321.
- López-Colón, J.I. 1993. *Salsola vermiculata* L., fito-huésped de *Sphenoptera* (Chilostheta) *pilosula castellana* Cobos, 1986 (Coleoptera: Buprestidae: Sphenopterinae). *Zool. Baetica*, 4:177-178.
- Llobera, M. i Llobera, P. 1974. Aproximación al conocimiento de la fauna troglobia de la zona de Pollença (Cv. de Cornavaques, Cv. de Cal Pessó, Cv. de Can Sion, Cv. de les Rodes). *Com. IV Simp. Biospeleología*; E.C.E., G.E. Pedraforca, 97-101. Barcelona.
- Magioris, S.N. 1987. Migration over the Cyclades, central Aegean. *Ring. & Migr.* 8:109-114.
- Mahnert, V. 1976. Zwei neue *Dactylochelifer*-Arten aus Spanien und von Mallorca (Pseudoscorpiones). *Eos*, 52:149-157.
- Mahnert, V. 1977. Spanische Höhlenpseudoskorpione. *Misc. Zool.*, 4:61-104.

- Mahnert, V. 1989. Les pseudoscorpions (Pseudoscorpiones, Arachnida) récoltés pendant la campagne biopéologique 1987 à Minorque. *Endins*, 14-15:85-87.
- Mahnert, V. 1993a. Els pseudoscorpions (Arachnida, Pseudoscorpiones). In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears 2:355-360.
- Mahnert, V. 1993b. Pseudoscorpiones (Arachnida: Pseudoscorpiones) von Inseln des Mittelmeers und des Atlantiks (Balearen, Kanarische Inseln, Madeira, Ascension), mit vorwiegend subterranean Lebensweise. *Revue suisse de Zoologie*, 100:971-992.
- Malicky, H. 1980. Beschreibungen von neuen mediterranen Köcherfliegen und Bemerkungen zu bekannten (Trichoptera). *Z. Arbgem. Öst. Ent.*, 32:1-17.
- Malicky, H. 1987. *Tinodes waeneri pollensa* n.ssp. von Mallorca. *Trichoptera Newsletter*, Lunz, 14:37.
- Malicky, H. 1992. Die Köcherfliegen der Balearen: Ein möglicher Schlüssel zum Verständnis der Entstehung mediterraner Fließwasser - Ökosysteme (Trichoptera). *Mitt. Münch. Ent. Ges.*, 82:3-19.
- Mandl, K. *Cicindela campestris* und ihre Rassen. *Koleop. Rundsch.*, 30:1-13.
- Máñez, M. 1987. *Rapaces nocturnas (Strigiformes)*. Anuario Ornitológico, 87. Madrid.
- Marcus, K. 1912. Ein neuer Amphipode von den Balearen, *Porrassia mallorquensis* n. gen. n. sp. *Zool. Anz.*, 39:296-298.
- Margalef, R. 1944. Contribución al conocimiento de los crustáceos anfípodos que viven en la aguas dulces y salobres de España. *Bol. Real. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 42:199-209.
- Margalef, R. 1950. Algunos crustáceos interesantes de las aguas dulces y salobres de España. *P. Inst. Biol. Apl.*, 7:131-153.
- Margalef, R. 1951. Un sincárido del género *Parabathynella* en las Baleares. *Publ. Inst. Biol. Aplic.*, 8:151-153.
- Margalef, R. 1952a. Quelques remarques biogéographiques au sujet des crustacés d'eau douce des Baléares. In: *Océanographie Méditerranéenne. Journées d'études du laboratoire Arago. Supplément n.2 Vie et milieu*, 248-252.
- Margalef, R. 1952b. Materiales para la hidrobiología de la Isla de Menorca. *Publ. Inst. Biol. Aplic.*, 11:5-112.
- Margalef, R. 1952c. Une *Jaëra* dans les eaux douces des Baléares, *Jaëra balearica* nov. sp. (Isopoda Asellota). *Hydrobiologia*, 4:209-213.
- Margalef, R. 1953a. Materiales para la hidrobiología de la Isla de Mallorca. *Publ. Inst. Biol. Aplic.*, 15:5-111.
- Margalef, R. 1953b. Los crustáceos de las aguas continentales ibéricas. *Inst. For. Invest. y Experim.*, 243 pp. Madrid.
- Marseul, S. de 1883. Monographie des Chrysomelides de l'Ancien Monde. *L'Abeille*, 21:78-79.
- Martín-Piera, M. 1985. Los géneros de Melolonthini y las especies ibero-baleares de *Amphimallon* Berthold, 1827, y *Monotropus* Erichson, 1848. (Col., Scarabaeoidea). *Graellsia*, 41:7-30.
- Martín-Piera, M. i Coca-Abia, M.M. 1992. Revisión taxonómica del género *Rhizotrogus* Berthold, 1872. El grupo del *R. cicatricosus* Mulsant, 1842 (Coleoptera: Melolonthidae). *Elytron*, 6:199-220.
- Mas-Coma, S. 1977a. *Gallegostrogylus ibicensis* n. gen., n. sp. (Nematoda: Metastrongylidae), parasite de *Mus musculus* Linnaeus, 1758 (Rodentia: Muridae) à Ibiza (Baléares). *Annales de Parasitologie*, 52:637-642.
- Mas-Coma, S. 1977b. *Gongylonema pithyusensis* n. sp. (Nematoda: Spiruridae), parasite oesophagien du Lérot *Eliomys quercinus ophiurus* Thomas, 1925 (Rodentia: Gliridae) à Formentera (Baléares). *Annales de Parasitologie*, 52:13-18.
- Mas-Coma, S. i Esteban, J.G. 1982. *Kahmannia eliomydis* n. gen., n. sp. (Nematoda: Heteroxyematidae), parasite intestinal de *Eliomys quercinus* (Linnaeus, 1766) (Rodentia: Gliridae) à Minorque (Baléares). *Annales de Parasitologie*, 57:487-495.
- Mas-Coma, S. i Esteban, J.G. 1985. *Tenoranema alcoveri* g.n., sp.n. (Trichuridae: Capillariinae), a nematode parasitizing *Eliomys quercinus* (Rodentia: Gliridae). *Folia paras.*, 32:35-42.

- Mas-Coma, S. i Gállego, J. 1977. *Pseudophysaloptera kahmanni* n. sp. (Nematoda: Physalopteridae) parasite de l'estomac du Lérot *Eliomys quercinus ophiusae* Thomas, 1925 (Rodentia: Gliridae) à Formentera (Baléares). *Annales de Parasitologie*, 52:19-24.
- Mas-Coma, S., Bargues, M.D. i Esteban, J.G. 1981. *Postorchigenes gymnesicus* n. sp. (Trematoda, Lecithodendriidae), parásito intestinal del lirón careto, *Eliomys quercinus gymnesicus* Thomas, 1903 (Rodentia: Gliridae), en Menorca (Balears). *Misc. Zool.*, 7:19-24.
- Mas-Coma, S., Bargues, M.D. i Esteban, J.G. 1982a. Helminths parasites of the liron careto, *Eliomys quercinus gymnesicus* Thomas, 1903 (Rodentia: Gliridae), en Menorca (Balears). I. Trematodos y Cestodos. *Circ. Farmacéutica*, 277:351-360.
- Mas-Coma, S., Bargues, M.D. i Esteban, J.G. 1982b. Helminths parasites of the liron careto, *Eliomys quercinus gymnesicus* Thomas, 1903 (Rodentia: Gliridae), en Menorca (Balears). II. Nematodos y Acantocéfalos. *Circ. Farmacéutica*, 277:361-366.
- Mas-Coma, S., Esteban, J.G. i Bargues, M.D. 1983. Helminths parasites of the liron careto, *Eliomys quercinus gymnesicus* Thomas, 1903 (Rodentia: Gliridae), en Menorca (Balears). III. Consideraciones biológicas y zoogeográficas. *Circ. Farmacéutica*, 279:115-122.
- Mas-Coma, S., Esteban, J.G. i Valero, M.A. 1986. The genus *Scaphiostomum* Braun, 1901 (Trematoda: Brachylaimidae): A systematic review and description of *Scaphiostomum palaearticum* n. sp. *Systematic Parasitology*, 8:141-150.
- Mas-Coma, S. i Montoliu, I. 1986. The life cycle of *Brachylaima ruminae* n. sp. (Trematoda: Brachylaimidae), a parasite of rodents. *Z Parasitenkd*, 72:739-753.
- Mateo, B. 1978. *Estudio comparado de los moluscos terrestres de Menorca*. Bernardo Mateo Álvarez Ed. 56 pp. Maó.
- Mauriès, J.P. i Vicente, M.C. 1976. Miriápodos de Baleares. Descripción de un nuevo Diplópodo cavernícola y catálogo de Miriápodos señalados en Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 21:33-46.
- Mayol, J. 1985. *Rèptils i amfibis de les Balears*. Ed. Moll. 235 pp. Palma de Mallorca.
- McMinn, M., Jaume, D. i Alcover, J.A. 1990. *Puffinus olsoni* n. sp.: nova espècie de baldritja recentment extingida provinent de depòsits espeleològics de Fuerteventura i Lanzarote (Illes Canàries, Atlàntic Oriental). *Endins*, 16:63-71.
- Mendes, L.F. 1981. Contribution à la connaissance des Machilides (Microcoryphia: Apterygota) de l'île Majorque, avec description de deux nouvelles espèces. *Revue suisse Zool.*, 88:413-432.
- Mentzer, E. 1980a. *Eilema torstenii* n. sp. and *E. iberica* n. sp. from Spain, with notes on *E. pseudocomplana* (Daniel) (Lepidoptera: Arctiidae). *Ent. scand.*, 11:9-16.
- Mentzer, E. 1980b. *Idaea ibizaria* n. sp. from Spain (Lepidoptera: Geometridae). *Ent. scand.*, 11:206-208.
- Miller, 1907. Some new European Insectivora and Carnivora. *Ann. Mag. nat. Hist., London*, 7:389-398.
- Mingo, E. 1994. *Hymenoptera Chrysidae*. Fauna Ibérica 6. Madrid.
- Mittre, M.H. 1842. Description de quatre coquilles nouvelles. *Annals. Scienc. Nat.*, 18:188-191.
- Mittre, M.H. 1844. Description de quatre coquilles nouvelles. *Paris Annales des Sciences Naturelles*.
- Moll, J. 1957. *Las aves de Menorca*. Estudio General Luliano. Serie científ. núm. 2. Palma de Mallorca.
- Montes, C. i Soler, A.G. 1986. *Lista faunística y bibliográfica de los coleópteros acuáticos Dryopioidea (Dryopidae y Elmthinidae) de la Península Ibérica e Islas Baleares*. Listas de Flora y fauna de las aguas continentales de la Península Ibérica, 3. As. Esp. Limnología. Madrid.
- Moolenbeek, R.G. 1980. *Microna saxatilis* (Reynies, 1843) new for the Balearic Islands. *Boll. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 24:101.
- Moragues, F. 1884. Insectos de Mallorca. *Ann. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 23:73-87.
- Moragues, F. 1889. Coleópteros de Mallorca. *Ann. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 18:11-33.
- Moragues, F. 1894. Insectos de Mallorca. *An. Asoc. Esp. Hist. Nat.*, 3.

- Moragues, F. 1896. Descripciones de moluscos de Mallorca. *Anal. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 15:233-235.
- Mueller, G. 1926. Quarto contributo alla conoscenza del genere *Staphylinus*. *Boll. Soc. Ital. ent.*, 58:27-32.
- Mulsant, E. i Rey, C. 1854. Essai d'une division des derniers Mélasomes. *Mémoires de l'Académie Impériale de Lyon*, 4:153-332.
- Munn, P.W. 1924. Notes on the birds of Minorca. *The Ibis*, 1924:446-467.
- Munn, P.W. 1931. The Birds of the Balearic Islands. *Novitates Zool.*, 37:53-132.
- Munn, P.W. 1948. Notes on the birds of Balearic Islands. *The Ibis*, 1948:591-595.
- Muntaner, J. 1984. Some faunal and biogeographic considerations on the avifauna of Eivissa. In: Kuhbier, H., Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano Tur, C. (Eds.) *Biogeography and ecology of the Pityusic Islands*, Dr W. Junk Publishers 52:527-563.
- Muntaner, J. 1993. Les aus nidificants. In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:439-456.
- Muntaner, J. i Congost, J. 1984. Avifauna de Menorca. *Treballs del Museu de Zoologia, Barcelona*, núm 1. 205 pp.
- Navás, L. 1909. Notas zoológicas: Ortópteros de Mallorca. *Bol. Soc. Arag. Cienc. Nat.*, 8:197-201.
- Negre, J. 1977. Sur les *Molopini* hypogées de Catalogne (Col. Carabidae). *Com. 6è simpòsium d'Espeleologia*. Publ. C.E.T., 139-141. Terrassa.
- Negrea, S. i Matic, Z. 1973. Chilopodes cavernicoles et endogés de l'île de Majorque. Mission biospéologique Constantin Dragan (1970-1971). *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 18:21-39.
- Negrobov, O.P. 1991. Dolichopodidae. In: Soós, A. i Papp, L., *Catalogue of Palaearctic Diptera. Volume 7, Dolichopodidae-Platypezidae*. 11-139. Elsevier Sci. Publ., Amsterdam i Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Nguyen Duy-Jacquemin, M. 1993. Convergences évolutives entre diplopodes pénicillates vivant dans les Grottes. *Mém. Biospéol.*, 20:147-155.
- Nieser, N. i Montes, C. 1984. Lista faunística y bibliográfica de los Heterópteros acuáticos (Nepomorpha y Gerromorpha) de España y Portugal. *Asoc. Esp. Limnología*, 1:1-69.
- Nordsieck, F. 1972. *Die europäischen Meeresschnecken (Opisthobranchia mit Pyramidellidae; Rissoacea) Vom Eismeer bis Kapverden, Mittelmeer und. Scharzes Meer*. Gustav Fisher Ed. 327 pp. Stuttgart.
- Normand, H. 1945. Description des Coléoptères Espagnols. *Eos*, 21:275-278.
- Normand, H. Contribution au Catalogue des Coléoptères de la Tunisie. *Bull. Soc. Hist. Nat. d'Afrique du Nord*, 27:144-164.
- Norris, A., Paul, C.R.C. i Riedel, A. 1988. The genus *Vitrea* in Ibiza. *J. Conch.*, 33:43-48.
- Notenboom, J. 1988. Phylogenetic relationships and biogeography of the groundwater-dwelling amphipod genus *Pseudoniphargus* (Crustacea), with emphasis on the Iberian species. *Bijdr. Dierk.*, 58(2):159-204.
- Orfila, G. 1989. *Àrees importants per a la cria i la vida dels aucells de presa a Menorca*. Programa l'home en la Biosfera, Unesco.
- Orghidan, T., Dumitresco, M. i Georgesco, M. 1975. Mission biospéologique "Constantin Dragan" à Majorque (1970-1971). Première note: Arachnides (Araneae et Pseudoscorpionidea). *Trav. Inst. Spéol. "Emile Racovitza"*, 14:9-33.
- Ortiz de Zárate, A. 1943. Observaciones anatómicas y posición sistemática de varios helícidos españoles. *Bol. R. Sdad. Esp. Hist. Nat.*, 41:61-83.
- Ortiz de Zárate, A. 1950. Observaciones anatómicas y posición sistemática de varios helícidos españoles. *Bol. R. Sdad. Esp. Hist. Nat.*, 48:21-85.
- Ortiz de Zárate, A. 1964. Observaciones anatómicas y posición sistemática de varios helícidos españoles. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 9:93-100.
- Pagès, J. 1950. Diploures cavernicoles d'Espagne. *Notes Biospéologiques*, 5:71-77.

- Pagès, J. 1964. Remarques sur les Japygidae (Insecta, Diplura) signalé dans le domaine souterrain. *Intern. Jour. Speleol.*, 1:191-201.
- Palau, J.M. 1945. Notas para un catálogo de los coleópteros de Mallorca. *Graellsia*, 3:23-36.
- Palau, J.M. 1946. Coleópteros de Torre d'en Pau (Mallorca). *Graellsia*, 9(4):139-145.
- Palau, J.M. 1955a. Sobre los *Henrotius* Jeannel (Carabidae) de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 1:37-40.
- Palau, J.M. 1955b. El *Leptobythus palaui* de la Cova den Boixa (Felanitx). *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 1:41-43.
- Palau, J.M. 1955c. Nuevas exploraciones biospeleológicas en la isla de Mallorca. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 1:83-84.
- Palau, J.M. 1956. ¿El *Catops zariquieyi* Jeann. (Col. Silphidae) único representante del género en Baleares? *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 2:33-35.
- Palmer, M. 1994a. *Aspectes biogeogràfics dels Tenebrionidae de les Illes Balears*. Tesi Doctoral. Univ. Illes Balears. 261 pp.
- Palmer, M. 1994b. Ecological factors associated with body size in populations of *Macrothorax morbillodus* (F.) (Carabidae, Coleoptera). *Acta Oecologica*, 15(6):689-699.
- Palmer, M. i Petitpierre, E. 1993. Els coleòpters de Cabrera: llista preliminar i perspectives d'estudi. In: Alcover, J.A., Fornós, J. i Ballesteros, E. (Eds.). *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*. CSIC-Ed. Moll. Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:382-407. Palma de Mallorca.
- Palmer, M. i Vives, J. 1993. Carabidae i Tenebrionidae (Coleoptera) de s'Albufera de Mallorca: Dades preliminars. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 36:65-76.
- Papp, L. 1984. Asteiidae. In: Soós, A. i Papp, L., *Catalogue of Palaearctic Diptera. Volume 10, Clusiidae-Chloropidae*. 63-66. Elsevier Sci. Publ., Amsterdam i Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Pardo-Alcaide, A. 1944. Analectas entomológicas. IV. Los *Brachycerus* hispano-marroquies. *Graellsia*, 2:63-70.
- Pardo, I. i Zwick, P. 1993. Contribution to the Knowledge of Mediterranean *Leuctra* (Plecoptera: Leuctridae). *Bull. Soc. Ent. Suisse*, 66:417-434.
- Paterson, A.M. i Yésou, P. 1994. Identificació de la baldritja mediterrània *Puffinus yelkouan*. *A.O.B.*, 9:13-20.
- Paul, C.R.C. 1982a. An annotated check-list of the non-marine mollusca of the Pityuse Island, Spain. *J. Conch.*, 31:79-86.
- Paul, C.R.C. 1982b. Pleistocene non-marine molluscs from Cala Salada, Ibiza. *Geol. Journ.*, 17:161-184.
- Paul, C.R.C. 1984. Pleistocene non-marine molluscs from Cova de Ca Na Reia, Eivissa. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 28:95-114.
- Perceval, M.J. 1977. More Butterflies in Majorca. *Bull. A. Ent. Soc.*, 26:95.
- Pérez-Arcas, L. 1868. Insectos nuevos o poco conocidos de la fauna española.
- Pérez-Arcas, L. 1872. Especies nuevas o críticas de la fauna española. *Anales de la Soc. Esp. Hist. Nat.*, 1:89-137.
- Pérez-Arcas, L. 1874. Especies nuevas o críticas de la fauna española. Tercera parte. *Anales de la Soc. Esp. Hist. Nat.*, 3:111-155.
- Pérez-Iñigo, C. 1969a. Nuevos oribátidos de suelos españoles (Acari, Oribatei). *Eos*, 44:377-403.
- Pérez-Iñigo, C. 1969b. Acaros oribátidos de suelos de España peninsular e Islas Baleares (1ª parte). *Graellsia*, 24:143-237.
- Pérez-Iñigo, C. 1990. Oribátidos (Acari, Oribatei) de Menorca. *Misc. Zool.*, 14:29-40.
- Pérez-Mellado, V. i Salvador, A. 1988. The Balearic Lizard *Podarcis lilfordi* (Günther, 1874) of Menorca. *Arquivos do Museu Bocage*, 1(10):127-195.
- Petitpierre, E. 1993. Dos nuevas especies de *Cryptocephalus* Geoffroy ibero-baleares (Coleoptera, Chrysomelidae). *Nouv. Revue Ent.*, 10:297-302.
- Petitpierre, E. i Palmer, E. 1993. Noves aportacions a la fauna coleopterològica de les Illes Balears. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 36:77-82.

- Peyerimhoff, P. 1906. Sur l'existence à Majorque du genre *Koenenia* (Arach. Palpigradi). *Bull. Soc. Entom. de France*, 300-302.
- Peyerimhoff, P. 1908. Palpigradi (Première Série). *Biospeologica* VIII. *Arch. Zool. exp. et gén.*, IVe. Série, 9:189-193.
- Peyerimhoff, P. 1948. Études sur la systématique des coléoptères du nord Africain. II les *Scaurus*. *Revue Française d'Entomologie*, 14:157-193.
- Pinter, L. 1972. Die Gattung *Vitrea* Fitzinger, 1833 den Balkanländer (Gastropoda: Zonitidae). *Ann. Zool. Warszawa*, 29:209-315.
- Piochard, C. 1867. Nouvelles espèces de Coléoptères de la famille des Carabiques, d'Espagne et des îles Baléares. *Bull. Soc. Entomol. France*, 4(7):79-80.
- Pons, G.X. 1991. *Llista vermella de la fauna cavernícola de les Balears*. Doc. Tèc. Cons., 10 Conselleria d'Agricultura i Pesca. 150 pp. Palma de Mallorca.
- Pons, G.X. 1992. El gènere *Leptoneta* Simon, 1872 (Araneae, Leptonetidae) a Mallorca. *Apunts Biogeogràfics. Endins*, 17-18: 61-62.
- Pons, G.X. 1993. Estudi preliminar sobre la fauna s'araneids (Arachnida, Araneae). In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:333-350.
- Pons, G.X. i Damians, J. 1992a. Aranèids de la Cova de sa Cometa des Morts (Escorca, Mallorca). *Endins*, 17-18: 51-56.
- Pons, G.X. i Damians, J. 1992b. Fauna malacològica d'algunes cavitats de l'illa de Mallorca. *Endins*, 17-18: 67-72.
- Pons, G.X., Jaume, D. i Damians, J. 1995. Fauna cavernícola i intersticial de Mallorca i de les seves petites illes. *Endins*, 20:125-143.
- Pons, G.X. i Palmer, M. 1990. Valoració faunística. In: Barceló, B. (Ed.) *Pla d'ordenació dels recursos naturals del sector nord de la Serra de Tramuntana*: 130-158, inèdit.
- Pons, G.X. i Palmer, M. 1992. *Malthonica* Simon, 1898 (Araneae, Agelenidae): Un gènere endèmic del Mediterràneo. *Rapp. Comm. Int. Mer Médit*, 33:161.
- Pons, G.X. i Rambla, M. 1993. Els pseudoscorpins (Arachnida, Pseudoscorpiones). In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:355-360.
- Pons, Ll. 1984. Hemípters. Artròpodes (VIII). In: *Enciclopèdia de Menorca*. Tom II. 307-312.
- Pons, Ll. 1987. Heterópteros y coleópteros acuáticos de Menorca. *Misc. Zool.*, 11:121-133.
- Pretus, J.Ll. 1986. *Typhlocirolana margalefi* nov. sp. y *Typhlocirolana moraguesi aureae* n. ssp. Dos nuevos isópodos cirolánidos limnotroglobios del Levante ibérico y Baleares. *Oecologia aquatica*, 8:95-105.
- Pretus, J.Ll. 1988. A new stygobiont amphipod, *Pseudoniphargus mercadali* n. sp., from the island of Minorca (Balearic Archipelago). *Stygologia*, 4:229-241.
- Pretus, J.Ll. 1989. Noves dades per a la distribució de l'estigofauna Balear. *Endins*, 14-15:61-64.
- Pretus, J.Ll. 1990. Three new species of the genus *Pseudoniphargus* (Crustacea: Amphipoda) in Balearic ground waters. *Stygologia*, 5: 101-118.
- Pretus, J.Ll. 1991. *Estudio taxonómico, biogeográfico y ecológico de los crustáceos epigeos e hipogeos de las Baleares (Brachiopoda, Copepoda, Mystacocarida y Malacostraca)*. Tesis doctoral. 513 pp. Barcelona.
- Pretus, J.Ll. i Stock, J.H. 1990. A new hyporheic *Bogidiella* (Crustacea, Amphipoda) from Mallorca. *Endins*, 16:47-51.
- Pujiula, J. 1911. Un nuevo Crustáceo (Isópodo). *Soc. Arag. Cien. Nat.*, 10:180-183.
- Puthz, V. 1966. Ueber Westmediterrane, Insbesondere Marokkanische *Stenus* - Arten (Coleoptera, Staphilinidae) 35. Beitrag zur Kenntnis der *Steninae*. *Bull. Soc. Sc. Nat. et Phys. du Maroc*, 46:267-280.
- Putshkov, P. 1991. Note préliminaire sur la Taxonomie de quelques espèces du genre *Empicoris* décrites par Puton, Horvath et Dispos (Heteroptera, Reduviidae). *Revue fr. Ent.*, 13:41-47.

- Racovitza, E.G. 1905. *Typhlocirolana moraguesi* n. g. n. sp. isopode aquatique cavernicole des grottes du Drach (Baléares). *Bull. Soc. Zool. de France*, 30:72-80.
- Racovitza, E.G. 1907. Isopodes terrestres (première série). *Arch. Zool. Exp. et Gén.*, 7:145-225.
- Racovitza, E.G. 1912. Cirolanides (Première Série). *Biospeologica XXVII. Arch. Zool. Exp. et Gén. V Série*; 10(5):226-272.
- Raffone, G. 1994. Descrizione di una nuova specie di *Stilpon* (*Pseudostilpon*) Ségué, 1950 di Majorca (Spagna) (Diptera, Brachycera, Hybotidae). *Boll. Soc. ent. ital., Genova*, 126(1):66-68.
- Ragge, D.R. 1987. *Speciation and biogeography of some southern European Orthoptera, as revealed by their songs*. In: *Evolutionary Biology of Orthopteroid Insects*. (Baccetti, ed.). Ellis Horwood Ltd. London. 418-426.
- Ragge, D.R. i Reynolds, W.J. 1984. The taxonomy of the western European grasshoppers of the genus *Euchorthippus*, with special reference to their songs. *Bull. Br. Mus. nat. Hist. (Entomol.)* 49:103-151.
- Rambla, M. 1972. Opiliones (Arachnida) de las Baleares. *Rapp. Comm. int. Mer Médit., Mónaco*, 21:89-92.
- Rambla, M. 1977. Un nuevo *Scotolemon* cavernícola de la isla de Mallorca, (Arachnida, Opiliones, Phalangodidae). *Speleon*, 23:7-13.
- Rampini, L. i Canzoneri, S. 1979. Una nuova specie di *Medetera* di Minorca (Diptera, Dolichopodidae). *Boll. Mus. Civ. Venezia*, 30:265-269.
- Rebel, H. 1930. Ueber eine Lepidopterenausbeute von der Pityusen. *Verh. Zool. Bot. Ges.* 80:1.
- Rebel, H. 1934. Lepidopteren von der Balearen und Pityusen. *Dt. Ent. Z. Iris*, 48:122.
- Reitter, E. 1886. Revision der mit *Stenosis* verwandten Coleopteren der alten Welt. *Deutsche Entom. Zeitschrift*, 30:7-144.
- Reitter, E. 1914. Beitrag zur Kenntnis der blinder *Tapinopterus*-Arten (Col. Pterostichini). *Wien Entomolog. Zeitung*, 33(7-10):261-263.
- Reitter, E. 1915. Eine serie neuer coleopteren aus familie der Tenebrionidae der paläarktischen fauna. *Wiener entomologische zeitung*, 34:83-93.
- Reuter, O.M. 1900. Capsidae novae mediterraneae. *Öfversigt af Finska Vetenskaps-Societätens Förhandlingar*, 42:131-162.
- Rey, J.C. i Rey, J.M. 1974. Nota preliminar sobre las musarañas del género *Crocidura* Wegler 1832 en las islas Baleares. *Bol. Est. Cent. Ecol.*, 3:9-16.
- Ribera, C. 1981. Breves consideraciones sobre los araneidos cavernícolas de Baleares. *Rapp. Comm. int. Mer Médit.*, 27(9):91-92.
- Ribera, C. 1986. Els aranèids: aranyes. In: J. Armengol (coord.) "*Artròpodes I*". *Història Natural dels Països Catalans - Enciclopèdia Catalana*, 9:138-167.
- Ribera, C. 1989. Araneidos cavernícolas de la isla de Menorca. *Endins*, 14-15:81-83.
- Ribes, J. 1965. Hemipteros de Mallorca. *P. Inst. Biol. Apl.*, 39:71-95.
- Ribes, J. 1977. Heteròpters cavernícoles. *Com. 6è Simpòsium d'Espeleologia. Publ. C.E.T.*, 121-124. Terrassa.
- Rico, E., Pérez, L.C., Montes C. 1990. Lista faunística y bibliográfica de los Hydradephaga (Coleoptera: Haliplidae, Hygrobiidae, Gyrinidae, Noteridae, Dytiscidae) de la Península Ibérica e Islas Baleares. *Asoc. Esp. Limnología*, 7:1-215.
- Riedel, A. 1969. Endemische Zonitidae (Gastropoda) der Balearen. *Ann. Zool., Warszawa*, 27:237-247.
- Riedel, A. i Paul, C.R.C. 1977. Eine neue *Vitrea* Art aus der Balearischen Insel Ibiza. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 22:54-60.
- Roca, V. 1993. Helminthofauna dels rèptils. In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. (Eds.) *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*, CSIC-Edit.Moll, Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 2:273-292.
- Roca, V. i Hornero, M.J. 1991. Helminthofauna de *Podarcis pityusensis* (Boscá, 1883) (Sauria: Lacertidae). *Rev. Esp. herpetologia*, 5:77-87.
- Roca, V. i Hornero, M.J. 1992a. A contribution to the knowledge of helminth communities of insular lizards. *Proc. Sixth Ord. Gen. Meet. S.E.H.*, Budapest:393-398.

- Roca, V. i Hornero, M.J. 1992b. *Strongyloides ophiusensis* sp. n. (Nematoda: Strongyloididae), Parasite of an insular lizard, *Podarcis pityusensis* (Sauria: Lacertidae). *Folia Parasitologica*, 39:369-373.
- Roca, V. i Hornero, M.J. 1994. Helminth infracommunities of *Podarcis pityusensis* and *Podarcis lilfordi* (Sauria: Lacertidae) from the Balearic Islands (western Mediterranean basin). *Canadian Journal of Zoology*, 72(4):658-664.
- Roewer, C.F. 1911. Überischt de Genera der Phalangiini der Opiliones Palpatores. *Arch. Naturg.*, 77:1-106.
- Roudier, A. 1954. Coléoptères Curculionides nouveaux ou peu connus (Espagne, Iles Baléares) (2e Note). *Bull. Soc. ent. France*, 59:98-102.
- Ruffo, S. 1953a. Studi sui crostacei anfipodi-XXXV. Nuove osservazioni sul genere *Salentinella* Ruffo (Amphipoda-Gammaridae). *Boll. Soc. Entomol. Italiana*, 83(5-6):56-66.
- Ruffo, S. 1953b. Lo stato attuale delle conoscenze sulla distribuzione geografica degli Anfipodi delle acque sottetanee europee e dei paesi mediterranei. *Actes 1er Congrès Int. Spéléologie*, 3:13-37. Paris.
- Ruffo, S. 1960. Studi sui crostacei anfipodi LV. Contributo alla conoscenza dei crostacei anfipodi delle acque sotterranee della Sardegna e delle Baleari. *Atti Ist. Veneto Scienze, lettere ed Arti*, 118:169-180.
- Sabatinielli, G. 1991. *Hoplia coerulea cosimii*, nuova sottospecie dell'Isola di Mallorca (Baleari) (Coleoptera, Scarabeidae). *Boll. Soc. ent. ital, Genova*, 122:225-227.
- Sabelli, B., Giannuzzi-Savelli, R. i Bedulli, D. 1990. *Catalogo annotato dei molluschi marini del Mediterraneo*. Società Italiana di Malacologia, Vol 1. 348 pp. Bologna.
- Sacchi, C.F. 1954. Contributo alla conoscenza dei popolamenti delle piccole isole mediterranee. II. Cenni biogeografici sulla malacofauna di Ibiza (Pitiuse). *Boll. Zool.*, 21:1-40.
- Sacchi, C.F. 1958. Dati microsystematici di polmonati terrestri e considerazioni biogeografiche sulle Baleari Orientali. *Inst. Biolog. Aplicada*, 27:147-162.
- Salvador, A. 1979. Materiales para una "Herpetofauna Balearica". 2. Taxonomía de las Lagartijas Baleares del archipiélago de Cabrera. *Zool. Beitr. Bonn*, 30:176-191.
- Salvador, A. 1984. A Taxonomic study of the Eivissa wall lizard, *Podarcis pityusensis* Boscá 1883. In: Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands, Kubier, H., Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano (eds.). *Monographiae biologicae*, 52:396-427. La Haia.
- Salvador, A. 1993. Els Rèptils. In: Alcover, J.A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J.(Eds.). *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*: 427-437. CSIC-Ed. Moll. Monografia de la Soc. Hist. Nat. Balears, 2. Palma de Mallorca.
- Sanchiz, B. i Adrover, R. 1977. Anfíbios fósiles del Pleistoceno de Mallorca. *Doñana Act. Vert.*, 4:5-25.
- Sans-Coma, V. i Kahmann, H. 1977. Die woldmaus (*Apodemus*) der Pityusen insel Formentera. *Säugetierkd Mitt.*, 25:36-44.
- Saunders, F.R.S. 1904. Hymenoptera Aculeata from Majorca (1901) and Spain (1901-2). *Trans. R. Ent. Soc. London*, 591-623.
- Schaufuss, L.W. 1869. *Coleopteren-fauna der Balearen*. Praga. 31 pp.
- Schaufuss, L.W. 1882. Zoologische ergebnisse von excursionen auf den Balearen. *Verh. Zool-Bot. Gesellschaft, Wien*: 619-624.
- Schawaller, V.W. 1987. Revision westpaläartischer Tenebrionidae (Coleoptera). Teil 1. Die arten der gattung *Akis* Herbst. *Stuttgarten Beitr. Naturk. (A)*, 403:1-23.
- Scheld, W. 1987. Die Dflanzenwespen der Balearen: Faunistisch Tiergeographische und Ekologische Aspekte (Insecta: Hymenoptera: Symphita). *Bull. Soc. Entom. Suisse*, 60:121-132.
- Schröder, F. 1978. *Trochoidea (Xerocrassa) ebusitana* (Hidalgo 1869) und ihre Rassen auf den Pityusen/Spainien. *Veröff. Überseemuseum Bremen*, 5:83-120.
- Schröder, F. 1984. *Trochoidea (Xerocrassa) caroli* (Dohrn & Heynemann 1862) and its races on the Pityusic Islands (Balears) Spain - Gastropoda: Helicidae. In: *Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands*, Kubier, H., Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano, C. (eds.). 243-264. La Haia.

- Schulthess-Schindler, A. 1934a. Vespides collectés par M. José Giner aux îles Baléares et en Espagne. *Eos*, 10:147-152.
- Schulthess-Schindler, A. 1934b. Zwei neue Arten Vespidesngattung *Odynerus* (Hym.) vom Balearen. *Mitt. Schweiz. Ent. Ges.*, 16:99-100.
- Schwarz, E. 1930. Die wildkatze der Balearen. *Zool. Anz.*, 30:223-224.
- Sendra, A. 1988. Taxonomía, Filogenia y Biogeografía de la fauna de Campodeidos Ibérica, Balear y Canaria (Hexapoda, Diplura, Campodeidae) Univ. de València. Tesis doctoral.
- Serra, A. 1981. Contribución al conocimiento de *Lithobius inermis* L. Koch (Chilopoda, Lithobiomorpha). *P. Dept. Zool. Barcelona*, 6:39-43.
- Serra, A. 1983. Contribució al coneixement de la fauna cavernícola (Chilopoda, Lithobiomorpha) de les Balears. *Speleon*, 26-27:33-38.
- Serra, A. 1986. Contribución al conocimiento de *Lithobius clarki* Eason, 1975 (Chilopoda, Lithobiomorpha). *P. Dept. Zool. Barcelona*, 12:71-75.
- Simon, E. 1875. *Arachnides de France*. Vol. II.
- Simon, E. 1907. Araneae, Chernetes et Opiliones (Première Série). *Arch. Zool. exp. et gén.*, IV Série, 6:537-553.
- Simon, E. 1914. *Les Arachnides de France*. Tome 6 (part 1). Ed. Roret, 1-308. Paris.
- Simon, E. 1932. *Les Arachnides de France*. Tome 6 (part 4). Ed. Roret, 773-978. Paris.
- Simon, E. 1937. *Les Arachnides de France*. Tome 6 (part 5). Ed. Roret, 979-1298. Paris.
- Solier, M. 1836a. Essai sur les collaptérides - Asidites. *Ann. Soc. Ent. France*.
- Solier, M. 1836b. Essai sur les collaptérides - Pimélites. *Ann. Soc. Ent. France*.
- Sondaar, P.Y., McMinn, M., Seguí, B. i Alcover, J.A. 1995. Interès paleontològic dels jaciments càrstics de les Gimnèsies i les Pitiüses. *Endins 20/Mon. Soc. Hist. Nat. Balears*, 3:155-170.
- Stock, J.H. 1976. On the identity of *Porrassia mallorquensis* Marcus, 1912, an amphipod supposedly endemic in Mallorca. *Crustaceana*, 30(1):110-111.
- Stock, J.H. 1977. The non-marine gammarids on the Balearic Islands. *Bol. Soc. Hist. Nat. Balears*, 22:17-47.
- Stock, J.H. 1978. A remarkably variable phreatic amphipod from Mallorca, *Rhipidogammarus variicauda* n. sp. *Bijdr. Dierk.*, 48:89-95.
- Strinati, P. i Coiffait, H. 1961. Faune cavernicole et endogée de l'île de Minorque. Mission H. Coiffait et P. Strinati (1958). 1. Les Grottes de Minorque. *Biospeologica LXXX. Arch. Zool. exp. et gén.*, 99(3):227-233.
- Tabacaru, I. 1974. Espèces de *Trichoniscus* (Crustacea, Isopoda) de l'île de Majorque. *Trav. Inst. Spéol. "Emile Racovitza"*, 13:213-221.
- Tamanini, L. 1951. 3° Contributo allo studio del genere *Velia* Latr. (Hem. Het. Veliidae). *Acta ent. Mus. Nat. Pragae*, 26:1-10.
- Tamanini, L. 1971. Osservazioni sulle *Velia serbica* Tam., *V. hoberlandti* Tam., *V. eckerleini* Tam. e descrizione di una nuova specie. *Boll. Soc. Ent. Ital.*, 103:51-57.
- Templado, J., Baratech, L., Calvo, M., Villena, M. i Aparicio, T. 1993. *Los "ejemplares tipo" de las colecciones malacológicas del Museo Nacional de Ciencias Naturales*. Monografías Museo Nacional de Ciencias Naturales (CSIC). Madrid. 328 pp.
- Tenenbaum, S. 1915. *Fauna koleopterologica na wysp balearskich*. Skland Główny w Księgarni Gebethnera i Wolffa. Warszawa. 150 pp.
- Théry, A. 1926 Revision des *Sphenoptera* d'Espagne (Col. Buprest.). *Eos*, 2:15-42.
- Thibault, J.-C. 1983. Les oiseaux de la Corse. *Parc Nat. Reg. de la Corse*. Ajaccio.
- Thomas, O. 1901a. On the mammals of the Balearic Islands. *Proc. Zool. Soc. London*, 1:35-44.
- Thomas, O. 1901b. The genet of the Balearic Islands. *Ann. Mag. Nat. Hist.*, 10:162-163.
- Thomas, O. 1903. The garden Dormouse (*Eliomys*) of Formentera (Balearic Islands). *Ann. Mag. Nat. Hist. Ser. 9*, 16:389-390.
- Thomas, O. 1925. Two new dormice of the genus *Eliomys*. *Ann. Mag. Nat. Hist.*, 10:494-496.
- Thorell, T. 1875. Description of several European and North African spiders. *Kongl. Svenska Vet. Akad. Handl.* 13:3-203.

- Thorell, T. 1876. Sopra alcuni opilioni (Phalangidea) d'Europa e dell'Asia occidentali, con quadro dei generi europei di quest'ordine. *Ann. Mus. Civ. Stor. Natur. Genova*, 8:452-505.
- Torres, J. de, 1962. *Catálogo de la colección entomológica "Torres Sala" de coleópteros y lepidópteros de todo el mundo*. Inst. Alfonso el magnánimo-Diput. Prov. Valencia. 487 pp.
- Torres, N. i Alcover, J.A. 1981. Presència de *Tudorella ferruginea* (Lamarck, 1822) (Gastropoda: Pomatiidae) a l'illa d'Eivissa. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 25:185-188.
- Traveset, A. 1992. Effect of vertebrate frugivores on bruchid beetles that prey on *Acacia farnesiana* seeds. *Oikos*, 63:200-206.
- Trigo, D., Souto, B.F. i Díaz Cosín, D.J. 1989. Lombrices de Tierra de la colección del Museo de Zoología de Barcelona. *Misc. Zool.*, 13:27-35.
- Uhagon, S. 1885. Especies nuevas españolas del género *Cathormiocerus* Sch. y observaciones sobre el *C. socius* Boh. *An. Hist. Nat.*, :365-381.
- Uhmman, G. 1992. Die Anthicidae der Iberischen Halbinsel. 22 Beitrag zur Kenntnis der Anthicidae (Coleoptera, Anthicidae). *Mitt. Münch. Ent. Ges.*, 82:87-180.
- Valladares, L.F. i Montes, C. 1991. Redescubrimiento de *Hydraena balearica* D'Orchymont, 1930 (Coleoptera: Hydraenidae). *Elytron*, 5:3-8.
- Vallianos, C. 1984. Les oiseaux observés en Crète. *Biol. Gallo-Hellenica*, 11:111-127.
- Vandel, A. 1961a. Faune cavernicole et endogée de l'île de Minorque. Mission H. Coiffait et P. Strinati (1958). Les Isopodes terrestres de l'île de Minorque. *Biospeologica* LXXX. *Arch. Zool. exp. et gén.*, 99(3):249-265.
- Vandel, A. 1961b. Les isopodes terrestres de l'île de Minorque. *Biospeologica* LXXX. *Arch. Zool. exp. et gén.*, 99: 249-265.
- Vandel, A. 1970. L'oeuvre isopodologique de E.G. Racovitza. *Livre du Centenaire E.G. Racovitza*, 145-149. Bucarest.
- Veiga, C.M. i Martín-Piera, F. 1988. *Claves para la identificación de la fauna española*. 26: *Las familias, tribus y géneros de los Scarabaeoidea (Col) ibero-balears*. Univ. Complutense Madrid. 88 pp.
- Verhoeff, K.W. 1924. Über Myriapoden von Mallorca und Ibiza. *Entomologisk Tidskrift*, 45:99-109.
- Vericat, J.R. i Balcells, E. 1965. Fauna mastozoológica de las Pitiusas. *Bol. R. Soc. esp. Hist. Nat. (Biol.)*, 63:233-264.
- Verves, Yu. G. 1986. Sarcophagidae. In: Soós, A. i Papp, L., *Catalogue of Palaearctic Diptera. Volume 12, Calliphoridae-Sarcophagidae*. 58-193. Elsevier Sci. Publ., Amsterdam i Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Vesmanis, I. i Alcover, J.A. 1980. Über de Typus *Crociodura suaveolens balearica* (Miller, 1907) von der Baleareninsel Menorca (Mammalia: Insectivora). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 24:113-116.
- Viada, C. i Triay, R. 1991. *Pla de conservació dels rapinyaires de les Balears (1992-1995)*. Doc. Tèc. Cons., 8. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Palma de Mallorca.
- Viets, K. 1955. Kleine Sammlungen europäischer und außereuropäischer Wassermilben (Hydrachnellae, Acari). *Abh. naturw. Verein Bremen*, 34:1-26.ri)
- Villarubia, A. i Español, F. 1933. Entomologia de Menorca. *Butl. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 33:306-315.
- Viñolas, A. 1986. Revisión de las *Tentyria* ibéricas (Col. Tenebrionidae). *Ses. Entom. ICHN-SCL*, 4:97-106.
- Viñolas, A. 1989. Nueva ordenación de los géneros *Phylan* Stephens, 1832, y *Micrositus* Mulsant i Rey, 1854, de la tribu Dendarini (Coleoptera, Tenebrionidae). *Ses. Entom. ICHN-SCL*, 6:53-68.
- Viñolas, A., Escolà, O. i Vives, J. 1995. *Obra taxonòmica del Dr. Francesc Español*. Treballs del Museu de Zoologia, 7:1-110.
- Vives, E. 1975-76. Coleópteros cavernícolas nuevos o interesantes de la Península Ibérica y Balears. *Speleon*, 22:159-169.

- Vives, E. 1984. Cerambícidos (Coleoptera) de la Península Ibérica y de las Islas Baleares. *Treb. Mus. Zool. Barcelona*, 2:1-137.
- Vives, E. i Vives, M. 1978. Fauna cavernícola en cautividad. *Speleon*, 24:93-100.
- Vives, J. i Vives, E. 1989. Notas sobre Carábidos Ibéricos (1ª Nota) (Coleoptera, Carabidae). *Nouv. Revue. Ent.*, 6:93-97.
- Vives, J. i Vives, E. 1994. Nuevos carábidos (Coleoptera) de las Islas Baleares (2ª nota sobre carábidos ibéricos). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 37:181-186.
- Wagner, E. 1971. Über *Tuponia* Reut. (Hem. Het. Miridae). *Nachricht. Bay. Ent.*, 20:118-123.
- Wagner, E. 1975. Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerranmes und der Makaronesischen Inseln (Men. Het.). Teil 3. *Ent. Abhand*, 40:1-483.
- Wagner, H.P. 1994. A monographic review of the *Thermosbaenacea* (Crustacea: Peracarida). *Zool. Verh.* 291. Leiden.
- Walker, C.A., Wragg, G.M. i Harrison, C.J.O. 1990. A new shearwater from the Pleistocene of the Canary Islands and its bearing on the evolution of certain *Puffinus* shearwaters. *Historical Biology*, 3:203-224.
- Warncke, K. 1975. Die Bienengattung *Andrena* F., in Iberien (Hym. Apidae). *Eos*, 49:293-314.
- Warncke, K. 1984. In Hohmann: *Bees and wasps on Eivissa: faunistic notes on Hymenoptera Aculeata*. In: Kubier, H., Alcover, J.A. i Guerau d'Arellano, C. (Eds.). *Biogeography and Ecology of the Pityusic Islands*, 303-341. La Haia.
- Wendt, H. 1992. Beitrag zur Bruchiden-fauna der Balearen. *Dtsch. ent. Z., N.F.*, 39(1-3):117-122.
- Whitehead, P.F. 1993. Observations on the Coleoptera of Mallorca, Balearic islands. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 36:45-56.
- Winkler, A. 1924-1932. *Catalogous Coleopterorum regionis palaearticae*. Ed. Winkler. Viena. 1698 pp.
- Wolf, H. 1961. Beitrag zur Kenntnis der Gattungen *Pedinaspis* Kohl 1885 und *Evagetus* Lepeletier 1845 (Hym. Pompilidae). *Opusc. Ent.*, 26:67-90.
- Yélamos, T. i de Ferrer, J. 1988. Catálogo preliminar de los histéricidos de la fauna ibero-balear (Coleoptera, Histeridae). *Graellsia*, 44:159-203.
- Zaballos, J.P. i Jeanne, C. 1994. *Nuevo catálogo de los carábidos (Coleoptera) de la Península Ibérica*. Soc. Ent. Aragonesa (SEA). Monografía 1.

Índex de gèneres, espècies, subespècies i noms comuns

- aberrans*; 60
Abromus; 181
Acalles; 216-217
Acanthocreagris; 52
Acinopus; 148-149
addayae; 220
adspersa; 97
affinus; 94
Agabiformius; 64
Agabus; 151
Agriotes; 175
ahorcadosi; 232
Airaphilus; 180
Akis; 193
alba; 249
albolineatus; 207
albuferensis; 113
alcoveri; 13
Alectoris; 250
alegriae; 18
algirus; 261
aloba; 113
Alopecosa; 45-46
Alphasida; 186-187
Alphitophagus; 201
Alytes; 246
Allochernes; 55
Allognathus; 30
Allolobophora; 14-15
amabilis; 176
Amblyteles; 125
Amphimallus; 170
Ancistrocerus; 116
Andrena; 120-121
angustipennis; 106
angustulus; 98
Anisodactylus; 149
anoguttatus; 204
Anospilus; 114
Anthicus; 184
Anthophora; 122
anthracinus; 134
Apaeleticus; 126
Apodemus; 263
aranyes cranc; 41
aranyes llop; 46-50
Arctosa; 46-47
Ardania; 109
Armadillidium; 65-66
Asida; 188-193
Asteia; 105
Astenus; 162
Atelerix; 261
Atheta; 163
atricapilla; 252
Attalus; 177-178
atuca; 34
Auletes; 207
Aulogygnus; 124
auriculatus; 170
Azorastia; 103
Bacillopsis; 161
bajeti; 149
baldrítja; 250
Balearica; 261
balearica;
Acanthocreagris; 52
Anthophora; 109
Ardania; 109
Bacillopsis; 161
Bogidiella; 77
Bufo viridis; 247
Bythinopsis; 168
Canidia; 127
Chalicodoma sicula; 124
Cicindela campestris; 140
Crocidura graveolens; 262
Empicorella barcinonis; 100
Eucera numida; 122
Fringilla coelebs; 258
Genetta genetta; 266
Gonepteryx cleoptara; 106
Himantariella; 82
Hipparchia fida; 107
Hydraena; 152
Hyles euphorbiae; 113
Jaera nordmanni; 68
Lesteva; 164
Leuctra; 268
Loxia curvirostra; 258
Malthonica; 42
Mercuria; 35
Minoricoppia; 59
Mordellistena; 183
Muscicapa striata; 255
Paramecosoma; 181
Petronia petronia; 259
Pimpla; 135
Podarcis lilfordi; 221
Polyommatus icarus; 108
Reicheia; 141
Sagaritis; 137
Sylvia sarda; 253

- Tarentula*; 49
Timarcha; 205
balearicum; 53
balearicus;
     Airaphilus nasutus; 180
     Anospilus; 114
     Apaeleticus; 126
     Bassus; 126
     Brachycerus; 215
     Cathormiocerus; 213
     Cephus; 123
     Chthonius; 51
     Crypticus pubens; 200
     Cryptus; 127
     Dactylochelifer; 55
     Diacyclops; 62
     Duvalius; 142
     Euscorpius carpathicus; 36
     Geopselaphus; 169
     Heliopathes; 197
     Hydrobius fuscipes; 153
     Iberellus; 30
     Ichneumon; 129
     Ichnus; 130
     Isocerus; 196
     Lepthyphantes; 40
     Macrothorax morbillosus; 140
     Microhoria; 183
     Ocypus ophthalmicus; 165
     Orthomus; 143
     Parus caeruleus; 260
     Peritelus; 209
     Phaeogenes; 133
     Phygadeuon; 134
     Platyderus; 147
     Porcellio; 65
     Probaticus; 202
     Pselaphochernes; 55
     Regulus ignicapillus; 254
     Scaurus; 195
     Scotolemon; 56
     Steganacarus; 58
     Steropleurus; 98
     Thorectes; 169
     Tryphon; 125
     Tychius; 217
     Xantholinus; 166
balearoibericus; 259
Balearonethes; 69
balteatus; 40
Ballodillium; 66
banski; 204
barbarus; 215
barceloi; 188
barcinonis; 100
Bassus; 126
bedeli; 195
beduinus; 156
Belgrandiella; 34
bellesi;
     Atheta; 163
     Chthonius; 51
     Lobrathium; 158
bellulus; 133
Bembex; 117
besucheti;
     Dactylochelifer; 56
     Paratyphlus; 160
     Pseudotorneuma; 219
betae; 109
Bibio; 101
bicolor;
     Aulogymnus; 124
     Lasioderma; 176
bicornis; 168
Bidessus; 151
bifoveolatus; 128
bivittatus; 218
Blaps; 195
blavetes; 108
Bogidiella; 77
bolivari; 105
borinot polit; 113
Brachipterus; 179
Brachycerus; 215
Brachylaima; 9
Bradycinetus; 213
brannani; 150
brauni;
     Nemesia; 37
     Podarcis lilfordi; 221
breiti; 217
bremeri; 193
breuili; 93
brevicaudata; 69
Brosus; 141
Bruchidius; 207
Bufo; 247
Bullinopersilia; 35
burri; 72
Burrimysis; 78
buscaret coallarga; 253
buscaret de capell; 253
butxaqueta; 255
butzac; 256
Bythinopsis; 168
Bythinus; 168
cabrerae; 13

- cabrerensis*; 176
cabriensis; 51
caçamosques; 256
cadernera; 257
caeruleus; 260
caesia; 118
calaesaladae; 233
calàpet; 248
calasaladae; 20
calderensis; 21
campestris; 140
Campodea; 92
canae; 21
canaliculatus; 211
canaretensis; 233
canensis; 234
Canidia; 127
cap-ferrerico; 260
cap-ferrerico blau; 260
capdebou; 172
caragol de serp; 31
caragol operculat; 34
caragolensis; 234
carbonerae; 222
cardonae; 189
Carduelis; 257
carlkochi; 235
caroli; 18-19
carpathicus; 36
Casinaria; 127
Cathormiocerus; 211-213
Catops; 156
catus; 267
caudulatus; 214
centpeus; 82-89
Cephennium; 157-158
Cephus; 123
Ceratobia; 109
cetti; 254
Cettia; 254
Chalicodoma; 124
characae; 235
chisterai; 70
chloris; 257
Chrysolina; 204
Chthonius; 51-52
Cicindela; 140
cingulata; 135
cisternasi; 22
Cisticola; 255
claptoczi; 76
clarcki; 84
clathratus; 146
claudinae; 20
clavipus; 58
cleopatra; 106-107
codrellensis; 222
coelebs; 258
coerulea; 173
cogullada fosca; 252
coiffaiti;
     Eosentomon; 90
     Nemasoma; 80
     Spalaeoniscus; 64
colomi; 223
coloratus; 177
Colotes; 176
comasi; 68
companyonii; 31
conejerae; 223
conjugens; 22
conspersa; 49
contrarius; 132
corticalis; 209
Corynoppia; 59
Coscinia; 112
cosimii; 173
costata; 61
Coturnix; 250
coxalis; 67
criba; 194
cribaria; 112
Crioceris; 206
crisoballi; 159
Crocidura; 262
crotchi; 184
Crypticus; 200
Cryptocephalus; 206
Cryptophagus; 180
Cryptus; 127
Ctenobelba; 59
cucullada; 252
cunicularia; 192
curvicaspus; 212
curvirostra; 258
Cycloderes; 219
Cyrtogaster; 124
Cyrtolepus; 210
Cyrtonus; 205
Dactylochelifer; 55-56
Danacaea; 178-179
Dasylobus; 57
daviui; 72
Decatocerus; 168
degouvei; 146
Dendarus; 196-197
Dendrolimus; 108
depressa; 188

- depressus*; 197
Deronectes; 150
Diacyclops; 62
Dicranomyia; 104
domesticus; 259
dorsalis; 138
doufourii; 15
draco; 36
dragani;
     Lithobius; 85
     Machilis; 95
     Nesticus; 38
     Pachymerium; 83
     Trichoniscus; 70
dragonet; 246
dragonet rosat; 246
Drassus; 43
Drilus; 176
dubitabilis; 118
dufouri; 38
Duvalius; 142
Dysdera; 37
ebuslana; 117
ebusica; 163
ebusitana; 20-26
ebusitanus;
     Ancistrocerus; 116
     Echinogammarus claptoczi; 76
echinatus; 174
Echinogammarus; 75-76
edmundi; 34
Eilema; 112
eivissensis;
     Apodemus sylvaticus; 263
     Rhadinopsylla; 101
Elaphocera; 172
elevata; 194
eliomydis; 12
Eliomys; 264
Emberiza; 256
emondi; 184
Empicorella; 100
enderleini; 111
enganyapastors coa-llarga; 253
Entamobora; 115
Entomoculia; 163
Eosentomon; 90
erectiseta; 103
eriçó; 261
Erigone; 39
ermischi; 182
Erodus; 184
eruga de les lletreres; 113
erythronota; 136
escarabat bonyarrut; 215-216
escarabat de sang; 205
escarabat fura; 194
escarabat lluent; 204
escarabat poller; 141
escarabat pudent; 195
escarabats pudents; 196
escorpi; 36
esfinx de les lletreres; 113
espanoli; 146
     Cycloderes; 219
     Faronus; 166
     Homojapyx; 94
     Omalium; 163
espartariensis; 19
espongicola; 223
estellicola; 224
Eucera; 122
Euchorthippus; 98
Eudecatoma; 123
Eukoenenia; 36
euphorbiae; 113
Euscorpius; 36
exarmatus; 85
excavatum; 82
fagei;
     Lithobius; 86
     Plusiocampa; 93
fagina d'Eivissa; 265
fahrae; 224
Faronus; 166-167
Felis; 267
fenni; 225
ferreresi; 142
ferreret; 247
ferreri; 26
ferruginea; 33
ferrugineum; 83
ferrugineus; 57
fidia; 107
filitarsis; 155
flagellans; 43
flavipes;
     Andrena; 120
     Prothesima; 44
foina; 265
formenterae;
     Orthomus trapezicollis; 144
     Platyderus; 147
     Podarcis pityusensis; 236
     Salentinella; 71
formenterensis; 20
formiga; 114

- fossorius*; 125
frailensis; 236
fraissei;
     Allolobophora; 14
     Lycosa; 47
franciscæ; 158
frater; 26-28
friesei; 114
Fringilla; 258
frumentariae; 263
furcula; 40
fuscipes; 153
gabriellæ; 67
Galerida; 251
Gallegostrongylus; 11
gastabiensis; 237
gasulli;
     Asida mater; 193
     Pseudamnicola; 35
     Vitrea; 17
gemmae; 103
geneta; 266-267
Genetta; 266
Geonemus; 214
Geopselaphus; 169
georgescui; 86
giglioli; 225
gimnesiana; 95
gineri;
     Attalus; 177
     Bibio; 101
     Pseudepipona; 117
glabrofemorata; 184
Glomeris; 81
Glypta; 131
Gonepteryx; 106-107
Gongylonema; 11
Goniocryptus; 131
gorrae; 237
gorrió foraster; 259
graellsianus; 30
Graptodytes; 152
graveolens; 262
gravesteini; 101
grogueta; 107
grua coronada; 261
guàtlera; 251
guttula; 162
gymnesiarum; 110
gymnesicus;
     Eliomys quercinus; 264
     Postorchigenes; 10
Gypsonoma; 110
Hahnia; 42
Halictus; 118-119
hammi; 120
Haploembia; 96
Haplophthalmus; 70
Harpactea; 38
hartmanni; 226
hauseri;
     Hahnia; 42
     Machilis; 96
hedwigkamerae; 238
Helioclamenus; 182
Heliopathes; 197
Helochares; 153
Helophorus; 155-156
Hemidactylus; 246
hemisphaericus; 218
Henrotius; 144
heydeni; 175
Himantariella; 82
Hipparchia; 107
hippopotamus; 182
hoberlandi; 99
hollandi; 119
Homojapyx; 94
Homoparus; 128
Hoplia; 173
Hoplocryptus; 128
hortae;
     Podarcis pityusensis; 238
     Trochoidea ebusitana; 23
hortolà de canyar; 256
Hydraena; 152
Hydrobia; 34
Hydrobius; 153
Hydropsyche; 106
Hyles; 113
Hypogastrura; 91
Hypomedon; 164
Hypotylus; 143
Hysteropterum; 101
Iberellus; 30-32
ibicenca; 112
ibicensis;
     Alphasida; 186-187
     Chrysolina banski; 204
     Crocidura russula; 262
     Elaphocera; 172
     Gallegostrongylus; 11
     Lathiriopyga; 91
     Nesotes viridicollis; 203
     Pseudosericius; 201
ibizana;
     Asteia; 105
     Glomeris; 81

- ibizanum; 80
 ibizanus; 116
 ibizaria; 111
 ibizensis;
     Andrena flavipes; 120
     Machinus; 102
     Typhosorius; 165
 icarus; 108
 Ichneumon; 129
 Idaea; 111
 ignatili; 213
 ignicapillus; 254
 immaculatus; 154
 imperialensis; 226
 impresicollis;
     Ochtebius; 154
     Pseudorhinus; 220
 incae; 88
 incana; 121
 inermis; 87
 inmarginata; 192
 inornata; 45
 insignis; 167
 insulana; 50
 insulanum; 83
 insularis;
     Brosicus; 141
     Cathormiocerus curvicaeus; 212
 intermedia; 255
 intermedius;
     Anisodactylus; 149
     Stiplon; 104
 interruptus; 87
 intricata; 186
 inviridis; 210
 isabellae; 266
 Ischnus; 130
 ischyrum; 53
 Isocerus; 196
 Jaera; 68-69
 javeti; 211
 jordai;
     Crioceris macilenta; 206
     Henrotius; 144
     Syncalyptra; 173
 jordansi;
     Felis catus; 267
     Podarcis lilfordi; 227
 josefinae; 193
 juncidis; 255
 kahmanni; 12
 Kahmannia; 12
 kameriana; 239
 kleinschmidti; 249
 koenigi; 252
 kosarovi; 59
 krausi; 57
 kuchtae; 152
 kuligae; 227
 labiatus; 179
 Laccobius; 155
 Lasioderma; 176
 Lasioglossus; 120
 Lathriopyga; 91
 laubmanni; 250
 lentiformis; 16
 lepidulus; 162
 lepidus; 171
 Lepismachilis; 94-95
 Lepthyphantes; 40
 Leptobythus; 167
 Leptochilus; 116
 Lesteva; 164
 Leuctra; 268
 lilfordi; 220-232
 Limax; 33
 Lithobius; 84-89
 lividus; 153
 Lobrathium; 158
 loei; 251
 longipes; 71
 lopezi; 211
 Lophoproctus; 78
 Loxia; 258
 ludovici;
     Asida; 189
     Cryptophagus; 180
     Helochares lividus; 153
 Luscinia; 255
 luscinioides; 255
 Lycosa; 47
 lloberai; 69
 llorentae; 97
 macilenta; 206
 Macrothorax; 140
 maculatus; 154
 Machilis; 95-96
 Machimus; 102
 mahonensis; 32
 major;
     Parus; 260
     Theonoe; 39
 majorica; 92
 majoricensis;
     Cryptocephalus; 206
     Cyrtonus; 205
     Limax; 33
     Orphanoiulus religiosus; 79

- Malthonica*; 42
maluquerorum; 239
mallorca; 42
mallorcae;
     Carduelis chloris; 257
     Eudecatoma; 123
     Opercovalva; 110
     Otus scops; 248
     Parus major; 260
mallorcana; 106
     Andrena; 121
     Hydropsyche angustipennis; 106
mallorcanus;
     Hoplocryptus; 128
     Lithobius exarmatus; 85
mallorcensis;
     Curtogaster; 124
     Hypomedon; 164
     Paratyphlus; 162
mallorcinus; 162
mallorquensis;
     Porrassia; 75
     Sphenoptera pilosula; 174
manacori; 64
margalefi; 14
margaritae; 23
mariarosae; 112
marina; 39
maritima; 59
mart d'Eivissa; 265
mart de Menorca; 266
Martes; 265-266
mater; 191-193
mauretanicus; 249
mcminni; 195
Mecinus; 217
medae; 187
Medetera; 102
mediterranea; 15
mediterraneus; 198
Medon; 159
megarhynchos; 255
Melanopsis; 15
menjamosques; 256
menorcana; 100
menorcanus; 170
menoricensis; 79
menorquensis;
     Hypotyphlus; 143
     Paratyphlus; 160
menorquina; 91
mercadali; 73
Mercuria; 35
mesquidae; 24
Metacirolana; 63
Metacrangonyx; 71
metallescens; 179
microcardia; 119
Microcryptus; 132
Microcharon; 68
Microhoria; 183
micromelas; 134
microps; 84
michalki; 100
milpeus; 79-82
Mimesa; 118
minorata; 189
minoricae; 61
minoricana; 60
minoricensis;
     Asida planipennis; 191
     Coturnix coturnix; 250
     Echinogammarus pungens; 75
     Martes martes; 266
     Scybalicus; 150
Minoricoppia; 59
minoricum; 157
minutissimus; 151
miramarae; 208
misella; 46
modestus; 216
moestus; 150
moix assilvestrat; 267
monasterii; 53
monomerus; 76
moraguesi;
     Acalles; 216
     Asida; 190
     Cathormiocerus; 212
     Cyrtolepus; 210
     Ichneumon; 129
     Laccobius; 155
     Rupestrella; 18
     Sagaritis; 138
     Typhlocirolana; 63
morbillosus; 140
mordax; 37
Mordellistena; 182-183
muletensis; 246
mulleri; 252
muntaneri; 27
muradae;
     Podarcis pityusensis; 240
     Trochoidea ebusitana; 24
muralis; 32
Murella; 32
Mus; 264
Muscicapa; 255

- mussol; 248
Myrmica; 113
Nanophyes; 218
nasutus; 180
natalicius; 92
navasi; 157
nebulosus; 151
negrae; 240
Nemasoma; 80
Nemesia; 37
Neobisium; 53
Neosminthurus; 92
neotropicus; 54
Nesoporogaster; 82
Nesotes; 202-203
Nesticus; 38
Neuraphes; 157
newka; 28
nigellus; 203
nigerrima; 228
nigroscutellata; 125
nitidicollis; 199
nitidulum; 120
nordmanni; 68-69
numida; 122
numidicus; 154
Nyctophila; 175
nyeli; 29
òbila; 249
Ocypus; 165
Ochthebius; 154
òliba; 249
òliba blanca; 249
olibassa; 248
olibassa blanca; 249
oligospinus; 84
Olimnius; 174
Omalius; 163
Opercovalva; 110
ophiidae;
     Eliomys quercinus; 264
     Tentyria; 185
ophiusensis; 11
ophthalmicus; 165
Ophiulus; 79
Orphanoiulus; 79
Orthomus; 143-144
ortizi; 24
Otiorrhynchus; 208-209
Otus; 248
ovalaris; 187
Oxychilus; 16
Oxyptila; 40
Pachybrachys; 204
Pachychila; 185
Pachymerium; 83
pagesi; 78
palaearticum; 10
palau;
     Abromus; 181
     Geonemus; 214
     Haploembia; 96
     Leptobythus; 167
palmeri; 78
palpebris; 104
palliditarsis; 118
pallipes; 179
papallona llimonera; 107
papamosques gris; 256
parafoliata; 59
Paramecosoma; 181
Parapseudoleptomesochra; 61
Paratyphlus; 159-161
Pardosa; 48
Parus; 260
parvula; 127
parvulus;
     Drassus; 43
     Goniocryptus; 131
parvus; 264
passaforadi; 252
Passer; 259
pavonina; 261
pedrerae; 73
Pempeliella; 111
Percus; 145-146
perdiu; 250
Pergalumna; 60
periscelis; 139
Peritelus; 209-210
perspicax; 45
petronellae; 107
Petronia; 259
Phaeogenes; 133
Phalangium; 58
Phaleria; 200
pharyngealis; 60
Philoctetes; 114
Philodromus; 41
Phlegra; 50
Phygadeuon; 134
Phylan; 198-199
Phyllodromica; 97
piceus; 88-89
pictipes; 130
pietroi; 30
pigmaea; 178
pilipes; 148-149

- pilosula*; 174
pilosum; 66
Pimelia; 194
Pimpla; 135-137
pini; 108
pinsà; 258
pithyusensis; 11
pityusensis;
     Allochernes; 55
     Decatocerus; 168
     Podarcis; 232-245
     Pseudoniphargus; 74
     Pseudorhinus impresicollis; 220
pityusica; 91
planae; 229
planipennis; 190-191
Platyderus; 147-148
plicatus; 145-146
plumigera; 44
Plusiocampa; 93
pobrae; 229
pobrensis; 28
Podarcis; 220-245
polatzeki; 251
Polyommatus; 108
pollensa; 106
Pompilus; 115
ponsi;
     Chthonius; 52
     Metacirolana; 63
     Trochoidea nyeli; 29
Porcellio; 65
Porrassia; 75
porrosicola; 230
Postorchigenes; 10
poultoni; 115
poupillieri; 121
Pratanurida; 91
pratensis; 151
pretusi; 65
Proasellus; 67
Probaticus; 202
propeparva; 257
Prothesima; 43-44
Psallus; 99
Psammogammarus; 72
Pselaphochernes; 55
Pseudamnicola; 35
Pseudepipona; 117
Pseudoniphargus; 72-74
Pseudophysaloptera; 12
pseudoplicata; 115
Pseudorhinus; 220
Pseudosericius; 201
Pseudosinella; 90
Pseudotorneuma; 218-219
pubens; 200
puça; 101
puercosensis; 241
Puffinus; 249
pujeti; 200
pungens; 75
punietanus; 156
purroigensis; 241
pythiusensis; 31
pytiusanus; 16
quercinus; 264
racovitzai; 74
ramosus; 215
rat grill d'Eivissa; 262
rata aranyera de Menorca; 262
rata cellarda; 264-265
rata de sa coa blanca; 264
rata sarda; 265
rata ullada; 264
ratae; 242
ratjade; 109
ratoli; 263
ratoli de rostoll; 263
ratoli domèstic; 264
ratoli mediterrani; 264
redonae;
     Podarcis pityusensis; 243
     Trochoidea ebusitana; 25
Regulus; 254
Reicheia; 141
reietó cella blanca; 254
religiosus; 79
Rhadinopsylla; 101
Rhipidogammarus; 76
Rhizotrogus; 170-171
Rhytirrinus; 216
rodriquezi; 230
roghii; 102
Roncus; 54
rossinyol; 255
rossinyol bord; 254
rufa; 250
rufiventris; 131
ruminae; 9
Rupestrella; 18
russula; 262
Sagaritis; 137-139
Salemea; 105
Salentinella; 71
salvatoris; 254
Saprinus; 156
sarda; 253

- Sargantana balear*; 213-224
Sargantana pitiúsica; 225-236
sargantanae; 231
scabra; 62
Scaphiostomum; 10
Scaurus; 195
scops; 248
scopulicola; 25
Scotolemon; 56-57
scutellatus; 175
Scybalicus; 150
Scythropus; 211
schaumi; 185
schoeniclus; 256
schreitmülleri; 243
schultzeana; 108
Schyzophyllum; 80
semicostatus; 198-199
semirufa; 44
semivaria; 136
serrai; 66
sesrodesanus; 69
sicanus; 178
sicilianus; 76
sicula; 124
simoni;
     Brachylaima; 9
     Phlegra; 50
simplex; 47
sociabilis; 184
soderlundi; 81
sordidus; 175
Spauligodon; 13
specus; 89
Spelaeoniscus; 64
sphaeroides; 35
Sphenoptera; 174
spinalis; 246
spretus; 264
staryi; 104
Steganacarus; 58
Stenosis; 186
Stenus; 162
Steropleurus; 98
Stilpon; 104
Stizus; 118
Stollia; 109
Streptotelia; 251
striata;
     Muscicapa; 255
     Vitreia; 17
strinatii; 66
Strongyloides; 11
Strongylosoma; 81
subcentralis; 90
subhirsuta; 47
sublineellus; 217
sublunata; 185
subterranea; 46
subterraneum; 159
sylvaticus; 263
Sylvia; 252-253
Syncalypta; 173
tabacauri; 88
tagomagensis; 244
tanitianus; 32
tarantules; 46-50
Tarentula; 49
targionii; 79
Tenoranema; 13
Tentyria; 185
tenuipes; 48
Tethysbaena; 62
teulader; 259
theklae; 251
Theonoe; 39
Thoracochaeta; 103-104
Thorectes; 169
Timarcha; 205
Tinodes; 106
toronis; 231
Torrenticola; 60
torrenticola; 77
torressalai; 195
torretensis; 244
torstenii; 112
torta; 251
tórtera; 251
tórtora; 251
Trachelas; 44
tramuntanae; 206
trapezicollis; 144
Trechopsis; 142
trencapinyons; 258
triasi; 74
tricolor;
     Microcryptus; 132
     Pimpla; 137
Trichoniscus; 70
tridens; 118
tristiculus; 41
trochanterata; 139
Trochoidea; 18-30
Trochosa; 49-50
Trogloidytes; 252
Trogloianiropsis; 69
Tryphon; 125
Tudorella; 33

Tuponia; 100
turcicus; 246
turtur; 251
Tychius; 217
Typhlocirolana; 63
Typhlosorius; 165
Tyto; 249
vagans; 261
valldemossae; 208
variicauda; 76
vedrae;
     Podarcis pityusensis; 245
     Trochoidea ebusitana; 26
vedranellensis; 26
vegetus; 41
Velia; 99
venatica; 48
verderol; 257
Vesperus; 203
vicinus; 99
vidali; 54
viridicollis; 202-203
viridifrons; 178
viridis; 247
virot; 250
Vitrea; 17
vivesi; 89
waeneri; 106
wagenblasti; 207
winthemi; 149
witherbyi; 256
Xantholinus; 166
xapaticola; 232
xaxarsi; 201
Xestoleberis; 61
xinxes assassines; 100
Xysticus; 40-41
yelkouan; 249
zariquieyi;
     Catops; 156
     Dendarus; 196
     Pseudotorneuma; 218
zenonis; 245
ziczac; 179
Zodarion; 42
Zora; 45

Sumari

Proemi.....	1
Introducció.....	2
Els ambients més rics en endemismes.....	3
El significat d'espècie.....	4
Els endemismes en el temps, els endemismes fòssils.....	5
Disseny de treball.....	6
Agraïments.....	7

Relació sistemàtica
d'ordres i gèneres

BRACHYLAIMIDA	9
Brachylaima	9
Scaphiostomum	10
LECITHOEPITHELIATA	10
Postorchigenes	10
STRONGYLIDA	11
Gallegostrongylus	11
Strongyloides	11
SPIRURIDA	11
Gongylonema	11
Pseudophysaloptera	12
OXYURIDA	12
Kahmannia	12
Spauligodon	13
ENOPLIDA	13
Tenoranema	13
PLOIMA	14
Lecane	14
HAPLOTAXIDA	14
Allolobophora	14
CERITHIOIDEA	15
Melanopsis	15
STYLOMMATOPHORA	16
Oxychilus	16
Vitrea	17
Rupestrella	18
Trochoidea	18
Allognathus	30
Iberellus	30
Murella	32
Limax	33
CYCLOPHOROIDA	33
Tudorella	33
TRUNCATELLOIDEA	34
Hydrobia	34
Belgrandiella	34
Pseudamnicola	35
Mercuria	35

CEPHALASPIDEA	35
Bullinopersilia	35
SCORPIONES	36
Euscorpius	36
PALPIGRADI	36
Eukoenenia	36
ARANEAE	37
Nemesia	37
Dysdera	37
Harpactea	38
Nesticus	38
Theonoe	39
Erigone	39
Lepthyphantes	40
Oxyptila	40
Xysticus	40
Philodromus	41
Zodarion	42
Malthonica	42
Hahnia	42
Drassus	43
Prosthesima	43
Trachelas	44
Zora	45
Alopecosa	45
Arctosa	46
Lycosa	47
Pardosa	48
Tarentula	49
Trochosa	49
Phlegra	50
PSEUDOSCORPIONES	51
Chthonius	51
Acanthocreagris	52
Neobisium	53
Roncus	54
Allochernes	55
Pselaphochernes	55
Dactylochelifer	55
OPILIONES	56
Scotolemon	56
Dasylobus	57
Phalangium	58
ACARI	58
Steganacarus	58
Ctenobelba	59
Corynoppia	59
Minoricoppia	59
Pergalumna	60
Torrenticola	60
OSTRACODA	61
Xestoleberis	61
COPEPODA	61
Parapseudoleptomesochra	61

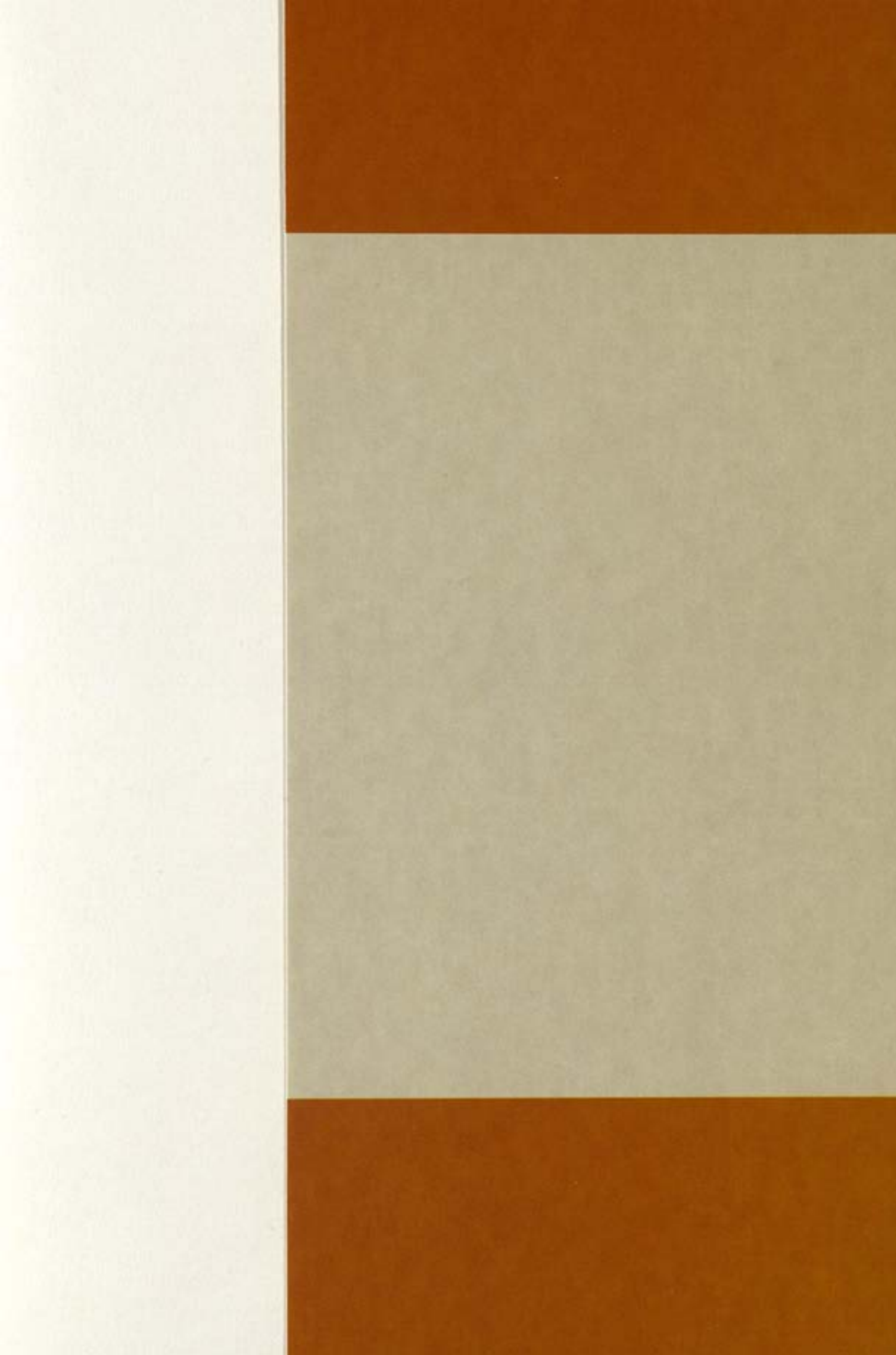

<i>Diacyclops</i>	62	<i>DIPLURA</i>	92
<i>THERMOSBAENACEA</i>	62	<i>Campodea</i>	92
<i>Tethysbaena</i>	62	<i>Plusiocampa</i>	93
<i>ISOPODA</i>	63	<i>Homojapyx</i>	94
<i>Metacirrolana</i>	63	<i>THYSANURA</i>	94
<i>Typhlocirrolana</i>	63	<i>Lepismachilis</i>	94
<i>Spelaeoniscus</i>	64	<i>Machilis</i>	95
<i>Agabiformius</i>	64	<i>EMBIOPTERA</i>	96
<i>Porcellio</i>	65	<i>Haploembia</i>	96
<i>Armadillidium</i>	65	<i>BLATTOPTERA</i>	97
<i>Ballodillium</i>	66	<i>Phyllodromica</i>	97
<i>Proasellus</i>	67	<i>ORTHOPTERA</i>	98
<i>Microcharon</i>	68	<i>Steropleurus</i>	98
<i>Jaera</i>	68	<i>Euchorthippus</i>	98
<i>Trogloianiropsis</i>	69	<i>HETEROPTERA</i>	99
<i>Balearonethes</i>	69	<i>Velia</i>	99
<i>Haplophthalmus</i>	70	<i>Psallus</i>	99
<i>Trichoniscus</i>	70	<i>Tuponia</i>	100
<i>AMPHIPODA</i>	71	<i>Empicorella</i>	100
<i>Metacrangonyx</i>	71	<i>HOMOPTERA</i>	101
<i>Salentinella</i>	71	<i>Hysteropterum</i>	101
<i>Psammogammarus</i>	72	<i>SIPHONAPTERA</i>	101
<i>Pseudoniphargus</i>	72	<i>Rhadinopsylla</i>	101
<i>Porrassia</i>	75	<i>DIPTERA</i>	101
<i>Echinogammarus</i>	75	<i>Bibio</i>	101
<i>Rhipidogammarus</i>	76	<i>Machimus</i>	102
<i>Bogidiella</i>	77	<i>Medetera</i>	102
<i>MYSIDACEA</i>	78	<i>Azorastia</i>	103
<i>Burrinysis</i>	78	<i>Thoracochaeta</i>	103
<i>POLYXENIDA</i>	78	<i>Dicranomyia</i>	104
<i>Lophoproctus</i>	78	<i>Stilpon</i>	104
<i>IULIDA</i>	79	<i>Asteia</i>	105
<i>Ophiulus</i>	79	<i>Salema</i>	105
<i>Orphanoiulus</i>	79	<i>TRICHOPTERA</i>	106
<i>Nemasoma</i>	80	<i>Hydropsyche</i>	106
<i>Schyzophyllum</i>	80	<i>Tinodes</i>	106
<i>GLOMERIDA</i>	81	<i>LEPIDOPTERA</i>	106
<i>Glomeris</i>	81	<i>Gonepteryx</i>	106
<i>CRASPEDOSOMATIDA</i>	81	<i>Hipparchia</i>	107
<i>Strongylosoma</i>	81	<i>Polyommatus</i>	108
<i>GEOPHILOMORPHA</i>	82	<i>Dendrolimus</i>	108
<i>Himantariella</i>	82	<i>Caratobia</i>	109
<i>Nesoporogaster</i>	82	<i>Ardania</i>	109
<i>Pachymerium</i>	83	<i>Stollia</i>	109
<i>LITHOBIOMORPHA</i>	84	<i>Opercovalva</i>	110
<i>Lithobius</i>	84	<i>Gypsonoma</i>	110
<i>PROTURA</i>	90	<i>Pempeliella</i>	111
<i>Eosentomon</i>	90	<i>Idaea</i>	111
<i>COLLEMBOLA</i>	90	<i>Eilema</i>	112
<i>Pseudosinella</i>	90	<i>Coscinia</i>	112
<i>Hypogastrura</i>	91	<i>Hyles</i>	113
<i>Lathriopyga</i>	91	<i>HYMENOPTERA</i>	113
<i>Pratanurida</i>	91	<i>Myrmica</i>	113
<i>Neosminthurus</i>	92	<i>Philoctetes</i>	114

<i>Anospilus</i>	114	<i>Agabus</i>	151
<i>Entamobora</i>	115	<i>Graptodytes</i>	152
<i>Pompilus</i>	115	<i>Hydraena</i>	152
<i>Ancistrocerus</i>	116	<i>Hydrobius</i>	153
<i>Leptochilus</i>	116	<i>Helochares</i>	153
<i>Pseudepipona</i>	117	<i>Ochthebius</i>	154
<i>Bembex</i>	117	<i>Laccobius</i>	155
<i>Mimesa</i>	118	<i>Helophorus</i>	155
<i>Stizus</i>	118	<i>Saprinus</i>	156
<i>Halictus</i>	118	<i>Catops</i>	156
<i>Lasioglossus</i>	120	<i>Neuraphes</i>	157
<i>Andrena</i>	120	<i>Cephennium</i>	157
<i>Anthophora</i>	122	<i>Lobrathium</i>	158
<i>Eucera</i>	122	<i>Medon</i>	159
<i>Cephus</i>	123	<i>Paratyphlus</i>	159
<i>Eudecatoma</i>	123	<i>Bacilopsis</i>	161
<i>Cyrtogaster</i>	124	<i>Astenus</i>	162
<i>Aulogygnus</i>	124	<i>Stenus</i>	162
<i>Chalicodoma</i>	124	<i>Atheta</i>	163
<i>Tryphon</i>	125	<i>Entomoculia</i>	163
<i>Amblyteles</i>	125	<i>Omalius</i>	163
<i>Apaeleticus</i>	126	<i>Hypomedon</i>	164
<i>Bassus</i>	126	<i>Lesteva</i>	164
<i>Canidia</i>	127	<i>Ocypus</i>	165
<i>Casinaria</i>	127	<i>Typhlosorius</i>	165
<i>Cryptus</i>	127	<i>Xantholinus</i>	166
<i>Homoparus</i>	128	<i>Faronus</i>	166
<i>Hoplocryptus</i>	128	<i>Leptobythus</i>	167
<i>Ichneumon</i>	129	<i>Bythinopsis</i>	168
<i>Ischnus</i>	130	<i>Bythinus</i>	168
<i>Glypta</i>	131	<i>Decatocerus</i>	168
<i>Goniocryptus</i>	131	<i>Geopselaphus</i>	169
<i>Microcryptus</i>	132	<i>Thorectes</i>	169
<i>Phaeogenes</i>	133	<i>Amphimallus</i>	170
<i>Phygadeuon</i>	134	<i>Rhizotrogus</i>	170
<i>Pimpla</i>	135	<i>Elaphocera</i>	172
<i>Sagaritis</i>	137	<i>Hoplia</i>	173
COLEOPTERA	140	<i>Syncalypta</i>	173
<i>Cicindela</i>	140	<i>Olimnius</i>	174
<i>Macrothorax</i>	140	<i>Sphenoptera</i>	174
<i>Reicheia</i>	141	<i>Agriotes</i>	175
<i>Broscus</i>	141	<i>Nyctophila</i>	175
<i>Duvalius</i>	142	<i>Drilus</i>	176
<i>Trechopsis</i>	142	<i>Lasioderma</i>	176
<i>Hypothyllus</i>	143	<i>Colotes</i>	176
<i>Orthomus</i>	143	<i>Attalus</i>	177
<i>Henrotius</i>	144	<i>Danacaea</i>	178
<i>Percus</i>	145	<i>Brachipterus</i>	179
<i>Platyderus</i>	147	<i>Airaphilus</i>	180
<i>Acinopus</i>	148	<i>Cryptophagus</i>	180
<i>Anisodactylus</i>	149	<i>Paramecosoma</i>	181
<i>Scybalicus</i>	150	<i>Abromus</i>	181
<i>Deronectes</i>	150	<i>Heliocamenus</i>	182
<i>Bidessus</i>	151	<i>Mordellistena</i>	182

Microhoria	183	Otus	248
Anthicus	184	Tyto	249
Erodus	184	PROCELLARIFORMES	249
Pachychila	185	Puffinus	249
Tentyria	185	GALLIFORMES	250
Stenosis	186	Alectoris	250
Alphasida	186	Coturnix	250
Asida	188	COLUMBIFORMES	251
Akis	193	Streptotelia	251
Pimelia	194	PASSERIFORMES	251
Scaurus	195	Galerida	251
Blaps	195	Troglodytes	252
Isocerus	196	Sylvia	252
Dendarus	196	Regulus	254
Heliopathes	197	Cettia	254
Phylan	198	Cisticola	255
Phaleria	200	Luscinia	255
Crypticus	200	Muscicapa	255
Pseudosericius	201	Emberiza	256
Alphitophagus	201	Carduelis	257
Probatiscus	202	Fringilla	258
Nesotes	202	Loxia	258
Vesperus	203	Passer	259
Chrysolina	204	Petronia	259
Pachybrachys	204	Parus	260
Timarcha	205	Balearica	261
Cyrtonus	205	INSECTIVORA	261
Cryptocephalus	206	Atelerix	261
Crioceris	206	Crocidura	262
Bruchidius	207	RODENTIA	263
Auletes	207	Apodemus	263
Otiorrhynchus	208	Mus	264
Peritelus	209	Eliomys	264
Cyrtolepus	210	CARNIVORA	265
Scythropus	211	Martes	265
Cathormiocerus	211	Genetta	266
Bradycinetus	213	Felis	267
Geonemus	214		
Brachycerus	215	Addenda	268
Rhytirrinus	216	PLECOPTERA	268
Acalles	216	Leuctra	268
Tychius	217		
Mecinus	217	Annex	269
Nanophyes	218	Bibliografia	270
Pseudotorneuma	218	Índex de gèneres, espècies, subspècies i noms comuns	293
Cycloderes	219		
Pseudorhinus	220		
SQUAMATA	220		
Podarcis	220		
Hemidactylus	246		
SALIENTA	246		
Alytes	246		
Bufo	247		
STRIGIFORMES	248		

GOVERN BALEAR
Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Obres Públiques,
Ordenació del Territori
i Medi Ambient
Direcció General de Medi Ambient

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS
SETUR GENERAL LLULLA

La idea generalitzada que es té sobre el coneixement dels endemismes animals de les Balears i Pitiüses és del tot deficient. Així, el ferreret (*Alytes muletensis*) és, sens dubte, l'espècie endèmica més emblemàtica que viu a les Balears. Però, a més a més del ferreret, hi ha moltes més espècies endèmiques. Quan començàvem el treball pocs podien respondre amb seguretat a la pregunta quants d'endemismes hi ha a les Balears. Nosaltres mateixos únicament podíem aventurar-ne una xifra, un poc a l'atzar, i en funció del coneixement més profund que teníem d'alguns grups zoològics concrets. Amb aquest treball s'ha intentat defugir d'una simple llista bibliogràfica, perquè darrere hi ha un intens treball de camp. S'han visitat coves i avencs, els illots de les Balears i Pitiüses i realitzat multitud d'excursions zoològiques per les illes majors per tal de conèixer millor l'hàbitat i estatus de cada espècie. Darrera cada tàxon s'ha fet un recull bibliogràfic, i de vegades arqueologia, així com consultes a més d'una trentena d'especialistes dels diferents grups zoològics. S'ha realitzat un repàs de totes les espècies i subespècies descrites de les Balears ordenades de forma sistemàtica, dels organismes més primitius (nemàtodes) fins als més evolucionats (mamífers). Quasi tots els gups faunístics amaguen algun tàxon endèmic, des dels nematodes, mol·luscs, aràcnids, crustacis, coleòpters... fins als mamífers.

En aquesta obra es resumeix el coneixement que es té sobre la fauna descrita de les Balears. Es discuteix sobre la distribució, afinitats faunístiques, corologia, i sobre la validesa taxonòmica de les més de tres-centes espècies i subespècies descrites de les Balears.